

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Jeanette
WINTERSON

Noel
Günleri

Çeviri
Peren Gülmez

JK

Evimde ağaç var. Işıldayan bir ağaç. Her kim getirdiyse süs ışıklarından anlıyormuş ama mesele bu değil. Tavuğu, pirinci ve kaju fıstıklarını yedim, kayısıları bıraktım. Ağacın ışıklarını kapatabilirdim. Onun yerine oturup seyrettim. Bayan Noblovsky'nin kâhin votkasından dört kadeh yuvarlayınca ağacı neredeyse sevmeye başladım. Kendimi önümüzdeki Noel'de buna benzer bir şey satın alırken hayal edebiliyordum.

İngiliz edebiyatının yaşayan en önemli ve sıradışı isimlerinden olan Jeanette Winterson, bu kez Noel sezonu için yazdığı öykülerle karşımızda. Yılın bu döneminde damakları şenlendirecek on iki tarifini de paylaşırken, anlattığı on iki Noel öyküsündeyseniz o yaratıcı ve cüretkâr edebiyatını konuşturuyor. Altın burunlu bir eşekten kardan bir anneye, neşeli ruhlardan perili bir eve dek, her biri diğerinden şaşırtıcı bu masalları okurken zamanın yavaşladığını hissedecek ve "Wintersonvari", büyüleyici bir Noel haftasının içine çekileceksiniz.

KDV'den
muafır.

NOEL GÜNLERİ

Noel Günleri

Orijinal Adı: *Christmas Days*

Yazar: Jeannette Winterson

İngilizce Aslından Çeviren: Peren Gülmez

Yayın Yönetmeni: Aslı Tunç

Yayıma Hazırlayan: Şebnem Soral Tamer

Editör: Tuba Nur Bakaçhan

Kapak Tasarım: Berna Özbek Keleş

Kapak Konsept Tasarım: Dilara Esendemir

Sayfa Tasarım: Ceyda Çakıcı Baş

1. Baskı: Aralık 2021

ISBN: 978-625-799-441-5

Copyright © Jeanette Winterson 2016

Bu eserin Türkçe yayım hakkı AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır. Tüm hakları saklıdır, yayıncının yazılı izni olmadan çoğaltılamaz.

Türkçe yayım hakkı: © Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.

kafkakıtap* Epsilon Yayınevi Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli alt markasıdır.

Baskı ve Cilt:

Dörtel Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Zafer Mah., 147. Sok., No: 9-13/A

Esenyurt/İstanbul

Tel: (212) 565 11 66

Sertifika No: 40970

Yayımlayan:

Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Osmanlı Sok., No: 18/4-5 Taksim/İstanbul

Tel: (212) 252 38 21 Faks: (212) 252 63 98

İnternet Adresi: www.kafkakıtap.com

E-posta: kafka@kafkakıtap.com

Sertifika No: 49067

NOEL GÜNLERİ

JEANETTE WINTERSON

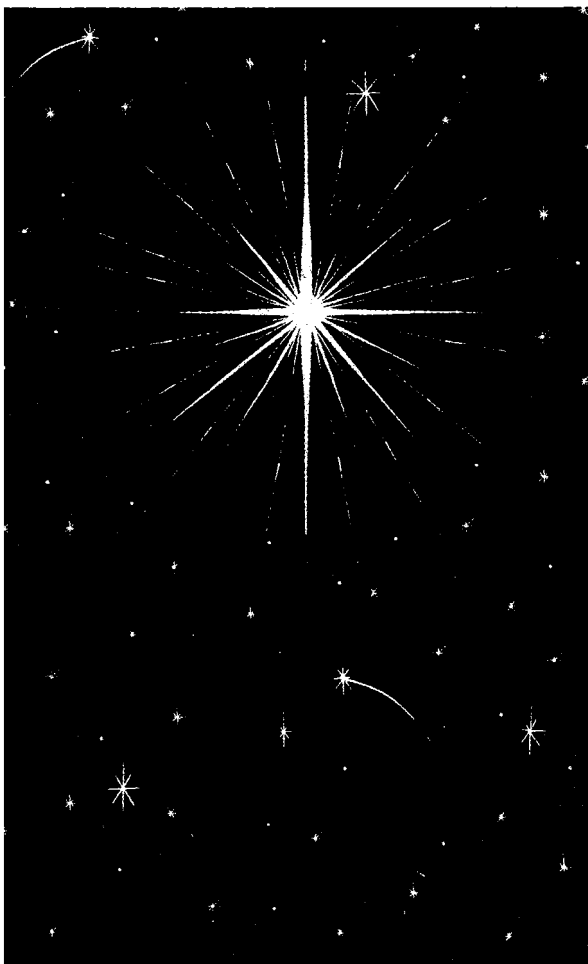
İngilizce aslından çeviren
Peren Gülmez

JEANETTE WINTERSON, 1959'da Manchester, İngiltere'de doğdu. Pentekostal Kilise'ye mensup ebeveynler tarafından 1960'ta evlat edinilip misyoner olmak üzere yetiştirildi. Kitapların gücünü erken keşfeden ve kendini bir lezbiyen olarak tanımlayan Winterson, 16 yaşında evden ayrılıp küçük bir arabada yaşamaya başladı. Bu süre içinde eğitimini devam ettirdi ve Oxford Üniversitesi İngilizce bölümünde okurken ek işler yaparak geçimini sağladı. Mezun olduktan sonra bir süre tiyatro alanında çalıştı. 25 yaşındayken yayımlanan ilk romanı Tek Meyve Portakal Değildir, 1985'te En İyi İlk Roman dalında Whitbread Ödülü'ne layık görüldü. Yetişkinler için on romanın yanı sıra çocuk kitapları, öyküler, denemeler, senaryolar ve bir anı kitabı yazdı. Ağırlıklı olarak fizikselliğin ve hayal gücünün sınırlarını, cinsiyet kutuplaşmalarını ve cinsel kimlikleri işleyen eserleriyle John Llewellyn Rhys Ödülü'ne, E. M. Forster Ödülü'ne ve Cannes Film Festivali'nde Gümüş Ödül'e layık görüldü. 2006 yılında ise edebiyata hizmetleri için kendisine Britanya Kraliyet Onur Nişanı verildi. The Guardian gazetesinde on dokuz yıl boyunca köşe yazarlığı yapan Winterson, Manchester Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık profesörüdür.

İÇİNDEKİLER

Noel Yortusu * 7
Noel Ruhü * 21
<i>Bayan Winterson'ın Kıymalı Turtası * 34</i>
Kardan Anne * 41
<i>Ruth Rendell'in Kırmızı Lahanası * 61</i>
Karanlık Noel * 69
<i>Kathy Acker'in New York Usulü Custard'ı * 82</i>
New York'ta Noel * 89
<i>Noel Arifesi için Kendi Özel Somon Fümem ve Şampanya * 106</i>
Ökseotu Gelini * 111
<i>Susie'nin Noel Arifesi Gravlaks'ı * 121</i>
O'Brien'in İlk Noel'i * 127
<i>Babamın Şeri Trifle Tarifi * 139</i>
İkinci En İyi Yatak * 145
<i>Shakespeare and Company Kitabevinin Çin Mantısı * 164</i>
Noel Patlangaçları * 171
<i>Benim Usulümle Sıcak Şarap (Veya: Ana Yemeklerde Meyveye Son) * 181</i>
Bir Hayalet Hikâyesi * 187
<i>Kamila Shamsie'nin Hindi Biryani * 202</i>
Gümüş Kurbağa * 209
<i>Noel Arifesi İçin Peynirli Kızartılarım * 227</i>
Aslan, Tekboynuz ve Ben * 233
<i>Yılbaşı İçin Etli Sandviçim * 239</i>
Parlayan Kalp * 245
<i>On İkinci Gece İçin Balık Kroketlerim * 259</i>
Yazardan Noel Tebriki 265
Teşekkürler 271

NOEL YORTUSU

Bir yıldızı takip ederek çölde yürüyen bilge adamlar. Geceleri tarlalarda sürüleriyle çobanlar. Düşünce kadar hızlı, umut kadar parlak, sonsuzluğu zamana çeviren bir melek.

Çabuk! Bir bebek doğacak.

İnananlar da inanmayanlar da bu hikâyeyi bilir.

Kim bilmez ki?

Bir han. Bir ahır. Bir eşek. Meryem. Yusuf. Altın. Buhur. Mür.*

Hikâyenin kalbinde ise bir anneyle çocuk.

16. yüzyılda Avrupa'daki Protestan reformuna kadar Meryem ile çocuk, ister vitrayda, ister heykel, yağlıboya veya oymada, isterse de insanların kendileri için yaptığı gösterişli anıtmezarlarda olsun herkesin her gün gördüğü bir Hıristiyanlık imgesiydi.

Bir hayal edin, çoğu insan okuyup yazamıyor ancak zihinleri hikâyeler ve imgelerle capcanlı. İmgeler hikâyenin resimlerinden daha fazlasıdır, hikâyenin ta kendisidir.

İtalya'da, Fransa'da veya İspanya'da eski bir kiliseye gittiğimizde, tonozlu tavanlardaki sayısız sahneyi, freskleri veya duvarlara asılı resimleri bizler okuyamayız ama atalarımız okuyabilirdi. Biz

* İsa'nın doğumu hakkında ilk akla gelen şeyler. (İnanişâ göre **Yusuf**, Meryem'in kendisiyle evlenmeden önce hamile olduğunu öğrenir. Gördüğü bir rüya nedeniyle doğacak bu çocuğun Mesih olduğuna inanır ve yaşadıkları Nâsıra'dan beraberce ayrılp **eşek**le Bethlehem'e (Beytüllahim) kadar giderler. İsa, orada yerleştikleri bir **hanın ahır**ında dünyaya gelir. İsa'nın peygamberliğine şahitlik etmek üzere Müneccimler –üç müneccim kral– gelir ve İsa'ya **altın**, **buhur** [günlük ağacı kabuğu/sakızı/reçinesi; İng. *frankincense*] ve **mür** [mürrüsafı; İng. *myrrh*] armağan ederler.) (e.n.)

elimizde rehber kitaplarımızla durup ipuçları ararız, onlarsa başlarını geriye attıklarında dünyanın gizemini görürlerdi.

Yazılı kelamı seviyorum –şu anda onu yazıyor, onu okuyorum– ama okuryazar olmasalar da kültürel açıdan canlı toplumlarda imge ve konuşulan, söylenen söz her şeydir. Farklı türde bir zihin canlılığıdır bu.

Tanrılığın dördüncü üyesi muamelesi gören Meryem reformdan sonra alt sınıfa indi. Reform kadınlar için iyi olmadı; çok geçmeden Avrupa çapında cadı yakmalar başladı ve 1620’de Plymouth Kayası’na ayak basan hacılar pek tabii 1690’lardaki Salem cadı davalarına yol açan en uzlaşmaz püritenlerdi.

Püritenler 1659’da New England’da Noel kutlamalarını yasakladılar ve bu yasak 1681’e kadar yürürlükte kaldı. Noel İngiltere’de Cromwell yönetiminde 1647’den beri zaten yasaktı ve 1660’a kadar da öyle kaldı.

Neden? Daha sonra göreceğimiz gibi, kökenlerinde fazlasıyla pagan, fazla eğlenceli, fazla zevkliydi (bedbaht olmak varken neden mutlu olasın?) ve Meryem’in mutfaktan çıkıp başrole geçmesine izin vermek fazla tehlikeliydi.

Sıradan insanların Katoliklikten kopuşla beraber en çok özlediği şey Meryem kültü olmuştur.

O zamanlardan günümüze Avrupa’daki Katolik ülkelerle, bugün Latin Amerika’daki Meryem kültü, Meryem’in doğumunun gizemi, anneyle çocuğun birliği hâlâ güçlü ve inandırıcıdır. Bir kadının her doğum yapışı onu dünyada vuku bulan olayların en kutsalının anlık tablosuna dahil eder. Tablodaki imgede günlük hayatla ibadet hayatı iç içedir.

Üstelik kökleri Hristiyanlıktan daha derinlerde olan bir imgedir bu.

Yunan ve Roma tarihine bakacak olursak tanrıların ve tanrısal güçlere sahip ölümlülerin çoğunlukla bir tanrıyla bir insandan doğduğunu görebiliriz. Herakles’in babası Zeus’tur. Zeus Troyalı

Helen'in de babasıdır. Helen belalı bir kadındır ama tanrı dokuşuna sahip bütün güzel kadınlar zaten hep belalıdır.

Roma şehrinin kurucuları Romulus ve Remus, babalarının Mars olduğunu iddia etmişlerdi.

İsa Roma İmparatorluğu'nda doğdu. Yeni Ahit Yunanca yazıldı. İncil yazarları, ilahi bir babaya sahip süper kahramanlar listesine Mesihlerini de sokmak istediler.

Fakat Meryem neden bakire olmak zorundaydı? İsa Yahudiydi. Yahudi soyu babadan değil anneden geçer, bu nedenle Yahudilikte kadınların saflığı ve cinsel ilişkiden kaçınmalarına yapılan vurgu, kimin kim olduğunu kontrol etmeye çalışmanın öngörülebilir bir yoludur.

Meryem bakireyse o hâlde İsa'nın anne-babasının ilahiliğine şüphe yoktur.

Bütün bunlar mantıklı olmakla birlikte başka bir şey daha var. Bu hikâyenin daha da gerisinde, bizzat Büyük Tanrıça'nın kudreti yatmaktadır.

Antik dünyada iffetin tanrıçaya ibadette bir erdem olarak yeri yoktu. Vesta Bakirelerinin bile tanrıçanın hizmetinden ayrıldıktan sonra evlenmelerine izin verildi. Tapınak fahişeliği normal kabul edilirdi ve tanrıça doğurganlığın, üremenin simgesiydi. En önemlisi de hiçbir zaman hiçbir erkeğe ait olmamasıydı.

Meryem miti, manyetik açıdan birbirine zıt iki kuvveti zekice yönetegelmiştir: Hristiyanlığın yeni dini, tanrıdan insana ilahi bir doğum hikâyesi sunar. Meryem kahraman hikâyelerinde olduğu gibi özel ve seçilmiştir. Hamileliği sıradan bir aile içi tertip değildir, o bir tanrı tarafından ziyaret edilmiştir.

Onun saflığı ve teslimiyeti, yeni dinin Yahudilerin nefret ettiği isyankâr pagan seks kültlerinden ve doğurganlık ayinlerinden de ayrışmasını sağlar.

Hristiyanlık başından beri diğer din ve kültürlerin temel unsurlarını bir araya getirme becerisine sahipti, sorunlu unsurları atıp hikâyeyi başka bir şekilde anlattı. Bu da küresel başarı öyküsünün bir parçası oldu.

Başarı öykülerinin en göz alıcısı Noel'dir.

İsa'nın doğumu sadece Matta ve Luka İncillerinde geçer ve ikisinin yorumu farklıdır. Markos ve Yuhanna doğum hikâyesinden hiç bahsetmez. İncil'in hiçbir yerinde 25 Aralık'tan söz edilmez.

Peki bu nasıl oldu?

Roma'nın Saturnalia festivali bu hikâyenin bir parçasıdır. Saturnalia güneşin dönüşünün (yılın en kısa günü 21 Aralık kış gündönümü) kutlandığı tipik bir kış ortası festivaliydi. Pagan İmparator Aurelianus 25 Aralık'ı Natalis Solis Invicti, yani fethedilmez güneşin doğumu ilan etti. Festivalde hediyeler verilir, partilere gidilir, komik şapkalar takılır, sarhoş olunur, güneş sembolleri olarak mum ve harlı ateş yakılır ve halka açık yerler her dem yeşil bitkilerle süslenirdi. Bu festivalin hemen peşinden takvimimizi aldığımız Kalendler gelirdi. Eski günlerde parti yapmayı severlerdi.

Kelt Britanyası'nda kış festivali Samhain bizim Cadılar Bayramımız olan (*All Hallows' Eve*)* ölümler festivalinde başlardı ve Germen ve İskandinav ülkelerinde olduğu gibi Keltler Aralık gündönümünü şenlik ateşleri yakarak neşeyle kutlardı. Yuletide† ve jolly‡ kelimeleri İngilizceye Yule veya *Jól* denen bu dönemden geçmiştir. Devam eden yaşamın simgeleri olan çobanpüskülü ve sarmaşık gibi yaprak dökmeyen her dem yeşil bitkiler hem süslemeler hem de kutsal yerleştirmeler için kullanılırdı.

Germen kabilelerinde beyaz sakallı Odin Yuletide zamanı ortalıkta dolaşırdı ve onu yatıştırmak için geceleri dışarıya küçük hediyeler bırakılırdı.

Kilise makul davranıp *onları alt edemiyorsan onlara katıl* görüşünü benimsedi ve insanların vazgeçmekte gönülsüz olduğu şarkı söyleme, kutlama, her dem yeşil bitkiler, hediye verme ve tabii ki yılın hangi zamanı olacağı gibi tüm unsurları Noel'de bir araya topladı.

* Cadılar Bayramı'nın İngilizcesi *Halloween*, bu adı "Azizler Günü Arifesi" anlamına gelen *All Hallows' Eve*'den alır. (ç.n.)

† Noel'in eski adı. (ç.n.)

‡ Mutlu, neşeli. (ç.n.)

25 Aralık Mesih'in doğumu için harika bir gündür çünkü bu, Tanrı'nın Meryem'i 25 Mart'ta, kilise takvimine göre Müjde Günü (Beşaret Bayramı) gebe bıraktığı anlamına gelir, böylece kilise 21 Mart bahar ekinoksunun fazla paganlığa mahal vermeden kutlanmasını sağlamış olur. Aynı zamanda İsa'nın rahme düşüşüyle çarmıha gerilmesi (Paskalya) arasında düzgün bir simetri kurulur.

Noel Baba'nın kendisi de Noel'in çok sayıda karışık mesajından biridir.

Nikolaos İsa'nın ölümünden yaklaşık iki yüz elli yıl sonra doğan Smyrna'lı bir Türk piskopostu. Zengin bir adamdı ve muhtaç durumdakilere para bağışlardı. Hakkındaki en iyi hikâye, bir gece pencereden bir kese altın atmaya çalışırken pencerenin kapalı olması üzerine çatıya çıkıp keseyi bacadan aşağı bırakmak zorunda kalmasıdır.

Kim bilir? Her zamanki gibi, bilhassa da gemiyle açılan denizciler arasında adıyla beraber bir kült büyüdü ve kült kuzeye doğru yayıldıkça, hediye dağıtan bu sakallı Türk, uçan sekiz ayaklı bir at üzerinde seyahat etme üstünlüğüne sahip sakallı tanrı Odin ile birleşti.

Aziz Nikolaos Hollanda'da Sinta Klaus adını aldı ve Sinta Klaus'u Amerika'ya getiren de Hollandalılar oldu.

Şimdinin New York şehri, eski adıyla New Amsterdam Hollanda'ya ait bir yerleşim yeri idi. 1809 senesinde, New England püriten soyundan gelenlerin tüm çabalarına rağmen Noel Baba, Washington Irving'in *Bir New York Tarihçesi*'nde ağaçların üzerinden bir vagona binmekteydi.

1822'de başka bir Amerikalı, Clement Moore *Aziz Nikolaos'un Bir Ziyareti* adlı şiirinde Noel Baba'yı kesin olarak betimledi. Herkes şu ilk satırları bilir: "Noel'den önceki geceydi, yokken evin hiçbir yerinde / Kımıldayan tek bir canlı, hatta bir fare bile."

Aziz Nikolaos'un ren geyiğini aldığı andır bu.

Hristiyanlık öncesi bereket tanrılığından kalma rengi yeşil olduğundan hâlâ yeşil giysiler giyiyordu.

Derken sahneye Coca-Cola girdi.

1931'de Coca-Cola şirketi İsveçli sanatçı Haddon Sundblom'u Noel Baba'nın görünümünü değiştirmekle görevlendirdi. Rengi kırmızı olmalıydı ve o gün bugündür Coca-Cola'nın reklam gücünün bir eseri olarak Noel Baba'nın cübbesi kırmızıdır.

Yılbaşı ağacı kış mevsiminde hayatta kalan ve gelişip serpilen yaşam gücünün eski bir sembolüdür. Atalarımız karanlık, çıplak ormanlarda yürürken yaprak dökmeyen yeşil bir bitkiyle karşılaş-tıklarında ne düşündüler acaba?

Ünlü Kraliçe Victoria ile Prens Albert 1848 senesinde Windsor Sarayı'nda yılbaşı ağaçlarının önünde poz vererek ilk modern ünlü fotoğrafı çekimini gerçekleştirmiş oldu.

Aslında *Illustrated London News* için yapılmış bir çizimden ibaretti ama ondan sonra herkesin illaki bir yılbaşı ağacı olması gerekti.

Prens Albert Almandı ve kış ortası festivali için eve getirilen kış ağaçları üzerine en eski kayıtlar Bavyera'daki Kara Orman'a aitti.

Protestan reformundan sorumlu Martin Luther de Almandı ve rivayete göre kendi yılbaşı ağacını Tanrı'nın göğündeki milyonlarca yıldızı yansıtmak için mumlarla süslemişti.

Ağaçların kendileri kutsal nesnelerdir. Cennet bahçesindeki elma ağacını, yaşam ağacını, İskandinav ve Germen mitolojisi-nde tapılan Druid Meşesi Yggdrasil'i düşünün. James Cameron'ın *Avatar* filminde bir tanrıça ağacı, Tolkien destanlarında da kutsal ormanın düşmanları Saruman ile Orkların acımasızca kestiği, ko-nuşan ve yürüyen Ent ağaçları vardır.

Kurban edilmiş diğer tanrılar gibi İsa da bir ağaçta ölür.

Bu nedenle ağaç yüzyıllardır farklı kültürlerde semboliktir ve yaprak dökmeyen yeşil ağaç hayatın devamının simgesidir.

Massachusetts Püritenleri bütün bu pagan bağlantılardan nef-ret ediyordu ancak 1851'de Catskills'den New York'a iki kızak do-lusu ağacın Amerika Birleşik Devletleri'nde satılan ilk perakende yılbaşı ağaçları olmak üzere taşınmasına engel olamadılar.

19. yüzyıl, Noel'in şimdi kutladığımız Noel'e dönüştüğü yüzyıldır: Yılbaşı ağacı, Noel kartları, iyi niyet, hediye vermek, kızılgerdanlar, ziyafetler, fakirlere yardım, kar, hayaletler, görüler ya da gizemli bir yıldız şeklinde vuku bulan birtakım doğaüstü güçler.

Söylemeyi çok sevdiğimiz o harika Noel şarkılarının hepsi 19. yüzyılda bestelendi.

Noel kartlarının icadı da 19. yüzyıldadır. Londra Postanesi'nde çalışan Henry Cole, Penny Post'un* (1840) basit tebrik kartları göndermek için harika bir yol olduğunu fark etti, 1843'te bir arkadaşına çizimler yaptırdı ve bir anda Noel'de kart gönderme çılgınlığı başladı.

Noel kartının Amerika'da yaygınlaşması otuz seneyi buldu da geçti bile. Bunun için püritenleri suçlamak lazım. Şahsen ben onları suçluyorum.

Kartlar, şarkılar bir yana, Victoria dönemine has asıl âdet Noel Hayalet Hikâyesi'dir. Ateşin etrafında hikâyeler anlatmak dilin kendisi kadar eskidir. Geceleri ve kışları ateş yakıldığı için de kış festivalleri hikâye anlatmaya doğal bir ortam sağlıyordu.

Gelgelelim bir fenomen olarak hayalet hikâyesi 19. yüzyıla aittir. Bir teoriye göre çok sefer görüldüğü iddia edilen hayaletlerle ruhlar gaz lambalarından kaynaklanan düşük seviyeli karbonmonoksit zehirlenmesinin bir neticesidir (bu zehirlenme insanda belli belirsiz halüsinasyonlara neden olur). Yoğun sisi ve içilen bol miktarda cini de hesaba katınca bu teori mantıklı gelmeye başlıyor.

Ancak bunun psikolojik bir yanı da var. 19. yüzyıl kendi hayaletini kendi yaratmış bir yüzyıldı. Yeni başlayan sanayileşme cehennem güçlerini hepten serbest bırakmış gibiydi. Manchester'a gelenler burayı Cehennem olarak adlandırdı. İngiliz yazar Elizabeth Gaskell bir pamuk dokuma fabrikasına yaptığı ziyaret için şöyle demişti: "Cehennemi gördüm, orası bembeyaz..."

* İngiltere'de 1 peniye mektup gönderilebilen bir posta hizmeti. (ç.n)

Yeni yoksullar yani fabrika köleleri, bodrumlarda yaşayanlar, demir, sıcaklık, pislik ve çürüme içindeki emekçiler, aynı hayaletler gibi cılız, sarı, hırpani, yarı insan yarı ölü görünüyordular.

Bu yüzyılın aynı zamanda hayırseverlik ve insancılık işleri yüzyılı olması tesadüf değil. Noel'in en ilham verici ve en duygusal yüzyılının bu yüzyıl oluşu bizi şaşırtmamalı. Noel bu yüzyılda insanların makineleşmiş ıssızlıktan en fazla yararlananlarının, kendi ruhlarını hem onarabileceği hem de yatıştırabileceği bir iyi niyet mevsimi, sihirli bir çember hâline gelir.

Charles Dickens'ın *Bir Noel Şarkısı* kitabının, Scrooge'un yoksullara yardım etmek için para vermeyi reddetmesiyle başlama sebebi budur: "Düşkünler evi yok mu?"

Noel Baba'nın tam tersi kutuptaki Scrooge* (kelime oyunu için pardon) hiçbir şey veremez, vermez; derken üç ruh ve ölmüş ortağı Jacob Marley'in hayaleti tarafından ziyaret edilir.

Bir Noel Şarkısı katı kalplerin ve ikinci şansların hikâyesidir. Bilindik yasaların tersine çevrildiği Noel'in kargaşasının, saatle ölçülen zamanın daha mühim, anlamlı bir zamanla bozulmasının hikâyesidir (bir ömür bir gecede geçer). Ayrıca kazların, tatlıların, ateşlerin, mumların, korkunç sıcak kokteyllerin (Tüten Piskopos),† şehri uykuya daldıracak kadar yoğun karın ve *Hepimize Mutlu Noeller... Tanrı bizi korusunun* hikâyesidir.

Muppet'lara‡ bile can verecek kadar güçlü bir hikâyedir *Bir Noel Şarkısı*.

Noel Amerika'da 1870 yılına kadar tüm eyaletlerde resmi tatil ilan edilmemişti (Amerikan İç Savaşı'ndan sonra kuzey ve güneyi ortak bir gelenekte yeniden birleştirmenin bir yolu olarak kullanılmaya başladığı zamana dek).

Yine de püritenlerin yoğun çabalarına ve Noel'in kesinlikle bir Yahudi bayramı olmaması gerçeğine rağmen Amerikalılar

* (İng.) paragöz, varyemez, pinti. (e.n.)

† Victoria dönemi İngiltere'sinde, adını servis edildiği piskopos başlığına benzer kâseden alan sıcak tatlı şarap. (ç.n.)

‡ *Muppet Show* karakterlerinin yer aldığı *Bir Noel Şarkısı* uyarlaması. (e.n.)

ve Amerikan Yahudileri Noel âdetine herhangi bir yıldız, çoban, Noel Baba veya melek kadar katkıda bulunmuşlardır.

Şahane Hayat, 34. Caddede Mucize, Sensiz Olamam, Kutup Ekspresi, Grinch, Zengin ve Sefil, Benim Gecem, Evde Tek Başına 2, Eğlenceler Otel... Film listesi uzadıkça uzuyor...

White Christmas, Rudolph, the Red-Nosed Reindeer, Santa Baby, Winter Wonderland, Let it Snow, Let it Snow, Let it Snow şarkılarına eşlik eder, ateşin başında kestane yapıp bu şarkıları mırıldanırken onları besteleyen ve bize sevdiğimiz klasikleri veren Yahudi şarkı sözü yazarlarına kaldıralım kadehlerimizi.

Noel, Birleşik Krallık ve ABD’de püritenler tarafından yasaklandı, çünkü her yerden –paganlardan, Romalılardan, İskandinavlardan, Keltlerden, Türklerden– bir şeyler ödünç almış şatafatlı bir bayram paçavrasıydı ve özgür kutlama ruhu, hediye verme âdeti, kargaşası, Noel’i otorite ve çalışma karşıtı yapıyordu. Noel bağlılığın içinde neşeyi barındıran, en iyisinden bir bayram, kutsal bir gündü.

Hayat da neşeli olmalıydı.

Noel’in gülünç bir perakende soygununa dönüştüğünü biliyorum ama buna itiraz etmek bireysel ve toplu olarak bize kalmış durumda. Dünyanın her yerinde tüm dinlere mensup olan ve hiçbirine mensup olmayan insanlar Noel’i kutluyor. Noel bir araya gelmek, farklılıkları bir kenara bırakmak demek. Paganlık günlerinde ve Roma döneminde, ışığın gücünün ve doğanın insan yaşamındaki işbirliğinin bir kutlamasıydı Noel.

Önemli olan para değildi.

Aslına bakılırsa Noel hikâyesi para talebiyle başlar:

O günlerde Sezar Augustus bütün dünyadan vergi alınması için buyruk çıkardı. (Luka 2:1)

Bir hediye ile de biter: “Çünkü bir çocuk doğacak.”

Yeni yaşam armağanını müneccimlerin armağanları takip eder: altın, buhur ve mür.

Noel şarkılarının en sevileninde şair Christina Rossetti, para, güç, başarı veya yetenekle ilgisi olmayan ne verebiliriz diye sorar:

*Ben böyle yoksulken ona ne verebilirim?
Çoban olsam kuzu getiririm;
Bilge olsam yaparım neyse görevim;
Şimdi verebileceğim tek şey yüreğim.*

Kendimizi veririz biz. Kendimizi başkalarına veririz. Kendimizi kendimize veririz. Veririz.

Noel'den anladığımız her ne ise o bize ait olmalı; mağazadan satın aldığımız bir şeyden ibaret olmamalı.

Benim için Noel yortusunun güzel kısmı arkadaşlarla ziyafet çekmek, bu yüzden buraya kendilerine has hikâyeleri de olan bazı tarifler ekledim. Ölçü konusunda umutsuz vakayımdır, o yüzden göz kararıyla, kıvamına ve tadına göre yemek yaparım. Hamur çok kuruyorsa su veya yumurta ekle. Çok suluysa un ekle... böyle şeyler.

Tariflerin metrik sisteme göre mi yoksa İngiliz ölçüleriyle mi olması gerektiği konusunda editörümle aramda büyük bir kavga çıktı. "Nigella* bile metrik sistemi kullanıyor," diye savundu kendisini.

Ben de gittim, Nigella'ya sordum, "İkisini de yaz," dedi.

Bir de "lahana" gibi malzemeleri yazarken aklıma şu soru geldi: "Hangi boy lahana?"

Her gün yapacak bir sürü iş var, hangi boy lahana diye merak etmek bu işlerden biri değil.

Bu tarifler biraz düzensiz, birlikte olsak yapacağımız gibi, ben "Eyvah, mantar almayı unutmuşum," diyeceğim ve yemeği mantarsız yapacağız, hepsi o. Bu yüzden çok endişelenmeyin. Yemek yapmak bisiklete binmek gibi oldu artık. Yani, eskiden insanlar bisikletleriyle dışarı çıkarlardı, şimdi herkesin tayt giyip gözlük

* Nigella Lawson. İngiltere'de ünlü bir yemek kitabı yazarı. (e.n.)

takması, kendi hız ve mesafe rekorunu kırması gerekiyor. Evde yemek yapmak olimpik bir spor değildir. Yemek pişirmek günlük sıradan bir mucizedir.

Yemek yapmayı seviyorum ama asıl tercihim yazmak.

Ben öykülerde yaşarım, öyküler benim için fiziksel olarak üç boyutlu mekânlardır. Çocukken, türlü kabahatlerimden ötürü kömürlüğe kapatıldığımda bir seçeneğim vardı, ya kömürleri sayacaktım, ki bu sınırlı bir faaliyetti ya da kendime bir öykü anlatıyordum, bu da sınırsız bir hayal dünyası demekti.

Aldığım haz için yazıyorum ben. Oyun oynamak üzere klavyenin başına geçiyorum. Noel'in kendine has bir hazzı var, sanki bu günler insanı doğrudan neşelendiriyor. Noel yortusunun kadim on iki gününün olduğu gibi yaratıcılığın da koruyucu ruhu olması gereken cümbüşçü Noel lordunun* idaresinde anlatılan masalların zamanıdır bu dönem.

Tuhaftır, genelde günlerin mutsuz geçtiği bir evde büyürken Noel benim için hep mutlu bir zaman olmuştur. Bu çağrışımları unutmayız; geçmiş bizimle birlikte gelir ve biraz şansla geçmişten yeniden icat ederiz ki Noel'de yapmamızı önerdiğim şey de bu. Böylece her şeyden bir hikâye doğar.

Noel'de ateşin etrafında ya da bir kış yürüyüşünde buz gibi bir nefesle anlatılan hikâyeler, bu dönemin bir parçası olan bir sihre ve gizeme sahiptir.

Yazmak, beklenmedik bir şeyin açığa çıkması anlamında, başlı başına bir aydınlanmadır. Çok tanıdık, hatta belki de eskimiş görünen Noel beklenmedik olanın kutlamasıdır.

İşte burada şimdiye kadar yazdığım hikâyeler var. Noel'in on iki günü için on iki hikâye. Hayalet hikâyeleri, sihirli müdahaleler, hiç de sıradan olmadığı ortaya çıkan sıradan karşılaşmalar, küçük mucizeler ve ışığın gelişine selamlar var burada.

Neşe var.

* (İng. *Lord of Misrule*) Eskiden (15.-16. yy.) İngiltere'de zenginlerin Noel eğlencesini düzenleyip yöneten kişi. (e.n.)

NOEL RUHU

Noel'den önceki geceydi, evin hiçbir yerinde hiçbir şey kıpırdamıyordu çünkü fare bile bitap düşmüştü.

Ortalık hediye doluydu: fiyonklu dörtgenler, kurdeleli uzunlar. Noel Babalı paket kâğıdına sarılmış büyükler. Elmas bilezik varmış gibi hayal kurduran ya da yemek çubuğu çıkıp hüsrana uğratacak gibi duran ince kutular.

Stoklanan erzak savaş ikazı gibi duruyordu; raflar bomba büyüklüğünde tatlılarla patlayıp taşmıştı. Mermi şekilli hurmalar yuvarlak karton kutulara dizilmişti. Arka kapının dışında oynuncak savaş uçakları gibi bir dizi orman tavuğu asılıydı. Kestaneler ateşte pişmeye hazırdı. Serbest dolaşan organik hindi (iyi bir veterinerin canlandırabileceği türden) hangar dolusu folyoların yanında duruyordu.

Mutfak masasının etrafından sıkışarak geçmeye çalışırken, “On ikinci gece domuzunun Kent'teki bir bahçede hâlâ yerdeki elmaları yiyor olması iyi bir şey,” dedin.

Noel pastasının ağırlığı altında sendeliyordum, ortaçağ duvar ustalarının bir katedralin temel taşı yerine kullanabilecekleri kadar vardı. Pastayı elimden alıp arabaya koymaya gittin. Her şeyin arabaya konması gerekiyordu çünkü bu gece köye gidecektik. Sen arabayı yükledikçe direksiyon başına hindinin oturması da gitgide daha olası görünüyordu. Sana yer kalmamıştı, bense kendi yerimi hasırdan bir rengeyiğiyle paylaşıyordum.

“Yele,” dedin.

Eyvahlar olsun, kediyi unutmuştuk.

“Yele Noel’i kutlamıyor,” dedim.

“Şu simli süsü onun sepetine bağla da bin arabaya.”

“Noel kavgamızı şimdi mi yaparız yoksa yola çıkana ve sen şarabı unutana kadar bekleyelim mi?”

“Şarap bisküvi kutusunun altında.”

“Şarap değil o, hindi. O kadar taze ki Poe kitaplarından fırlar gibi içinden çıkmasın diye onu bantlamak zorunda kaldım.”

“Pislik yapma. O hindi mutlu bir hayat sürdü.”

“Sen de gayet iyi bir hayat sürdün ama seni yemeyi düşünmüyorum.”

Koştum ve boynunu ısırdım. Boynunu çok seviyorum. Beni ittin (oyuncu bir tavırla) ama bugünlerde beni iterken sanki oyun oynamıyormuşsun gibi mi geliyor bana?

Hafifçe tebessüm ettin, ardından arabayı yüklemeye devam ettin.

Gece yarısından hemen sonra. Kedi, simli süs, yanıp sönen ışıklı ağaç, rengeyiği, hediyeler, yemekler, koyacak başka yer olmadığından pencereden dışarı sarkan kolum; sen ve ben Noel’i kutlamak için kiraladığımız kır kulübesine doğru yola koyulduk.

Bayraklar sallayan ve kırmızı burunlular dayanışması hâlinde Rudolph* şarkıları söyleyen bayram sarhoşlarının arasından geçtik. Gecenin bu saatinde şehrin ortasından geçmenin daha hızlı olacağını söylemiştin, derken ana caddedeki trafik ışıklarından yavaşça uzaklaşırken hareket eden bir şey gördüğümü sandım.

“Dur!” dedim. “Geri gidebilir misin?”

Sokak şimdi tamamen boştu, arabayı geri geri sürdün, motor zorlanıp homurdandı, dünyanın en büyük mağazası BUYBUY-BABY’nin önüne kadar geldik. Mağaza nihayet Noel arifesi gece yarısından itibaren istemeye istemeye yirmi dört saatliğine kapanmıştı (internet alışverişi her daim mümkündü).

* *Kırmızı Burunlu Rengeliği Rudolph*’un hikâyesi üzerine yapılmış meşhur Noel şarkısı. (e.n.)

Arabadan indim. BUYBUYBABY mağazasının vitrininde, kayak kıyafetleri içindeki Meryem’le Yusuf ve ekose köpek montlarının altında sıcak sıcak duran birkaç çiftlik hayvanı ile tastamam bir Noel sahnesi sergilenmişti. Altın, buhur ya da mür yoktu; bu üç kral, hediyelerini BBB’den almışlardı. İsa’ya hediye olarak da bir Xbox oyun seti, bir bisiklet ve komşu dostu bir bateri gelmişti.

Annesi Meryem’e buharlı ütü hediye edilmişti.

Bu Noel vitrininin önünden geçip gidecekken içeride burnunu pencereye dayamış küçük bir çocuk gördüm.

“Orada ne yapıyorsun?” dedim.

“Kapalı kaldım,” dedi çocuk.

Arabaya geri döndüm ve cama tıkladım.

“Mağazada bir çocuk kalmış, onu dışarı çıkarmalıyız.” Gelip baktın. Çocuk el salladı. Kararsız görünüyordun.

“Güvenlik görevlisinin çocuğudur muhtemelen,” dedin.

“Kapalı kaldığını söylüyor! Polisi arasana.”

Sen telefonunu çıkarırken çocuk gülümseyip başını salladı. Gülmemesinde bir şey vardı, tereddüt ettim. “Kimsin sen?” dedim.

“Ben Noel Ruhü’yum.”

Onu çok net duydum. Sesi çok netti.

“Telefon çekmiyor,” dedin. “Sen denesene.”

Kendi telefonumdan denedim. Çalışmıyordu. Garip bir şekilde ıssız kalan sokağa baktık. Paniklemeye başlamıştım. Mağazanın kapılarını çekip ittirdim. Kilitliydi. Temizlikçi yoktu. Bekçi yoktu. Noel arifesiydi ne de olsa.

Ses tekrar duyuldu. “Ben Noel Ruhü’yum.”

“Of, hadi ama,” dedin. “Reklam işi bu belli ki.”

Seni dinlemiyordum, penceredeki yüze takılıp kalmıştım, her saniye değişiyor gibiydi, sanki üzerinde ışık oynuyordu, ifadesini bir örtüp bir ortaya çıkarıyordu. Gözleri bir çocuğun gözleri değildi.

“O bizim sorumluluğumuzda,” dedim alçak sesle, aslında seninle konuşmuyordum.

“Hiç de değil,” dedin. “Haydi, yoldan ararım polisi.”

Sen arabaya doğru dönerken çocuk, “Çıkarın beni!” dedi.

“Birini göndereceğiz, söz veriyorum. Telefon bulacağız...”

Çocuk araya girdi. “Beni dışarı çıkarmalısın. Hediyelerinden, yiyeceklerinden, kapının eşliğine, hemen şuraya biraz bırakır mısın?”

Geri döndün. “Delilik bu.”

Çocuk beni hipnotize etmişti.

“Evet,” dedim, yarı sersem. Arabaya gittim, bagaj kapağını açıp içinden paketli hediyelerle yemek çantalarını alıp mağazanın kapısına götürdüm. Yere koyduğum her şeyi alıp arabaya geri götürdün.

“Kafayı sıyırdın,” dedin. “Noel şakası falan bu belli ki, çekiyorlar bizi şu anda, biliyorum. Televizyon şakası işte.”

“Televizyon şakası falan değil, gerçek bu,” dedim, sesim uzaklardan geliyordu. “Bizim bilmemiz, bilmememiz değil mesele, hakikat bu.”

“Pekâlâ,” dedin, “yola çıkmamız için illa bunu yapmamız gerekiyorsa iyi, işte poşetler. Oldu mu? Al şunu, şunu da al.” Poşetleri kapıya koydum, suratın yorgunluktan ve öfkeden al al olmuştu. Bu suratı biliyordum.

Geride durdun, ellerini yumruk yapmıştın, çocuğu düşündüğün bile yoktu.

Ansızın mağazanın vitrinindeki tüm ışıklar söndü ve bir baktık çocuk sokakta ikimizin arasında duruyordu.

Yüzün değişti. Elini bir düş kadar berrak ve kapalı duran cama dayadın.

“Rüya mı görüyoruz?” dedin bana. “Nasıl yaptı bunu?”

“Sizinle geliyorum,” dedi çocuk. “Nereye gidiyoruz?”

Böylece sabahın birinde tekrar yola koyulduk. Kolum şimdi arabanın içindeydi, çocuksa arka koltukta, sepetinden çıkmış mırlayan Yele’nin yanında oturuyordu. Mağazadan uzaklaşırken dikiz

aynasından baktım ve karanlık şekillerin bıraktığımız hediyelerle yemekleri birer birer aldığını gördüm.

Çocuk zihnimi okumuşçasına, “Onlar kapı eşiklerinde yaşıyanlar,” dedi. “Hiçbir şeyleri yok.”

“Tutuklanacağız,” dedin. “Mağazadan hırsızlık. Kamuya açık alana çöp atma. Çocuk kaçıрма. Size de iyi Noeller, memur bey.”

“Biz doğru olanı yaptık,” dedim.

“İhtiyaçlarımızın yarısını bırakıp kayıp bir çocuğu yanımıza almaktan başka ne yaptık tam olarak?”

“Her sene olur,” dedi çocuk. “Farklı şekillerde, farklı yerlerde. Noel sabahına kadar serbest kalmazsam dünya ağırlaşır. Dünya hiç bilmediğiniz kadar ağırlaşır.”

Bir süre çıt çıkarmadan ilerledik. Hava kapkaraydı, yıldızlar nokta nokta görünüyordu. Kendimi yolun çok yukarısında hayal ettim, dünyaya baktığımı, o siyah rengin içinde bir mavilik, beyaz lekelerle kaplı, kutuplarında buz tabakaları... Hayat da buydu, yuvamız da.

Çocukken babam bana dünyalı bir kar küresi vermişti, yıldızlar vardı içinde. Yatakta yatar, çevirip dururdum küreyi, gözlerimin ardında yıldızlarla uyuyakalırdım, kendimi sıcacık, hafif ve güvende hissederdim.

Dünya ağırlıksız, uzayda asılı, desteksiz, bir yerçekimi gizemi, güneşle ısınmış, gazla soğumuş. Bize hediye.

Elimden geldiğince uzun müddet uykuyla savaşırdım, sessiz, dönen dünyama bir gözümü kısarak bakardım.

Sonra büyüdüm. Babam öldü. Kar küresi onun evinde, benim eski yatak odamdaydı. Evi temizlerken yere düşürdüm ve küçük küre ağır, yıldızlı sıvısının arasından fırladı. İşte o zaman ağlamıştım. Nedenini bilmiyorum.

O esnada araba koltuğunun üzerinden uzanıp gece boyunca ilerlerken elini tutmuş olmalıyım.

“Ne oldu?” dedin nazik bir sesle.

“Babamı düşünüyordum.”

“Ne tuhaf. Annemi düşünüyordum ben de.”

“Neyini düşünüyordun?”

Elimi sıktın. Gösterge panelinin yeşil ışıklarının altında yüzük parmağının parladığını gördüm. O yüzüğü ve sana verdiğim zamanı hatırlıyorum. Onu her gün görüyorum ama bugün onu görüyorum.

“Keşke onun için daha fazlasını yapsaydım, ona daha fazlasını söyleseydim ama artık çok geç,” dedin.

“Hiç anlaşılmıyordunuz.”

“Neden böyle? Neden bu kadar çok anne baba ve çocuk hiç anlaşılmıyor?”

“Bu yüzden mi çocuk sahibi olalım istemiyorsun?”

“Hayır! Hayır. İsten... Hep düşünüyoruz, bakarız demiştik... Ama... evet, belki de... Çocuğumun benden nefret etmesini neden isteyeyim ki? Dünyada yeterince nefret yok mu?”

Hiç böyle konuşmazdın. Ürkütücü yeşil ışıktaki profiline baktığımda çenenin kasıldığını görebiliyorum. Yüzünü seviyorum. Bunu söyleyecek oldum ama sen, “Aman, sen bana kulak asma. Yılın bu zamanları işte. Ailelerin zamanı herhalde,” dedin.

“Evet. Batırıyoruz hep.”

“Neyi? Ailelerimizi mi yoksa Noel’i mi?”

“Her ikisini de. Hiçbirini ya da. Herkesin alışverişi gitmesine şaşmamalı. Tebdilimekân etkinliği.” Ortamı yumuşatmaya çalışarak gülümsedin.

“Ağaç altına konan hediyeleri seviyordun hani?” dedim.

“Seviyorum da kaçına ihtiyacımız var ki?”

Daha bir saat evvel suratıma karşı bağırdığını hatırlatacaktım ki arka koltuktan bir ses geldi. “Keşke dünya içindekilerin bir kısmından kurtulabilseydi.”

İkimiz de çevremize bakındık. Arabadaki yeşil ışığın gösterge panelinden gelmediğini fark ettim, ondan geliyordu. Kız parlıyordu.

“Sence aynı zamanda radyoaktif de olabilir mi?” dedin.

“Neyle aynı zamanda?”

“Şeyle... Bilmiyorum işte, şeyle...”

“Söylediği kişi olduğunu mu varsayalım yani?”

“Kim olduğunu söylemedi ki.”

“Evet, söyledi, o...”

“Ben Noel Ruhü’yum,” dedi çocuk.

“Diyelim ki bu gece başımıza olağanüstü bir şey geldi.”

“Beyhude bir arayıştaki şu meçhul çocuk mu?”

“En azından bayramlık.”

“Neymiş bayramlık?”

“Beyhude arayış.”

Bu sefer elimi sıktın ve çenendeki kasın hafif gevşediğini gördüm.

Sana aşktan ve seni ne kadar sevdiğimden bahsetmek istiyorum. Seni doğan güneş gibi seviyorum, her gün; seni sevmek hayatımı daha iyi ve daha mesut kıldı. Bunun seni utandıracağını biliyorum, bu yüzden hiçbir şey söylemiyorum.

Radyoyu açtın. “Dinle! Müjdecî Melekler Söylüyor.”

Şarkıya eşlik ettin. “Yeryüzünde huzur ve merhamet.”

Dikiz aynasından çocuğu izlediğini gördüm.

“Her şey plana göre giderse,” dedin, “Noel Baba ve rengineyiklerini de birazdan görürüz. Buna ne dersin Noel Ruhü?”

Arka koltuktan gelen ses, “Sağa dön lütfen!” dedi.

Dönüyorsun. Tereddüt ediyorsun ama dönüyorsun çünkü o öyle bir çocuk.

Karanlıkta virajı aldın, hızlandın ve arabayı durdurdun.

Kapısında mavi çelenk asılı gösterişli bir Georgia evinin çatısının üstüne altı boynuzlu rengineyiğinin çektiği bir kızak konuyordu.

Noel Baba bize gülümseyip el salladı. Çocuk da ona el salladı ve arabadan indi. Kilitler onun için bir engel değil gibiydi. Yele dışarı fırlayıp onu takip etti.

Noel Baba ellerini çırpı. Ev karanlıktı ama birinci kattaki kanatlı pencereyi görünmeyen bir el yukarı itip kaldırdı ve yere üç

şışkin çuval düştü. Noel Baba çuvalı kolayca sırtlanıp kızağına yükledi.

Arabanın kapısını açıp dışarı çıkarken, “Evi soyuyor!” dedin. “Hey sen!”

Kırmızı, şenlikli bir edayla öne çıktı, çizmelerini yere vurup ellerini ovuşturdu.

“Bu hizmeti senede sadece bir kez verebiliyoruz,” dedi.

“Ne hizmetinden bahsediyorsun sen?”

Noel Baba fırsattan istifade piposunu doldurdu. Beyaz havaya doğru yıldız şeklinde mavi dumanlar üfledi.

“Eski günlerde hediye bırakırdık çünkü insanların pek bir şeyi yoktu. Artık herkesin o kadar çok şeyi var ki gelip götürelim diye yazıyorlar bize. Noel sabahı uyanıp her şeyin gittiğini görmenin insana ne kadar iyi geldiğine inanamazsınız.”

Noel Baba çuvalardan birini karıştırdı. “Bakın, saç maşaları, bir yıllık banyo tuzu stoku, ayaklardan çok çorap, zeytinyağında pişmiş sarımsak, Eyfel Kulesi nakış seti, iki porselen domuz.”

“Şimdi ne olacak?” dedin, yarı öfkeli yarı gergin. “Yeni yıl için araba bagajından doğrudan satış mı?”

“Eh, gelin görün isterseniz,” dedi Noel Baba. “Peşime düşün.”

Piposunu cebine attı ve kızağına yürüdü. Noel Ruhu onunla gitti, Yele de öyle.

“Hey, bizim kedimiz o!” diye bağırmanın kızağın aşağısından, kızak havalanmıştı çünkü.

Noel Ruhu hâlimden pek memnun görünüyordu.

Arabaya atladık ve elimizden geldiğince kızağı takip ettik, gerçi kızak doğruca kırların üzerinden gidiyordu.

“Jet motorlu hoverkraft gibi bir şey,” dedin. “Nereden bulaştık bu işe?”

Şimdi küçük yoldan çıkmış, arabanın süspansiyonunu mahveden bir patikada hoplaya hoplaya ilerliyorduk. İki elin de direksiyondaydı.

Kızak yere kondu. Birkaç dakika sonra ona yetiştik.

Karanlık, rüzgârdan eğilmiş bir kulübenin dışındaydık. Çatının kiremitleri kayıyordu, yağmur oluğu süs olsun diye asılan ışıklara benzer buz sarkıtlarıyla ağırlaşmıştı ama bu sarkıtlar ne ışıklıydı ne de süstü. Evin çevresindeki çitler telle birbirine bağlanmıştı, çit kapısının önüne kapalı durması için taş dayanmıştı. Metruk bir karavanın kapı eşiğinde yaşlı bir köpek uyuyordu.

Köpek havlamak için başını kaldırınca Noel Baba havaya ısıldayan bir kemik fırlattı. Yaşlı köpek kemiği memnuniyetle kaptı.

Rengeyikleri yem torbalarından yosun yerken Noel Baba ile Noel Ruhu gidip evin kapısını açtılar.

“Tuzak mı bu? *Karanlığın Gölgesi*” filmindeki gibi hani... öldürecekler mi bizi?” Korkmuştun. Ben korkmamıştım çünkü bu olarlara inanıyordum.

Noel Baba güve yeniği içindeki bir çantanın ağırlığı altında hafifçe eğilerek kulübeden çıktı. Etli börekle bir kadeh viski vardı elinde.

“Bugünlerde pek kimse bırakmıyor bunlardan,” dedi. Viskiye tek seferde yuvarladı, “ama bu evi biliyorum, onlar da beni bilirler. Acı ve Yokluk bu gece bitmeli. Bana verilen tüm bu kudret senede bir seferlik.”

“Ne kudreti?” diye sordun. “Çocuk nerede? Kedimize ne yaptın?”

Noel Baba kulübeyi işaret etti, pencereleri çocuğa eşlik eden o garip yeşil renkle aydınlanmıştı. Uzaktan bile, masanın üzerine temiz bir örtü serildiğini, çocuğun masaya jambon, turta ve peynir koyduğunu, kedimiz Yele’nin kuyruğunu havaya dikmiş mırladığını gayet net görebiliyorduk.

Noel Baba gülümsedi ve çuvalı kızağa devirdi. İçinden küflü, eski ve kırık şeyler döküldü. Bir tabağın kırık parçalarını, yırtık bir ceket, kafasız bir oyuncak bebeği aldı eline. Artık çuval boştu.

Konuşmadan boş çuvalı sana uzatıp arabayı işaret etti. İçini doldurmanı istiyor, diye düşündüm. Doldur, lütfen doldur.

* (İng. *Don't Look Now*) Daphne du Maurier’in hikâyesinden uyarlanan, Nicolas Roeg’un yönettiği 1973 yapımı gerilim filmi. (e.n.)

Bunu yüksek sesle söylemeye cesaret edemedim. Bu senin içindi. Seninle ilgiliydi.

Tereddüt ettin, sonra arabanın tüm kapılarını açtın ve hediyelerle yiyecekleri çuvala doldurmaya başladın. Küçük bir çuvaldı ama içine ne kadar koyarsan koy dolacak gibi değildi. Geride kalanlara baktığını görebiliyordum.

“Her şeyi ver,” dedim.

Eğildin ve arka koltuktan bir şeyler almaya başladın. Araba şimdi hasır rengineyiği dışında neredeyse boşalmıştı, geyik de kimseye verilemeyecek kadar gülünç görünüyordu.

Ağır çuvalı seni dikkatle izleyen kırmızıyla verdin.

“Bana her şeyi vermedin,” dedi.

“Hasır rengineyiğini kastediyorsan şayet...”

Noel Ruhu kucığında Yele’yle evden çıkmıştı. Yele de yeşil yeşil parlıyordu. Hiç yeşil kedi görmemiştim.

Çocuk sana, “Seni korkutan şeyleri de ver ona,” dedi.

O an her şey durdu, tamamen durdu. Sana evlenme teklif ettiğimde olduğu gibi, ne diyeceğini bilmediğimden gözlerimi kaçırardım.

“Evet,” dedin. “Evet.”

Müthiş bir gümbürtü koptu ve çanta büyük bir ağırlıkla güm diye yere düştü. Noel Baba başını onaylar gibi salladı ve biraz güçlükle çuvalı alıp kızağa fırlattı.

Noel Ruhu, “Gitme zamanı geldi,” dedi.

Arabaya bindik ve patika boyunca geri döndük.

Don yeri aydınlatmış ve yıldızları sertleştirmişti. Kuru taş duvarların ötesinde koyunlar tarlalarda toplanmıştı. Bir çift av atı çitin yanında koşuyor, nefesleri ejderhalarinki gibi tütüyordu.

Bir süre sonra durdun ve arabadan çıktın. Peşinden geldim. Kollarımı sana doladım. Kalbinin atışını duyabiliyordum.

“Her şeyi verdiğimizize göre şimdi ne yapalım?” dedin.

“Hiçbir şeyimiz kalmadı mı?”

“Ön koltuğun arkasında bir torba yiyecek, bir de bu...” Cebini yokladın ve folyoya sarılı bir çikolatadan kardan adam çıkardın.

İkimiz de güldük. Çok saçmaydı. Çocuğa vermek için bir parça kopardın ama kız arabanın arkasında uyuyordu.

“Bütün bunlardan hiçbir şey anlamadım,” dedin. “Sen anladın mı?”

“Hayır. Çikolata kaldı mı?”

Son parçaları paylaştık ve sana dedim ki, “Hatırlıyor musun, ilk tanıştığımızda hiç paramız yoktu, öğrenci kredilerimizi ödüyorduk, iki işte birden çalışıyordum ve Noel gününde sosisli iç harcı yemiştik, paramız yetmediği için hindi yoktu. Bana kazak örmüştün.”

“Bir kolu diğerinden uzundu.”

“Ben de sana konseyin kestiği dişbudak ağacından tabure yapmıştım. Gövdesinin yarısını sokakta bırakmışlardı. Hatırlıyor musun?”

“Ah evet, buz gibiydi çünkü o korkunç yüzen evde kalıyordun ve annemden nefret ettiğin için benimle eve gelmemiştin.”

“Annenden nefret etmiyordum! Annenden nefret eden sendin.”

“Evet...” dedin yavaşça. “Nefret ne büyük bir hayat israfı.”

Yüz yüze gelmek için bana döndün. Sakin ve ciddiysin. “Beni hâlâ seviyor musun?”

“Evet, seviyorum.”

“Seni seviyorum ama yeterince söylemiyorum, değil mi?”

“Hissettiğini biliyorum. Ama bazen... ben...”

“Evet?”

“Beni istemediğini hissediyorum. Seni zorlamak istemiyorum ama vücudunu özlüyorum. Öpücüklerimizi, yakınlığımızı ve evet, geri kalanları da.”

Sessiz kaldın. Sonra dedin ki, “O, Noel Baba ya da her neyse, benden korktuğum şeyi ona vermemi istediğinde, her şey arabada hâlâ yerli yerinde dururken sen gitmiş olsan ne olurdu diye düşündüm. Ya evimiz, işim, hayatım, sahip olduğum her şey olması

gerektiği yerde olsaydı ama sen gitmiş olsaydın? Sonra düşündüm, korktuğum şey buydu. O kadar çok korkuyorum ki düşünemiyorum bile ama hep orada, yaklaşan bir savaş gibi.”

“Ne o?”

“Seni yavaş yavaş kendimden uzaklaştırıyorum.”

“Beni uzaklaştırmak mı istiyorsun?”

Beni öptün –eskiden birbirimizi öptüğümüz gibi gözyaşlarımı hissedebiliyordum, sonra gözyaşlarının senin olduğunu anladım.

Arabaya geri döndük ve köye doğru kalan son kilometreleri de yavaş yavaş geçtik, köyün düzensiz çatıları kaybolan ayın altında görünüyordu. Yakında gün doğacaktı.

Yolun kenarında kukuletalı biri yürüyordu. Arabayı kenara çekip durdurdun ve camı açtın. “Bırakmamızı ister misin?” dedin.

Kukuletalı bize döndü, kucağında bebek taşıyan bir kadındı. Kukuletasını geri itti, güzel, güçlü bir yüzü vardı. Kırıksız, berak. Gülümsedi, bebek de gülümsedi. Bebekti ama gözleri bir beğün gözleri değildi.

İçgüdüsel olarak arka koltuğa baktım. Kedi sepetinde tortop olmuş yatıyordu ama çocuk gitmişti.

Tepemizde gökyüzü nokta nokta yıldızlarla doluydu ve doğuda ışık kuvvet kazanıyordu.

“Gün doğmak üzere,” dedim.

Arabayı kenara park ettin. Dirseğini direksiyona, başını da eline dayadın. “Neler olduğunu hiç anlamıyorum. Sen anlıyormusun?”

“Gitmiş. Noel Ruhu gitmiş.”

“Rüya mı gördük? Acaba evde uykuda mıyız, uyanmayı mı bekliyoruz?”

“Hadi,” dedim. “Madem uykudayız uykumuzda kulübeye yürüelim. Artık taşıyacak bir şeyimiz de kalmadı.”

Kadınla çocuğu şimdi önümüzdeydi, yürüyor, yürüyor, yürüyorlardı.

Arabadan çıktık. Elimi tuttun.

Bir anda her şeyin farkına varmıştık, yemişli sarmaşıktaki biriken suyun, kara kollu meşedeki ökseotunun, baykuşun kiremitlerinin altında oturduğu ahırın, orman yangınlarından bir mesaj gibi kıvrıla kıvrıla çıkan dumanın, zamanın kadimliğinin ve bizim onun bir parçası olduğumuzun.

Sahip olduğumuz tek şey her günken neden her gün acele etmeyi öğrenmiştik?

Kadın hâlâ yürüyor, geleceği taşıyor, dünyayı yeniden doğuran ve bize ikinci bir şans veren mucizeyi kucağında tutuyordu.

Neden asıl şeyler, mühim şeyler, neredeyse eften püften şeylerin altında kolayca kayboluyor?

“Ben ateşi yakayım,” dedim.

“Sonra yakarsın,” dedin. “Seninle uykumda yatağa yürümek istiyorum.”

Mahcuptun. Normalde çetin cevizsindir ama bu mahcup hâlini anımsıyorum. Evet. Evet. Uykuda ya da uyanık. Evet evet.

Dışarıdan, sisle sürülmüş tarlaların ötesinden Noel çanlarının çaldığını duyuyorum.

Bayan Winterson'ın Kıymalı Turtası

Bayan Winterson Savaş Dolabı'ndan asla vazgeçmedi. 1939'dan 1945'e kadar yumurta ve soğan turşusu yaparak, meyve konserveleyerek, fasulye kurutarak veya tuzlayarak, karaborsada teneke salamura sığır eti takas ederek zafer için üzerine düşeni yapmıştı. Saklanabilen şeyleri severdi ve 1950'lerde ve 1960'larda nükleer savaş ya da Her An Kopabilecek Kıyamet'i beklerken tenekelere sığır eti tıkmaya ve kuru meyvelerden bir şeyler yapmaya devam etti.

Sundurmaya çıkma olarak yapılmış mutfağımızın iki temel nesnesinin ikisi de kolluydu: yıkama gününde çamaşırları sıkamak için kullanılan mengene ve kollu kıyma makinesi. Paranın satın alabileceği en büyük kıyma makinesiydi bu ve ömrünü formika masamızın kenarına sabitlenmiş hâlde sürdü. Çok sayıdaki kullanım amaçlarından biri de kıymalı turta için kıyma çekmekti. Bayan Winterson kıymasını sonbaharda yapardı çünkü hiç beklemediğimiz bir anda rüzgârdan düşmüş bir sürü elmamız olurdu.

Noel âdetleri arasında kıymalı turta yapmak olmayanların kıymanın et değil de meyve olduğunu anladıklarında kafaları karışıyor.

İşin aslı kıymalı turtanın tarihi I. Elizabeth'in (1558-1603) saltanatına kadar uzanıyor. O günlerde kıymalı turta gerçekten de kıyılmış et, meyve ve meyve şekerlemesiyle yapılırdı.

Neden peki?

Meyve ve baharatlar, soğukta saklanamayan ette kaçınılmaz olarak mevcut "bozuk" tadı gidermek için kullanılırdı. 1960'ların sonuna kadar İngiliz mutfağında meyvenin bu kadar yaygın kullanılmasının nedeni muhtemelen budur. Biz Amerika değiliz ve o zamanlar buzdolapları pahalıydı. 1970'lerde ben ortaokula başlayana dek buzdolabımız olmadı. Babam onu bir çekilişte kazanmıştı. Tezgâh altı küçük bir buzdolabıydı ve çoğunlukla boş

duruyordu. Onunla ne yapacağımız hakkında hiçbir fikrimiz yoktu. Sütçü her gün süt getiriyor, haftada iki kez tarladan veya pazardan sebzemiz geliyordu, yumurta için kendi tavuklarımız vardı ve yoksul olduğumuz için haftada bir parça et alıyorduk, daha fazla değil. Artanlar turtalarda ve et ezmelerinde kullanılmak üzere kıyma makinesinden geçiyordu. Yemeğimiz o sırada yenmiyorsa eğer pişiyordu, pişmiyorsa da çiğdi. Kimin buzdolabına ihtiyacı vardı ki?

Ama eğer kıyma makinesiyle veya onsuz kendi etsiz kıymanızı yapmak istiyorsanız buyurun tarifi. Evet, elektrikli blender kullanabilirsiniz ancak kollu mekanik bir cihaz daha tatmin edici bir kıvam sağlar. Kendiniz yapmak istemiyorsanız iyisinden satın alın (malzemeleri okuyun; çok fazla şeker yok, o pis palmiye yağından da yok mesela), sonra kullanmadan önce kavanozların içindekileri bir kâseye boşaltın, içine biraz daha brendi ekleyin ve karıştırın. Marketlerde satılan kıyma her zaman çok kurudur.

KIYMA İÇİN GEREKENLER

1 lb (450 gr) çekirdeği çıkarılıp kabukları soyulduktan sonra rendelenmiş pişirmelik elma

1 lb (450 gr) iyi kıyılmış içyağı (Evet, içyağı... Ne olduğunu araştırıp öğrenin.)

1 lb (450 gr) Sultaniye üzümü, kuşüzümü, kuru üzüm ve esmer şeker. (Dilerseniz içine meyve şekerlemesi de ekleyebilirsiniz. Ben nefret ederim.)

6 oz (170 gr) kabuğu soyulup havanda dövülmüş badem

2 limonun rendelenmiş kabuğu ve suyu (Mumsuz, organik olsun; ne de olsa yiyeceksiniz.)

1 tatlı kaşığı hindistancevizi rendesi

1 tatlı kaşığı tarçın

1 tatlı kaşığı tuz

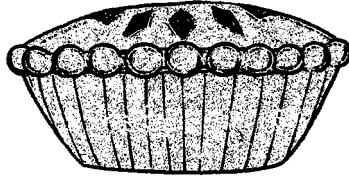
Çeyrek bira bardağı* brendi veya dilerseniz rom

* İng. (*pint*) Birleşik Krallık'taki ölçüsü yaklaşık 570 ml. olan bira bardağı. (ç.n.)

Kuru meyveleri kıyma makinesine doldurun. Meyvelerle beraber, kalan malzemeyi büyük bir kâseye koyun. Hep-sini karıştırın. Kıvamını beğenmezseniz biraz daha brendi veya rom ekleyin. Çok akışkan olmasın ama pestil gibi de olmasın. Kavanozlara boşaltın ve en az bir ay boyunca se-rin bir yerde tutun.

Ben kendiminkini 5 Kasım Şenlik Ateşi Gecesi'nde yapı-yorum. Cadılar bayramında da yapabilirsiniz, benzer karışık-lığa sahip, anlamsız bir kutlama gecesidir. Neden bir yandan şeker toplama oyunu oynarken ya da şenlik ateşi yakıp sarhoş olurken bir yandan da faydalı bir şeyler yapmayasınız?

Böylece Aralık ayı gelip çatığında (hamur) yuvarlama-ya hazır olursunuz.

KIYMALI TURTA İÇİN GEREKENLER

Ev yapımı veya marketten alınan kıyma

1 lb (450 gr) beyaz un (Ben organik kullanıyorum, Bayan W. *Homepride* marka alırdı.)

Bir tatlı kaşığı kabartma tozu

1/2 lb (225 gr) tuzsuz tereyağı (Ben organik kullanıyorum. Bayan W. domuz yağı kullanırdı.)

1 yemek kaşığı elekten geçirilmiş şeker veya pudra şekeri

Soğuk içme suyu (Su elinizin altında hazır bulunsun yoksa musluğa hamur bulaşır.)

Sonrası için iyice çırpılmış bir yumurta

Ayrıca derin olmayan turta kaplarıyla bunları koyacağınız bir fırın tepsisine ihtiyacınız olacak. Turta kaplarını tereyağıyla yağlayın, 1960'lara dönmek istiyorsanız domuz yağı da sürebilirsiniz.

YAPILIŞI

Önlük giyin. Bu yemekte üst baş kirleniyor. Bayan W. önlüğüne kolsuz derdi –kolsuz elbisenin kısaltması– çünkü bizim 1960'larımız aynı zamanda 1860'lardı.

Bir yandan Noel şarkıları açın: Bing Crosby, Judy Garland veya Handel'in *Messiah*'ı olabilir (*Messiah*, Paskalya için yazılmıştı ama kısa süre sonra bu Noel turtasının temel malzemelerinden biri hâline geldi).

Su ve yumurta hariç her şeyi büyük bir kâseye alın ve iki elinizle yoğurun. Yedi yaşlarımda Bayan W. bana bu turtayı öğretirken kâseyi elime verip karışımı yoğurmamı söylemişti de bu işin doğurmakla alakasını çözememiştim.

Karışımınız ekmek kırıntılarına benzediğinde malzemeleri hamur hâline getirmek için aldığı kadar soğuk su koyun.

Şimdi tezgâha veya hamur tahtasına biraz un serpin, karışımı yayın, merdaneyle açın (kaslarınıza iyi gelir), kıvam alana kadar tahtaya vurun, eğer Bayan Winterson gibiyseniz bu esnada düşmanlarınızı düşünebilirsiniz, hamuru birisine (düşmanınıza mesela) attığınızda zarar verebilmelisiniz. Bu

Noel füzesini kâseye geri koyun, üzerinde kızılgerdan olan (kızılgerdan isteğe bağlı) bir bezle üstünü örtün ve buzdolabında bir saat bekletin ya da hava mevsime yaraşır şekilde soğuk veya karlıysa pencere pervazına koyun. Ama yağmur yağıyor olmasın.

Bayan W.'ın bunu yapmasına gerek olmuyordu çünkü merkezi ısıtmamız yoktu, sadece kömür ateşimiz vardı ve evimiz hep buz gibi olurdu. Modern evler iyi hamur işi yapmak için fazla sıcaktır. Eskiden, iyi hamur işi yapmaya soğuk el gerekir derlerdi. Domuz yağıyla vesairesiyle baştan sona 1960'ları tecrübe etmek istiyorsanız bir gece önceden ısıtmanızı kapatın ve önlüğünüzün altına iki kat kazak giyiverin.

Kendi çektiğiniz yahut marketten aldığınız kıymayı çıkarın. Bir kâseye koyun ve üzerine brendi veya rom eklemek lazım mı, bir bakın. Kıyma çok mu kuru duruyor? Burası mühim.

Şimdi (burası Bayan W.'dan değil, benden) kendinize bir kadeh şarap koyun, gidip birkaç Noel kartı yazın ya da hediye paketleyin; Noel'e özgü, eğlenceli bir şeyler olsun. Ütüyle uğraşmayın.

Fırını 200°C'de ısıtın veya gaz işaretini 6'ya getirin. Kendi fırınınızı en iyi siz bilirsiniz, bu yüzden hamur sertleşirken bir ara yapıverin bunu. Bende Aga marka fırın var, bu yüzden fırın konusunda işe yaramazım, Bayan W.'nınsa korkunç harlı çalışan bir gazlı fırını vardı. Bir hadımın, organı için haykırışına benzer seslerle, bir madden eritme ocağı gibi çalışırdı. Bodur. Kare. Kısa bacaklı. Döküm demirden. Gaz musluğunu aç. Tıs sesini duy. Kibriti içine at. Geri çekil. Güm. Har. Mavi alev girdabı zincirinden boşanmış turuncu çizgilerde sabitlenir. Fırının içi, kendi kendine sıçrayan ateşten bir squash kortu gibi olur. Şimdi pişirme vakti.

Umarım sizde bu vahşi ateş kutusunun daha evcil bir versiyonu vardır.

O zaman buzdolabına geri dönelim.

Bir saat kadar sonra hamurunuzu çıkarın, ikiye bölün ve yarısını un serpilmiş tezgâha yayın. Çok kalın olmasın. Fincan ya da bıçak kullanarak nefis yuvarlak hamurlar kesin ve bunları yağlanmış fırın kaplarınıza sıkıca bastırın.

Şimdi hepsinin içini kıymayla doldurun. Eliniz bol olsun ama aptallık da etmeyin.

Şimdi bir tercih yapmalısınız.

Geleneksel olarak, hamurun diğer yarısını açıp turtalar için kapak yapın, kenarları biraz çırpılmış yumurta ile bağlayın ve kapağın üzerine fırçayla yumurta sürün. Buharın çıkması için bir şişle kapaklara delik açın.

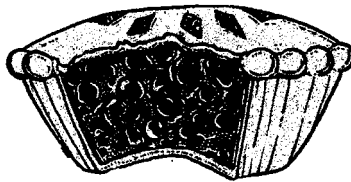
VEYA daha fazla turta yapın ve daha az hamur yemek isteyenler için kıymanın üzerine iki şerit hamurla X yapın. Böylesi benlik değil.

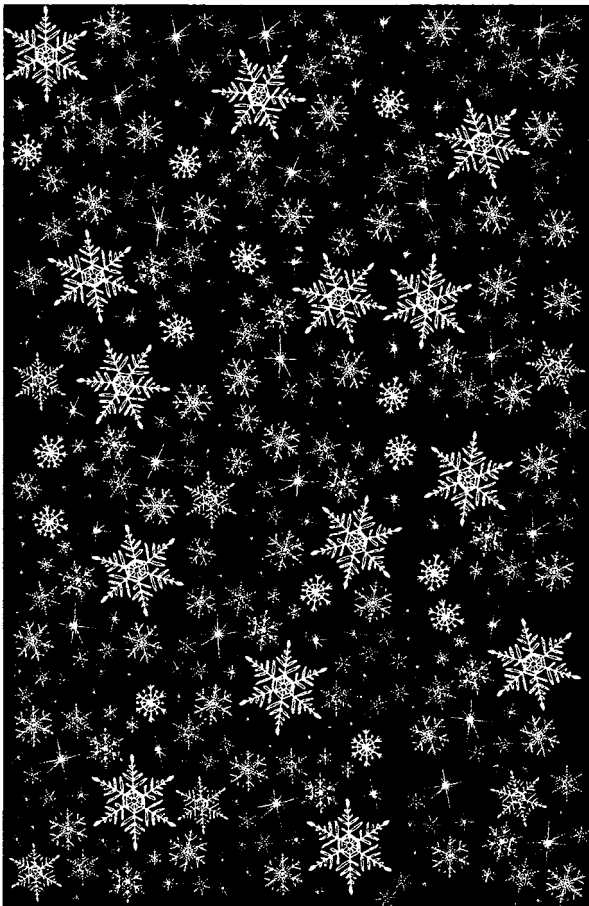
Bunlar daha hızlı pişer, o yüzden sakın yakmayın.

Kapaklıları yirmi dakika, kapaksızları on beş dakika pişirin. Aga fırında bu süre kesin değildir. Bayan Winter-son'ın fırınında 20 dakikada pişer, yoksa kapkara bir şey yersiniz.

Turtaları, kullanmadığınızı ama atmaya da kıyamadığınız eski bir teneke kutuda saklayın.

İPUCU: Hamuru tarifteki ölçünün iki katı yapın. Folyo içinde buzdolabında beş gün dayanır. Sonrasında hızlı ve kolayca tekrar kıymalı turta yapabilirsiniz.

KARDAN ANNE

Kar yağıyor. İngilizcede kar yağdıran “o” hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Tanrı olabilir. Olmayabilir de.
Neyse. Kar. Yağıyor.

Ne tür bir kar?

Karın çok çeşidi vardır. Haberiniz v(k)ar mıydı?

Dağ karı var. Sonra kutup karı. Kayak karı, derin kar, küçük güveler gibi uçuşan kar, aceleci güveler gibi pırpır eden kar ve sanki biri (O mu?) gökyüzünü rendelermişçesine tane tane dökülen kar.

Böcek ısırığı kadar keskin ve köpük kadar yumuşak kar, yapışmayan ıslak kar, yapışan kuru kar ve gece uyandığınız, geceleyin tüm sesin kesildiği, geceleyin yatağınıza daha da derin gömüldüğünüz, geceleyin uykunuzda bile kar olan, uykunuzun kar kadar derin olduğu raddede dünyayı bir enstalasyon gibi saran kar.

*

Sonra

Perdeleri hemen açsınl(k)ar!

Vay canına!

Karın üstündeki karın üstündeki karın üstündeki kar.

Köpeğin içinde kaybolabileceği, kulaklarının kanat gibi tekrar belireceği kadar derin.

* (İng.) *It (is snowing)*. (e.n.)

Arabalar birer tümsek. Sesler çocukların heyecanından.

“Kardan adam yapalım hadi!”

Nicky ve Jerry kartopunu yuvarlaya yuvarlaya bytmeye başladı, gitgide daha büyük ve daha toparlak oluyordu. Kısa süre sonra kendilerinden de iri bir kardan gövdeleri oldu.

“Çok mu şişman oldu bu kadın, ne dersin?” dedi Nicky.

“Kadın olduğunu nereden biliyorsun?”

“Yani... stne giysi giydirene kadar bilemem.”

“Ama hep kadın diyorsun.”

“Çünkü şişman.”

“Zayıf kardan adam nasıl yapılır ki?”

Denediler. Karı bir direk gibi yuvarlayıp ayağa kaldırdılar, başı tepesine oturtmalarıyla direk yıkıldı.

Bu durum Nicky’nin hoşuna gitmedi. Yüzünü astı. Dedi ki:

“Biraz daha piramit gibi yapabiliriz, boyun falan yaparız. Kadın boyun güzel görünmüyor.”

Jerry piramit şeklinde kardan adam yapmak istemedi.

“Kardan insanlar hep şişman olurlar, ısınmak için öyle olmaları lazım,” dedi.

Nicky bunu aptalca buldu. “Isınırlarsa erirler.”

“İçeriden ısınyorlar aptal! Hadisene Nicky, başı yuvarlamama yardım et.”

Nicky’nin annesi elinde iki fincan sıcak çikolatayla dışarı ıktı.

“Hey! Kardan adam harika olmuş”

“Adam değil, kadın. stne olacak giysimiz var mı?”

“Tabii! Yardım kutusundakilere bir bak bakalım.”

Nicky sıcak çikolatasını dumanı tüter hâlde bırakıp içeri koştu.

Nicky’nin annesi çok çekiciydi. İnceydi, saçı  numara sarıydı. Jerry’ye gülümsedi. Dışleri de güzeldi.

“Annen nasıl Jerry, iyi mi?”

Jerry başını salladı. Annesi çok çalışmak ve geceleri de bir otelde vardiyaya gitmek zorundaydı. Bazen çok fazla içer ve sızardı. Jerry'nin babası geçen yıl Noel'den hemen önce onları terk etmiş ve geri dönmemişti.

Nicky'nin annesi, çok fazla olmayan ağırlığını bir ayağından diğerine kaydırdı.

"Bu gece bizde kalsana. Nicky çok sevinir."

"Anneme sorarım," dedi Jerry.

"Telefon edebilirsin," dedi Nicky'nin annesi ama Jerry aramazdı çünkü annesinin telefonu kesilmişti. Bunu söylemek istemedi; onun yerine, "Sonra eve uğrayıp sorarım," dedi.

Nicky bir kucak dolusu giysiyle geri geldi. Bir kazak, bir kapüşonlu üst, düğmeli bir elbise denediler ama hiçbir şey uymadı.

"*Külkedisi* gibi," dedi Jerry.

"Çirkin kız kardeş olduğunu mu söylüyorsun?" dedi Nicky.

"Kılık değiştirmiş prenses gibi. Al, bunu dene."

Ponponlu bere tam oturdu.

"Baloya gidebilir!"

"Ponponlu bereyle mi?"

"Evet."

"Gidemez çünkü bacakları yok. Peki ya göz? Göze ihtiyacı var. Ama düğmeden olmaz."

"Yok, düğmeden olmaz, bileziğini ver, şu yeşil taşlar gözleri olabilir. Haydi!"

"Ne yapıyorsun? Benim bileziğim o!"

Ama Jerry dinlemiyordu, bileziği kırdı ve kardan kadına iri, yeşil, dik dik bakan gözleri taktı.

"Şimdi gerçek gibi görünüyor işte!" dedi Nicky.

"Burun lazım," dedi Jerry, "ya da belki hortum."

Jerry, Nicky'yi unuttu. Kardan kadının yüzüne kozalaklı bir burun ve koca kırmızı bir gülümseme şeklinde dudaklar kondurdu. Aslında bunlar köpeğin ikiye kesilmiş oyuncak halkasıydı ama gülümseyen kocaman, kırmızı bir dudağa benziyordu.

Nicky iPad'inde oyun oynamaya başlamıştı. Öğleden sonraları kısa sürüyordu ve günler soğuktu. Yakında hava kararacaktı. Nicky'nin annesi mutfak kapısından seslendi: "Jerry! Akşama kalacaksan şimdiden gidip anneni gör!"

Jerry kardan kadına hemen geri döneceğine söz vererek koştu ama eve geldiğinde annesi orada değildi. Ev karanlıktı. Elektrikler bazen kesilirdi, kesildiğinde Jerry diyafonu kullanarak içeri giremez, arkadaki duvara tırmanması ve çöp kutularının arkasındaki anahtarı bulması gerekirdi. Öyle de yaptı fakat anahtar orada değildi ve evin arkası da önü kadar karanlıktı.

"Anneni mi arıyorsun?" diye sordu Store'un* Dükkânı adlı dükkânı işleten Bay Store.

Jerry başını salladı. Bir şey demedi. Bay Store, "Annen burada değil, dışarı çıktı, daha gelmedi. Ne var ne yok?" dedi.

Bay Store korkunç biriydi. Korkunç bir yüzü, korkunç bakışları ve her zaman giydiği korkunç bir kahverengi tulumu vardı. Bazen Jerry'nin annesi ondan süt veya ekmek alıp ödemesini ertesi gün yapmak isterdi. Adam hep hayır derdi. Şimdi de korkunç ellerini korkunç tulumunun kahverengi ceplerine sokup içeri girdi.

Jerry bir süre beklemeye karar verdi, soğuktan azıcık da olsa sakınabileceği ön basamağa sığıştı.

Kardan kadını düşündü, en az iki buçuk metre kadardı, herkesten büyüktü. Jerry büyüdüğünde iki buçuk metre olmayı diledi. O zaman onlara günlerini gösterirdi.

Onlara kim olduğunu gösterirdi.

Gece çöktü. Niye böyle deriz ki? Sanki gece aslında burada olmak istemiyormuş da Ay'ı geçerken tökezlemiş gibi. Ay pırıl pırıldı. Herkes evine dönüyordu, gün bitmişti, gece soğuktu. Cadde boyunca pencereler birer birer aydınlandı. Jerry ısınmak için ayağa kalktı ve caddede bir aşağı bir yukarı yürüdü, bakabildiği yerlerde pencerelerden içeri baktı. Yemeğe oturmuş insanlar. Televizyon

* (İng.) Dükkân. (e.n.)

izleyen insanlar. Odadan odaya dolaşıp bir şeyler söyleyen insanlar; ne dediklerini duyamıyordu, ağızları akvaryum balıklarınıninki gibi açılıp kapanıyordu.

Kafeste bir kuş vardı ve ön kapının karşısında kafesin açılmasını dileyen bir Alman çoban köpeği yatıyordu.

Onunki hariç tüm evlerin ışıkları yanıyordu.

Belki annesi Nicky'de kaldığını düşünmüştü. Belki de oraya geri dönmeliydi.

Jerry Nicky'nin evine doğru yarım saatlik yolu yürümeye başladı. Saat olduğundan daha geç gibiydi; sokakların sessizliği, araba kullanan kimsenin olmaması. Bir kara kedi beyaz bir duvar boyunca volta atıyordu.

Nicky'nin evi göründü, ışıklar yanıyordu. Jerry kapıya ulaşmak için koşmaya başladı ama kapıya vardığında tüm ışıklar söndü, pat diye, ev kendi evi gibi karanlığa gömüldü.

Evin önündeki garaj yolunda steysin bir araba duruyordu. Jerry arabanın camındaki karı silip içeri, saate baktı. On bir buçuk mu? Saat gecenin on bir buçuğu olamazdı.

Jerry ansızın korkuya kapıldı, yorgundu, neler olduğunu bilmiyordu. Zamanı bilmiyordu, ne yapacağını bilmiyordu. Belki kulübede uyuyabilirdi. Karanlık evden tuhaf bir şekilde aydınlık duran, kar yüzünden beyaz ve neredeyse parlarmış gibi görünen bahçeye döndü.

Kardan anne iki parlak yeşil mücevher gözüyle ona bakıyordu.

“Keşke canlı olsaydın,” dedi Jerry.

“Canlı ne?” dedi kardan anne. “Canlı bir kedi mi? Canlı bir sirk mi?”

“Konuştun mu sen?” dedi Jerry şüpheyle.

“Konuştum,” dedi kardan anne.

“Ağzın kıpırdamadı...”

“Sen öyle yapmışsın da ondan,” dedi kardan anne. “Ama beni duyabiliyorsun, değil mi?”

“Evet,” dedi Jerry. “Seni duyabiliyorum. Canlı mısın gerçekten?”

“Şuna bak!” dedi kardan anne ve yana doğru hafifçe zıpladı. Bacaksız biri için fena değildi. “Bunu da böyle yapmışsın.”

“Üzgünüm,” dedi Jerry, “bacak yapmayı bilmiyordum.”

“Değiştiremeyeceğin şeyler için kendini yıpratma. Elinden gelenin en iyisini yaptın işte. Her neyse, kayabilirim. Hadi! Kaymaya gidelim!”

Kardan anne, bacakları, tekerlekleri veya motoru olmayan bir şeye göre şaşırtıcı bir hızla yola çıktı. Jerry yetişmek için koştu.

“Elimi tut derdim ama,” dedi kardan anne, “bana el de takmamışsın...”

“Bekle!” dedi Jerry. “İki orta boy bahçe tırmığı ister misin?”

“Büyük incelik olur,” dedi kardan anne.

Böylece Jerry (orta boy) tırmıkları bahçeden aldı ve kardan annenin iki yanına sıkıca tutturdu. Kardan anne tırmıklar tam otursun diye omuzlarını biraz oynattı, sonra iyice konsantre oldu ve tırmıkların dişlerini esnetmeyi başardı.

“Hey!”

“Nasıl yaptın?” diye sordu Jerry.

“İşte orası meçhul,” dedi kardan anne. “Sen herhangi bir şeyi nasıl yaptığını biliyor musun ki? Bilen var mı? Yaptım işte. Hadi gidelim artık.”

“Nereye gidiyoruz?”

“Diğerlerini bulmaya!”

Jerry ve kardan anne bahçeden çıkıp yola koyuldular. Kardan anne, sürekli düşen Jerry'den çok daha hızlıydı.

“Denizdeki balık gibiyim, ben buyum işte,” dedi kardan anne. “Tam benim havalara. Tırman üstüme! Hoplayıver, ayaklarını da tırmıklara koy.”

Çok geçmeden ikisi caddede hızla ilerledi. Jerry ayaklarını üzengiye geçirir gibi tırmıkların kıvrık dişlerine koydu ve kardan

anneninin eşarbinin iki ucuna dizginleri tutar gibi yapıştı. Bu hâlde gittikçe gittiler, okulu, postaneyi geçtiler, daha doğrusu postaneyi tam geçmek üzerelerdi ki cılız bir ses, “BENİ BEKLEYİN,” diye seslendi.

Kardan anne kayarak durdu.

“KİM VAR ORADA?” dedi.

Posta kutusunun üstüne bazı çocuklar kafasında kâğıt şapka olan küçük bir kardan adam kondurmuşlardı. “BURASI ÇOK SIKICI,” dedi küçük kardan adam, “BENİ DE YANINIZA ALIN!”

“Neden büyük harflerle konuşuyorsun?” dedi kardan anne. Büyük harflerle konuşmak ayıptır, bilmiyor musun?”

“Benim ailem yok,” dedi küçük kardan adam, “okula da gitmedim hiç. Beni affet.”

“Eh, gel madem,” dedi kardan anne, “arkam dolu, sen de öne tutun, bakalım neler göreceğiz.”

“SENİNLE TANIŞTIĞIMA MEMNUN OLDUM KÜÇÜK HANIM!” diye bağırdı küçük kardan adam Jerry’ye, sonra böyle bağırmanın ayıp olduğunu hatırladı ve elinden geldiğince alçak sesle tekrarladı, “SENİNLE TANIŞTIĞIMA MEMNUN OLDUM KÜÇÜK HANIM!”

Garajı ve fabrikayı geçtiler. Kara elmas göğünün altında, kıpırtısız, sessiz gecenin içinde ilerlediler.

Şehir parkına geldiler.

Çocuklar gün boyunca kardan adam yapmışlar, sonra da hepsi eve gitmişti ama kardan adamlar hâlâ oradaydı.

Parlak beyaz ayın aydınlattığı parlak beyaz paltoları içinde ür-kütücü görünüyordılar.

Derken Jerry, kardan adamlardan bazılarının, iki kardan adamın balık tuttuğu göle doğru yavaş yavaş hareket ettiğini gördü.

Kabukları soyulmuş ince dallarla sicimden yapılmış birer olta tutan bu balıkçı kardan adamları çocuklar yapmış olmalıydı.

Jerry, kardan anne ve küçük kardan adam gölün yanına geldiğinde kardan balıkçılardan biri döndü ve onları selamlamak için yassı şapkasını kaldırdı.

“Hoş geldiniz! Bu göl kardan balıklarla dolu! Kardan kızlar ateş yakıyorlar, mangalda bize katılırsınız umarım. Hava bir şahane!”

Tam o sırada oltası bükülüp titredi, kardan balıkçı suyun altında görünmez ve güçlü bir şeyi oltasıyla ileri geri kavradı, ipi ustaca bir hareketle savurunca kardan balıklardan biri gölün yüzeyi üzerinde uçtu. Balık bir metreden uzundu ve pulları kardan yapılmıştı.

Kardan balıkçı, “Kardan balıkları yılın bu zamanında bulursunuz ancak,” diyerek durumu açıkladı. “Çok erken gelerseniz balıklar donmuş olur, çok geç kalırsanız da hiç var olmamış gibi eriyip giderler.”

“Daha önce hiç kardan balık görmemiştim,” dedi Jerry.

“Normaldir,” dedi kardan balıkçı. “Çoğumuz sadece bildiğimiz dünyayı görebiliriz.”

“AMANIN AMANIN AMANIN AMANIN!” diye bağırdı küçük kardan adam. O kadar heyecanlanmıştı ki baş aşağı durdu ve sözler tersinden çıktı ağzından, “NINAMA NINAMA NINAMA NINAMA!”

“Biraz sesini kısabilir mi o?” dedi kardan balıkçı, “kardan balıkları kaçırarak.”

Kardan anne küçük kardan adamı ayaklarından tutup kardan kız kardeşlerin beyaz buzlu dalları çadır gibi üst üste yığıldıkları yere götürdü. Hepsini böğürtlenlerden yapılmış küpeler takmıştı.

Diğerlerinden daha uzun olan biri, “Mangala kalıyor musunuz?” dedi. “O kız insan, değil mi?”

“Evet,” dedi kardan anne, “adı Jerry.”

“Ya BEN? diye bağırdı küçük kardan adam. “BENİ unutma!”

“Onu size bırakabilir miyim?” dedi kardan anne. “Biraz discipline ihtiyacı var. Ateş için dal toplayabilir.”

“Elbette! Hadi bakalım küçük kar topağı, işe koyul. Ona bir iki şey öğretiriz.”

“Öksüzüm ben!” diye bağırdı küçük kardan adam. “Özel ihtiyaçlarım var.”

“Güneş doğup da seni eritmeye başladığında özel ihtiyaçların olacağı kesin,” dedi bir kardan abla. “Hadi bakayım! Kıpırda!”

“İkimiz etrafı bir dolaşalım,” dedi kardan anne Jerry’ye. “Görüyorum ki tüm bunlar senin için çok yeni.”

“Senin için yeni değil mi?” diye sordu Jerry. “Yani, seni daha bu sabah yaptım.”

“Tarihin gizeminin bir parçası bu,” dedi kardan anne. “Yoktum. Varım. Var olmayacağım. Var olacağım.”

Bu Jerry için fazla derindi, kar da öyle. Kayan kardan annenin peşinden koşarken çenesine kadar bir kar yığınının içine düştü.

Kardan anne kardan balıkçılardan birine el etti. “Kardancığım! Bize bir ip verir misin?” Kardan balıkçı geldi, ipini sarkıttı ve Jerry’yi buzun altından bir sazanmış gibi tutup dışarı çıkardı.

“Sağ ol Kardancığım,” dedi kardan anne. “Bu sene bizim için iyi bir sene, ne dersin?”

“Kesinlikle öyle anne,” dedi Kardan. Hava böyle giderse yola devam etmeden daha bir hafta burada kalırız.”

“Devam etmeden mi?” dedi Jerry.

“Dediğim gibi, tarihimizin gizemi. Sana nasıl var olageldiğimizi anlatayım.”

Kardan anne karlı bir bankta karlı birinin yanına oturdu ve Jerry’yi aralarına oturması için yanına çağırdı. Minik ellerini beyaz kucağında kavuşturup söze başladı...

“Her yıl kar yağar ve çocuklar kardan adamlar yapar. Bize eldivenler, şapkalar, kravatlar, eşarplar ve senin yeşil camdan yaptığın gibi güzel gözler verirler.

“Yetişkinler kardan insanların sırf kardan ibaret olduğunu düşünürler, oysa çocuklar daha fazlasını bilir. Bize fısıldar, sırlarını anlatırlar. Üzgün olduklarında yere oturur, dizlerini göğüslerine çeker, sırtlarını bize yaslarlar. Bizi severler, biz de canlanırsınız.

“Parkın etrafına bak. Kaç tane kardan insan olduğunu görüyor musun? Her yıl yeniden buluşuruz, çünkü bir kez canlandık mı sonsuza kadar yaşarız. Eridiğimizi görüyorsunuz, eriyoruz ama bu bizim yaşama şeklimiz, karın yağacağı bir sonraki yere doğru ilerliyoruz. Çocuklar karları yuvarladığında biz yine orada oluyoruz.”

Jerry dinlediklerini düşündü... “Ama erirsen...”

Kardan anne onu durdurmak ister gibi elini kaldırdı...

“Kardancanımızı eritemezsin. Her kardan insanın bir kardancanı vardır ve kardancan zamanda, uzayda, donda ve buzda yol alır; kutup ayları, geyikler ve rengeyikleriyle beraber oluruz. Yeniden başlamak için beyaz bulutların içinde bekleriz. Kar yağdığında çok uzaklarda olmayız.”

Jerry yanındaki bankta hareketsiz oturan kardan insana baktı. “Peki ya o? Neden hiçbir şey söylemiyor?”

Kardan anne başını iki yana salladı. “O hiç konuşmayacak. Kardan adam değil çünkü o, sadece kar. Onu bir yetişkin yaptı, ona inanmadı, onu sevmedi. O yüzden bu kar hiç canlanmadı.”

Jerry, “Arkadaşım Nicky seni sevmiyordu,” dedi, “seni çok şişman buluyordu.”

“Ben gayet iyiyim,” dedi kardan anne. “Hem, sen beni sevdin ve ben de seni bahçede bekledim.”

“Ya geri dönmeseydim?” dedi Jerry.

“Döneceğini biliyordum,” dedi kardan anne. “Sevgi daima geri gelir.”

Mücevherli tasma takmış bir kar kedisi etrafı kolaçan ederek yanlarından geçti. “Doğru söze ne denir?” dedi kar kedisi ve pençesini havaya kaldırdı, “Hadi, Uğurlu Sevgi için çak bir beşlik!”

“Ateşi yakmışlar!” dedi Jerry. “Görebiliyorum! Ama alevler tuncu ya da kırmızı değil, bembeyaz!”

“Soğuk ateş o,” dedi kardan anne. “Sıradan bir ateş değil. Haydi! Gidip onlara katılalım.”

Ateş harıl harıl yanıyordu, her kıvılcım, her alev yukarı doğru uçan kar taneleri gibi görünüyordu ama tuhaftır, beyaz buzlu dallar ateşten etkilenmişe benzemiyordu. Soğuk ateş ısıltı ısıltı şeffaf patlamalarla yanarak içlerinden geçiyordu.

Kardan insanlar kamp ateşinin etrafında ellerini ve ayaklarını soğutarak dikiliyor ya da oturuyorlardı.

“Gel de üşü biraz!” dedi kardan anne.

“Zaten çok üşüyorum,” dedi Jerry titreyerek.

“Bakın burada kim var,” dedi kardan kız kardeşlerden biri.

“YOL AÇIN, YOL AÇIN!”

Küçük kardan adamdı gelen, gölden yakalanmış kardan balıkların asılı olduğu bir sopanın ucundan tutmuştu. Balıklar inci gibi gözleriyle billurdan yapılmış gibiydi.

Kardan, sopanın öbür ucunu tutmuş, küçük kardan adamı yönlendirmeye çalışıyordu... “Şimdi sopayı ateşin üstüne tutacağız, şey gibi...”

Ama küçük kardan adam öyle heyecanlıydı ki doğruca ateşin içine yürüyüp öbür tarafından çıktı.

“VAY CANINA”, dedi Jerry, “daha da büyüdü!”

Küçük kardan adam sahiden daha da büyümüşü, çok büyümüşü hatta.

“Soğuk ateşte böyle olur,” diye açıkladı kardan anne. “Normal ateşte cisimler yanar, küçülür ve sonra da kaybolurlar. Soğuk ateşe değdiği her şeyi büyütür, balıklara bak!”

Balıklar kar tanesi pullarının içinde cızırdayarak pişiyordu ama şimdi hepsi iki katı büyüklükteydi.

“Kendinize balık alın millet!” dedi kardan balıkçı.

“Hazır soğukken yiyin.”

“Üç tane alabilir miyim ben?” diye bağırdı BÜYÜK (eski adıyla küçük) KARDAN ADAM:

“Bu aptal kardan tipte beyin yerine sulu kar var, eski boyuna geri getirelim en iyisi... Hey, ahbap, yut şunu!”

Kardan kız kardeşlerden biri hızla büyüyen, devasa boyutlara erişen kardan adama çam kozalağına benzer bir şey fırlattı.

“TEŞEKKÜRLER! TEŞEKKÜRLER! TEŞEKKÜRLER!” dedi büyük küçük kardan adam. Karlı kafası ağaçların dallarına ulaşmıştı bile.

“Düzelecek mi?” diye sordu Jerry.

“Elbette”, diye yanıtladı kardan anne. “En kötü ihtimalle erir.”

“Sen de eriyecek misin?” dedi Jerry.

“Evet, eriyeceğim.”

“Erimeni istemiyorum.”

“Bak, ne diyeceğim,” dedi kardan anne. “Seni eve götürelim artık. *Karlar Kraliçesi*’ndeki Kay gibi ellerinle ayakların morarsın, kalbin buz tutsun istemem.”

“Ama o kötü biriydi,” dedi Jerry, “Karlar Kraliçesi yani.”

“Evet, kötüydü ama iyi olmanın bile istenmeyen sonuçları olur. Ne de olsa sen bir insansın.”

Böylece kardan anne Jerry’yi kucakladı ve kar halkını kamp ateşinin etrafında *Let it Snow, Let it Snow, Let it Snow, Winter Wonderland, Snobody Loves You Like I Love You, Ain’t Snow Stoppin’ Us Now* şarkılarını söyler hâlde bıraktılar.

Şehir parkının sonuna geldiklerinde şarkı sesleri kesildi, Jerry’nin tek duyabildiği ağaçların arasında esen rüzgârın ve kardan annenin kayışının sesiydi. Kardan anne alçak, güzel bir sesle kendi kendine usulca şarkı söylüyordu.

“Hangi şarkı bu?” dedi Jerry.

“Shakespeare’den, ‘Korkma artık güneşin sıcağından’. Bu bir yas şarkısı; eridiğimizde söyleriz.”

“Shakespeare’i biliyor musun?”

“Orası bir gizem,” dedi kardan anne.

Kısa süre sonra Jerry'nin sokağına ve evinin önüne vardılar. Işıklar hâlâ sönüktü.

“Dur,” dedi kardan anne, “kapıyı ben hallederim. Kilidi dondurup açacağım.”

Evin içi soğuk ve boştu. Lavaboya ve tezgâhın üzerine bulaşıklar yığılmıştı. Yerler kirliydi. Odanın köşesinde bir yılbaşı ağacı duruyordu ama süslenmemişti.

Kardan anne, “Noel’e birkaç gün kaldı,” dedi.

“Babam geçen Noel gitmişti,” dedi Jerry. “Annem üzgün galiba.”

Artık kimse Jerry'nin evine gelmiyordu. Ne oyun oynamak ne ziyaret etmek için. Evi böyle görmeye alışmıştı. Dağınıklığıyla, pisliğiyle, üzüntüsüyle. Şimdi hepsini kardan annenin gözünden görüyordu.

Kardan anne, “Burayı beraber temizleyelim,” dedi. “Sen bulaşıklarla başla. Ben yerleri sileceğim.”

Kardan annenin paspaslama yöntemi benzersizdi. Kar eteklerinden birazını eritti ve suyu odanın etrafında çevirdi, kirlenen suyu doğrucu kapıdan dışarı akıttı. Çok geçmeden bulaşıklar yıkanıp kurulandı, zemin pırıl pırıl oldu.

“Tamamdır!” dedi kardan anne. “Şimdi yataktaki tüm kirli çamaşırları, çarşafı ve eşyaları topla da çamaşırhaneye gidelim.”

“Çamaşırhane kapalı!” dedi Jerry. “Hem paramız da yok.”

“Sen bana güven, kardan insanım ben.”

Çamaşırhaneye varınca kardan anne kilidi açtı ve içeri girdiler. Makineleri çalıştırmak kolaydı. Kardan anne, çelik gibi soğuk parmaklarıyla jetonlu makinenin metal ön yüzünü kanıttı.

“Burada çok varmış,” dedi, kapıyı dikkatlice yerine takarken.

Çamaşırlar dönüp dururken Jerry ısındığını ve uykusunun geldiğini hissetti. Rüyasında deterjanla dolu bir kar fırtınasında, gökyüzünün çarşafarla kaplı olduğunu gördü.

İkinci bir votka şişesini cebinde taşıyarak yanından geçen sarhoş, çamaşır yıkayan bir kardan adam gördüğünü söylüyordu.

“Diyorum size, iki buçuk metre boyunda ve beyazdı, küp gibi yapılmıştı, korkunç yeşil gözleri ve tırmıktan elleri vardı, sandalyelerin üzerinde horul horul uyuyan bir de küçük kız vardı.”

“Yanındakinin Noel Baba olmadığına emin misin? Ha ha ha ha ha ha ha...”

Jerry uyandığında tüm çamaşırlar yıkanmış, kurutulmuş ve katlanmıştı, kardan anneyle beraber hemen eve geri döndüler.

“Sen yatakları hallet,” dedi kardan anne, “ben birazdan dönerim.”

Jerry annesiyle kendisinin yataklarını güzelce değiştirdi. Nice-dir ilk kez yataklar rahat, sıcak, temiz ve davetkâr görünüyordu. Esnemeye başladı. Saat dördü vurmak üzereydi.

Tam o sırada kardan anne meyve, kahve, kek, sebze, domuz pastırması, yumurta, süt, tereyağı, ekmek, hindi ve Noel tatlısıyla dolu bir alışveriş arabasını ite ite geri döndü. Kardan annenin köpek oyuncağından kırmızı ağzı her zamankinden daha çok sırtıyordu.

“Store’un Dükkânı’na daldım!”

“Ama bu hırsızlık!”

“Evet, öyle.”

“Ama bu yanlış bir şey!”

“Yiyecek hiçbir şeyi olmayan bir çocuk olması da yanlış bir şey. Gel bakayım...”

Kardan anne süt kaynattı ve Jerry’ye büyükçe bir peynirli tost yaptı. Jerry yatakta oturmuş yiyip içerken uykuya dalmak üzereydi.

“Şimdi gitmem lazım,” dedi kardan anne. “Yarın beni Nicky’nin bahçesinde görebilirsin.”

“Gitmeni istemiyorum.”

“Dışarıda, soğukta olmam lazım. Sana iyi geceler. Öpebilsem öperdim ama eğilemiyorum.”

Jerry yatağın üstüne çıktı ve kardan anneyi öptü. Ağzında azıcık erimiş kar tadı hissetti.

Ertesi gün Jerry ön kapının açılma sesine uyandı. Yataktan fırladı. Annesi eve gelmişti. Yorgun ve hüsrana uğramış görünüyordu.

Güzel, temiz mutfak, pırıl pırıl camları ya da evin sıcaklık, mutluluk yayan hâlini fark etmedi. Jerry tost makinesine ekmek koydu. “Noel’e az kaldı,” dedi.

“Biliyorum,” dedi annesi. “Sana hediye alacağım, sözüm söz. Ağacı beraber süsleriz. Biraz uyumam gerek.. Ben... Ayağa kalktı, yatak odasına gitti, tekrar çıktı. Evi temizledin mi sen? Hiç böyle görmemiştim.”

“Her şeyi yıkadım. Yemek de var. Bak!”

Jerry’nin annesi buzdolabına ve dolaplara baktı. “Bütün bu yiyecekler için parayı nereden buldun?”

“Kardan anne yaptı.”

Jerry, Kardan annenin Store’un Dükkânı’ndan yiyecek çalması hakkında bir şey demedi.

“Hayır kurumu falan mı o? Noel için mi yoksa?”

“Evet,” dedi Jerry.

Jerry’nin annesi neredeyse Jerry’nin babası gitmeden önceki hâline benziyordu. “Birin bize yardım ettiğine, bize iyilik yaptığına inanamıyorum. Numara bıraktı mı?”

Jerry başını iki yana salladı.

Annesi küçük evlerindeki her şeye tekrar baktı. “Mucize gibi. Bu bir mucize Jerry!”

“Dışarı çıkıp oyna sen, döndüğünde yemeği yapmış olurum. Hep yaptığım gibi.”

Jerry, Nicky’nin evine koştu. Arkadaşına gece boyunca olanları baştan sona anlatmak için sabırsızlanıyordu. Ona kardan balıkları, büyük küçük kardan adamı ve kardan annenin sırtına nasıl bindiğini anlattı. Çamaşırhaneden ve hırsızlıktan bahsetmedi. Ama Nicky ona inanmadı. Kardan annenin yanına gidip burnunu çekti. “Gördün mü? Canlı olsaydı bana bağırdı!”

Jerry çam kozalağını elinden alıp Nicky’yi karın üstüne itti. Nicky ağlamaya başladı ve annesi dışarı çıktı. “Bu kadar yeter! Size diyorum! Jerry, bugün öğleden sonra Noel alışverişine gidiyoruz, gelmek ister misin?”

“Onun gelmesini istemiyorum ben!” diye bağırdı Nicky.

Jerry eve gidiyormuş gibi yaptı ama aslında kulübenin arkasına saklandı. Araba hareket eder etmez kardan annenin yanına koştu. “Gittiler! Şimdi hareket edebilirsiniz!”

Ama hiçbir şey olmadı. Kardan anne hâlâ bir heykel gibiydi. Jerry bekledi de bekledi, üşüdü de üşüdü. Üzüntü içinde, kendini aptal gibi hissederek parkın içinden eve doğru yürüdü. Kardan adamların hepsi oradaydı, balık tutuyor ya da gruplar hâlinde ayakta duruyorlardı. Ağacın altında kardan kediyi gördü, yanına koştu: “Merhaba, Uğurlu Sevgi!” Ama kedi hiçbir şey söylemedi.

Jerry, gittiğinde evin gerçekten temiz olup olmayacağını, yemeklerin gerçekten buzdolabında olup olmayacağını, annesinin gerçekten akşam yemeği hazırlayıp hazırlamayacağını merak ederek eve doğru yürümeye başladı.

Store’un Dükkânı’nın yanından geçerken Bay Store dükkânının kapısında korkunç kahverengi tulumuyla huysuz huysuz duruyordu. Jerry’ye ona bakması için el salladı.

“Dün gece dükkânım soyuldu! Hırsızlar içeri girip yiyecek çalmışlar. Bir tanesi kardan adam gibi giyinmiş! Güvenlik kamerası kayıtlarından seyrettim. Aklın alıyor mu?”

Jerry ister istemez gülümsedi. Bay Store kaşlarını öyle bir çattı ki o korkunç kaşları korkunç bıyığının üzerine indi. “Gülünecek bir şey değil bu genç bayan.”

Jerry evinin kapısını açtı. İçerisi bıraktığı gibi temiz ve aydınlıktı. Mutfaktan nefis kokular geliyordu. Jerry’nin annesi radyodan ilahi dinliyordu. Lazanya yapmıştı. Birlikte yemek yediler, annesi bir sürü plan yapmıştı. “Başka iş bulacağım, artık gece mesaisi yok. Evi de hep böyle derli toplu tutacağız. Bize yardım eden alelade biri her şeyi birden değiştirdi. Farkında mısınız?”

O gece Jerry’nin annesi tekrar işe gitmek zorundaydı ama bu ona eskisi gibi üzücü ve zorlu gelmedi. Jerry’nin dışarı sıvışıp parka gitmek için bir planı vardı ama annesinin kapıyı iki kere kilitletiğini

gördü. Kimse onu görmesin diye yatak odasının penceresinden tırmanabileceğini düşünüyordu ki mutfak camının tıklatıldığını duydu.

Gelen kardan anneydi.

Jerry pencereyi açtı.

“Ev çok sıcak, içeri giremem,” dedi kardan anne. “Ağacı süslemen için bunları getirdim sana.”

Burnundaki kozalak gibi bir bohça dolusu vardı yanında ama bu kozalaklar ılık ılık bir beyazlıkta ve buz hâlindeydi.

“Nicky’nin evinde niye benimle konuşmadın?” diye sordu Jerry. “Orada saatlerce bekledim ama sen sadece kardan ibarettin.”

“Bu bir gizem,” dedi kardan anne. “Ağacı süslesene hadi. Ben de camdan izleyeyim.”

Çok geçmeden yılbaşı ağacı kozalaklarla görkemli bir görünüm kavuştu ve eve şenlikli, neşeli bir hava hâkim oldu.

“Biliyor musun,” dedi kardan anne, “bir litrecik karda bir milyondan fazla kar tanesi bulunur.”

“Peki, her kar tanesi farklı mıdır?” dedi Jerry.

“Kar tanesi havada dönerken ve düşerken oluşur, bu dönerek düşme hareketi asla aynı değildir, her zaman farklıdır,” dedi kardan anne. “Annen bugün nasıl?”

“Bugün mutluydu,” dedi Jerry, “hatta lazanya pişirdi. Ben de bulaşıkları yıkadım.”

“Birbirinize göz kulak olmalısınız,” dedi kardan anne, “yoksa ikiniz de yazın bile hem üzülür hem üşürsünüz.”

“Anne babaların çocuklarına göz kulak olması beklenir,” dedi Jerry.

“Hayat olduğu gibidir,” dedi kardan anne.

Jerry pencereden buz gibi yıldızlara baktı. Kardan anneye, “Gelip bizimle yaşayabilir misin? Seni soğuk tutabilseydik, sana özel dondurucun falan olsaydı mesela?”

Kardan annenin yeşil gözleri ışıktaki parlardı.

“O zaman herkes bizim bildiklerimizi bilirdi ve böyle bir şey olamaz çünkü herkes kendi kendine öğrenmek zorundadır.”

“Neyi?” dedi Jerry.

“Sevginin bir gizem olduğunu ve bir şeylerin olmasını sağlayan gizemin sevgi olduğunu.”

Jerry yumuşacık karanlıkta, sessiz, milyonlarca ama milyonlarca yıldızla dolu gece boyunca uyudu.

Ertesi sabah annesinin geldiğini duyunca yataktan fırlayıp mutfaka koştu ve ağaca hayran hayran bakan annesini öptü.

“Bu süslemeleri nereden buldun?”

“Kardan anne getirdi,” dedi Jerry.

“Keşke ona kendim teşekkür edebilseydim. “Kart bırakmadığına emin misin?”

Jerry gidip kardan anneden annesiyle tanışmasını istemeye karar verdi. Annesi gece vardiyasından sonra uyumaya hazırlanırken Jerry giyindi ve parkın içinden Nickylerin evine koştu.

Garaj yolunun önüne geldiğinde durdu.

Nicky’nin ailesinin arabasının yanına park edilmiş farklı bir araba vardı. Araba, kardan annenin olduğu yerde duruyordu.

Jerry arabanın arkasına doğru koştu. Ponponlu bereyle iki eski tırmık yerdeydi. Jerry elleriyle dizlerinin üzerine çöktü ve deliler gibi karı kazdı. Kardan annenin zümrüt gözlerini bulunca ağlamaya başladı.

Nicky üstünde sadece bir kazak ve taytla dışarı çıktı.

“Ne oldu Jerry?”

Jerry konuşamadı. Nicky, “Kardan adam, arkadaşlarım gelince devrildi. Arabayla geri geri gelirken çarptılar... üzgünüm.”

Jerry ağlamaya devam etti, Nicky ne yapacağını bilemiyordu. “Gerçek değildi ki Jerry, istersen onu baştan yapabiliriz. İster misin?”

Hava değişiyordu. Yağmur başlamıştı bile, kar yumuşuyor ve çatılardan büyük parçalar hâlinde yere düşüyordu. Jerry tekrar parka doğru koştu ve kardan insanların yollarına devam etmeye başladıklarını gördü.

Bazıları kafalarını kaybetmişti. Kardan kedi tek kulaklı bir yığına dönmüştü, donmuş gölün rengi yüzeyine sıcak su geldikçe değişiyordu. Kardan balıkçı çubuğuyla ipini düşürmüştü.

Jerry eve gitti. Annesi uyandığında Jerry ona kardan anneyi açıklamaya çalıştı ama annesi anlamadı. Gelgelelim Jerry'nin üzgün olduğunu anlamıştı, ona sıkıca sarıldı ve bundan sonra hayatlarının farklı olacağına söz verdi. Yiyecekleri olacaktı, evleri sıcak olacaktı, temiz giysileri ve zamanları olacaktı.

"İçki içmeyeceğim. Kederli olmayacağım. Seni yalnız bırakmayacağım," dedi annesi ve bunları söylemek yapmaktan kolay olsa da sözünü tuttu ve bir daha asla Noel'lerini soğuk ve aç geçirmediler.

Derken Noel Günü geldi, çattı; çünkü Noel istesenez de istemesenez de hep gelir ve istesenez de istemesenez de hep gider, çünkü hayat böyledir. Jerry hediyeleri ağacın altında açtı, en güzel hediyesi de bir mikroskopla kar taneleri hakkında her şeyi anlatan bir kitaptı.

Her şey 1885 yılında Vermont'ta Snowflake Bentley adında bir çocuğun mikroskobundan gördüğü kar tanelerini fotoğraflamasıyla başlamıştı. Bunu yapan ilk kişiydi, ölene dek 5.381 kar tanesinin fotoğrafını çekmişti ve her fotoğraf birbirinden farklıydı.

Jerry geri dönüp kardan annenin durduğu yerde durdu ama orası bomboştı.

Sonraki yıllarda Jerry her kış bilhassa da göl kenarındaki parkta kardan anneyi tekrar yaptı ancak kardan anne bir daha asla canlanmadı.

Jerry büyüdü. Zamanı geldiğinde kendi çocukları oldu ve çocukları onu hiç görmemiş olmalarına rağmen kardan annenin öyküsünü çok sevdiler.

Günlerden Noel arifesiydi.

Jerry'nin çocukları yataktaydı.

Yatakların ayakuçlarına Noel çorapları asılmıştı ve kedileri yılbaşı ağacının altında uyuyordu.

Jerry ışıkları kapatmaya gitti. Kar usulca yağıyordu. Her nedense masasının çekmecesini açıp annesinin ona yıllar önce verdiği eski mikroskobu çıkardı. Sonra botlarını giyip dışarı çıktı.

Çocukları yan yana üç kar insanı yapmıştı. Jerry mikroskobu en yakındaki soğuk beyaz şekle bastırdı ve camda büyüyen kar tanelerini inceledi. Hayat nasıl bu kadar katmanlı, beklenmedik, sıradan ve mucizenin ta kendisi olabiliyordu?

“Sevgi gibi,” dedi yüksek sesle.

Tanıdığı bir ses yanıtladı, “Sevgi daima geri gelir.”

Kardan anneydi bu, bahçede duruyordu.

“Sensin!” dedi Jerry.

“Daima,” dedi kardan anne.

“Ama bunca yıldan sonra... nerelerdeydin?”

“Orası bir gizem...”

“Çocuklara söyleyeceğim, senin hakkında her şeyi biliyorlar!”

“Bu gece olmaz,” dedi kardan anne. “Belki bir gün, kim bilir? Ben galiba seni tekrar görmek istedim. Bir gün göreceğimi umut etmişim hep.”

Kardan annenin gözünden gözyaşı gibi karlı bir şey düştü.

“Bekle!” dedi Jerry. “Bekle...”

İçeri koştu ve masasının çekmecesine geri döndü.

Yeşil cam gözleri mikroskopla beraber saklıyordu.

“Bunlar senin,” dedi. “Yerine takayım mı?”

Sonra kardan anneyi öptü ve ağzında biraz buzun eridiğini hissetti.

“Oldu bile,” dedi Jerry.

“Biliyorum,” dedi kardan anne. “Bazen ihtiyacımız olan tek şey birazcık yardımdır.”

“Gitme!” dedi Jerry, kardan anne dönmeye başlarken.

“Sana göz kulak olacağım,” dedi kardan anne. “Hah hah! Gelecek kim bilir nelere gebe...”

Sonra yıldızlar gibi sessizce süzülerek uzaklaştı, ta ki bir yıldız kadar soluklaşana ve uzaklaşana dek.

Milyonlarca ama milyonlarca yıldız ve uğurlu sevgi.

Ruth Rendell'in Kırmızı Lahanası

Ruth Rendell ile 1986'da tanıştığımızda o elli altı yaşındaydı, bense yirmi yedi yaşındaydım. Onun seksen beş, benimse elli altı yaşında olduğum 2015 senesindeki ölümüne dek arkadaş kaldık. Onunla tanıştığımızda benim şimdiki yaşımdaydı, bu da arkadaşlığımız ve onun bana karşı sergilediği olağanüstü nezaket hakkındaki düşüncelerimi değiştiriyor.

O zamanlar daha sadece bir kitap yayımlamıştım: *Tek Meyve Portakal Değildir*. Ruth ise uluslararası başarılarla imzalara atmış, meşhur biriydi. Polisiye Kraliçesi.

Çıkacağı altı haftalık Avustralya kitap turu esnasında evine göz kulak olacak birine ihtiyacı vardı, bu sayede tanıştık. Ben de ikinci romanım *Tutku*'yu yazıyordum.

Ruth genç yazarlara yönelik özel ve düşünceli yaklaşımıyla, kendisinin de ikinci romanını yazdığını söyledi. Barbara Vine mahlasıyla, gerilim türünde tüyler ürpertici psikolojik derinliğe sahip ikinci romanını yazıyordu.

Ruth ve ben birbirimizden gerçekten çok hoşlandık. Bazı açılardan işin özü bu kadar basitti. Yıllar içinde Noel Günü'nü veya Noel'in ertesi gününü birlikte geçirmeyi âdet edindik. Oğlu Amerika'da yaşıyordu zaten, kocası Don da öldükten sonra Noel zamanı ikimiz için de daha çok önem kazandı.

Rutinimiz hep aynıydı. Londra'da uzun bir yürüyüşe çıkabilmemiz için ne zaman geleceğini söylerdi. Rotayı planlardı, her zaman görmek istediği bir şey olurdu. Sonradan yazdığı kitapları Londra'yla doludur. Londra'da yürümeyi severdi ve Noel Günü her yer sessiz olurdu.

Yürüyüşten sonra yemek verdik. Ruth pişirirdi yemeği. Eli çabuk bir aşçıydı, hiç telaş etmezdi. Aslında yemekle pek ilgisi de yoktu ama Noel yemeği hazırlamayı severdi.

Neler olurdu sofrada? Sülün, fırında patates, havuç, genellikle bahçede yetiştirdiğim ve sümüklü böceklerle güvercinlerden kurtulan ne kaldıysa bir çeşit yeşil sebze yemeği. Yani şanslıysak Brüksel lahanası yiyebilirdik, değilsek kale verdik. Bol bol sos da olurdu ki hikâyenin konusu da bu, Ruth Rendell'in kırmızı lahana turşusu.

Ruth lahana turşusunu sonbaharın başlarında yapardı. Her zaman beni arayıp gününü haber verirdi. "Ah Jeanette, ben Ruth. Lahana turşusu yapıyorum, sonra Kamara'ya yürüyeceğim."

İşçi Partisi temsilciliği yaptığı Lordlar Kamarası'nı kastediyordu.

Ruth'un country müziğine olan tutkusu pek bilinmez, bu tutkusu nedeniyle lahana turşusuna Tammy Wynette veya k.d. lang' eşlik ederdi.

Turşu kurarken hiç yanında bulunmadım. Ruth bir simyacıydı ve her ne yapsa benden iyi yapardı. Elimde tarifi var ama ondaki maharet bende yok. Turşu Ruth'un kuşağındaki kadınların anladığı bir şeydi. Ruth 1930'da doğmuştu. İkinci Dünya Savaşı'nda genç bir kızken zafer için turşu kuruyordu. Annesi İsveçliydi, yani düşününce, Ruth'un turşu kurma becerisi yüzyılın başlarına kadar uzanıyor, kışlık erzakı tuzlamaya, mayalamaya bağlı bir gelenekten geliyordu.

Tabii ki Ruth Londra'da büyürken önce buhran yaşandı, sonra savaş patlak verdi, ardından gıdalar karneye bağlandı ve kimsenin buzdolabı yoktu.

Kocası hayattayken onun için acur turşusu kurardı. Kocası acur turşusunu çok severdi. Savaş sırasında salamura tavşan dahi yaptığını söylemişti Ruth.

"Tadı nasıldı?"

* ABD'li (T. Wynette) ve Kanadalı (k.d. lang) country müzisyenleri. (e.n.)

“Ne bileyim? İğrenç görünüyordu. Ağzıma bile sürmedim Jeanette!” Sonra da o kahkahası. Ruth hayatın komedisine, absürtlüğüne karşı harika bir kahkaha koyverirdi.

*

Ruth’un turşunun erbabı olduğunu söylemek yerinde olur. Kendisi salamura ringa balığı severdi. Ben de salatalık turşusuna bayılırım ve Londra’da Piccadilly’deki Wolseley Restoranı’nda ne zaman yemek yesem mutlaka sipariş veririm.

Ruth kendisini o restorana götürmemden memnun olurdu. Normalde kendini hep hesabı öderken bulurdu Ruth, hem zengin hem de cömert biriydi, bu yüzden arada birisinin onu dışarı çıkarması onun için iyi oluyordu.

Wolseley’de hesapları asla onun ödememesini kural bellemiştik. Kavgı etmeden şampanya ısmarlayabilmek için her zaman ondan önce giderdim...

Şampanya ve salatalık turşusunun mükemmel bir ikili olduğunu düşünüyorum. Fakat Ruth Wolseley’in turşusunu pek beğenmezdi.

“Benimki çok daha iyi, sen de biliyorsun...” Sahiden de öyleydi.

Ruth’un lastik contalı, vidalı kapaklı bir dizi eski turşu kavanozu vardı. Bunlar ağzına kadar doldurulduğunda, henüz kimsenin cevaplayamayacağı bir soru gibi kilerin arkasında beklemeye bırakılırdı.

Kavanozu açma ânı beklenti ve endişe dolu bir andı. Fermanasyon kötü sonuçlanabilecek, zorlu bir süreçtir. Nihayetinde enfes bir şey de yapabilirsiniz, pis kokulu bir şey de.

Ruth’unkiler asla kötü kokmazdı ama kavanozun kapağını açana kadar bilemezsiniz.

Kırmızı lahana turşusunun rengi enfestir, tam da Noel ziyafetine yaraşan mükemmel bir kırmızıdır. Ruth turşusunu soluk yeşil bir

tabakta servis ederdi. Tadındaki keskinlik Noel yemeğinin yoğunluğu karşısında harika bir tezat oluştururdu.

Ruth'la yediğimiz Noel yemekleri için sebzeler dışında sadece şarabı getirmem yetiyordu. Ruth'un şarap bilgisi sıfırdı, ona bırakılsa süpermarketten imalat fazlası bir şişe Chardonnay alıp gelirdi. Ama şampanyayı çok severdi, o yüzden ona şampanya getirirdim. Veuve Clicquot.

Yemekten sonra televizyon izlerdik. Ne izleyeceğimizi Ruth seçerdi, ancak o gün yeni yayınlanacak bir program olmalıydı, DVD veya önceden gösterilmiş bir şey değil.

Ruth sevgili kedisi Archie ile birlikte oturduğu kanepeye ayaklarını uzatırdı. Ben de diğer kanepeye uzanırdım ve televizyondan şikâyet ederdik. Televizyondan şikâyet edebilmek mühimdi.

Saat ona doğru Ruth kumandayı fırlatır ve “Bu saçmalığa daha fazla dayanamayacağım, ya sen?” derdi. (Bu bir soru değildi.) Sonra yine aslında soru olmayan bir soruyla sözüne devam ederdi, “Noel tatlımızı yiyelim mi artık?”

Daima Lordlar Kamarası'ndaki bir arkadaşının yaptığı Noel tatlısı top mermisi büyüklüğünde ve bir o kadar da ağır olurdu. Tatlı kılığına girmiş ölümcül bir silahtı. Ruth Noel tatlısını eski usulde, çift taraflı tavada bir bez parçasına sarıp saatlerce kaynatırdı. Mutfağının havalandırması pek iyi olmadığı için akşamın ilerleyen kısmını temiz çamaşır kokan, Hitchcock filmlerindekini andıran bir buhar içinde geçirirdik. Kedi bile öksürürdü.

Ruth tatlının hazır olduğu düşündüğünde (dünyanın en dakik insanı olan Ruth asla zaman tutmazdı) *custard** yapmaya koyulurdu. Bu esnada şarkı söylerdi, genellikle country tarzı, bazen de Handel'den bir şeyler, büyük bir Handel hayranıydı. *Messiah*'ın notalarına *Jolene*'in[†] karıştığı olurdu.

* (İng.) Şeker, yumurta ve genellikle vanilyayla yapılan bir tatlı sosu. (Kıvamı, yapılışına göre değişen krem karamel benzeri bir tatlı; tatlı kreması veya dolgusu.) (e.n.)

† Meşhur country şarkıcısı Dolly Parton'ın bir şarkısı. (e.n.)

Custard olması gerektiği gibi ev usulü, süt ve yumurta ile pişirilirdi. Bu yorucu işin ikinci bir şampanya ile teşvik edilmesi gerekirdi, ama sadece yarım şişe.

Sonra Noel tatlısı, tabağına konurdu, üzerine brendiyi ben dökerdim, Ruth da ateşe verirdi. Ruth her seferinde bir lokma daha yiyemeyecek kadar tok olduğunu söyler ama tırtıklıya tırtıklaya yarısını bitirirdi.

Ertesi gün beni kırmızı lahana turşusunun kalanıyla birlikte eve gönderirdi.

Onunla geçirdiğim son Noel 2014'teydi. Ruth Rendell 7 Ocak 2015'te felç geçirdi ve bir daha iyileşmedi.

Birlikte geçirdiğimiz Noelleri çok özlüyorum. Kırmızı lahana turşusunu da.

İşte Ruth'un tarifi.

GEREKENLER

Organik kırmızı lahana (Çok beklemiş veya sert olmasın. Bir büyük veya iki küçük lahana kullanın.)

Turşuluk sirke (Aşağıda bu konuda daha fazla bilgi var.)

100 gr şeker (Bütün tariflerde şeker olmaz ama Ruth'un-kinde var.)

150 gr iri çekilmiş kaliteli deniz tuzu (Tuzun miktarı ne kadar lahana olduğuna bağlı. Tuz kullanmaktaki amaç lahana yapraklarının suyunu çekmek.)

Turşuluk sirkeye gelince; marketten satın alabilirsiniz ama Ruth kendisi hazırlardı ve yalancı kırmızı lahana turşusu yapmak isterse diye (anında turşu efekti) elinin altında biraz bulundururdu. Turşuluk sirkeyi hava geçirmez iyi bir şişede saklarsanız ve hacmi azaldıkça daha küçük şişelere boşaltırsanız uzun süre dayanır. İşte yapılışı:

Büyük bir tencereye 2 bira bardağı (bir litreden biraz fazla) malt sirkesi ile birlikte 6 tane taze defne yaprağı, iki tatlı kaşığı karabiber, varsa kimyon veya kişniş tohumu, hardal tohumu veya onun yerine (dedim ya, bu şahsi bir tarif!) birkaç karanfil tanesi koyun. Hangisi varsa artık. Ruth için gerçekten hangisi varsa oydu çünkü neyin neyle gideceğini çok iyi bilirdi.

Kaynayınca altını söndürün. Etrafı sirke kokutmayacak bir yerde soğumaya bırakın. Ben kendi sirkemin üzerini örtüp bir gece dışarıda bırakıyorum.

Bütün baharatları ertesi güne kadar sirke karışımında bırakın, sonra sirkeyi süzün. Kimisi en başından baharatları bir baharat kesesine koyup sonra keseyi çöpe atar ama Ruth bunun boş iş olduğunu düşünürdü. “Süzgeç ne güne duruyor?” (Yine soru olmayan bir soru.)

YAPILIŞI

En dıştaki yaprakları soyun. Bunları sonra yersiniz.

Kırmızı lahanayı çatala gelecek şekilde küçük küçük doğrayın. Büyükçe bir kâseye koyun ve lahanayı tuzla iyice yoğurun. Üstünü örtüp bir gece buzdolabında bekletin.

Ertesi gün turşuluk sirkenizi tekrar kaynatın, soğutun, şekerini ekleyip güzelce karıştırın. Şekeri karışım çok sıcakken eklerseniz felaket bir kimya dersinden çıkmışa benzeyen şurup kıvamlı bir sirke elde edersiniz. Hiç iyi olmaz.

Lahananın tuzunu iyice durulayın.

Daha önce kullandıysanız sterilize ettiğiniz, tamamen kuru ve temiz, hava geçirmeyen kavanozlarınızı önünüze koyun. Hepimiz bir gün öleceğiz ama bu lahana zehirlenmesinden olmasın.

Kavanozlara, üçte birini dolduracak kadar turşuluk suyu, ardından sıkıştırma sıkıştırma lahanayı koyun. SIKI

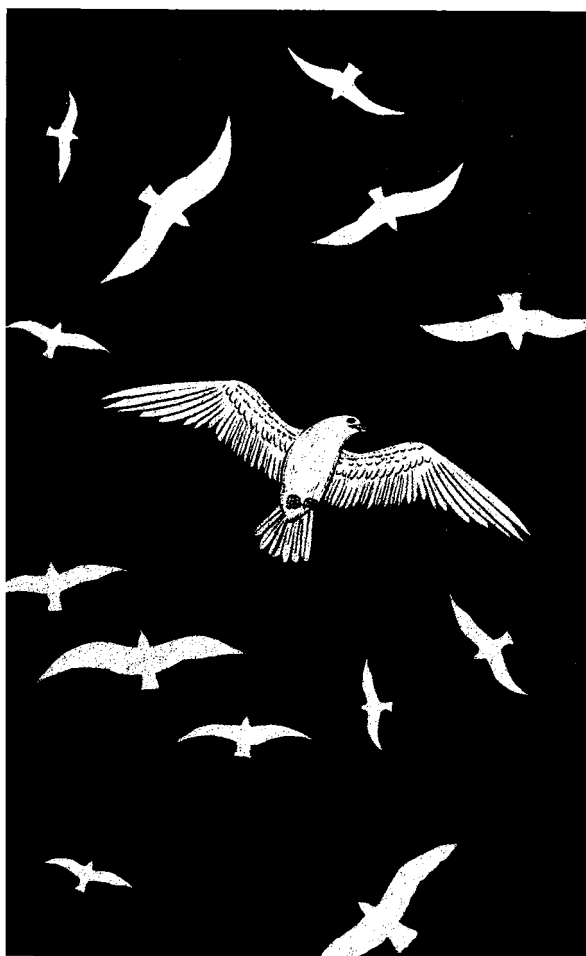
SIKI! Sonra kavanozları ağzına kadar turşuluk sirkeyle doldurun. Hava boşluğu kalmasın sakın!

Kavanozları kapatın, dökülenleri silin ve taze lahana turşunuzu gerektiği kadar karanlık, kasvetli bir yerde saklayın.

Tarifin tek sorunu Ruth'un bir turşu ustası olmasıydı, bu yüzden turşuluk sirke karışımına kırmızı şarap ya da elma sirkesi eklemek isterse eklerdi. Benzer şekilde, bazen kırmızı lahananın yanına elma doğrayıp koyduğu da olurdu. Ya da biraz soğan. (Biliyorum, BİLİYORUM.)

Ne yapsa tutardı. Benim tersime.

Yaşlı Sam Beckett'i hatırlıyor musunuz? "Gene dene. Gene yenil. Daha iyi yenil." Mutlu Noeller Ruth.

KARANLIK NOEL

Hiçbirimizin pek de tanımadığı bir arkadaşımızın evinde kalacaktık.

Highfallen Malikânesi denize bakan bir tepenin üzerinde duruyordu. Dörtgen yapılı Victoria dönemine ait müstakil bir evdi. Büyük cumbalı pencereler çamların arasından sahile bakıyordu. Gelenler altı taş basamakla ön kapıya ulaşıyorlardı, burada evin ücra köşelerinden duyulan yüksek, kederli bir sesle çalan Gotik bir çan vardı.

Garaj yolu boyunca defne araçları vardı. Ahır binası kullanılmıyordu. Duvarlarla çevrili bahçe 1914'te bahçıvanlar savaşa gittiğinde kilitlenmiş, bahçıvanlardan sadece biri dönmüştü. Bahçeyi çevreleyen yüksek tuğla duvarın güvensiz olduğu konusunda beni uyarmışlardı. Arabayla yavaşça geçerken, boyası soyulmuş kapıdan sarkan bir levha gördüm: GİRİLMEZ.

İlk gelen bendim. Arkadaşlarım trenle gelecek, ben de onları ertesi gün alacaktım ve sonra Noel için eve yerleşecektik.

Bristol'dan arabayla gelmiştim ve yorgundum. 4x4 arabamın tepesinde bir yılbaşı ağacı ve bagaj dolusu erzak vardı. Yakınlarımızda bir kasaba yoktu ama kâhya ateş yakabilmemiz için yığınla odun bırakmıştı ve ben de ilk gecem için yanımda çoban turtasıyla bir şişe Rioja* getirmiştım.

Şömineyi yakıp radyoyu açmamla mutfak sevimli bir hâle büründü, ben de Noel malzemelerimizi boşaltmaya başladım. Telefonumu kontrol ettim, sinyal yoktu. Yine de yarınki trenin saatini

* İspanya'nın bu bölgesinde üretilen bir şarap. (e.n.)

biliyordum ve dünyanın çekip gitmiş olduğunu hissetmek beni rahatlatmıştı. Yemeğimi ısıtmak için fırına koydum, bir kadeh şarap doldurdum ve kendime bir yatak odası bulmak için yukarı çıktım.

İlk sahanlıktan geçilen üç yatak odası vardı. Her birinde güve yenîği içinde bir kilim, metal bir karyola ve maun bir şifonyer vardı. Sahanlığın uzak ucunda çatı katına çıkan ikinci merdivenler görünüyordu.

Hizmetçi odalarına ya da çocuk odalarına romantik hisler beslemezdim fakat o ikinci merdivenler nedense beni tereddüt ettirdi. Sahanlık bir kış öğleden sonrası geç vakit güneş ışığı düşmüş gibi beklenmedik bir biçimde aydınlıktı. Gelgelelim ışık, sanki daha ileri gidemezmiş gibi, merdivenlerin dibinde ansızın sona eriyordu. O merdivenlerin yakınında olmak istemediğim için evin ön tarafındaki odayı seçtim kendime.

Çantamı getirmek için alt kata indiğimde evin zili çalmaya başladı, zilin o aksak metalik sesi evin içlerinden geliyordu. Şaşırdım ama telaşa da kapılmadım. Evin kâhyasını bekliyordum zaten. Ön kapıyı açtım. Kimse yoktu. Basamaklardan inip etrafa baktım. Kabul ediyorum, korkmuştum. Gece açık ve sessizdi. Yakınlarda araba yoktu. Uzaklaşan bir ayak sesi yoktu. Korkumu yenmeye kararlı bir hâlde birkaç dakika boyunca dışarıda volta attım. Sonra eve döndüğümde şu manzarayı gördüm: Zil teli evin yan tarafında bir oluğun altından geçiyordu ve belki otuz-kırk yarasa titreşen telin üzerinde baş aşağı sallanıyordu. Bir o kadar yarasa da karanlık bir kütle hâlinde havada yay çizip yön değiştirdi. Belli ki tel üzerindeki hareketleri zili çalıştırmıştı. Yarasaları severim. Akıllıdır yarasalar. Güzel. O zaman şimdi akşam yemeği.

Yemeğimi yedim. Şarabımı içtim. Aşkın neden bu kadar zor ve hayatın neden bu kadar kısa olduğunu merak ettim. Yatağa yattım. Oda daha sıcaktı ve uyumaya hazırdım. Denizin sesi rüyalarımın akışına karıştı.

Ölü gibi bir uykudan ölü gibi bir karanlığa uyandım ve bir şey duydum... ama ne? Ne duyabilirdim? Başımın üstündeki zeminde yuvarlanan bir top ya da bilye gibiydi. Sert zeminde ağır ağır yuvarlandı, sonra duvara çarptı. Sonra tekrar diğer yöne yuvarlandı. Diğer yön yokuş yukarı olmasaydı bu kısmı önemli olmayabilirdi. Bir şeyler yerinden oynayıp aşağı doğru yuvarlanabilir, yukarı doğru yuvarlanamaz. Şayet birisi...

Bu düşünce o kadar nahoştu ki yerçekimi kanunuyla birlikte ikisini de aklımdan sildim. Kafamın üzerinde yuvarlanan her ne idiyse doğal bir şekilde yuvasından çıkmış olmalıydı. Ev rutubetliydi, ne zamandır kullanılmıyordu. Çatıdaki saçaklardan tavan aralarına her yerden hava girebilirdi. Hava veya bir hayvan. Yarasaları hatırla. Yorganı kaşlarıma kadar çektim ve dinlemiyormuş gibi yaptım.

Yine oldu: sert zeminde sert bir şey bir durup bir yuvarlandı.

Uykunun çökmesini bekledim, günün doğmasını bekledim.

Şanslıyız, en zordakilerimiz bile, çünkü gün illaki doğuyor.

O 21 Aralık günü kasvetli bir gündü. Yılın en kısa günü. Kahve, sırtta palto, araba anahtarı. *Tavan arasını kontrol etmesem mi?*

İkinci kat merdivenleri dardı, hizmetçi merdivenleri tabii. Çıta ve alçıdan yapılma ancak omuz genişliğinde bir koridora çıkıyordu. Öksürmeye başladım. Zor nefes alınıyordu. Duvarların alçısı rutubetten öbek öbek yere dökülmüştü. Aşağı kattaki gibi burada da üç kapı vardı. İki tanesi kapalıydı. Bir tek kaldığım odanın üstündeki odanın kapısı aralıktı. Kendimi ilerlemeye zorladım.

Tahmin ettiğim gibi oda saçakların altına denk geliyordu. Zemin engebeliydi. Yatak yoktu, sadece bir lavaboyla elbise askılığı vardı.

Beni şaşırtan köşedeki İsa'nın doğum sahnesi tasviri oldu.

Altmış santimlik boyuyla Noel dekorasyonundan çok bebek evini andırıyordu. Önü açık ahırın içinde hayvanlar, çobanlar, beşik ve Yusuf duruyordu. Çatının üzerindeki bir parça telde ahı gitmiş vahı kalmış bir yıldız vardı.

Eskiydi, sanatkâr işi gibi değil de zanaatkâr birinin elinden çıkmışa benziyordu, ahşabın boyası zamanın pigmentleri gibi aşınmış solmuştu.

Olduğu gibi aşağı taşıyıp yılbaşı ağacımızın yanına koyayım dedim. Burada çocuklar yaşarken onlar için yapılmış olmalıydı. Ceplerimi figürler ve hayvanlarla doldurdum ve kapıyı açık bırakarak hızla çıktım. İstasyona gitmek zorundaydım. Stephen ile Susie daha sonra bana taşımada yardım edebilirlerdi.

Evden çıkar çıkmaz ciğerlerim açıldı. Alçı tozundandı herhalde.

İstasyona giden yol sahil yolu boyunca ilerliyordu. İssız ve engebeli yolda bir dizi kör ve dar viraj vardı. Kimseyle karşılaşmadım, kimseyi görmedim. Martılar denizin üzerinde daireler çiziyordu.

İstasyonun kendisi de uzun tek bir hatta basit bir sundurma-dan ibaretti. Bilgi panosu yoktu. Telefonumu kontrol ettim. Çekmiyordu.

Sonunda tren uzakta göründü. Heyecanlıydım. Ne zaman trenle seyahat etsem ya da trenden birini karşılamaya gelsem çocukluğumda görev yaptığı Kraliyet Hava Kuvvetleri üssünde babamı ziyaret etme anılarımızı hatırlayıp mutluluk duyardım.

Tren yavaşlayıp durdu. Kondüktör bir anlığına indi. Kapıları izledim, büyük bir tren değildi, tali hat trenlerindendi, gelgelelim kapıların hiçbiri açılmadı. Bana doğru gelen kondüktöre el salladım.

“Arkadaşlarımı karşılamaya geldim.”

Başını iki yana salladı. “Tren boş. Sonraki durak hattın sonu.”

Kafam karıştı. Bir önceki durakta mı inmişlerdi yoksa? Arkadaşlarımı tarif ettim. Kondüktör tekrar başını salladı. “Yabancı birileri bindi mi, fark ederim. Binmiş olsalar Carlisle’da binip bana nerede ineceklerini sorarlardı, hep sorarlar.”

“Yarına kadar başka tren var mı?”

“Günde bir tane geçer, tek şansınız bu. Böyle bir yerde yetiyor da artıyor bile. Nerede kalıyorsunuz?”

“Highfallen Malikânesi’nde. Biliyor musunuz neresi?”

“Ya, evet. Herkes bilir orayı.” Başka bir şey söyleyecekmiş gibi baktı ama onun yerine düdüğünü çaldı. Boş tren uzaklaştı ve beni uzun raylara gözlerimi dikmiş, kırmızı ışığı bir uyarı gibi izler hâlde arkasında bıraktı.

Telefonun çektiği bir yer bulmam gerekiyordu.

Biraz yükseklere çıkarsam dünyanın geri kalanına bağlanırım umuduyla arabayı istasyonun yanından sürüp dik yokuşu tırmandım. Yokuşun tepesinde motoru durdurdum ve paltomun yakasını yukarı kaldırıp arabadan indim. İlk kar taneleri böcek gibi ısrarla yüzüme çarptı. Küçük ısırıklar gibi keskin ve kinci.

Rengi beyaza dönen körfezin ötesine baktım. Şurası Highfalten Malikânesi olmalıydı. Ama o da ne? Sahilde yürüyen iki kişi. Stephen ile Susie mi yoksa? Yoksa arabayla mı geldiler buraya? Sonra uzaklığın aldatıcılığına karşı gözlerimi zorlayınca birinin öbüründen çok daha küçük olduğunu fark ettim. Eve doğru kararlı adımlarla yürüyorlardı.

Eve döndüğümde hava neredeyse kararmıştı.

Işıkları açtım ve ateşi yaktım. Tepedeyken gördüğüm gizemli çiftten iz yoktu. Belki de kâhyayla kızı her şey yolunda mı diye bakmaya gelmişlerdi. Bayan Wormwood’un numarası vardı ama telefon çekmediği için arayamazdım.

Kar rüzgârda girdap hâlinde yoğunlaşıyordu. Rahatla. Bir viski iç.

Elimde viskiyle sıcak fırına yaslandım. Tavan arasından getirdiğim ahşap figürler mutfak masasının üzerinde duruyordu. Yukarı çıkıp o ahır da getirmeliydim.

Hiç istemiyorum.

Üstümdeki huzursuzluğu atmak için tüm enerjimi kullanarak ilk katın merdivenlerini çıktım. Yatak odamdaki ışığı yaktım. Böylesi daha iyi geldi. İkinci kat merdivenleri uzun sahanlığın sonunda gölgede kalıyordu. Ciğerlerimde o daralmayı tekrar hissettim. Neden yaşlı adamlar gibi tırabzana tutunuyordum?

Tavan arasına gelen tek ışığın merdivenlerin tepesinde olduğunu görebiliyordum. Bakalitten, kahverengi yuvarlak ışık anahtarını buldum. Ucunu aşağı doğru salladım. Tek bir ampul isteksizce yandı. Oda tam karşıdaydı. Kapı kapalıydı. Açık bırakmamış mıydım?

Kolu çevirdim ve kapının eşiğinde durdum, oda merdivenlerden gelen ışıkla hafifçe aydınlandı. Lavabo. Doğum sahnesi. Elbise askılığı. Elbise askılığında bir çocuk elbisesi asılıydı. Önceden dikkatimi çekmemişti. Acelem olduğundan herhalde. Kuşkularımı bir yana bırakıp kararlı adımlarla içeri girdim ve ahşap doğum sahnesi kaidesini almak için eğildim. Epey ağırdı, tam kucağıma aldığımda sahanlığın ışığı sönüverdi.

“Merhaba? Kim var orada?”

Biri güçlkle nefes alıyormuş gibiydi. Bayağı zorlandığı beliydi. Geri dönmeliydim çünkü her kimse ya da her neyse arkamdaydı.

Kendime hâkim olmak için bir dakika hareketsiz kaldım. Sonra aşağıdan gelen ışığın uçlarına doğru ayaklarımı sürüyerek ilerledim. Kapıda arkamdan bir adım atıldığını duydum, dengemi kaybettim ve kendimi toparlamak için elimi uzattım. Elim ıslak bir şeyi kavradı. Elbise askılığı. Elbise olmalıydı.

Kalbim güm güm atıyordu. *Panik yapma*. Bakalit. Kötü tesistat. Garip ev. Karanlık. Yalnızlık.

Ama yalnız değilsin, değil mi?

Mutfakta viski, Radyo 4 ve haşlanan makarna eşliğinde elbiseyi inceledim. Küçük bir çocuk elbisesiydi ve el örgüsüydü. Yünü kokuyordu ve sırsıklamdı. Elbiseyi yıkayıp kurusun diye lavabonun üzerine astım. Çatıda bir delik olduğunu ve elbisenin uzun süreden beri yağmurda ıslandığını tahmin ettim.

Akşam yemeğimi yedim, biraz kitap okumaya çalıştım, kendi kendime bir şey duymadığımı söyledim, hiçbir şey. Daha saat akşamın sekiziydi. Dışarıda kar yeri yorgan gibi kaplamış olsa da içimden yatmak gelmedi.

Doğum sahnesini düzenlemeye karar verdim. Eşek, koyun, deve, bilge adam, çoban, yıldız, Yusuf. Beşik oradaydı ama boştu. Çocuk İsa yoktu. Meryem de yoktu. Onları karanlık odada mı bırakmıştım? Düşme sesi duymamıştım, üstelik bu ahşap figürler on beş santim boyundaydı.

Yusuf yün bir cübbe giyyordu ama ahşap bacaklarında boyalı paçalıklar vardı. Cübbeyi çıkardım. Ahşap Yusuf'un içinde boyalı bir üniforma vardı. Birinci Dünya Savaşı üniforması.

Figürü elimde döndürünce sırtında bıçak yarası gibi bir yarık olduğunu gördüm.

Telefonum bipledi.

Yusuf'u bırakıp telefonu aldım. Susie'den mesaj gelmişti: "ARAYIP DURDUM. YARIN HEMEN YOLA..."

ARA'ya bastım. Ses gelmedi. Mesaj göndermeye çalıştım. Gitmedi. Ne önemi vardı zaten? Bir anda rahatlayıp sakinleştim. Gecikmişlerdi, o kadar. Yarın burada olacaktı.

Tekrar doğum sahnesinin başına oturdum. Belki de kayıp figürler içindeydi. Elimi soktum. Parmaklarım metal bir nesnenin etrafına kapandı. Halkalı sapı olan küçük demirden bir anahtardı. Belki de çatı katı kapısının anahtarıydı.

Dışarıda kar üstüne kar yağmış, gökyüzü aydınlanmıştı. Ay denizin üzerinde ilerliyordu.

Yatağa yatmış, derin bir uykuya dalmışken net bir şekilde bir gü-rültü duydum. Tam tepemde. Ayak sesleri. Odayı arşınıyor. Duraklıyor. Dönüyor. Geri gidiyor.

Yatakta uzandığım hâlimle kaldım, gözlerim kör tavana kör kör bakıyordu. Hiçbir şey göremediğimiz hâlde neden gözlerimizi açarız? Ayrıca görülecek ne vardı ki? *Hayaletlere inanmam ben.*

Işığı yakmak istedim ama ya ışık yanmazsa? Neden seçmediğim karanlıkta olmak, seçtiğim karanlıktan daha kötü olsun? Ama daha kötü olurdu. Yatakta doğrulup perdeyi biraz araladım. Ay bu gece çok parlaktı, dışarıdan ışık gelirdi kesin.

Işık vardı. Evin dışında bir anneyle bir çocuk el ele, hareketsiz ve sessizce duruyordu.

Gün ışıyana kadar uyumadım, sonra uyuyakaldım, tekrar uyan-
dığımda günün yarısı olmuştu ve ışık çoktan azalmaya başlamıştı.

Aceleyle kahve almaya gittiğimde elbisenin yerinde yeller esti-
ğini gördüm. Onu lavabonun üzerine suları damlar hâlde bırak-
mıştım oysa ve şimdi yoktu. *Bu evden çık git.*

İstasyona doğru yola koyuldum. Ağaçlar parlak beyaz kırağıy-
la kaplıydı. Hem güzel hem de ölümcüldü. Dünya buzun içinde
kalmıştı.

Yolda araba izi yoktu. Denizin gürlemesinden ve çekilmesin-
den başka ses yoktu.

Yavaş hareket ettim, kimseyi göremedim. Beyaz, hareketsiz
manzarada, hayatta kalan başka biri olup olmadığını merak ettim.

Durağa gelince bekledim. Tren raylarda düdük çalana kadar
zaman geçirerek bekledim. Tren durdu. Kondüktör aşağı indi ve
beni gördü. Kafasını iki yana salladı. “Kimse yok,” dedi. “Hiç
kimse yok.”

Ağlamak üzereydim. Sessiz telefonumu çıkardım. Mesajı ek-
rana getirdim: ARAYIP DURDUM. YARIN HEMEN YOLA...”

Kondüktör mesaja baktı. “Belki de yola çıkması gereken sen-
sindir,” dedi. “27’sine kadar Carlisle’dan geçen başka tren yok.
Yarınki son trendi, o da iptal edildi. Hava koşullarından dolayı.”

Bir numara yazıp kondüktöre verdim. “Arkadaşlarıma telefon
edip eve dönüş yolunda olduğumu söyler misin?”

Highfallen Malikânesi’ne doğru yaptığım ağır dönüş yolcu-
luğunda zihnimi oradan gitmekle ilgili ayrıntılara verdim. Gece
yolculuk yapmak uzun ve tehlikeli olurdu ama burada tek başıma
bir gece daha geçirmeyi aklımdan bile geçiremezdim. Belki de tek
başıma değildim zaten.

Tek yapmam gereken Inchbarn’a kadar altmış beş kilometre
yol kat etmekte. Bir bar, bir pansiyon ve uzak ama normal bir
hayat vardı orada.

Mesaj kafamda dönüp duruyordu. Gerçekten gitmem gerektiği anlamına mı geliyordu? Niye peki? Susie ile Stephen gelemeyeceği için mi? Hava yüzünden mi? Hastalıktan mı? Ancak tahmin yürütebilirdim. Gerçek şu ki, gitmeliydim.

Döndüğümde ev sakin görünüyordu. Işıkları açık bırakmıştım, çantamı toplamak için doğruca yukarı çıktım. Ansızın tavan arasındaki ışığın yandığını gördüm. Duraksadım. Nefes aldım. Tabii açık olacaktı ışık. Kapatmamıştım ki. Tesisatta sorun olduğunu kanıtlıyordu bu. Ev sahibine söylemeliydim.

Çantamı topladım, tüm yiyecekleri bir kutuya doldurdum ve her şeyi arabaya yükledim. Viskiyi, yataktan aşırduğım bir battanieniyeyi ve her ihtimale karşı sıcak su torbasını ön tarafa koydum.

Saat daha beşti. En kötü ihtimalle akşam dokuzda Inchbarn'da olurdum.

Arabaya binip kontağı çevirdim. Radyo bir saniyeliğine açıldı, sonra kapandı, kontak iki kere tık edince akünün bittiğini anladım. İki saat önce istasyondayken araba ilk seferde çalışmıştı. Farları açık bırakmış olsam bile... ama farları açık bırakmamıştım ki. Buz gibi bir panik dalgası geçti içimden. Viskiden bir yudum aldım. Bütün gece arabada uyuyamazdım. Oracıkta ölüverirdim.

Ölmek istemiyorum.

Eve döndüğümde bütün gece ne yapacağım diye içim içimi yedi. Uyuyakalmamalıydim. Dün alt katı gezdiğimde bazı eski kitaplarla fasiküller dikkatimi çekmişti; çeşitli kısa macera öyküleriyle imparatorluk öyküleri. Kitapları karıştırırken soluk kadife kapaklı bir fotoğraf albümüne denk geldim ve soğuk, ıssız oturma odasında geçmişi keşfetmeye başladım.

Highfallen Malikânesi, 1910. Mucizevi belleriyle uzun etekli kadınlar. Adamların üstünde tüvit av kıyafetleri. Yelekli genç seyisler, kasketli genç bahçıvanlar. Kolalı önlüklü hizmetçi kızlar. Yine aynı kişiler en şık kıyafetleriyle: Bir düğün fotoğrafı. Joseph ve Mary Lock.* Sene 1912. Joseph bahçıvanmış. Mary ise hizmetçi.

* İngilizcede Joseph ve Mary, Türkçede Yusuf ve Meryem'in karşılığıdır. (ç.n.)

Albümün arkasında, dağınık, sıraya konmamış başka fotoğraflarla gazete kupürleri vardı. Sene 1914. Üniformalı adamlar. Joseph de aralarında.

Albümü mutfığa geri götürüp ahşap askerimin yanına koydum. Üstümde paltomla atkım vardı. Odun ateşinin yanındaki iki sandalyeye yaslanıp kâh uyukladım kâh bekledim, kâh bekledim kâh uyukladım.

Bir çocuk ağlaması duyduğumda saat galiba ikiydi. Dizini kanatmış ya da oyuncağını kaybetmiş bir çocuk değil, terk edilmiş bir çocuktü ağlayan. Kendi sesi hayattaki son kalesi olan bir çocuk. Ağlayan ve kimsenin gelmeyeceğini bilen bir çocuk.

Ses üstümden gelmiyordu, üstümün üstündendi. Nereden geldiğini biliyordum.

Ellerimi kulaklarıma, başımı dizlerimin arasına koydum. Sesi susturamadım; bir yerde kilitli kalmış bir çocuk, aç bir çocuk, üşümüş, ıslanmış ve korkmuş bir çocuk.

İki kez kalkıp kapıya gittim. İki kez tekrar yerime oturdum. Ağlama durdu. Ortalık sessizliğe gömüldü. Korkunç bir sessizliğe.

Başımı kaldırdım. Merdivenlerden ayak sesleri geliyordu. Bir ayak önüne atılan bir ayak gibi değil de, bir ayak hafifçe sürükleniyor sonra diğeri ona katılıyor, duruyor, sonra tekrar adım atıyordu.

Merdivenlerin sonunda ayak sesleri durdu. Sonra beklediğim şey oldu, vücudumun dehşetle beklediği şey. Ayak sesleri mutfak kapısına doğru geldi. Dışarıda her ne varsa dört metre ötemde, kapının diğerk tarafında duruyordu. Masanın arkasına geçip elime bir bıçak aldım.

Kapı öyle bir kuvvetle açıldı ki pirinç tokmağı duvarın sıvasını aşağı indirdi. Mutfığa rüzgârla kar girdi, masadaki fotoğrafları ve kupürleri girdap gibi havalandırdı. Ön kapının ardına kadar açık olduğunu gördüm, hol rüzgâr tüneline dönmüştü âdeta.

Elimde bıçakla, kapıyı kapatmak için hole gittim. Tavana asılı metal fener uzun zincirinin ucunda başıboş hâlde sallanıyordu.

Ani bir esinti feneri fazla yukarı itilmiş bir çocuk salınacağı gibi ileri savurdu. Fener geri gelirken ön kapının üzerindeki pencereye hızla çarptı. Pencere paramparça oldu ve camlar sert yağmur damlaları hâlinde omuzlarıma düştü. Işık şöyle bir titreşti. Bir uğultu koptu. Ev karanlığa gömüldü. Bütün ışıklar sönmüştü. Artık rüzgâr esmiyordu. Ağlama sesi kesilmişti. Ev yine sessizdi.

Cam kırıkları içinde karla aydınlanmış holden geçip ön kapıdan geceye doğru yürüdüm. Yolda sola döndüm ve onları gördüm, anneyle çocuğunu.

Çocuk yün elbiseyi giymişti. Ayağında pabucu yoktu. Taş gibi duran annesine doğru acınası bir hâlde kollarını kaldırmıştı.

Onlara doğru koştum. Çocuğu kucağıma aldım.

Çocuk yok oldu. Yüzüstü kara düştüm.

Yardım et. Ses benim sesim değil.

Yine ayaktayım. Anne önümden gidiyor. Onu takip ediyorum.

Duvarlarla çevrili bahçeye doğru gidiyor. Kapıdan geçiyor gibi görünüyor ve beni duvarın öbür tarafında bırakıyor.

GİRİLMEZ

Kapının paslı halka şeklindeki kolunu yokladım. Kapının bir parçasıyla beraber kırıldı. Kapıyı tekmeleyerek açtım. Mentşelerinden çıkıverdi. Virane hâldeki terk edilmiş bahçe karşımda duruyordu. Duvarlarla çevrili bir dönümlük bahçe yirmi kişinin karnını doyururdu. Ama bu uzun zaman önceydi.

Karda ayak izleri vardı. Onları takip ettim. İzler beni çatısı oluklu sac la yamanmış barakaya götürdü. Kapısı yoktu ama içerisi kuru ve sağlam görünüyordu. Duvarda hâlâ yapraklı bir takvim asılıydı: 22 Aralık 1916.

Elimi cebime koydum ve doğum sahnesinde bulduğum anah tarın orada olduğunu fark ettim. Hemen aynı anda ilerideki odada bir sandalyenin yere sürttüğünü işittim. Artık içimde korku mor ku kalmamıştı. Beden nasıl önce titreyip sonra soğuktan uyuşursa

duygularım da öyle donmuştu. Rüya gören biri gibi gölgeler arasında ilerliyordum.

Ötedeki odada, küçük teneke şöminede cılız bir ateş yanıyordu. Ateşin iki yanında anneyle çocuk oturuyordu. Çocuk kendini bilyeyle oynamaya kaptırmıştı. Çıplak ayakları maviydi ama soğuğu benim hissettiğimden daha fazla hissetmiyor gibiydi.

Öldük mü yani?

Başında şal olan kadın derin ama ifadesiz gözlerle bana ya da içime baktı. Onu tanıdım. Mary Lock'tu. Bakışlarını yüksek bir dolaba çevirdi. Anahtarımın bu dolabın kilidine uyduğunu ve kapısını açmam gerektiğini biliyordum.

İçinde bir ömür barındıran saniyeler vardır. Kim olduğunu. Neye dönüşeceğini. Anahtarı çevirdim.

Tozlu bir üniforma düştü dolaptan, kukla gibi buruşuverdi önümde. Üniformanın içindeki kişi tamamen yok olmamıştı. Solmuş yün ceketin arkasında, akciğerlerin olması gereken yerde uzun bir kesik vardı.

Elimdeki bıçağa baktım.

“Kapıyı aç! İçeride misin? Kapıyı aç!”

Göz alıcı bir beyazlığa uyandım. Neredeyim? Bir şey sallanıyor. Araba bu. Arabamdayım Ağır bir eldiven karı süpürüyordu. Doğruludum, anahtarlarımı buldum, KİLİT AÇ düğmesine bastım. Sabah olmuştu.

Dışarıda tren kondüktörüyle kendini Bayan Wormwood olarak tanıtan bir kadın vardı. “Burayı iyi dağıtmışsın,” dedi.

Mutfağa girdik. O kadar titriyordum ki Bayan Wormwood yumuşadı ve kahve demlemeye koyuldu. “Alfie arkadaşlarınla konuştuktan sonra beni çağırdı,” dedi.

“Ceset vardı,” dedim. “Duvarlarla çevrili bahçede.”

Bayan Wormwood, “Orada mıymış meğer?” dedi.

Joseph Lock 1914 Noel’inde savaşa gitmiş ve Flanders’a gitmeden önce küçük kızı için bir doğum sahnesi yapmıştı. 1916’da

geri döndüğünde maruz kaldığı gazdan zehirlenmişti. Merdivenleri tırmandığını, köpüren ciğerleri yüzünden soluksuz kaldığını duyarlarmış.

Dediklerine göre aklını yitirmişti. Geceleri, karısı ve çocuğuyla yattığı çatı katında boş boş duvara yaslanıp oturur, çocuğun bilyelerini aşağı yukarı yuvarlar, sonra odada bir aşağı bir yukarı volta atarmış. Noel'den hemen önce bir gece karısını ve kızını boğmuş. Onları ölüme terk edip dışarı çıkmış. Ama karısı meğer ölmemiş. Onu takip etmiş. Sabah kadını doğum sahnesinin yanında otururken bulmuşlar, elbisesi kandan kararmış, boğazında kocasının parmak izleri mosmor kalmış. Bir yandan ninni söylüyor bir yandan bıçağın ucuyla tahta figürün arkasını çentiyormuş. Joseph asla bulunamamış.

“Polisi arayacak mısınız?” dedim.

“Niye arayayım ki?” dedi Bayan Wormwood. “Bırakalım da ölüleri ölüler gömsün.”

Alfie arabama bakmak için dışarı çıktı. İlk seferde çalıştı, beyaz havada egzoz masmaviydi. Onları ortalığı temizlerken bıraktım ve tam yola çıkmak üzereydim ki radyomu mutfakta unuttuğumu hatırladım. İçeri döndüm. Mutfak boştu. Tavan arasından ikisinin sesini duyabiliyordum. Radyoyu aldım. Doğum sahnesi bıraktığım gibi masanın üzerindeydi.

Ama bıraktığım gibi değildi.

Yusuf oradaydı, hayvanlar, çobanlar ve hırpani yıldız da. Ortada beşik duruyordu. Beşiğin yanıdaysa ahşap bir anne ve çocuk figürü vardı.

Kathy Acker'in New York Usulü Custard'ı

1990'ların başında Kathy Acker Londra'dan tekrar ABD'ye taşındı. Harold Robbins Kathy Acker'ı *Korsan* adlı kitabından bir pasajı çalıp *Young Lust* (Genç Şehvet) kitabında kullandığı iddiasıyla dava etmeye çalışmıştı.

Kitlesel pazarlamaya uygun, havaalanı kitapçılarının hafif-porno romancısı Robbins, Acker'ın güç yapılarına karşı ömür boyu sürdürdüğü baskıyla yahut okurun okuduğu şeylerle ilişkisine müdahale eden yeni metinler yaratmak uğruna ister mühim olsun ister silik, mevcut metinleri deşmek için kullandığı derinlikli kes-yapıştır tekniğiyle ilgilenmiyordu.

Harold Robbins'i okumak herhangi bir zihinsel çaba gerektirmez, bu yüzden seks ve çerçöpten ibaret yazıları yetmiş beş milyondan fazla satan bir adamın bir edebiyat hırsızını dava etmek için bu kadar zihinsel çaba sarf etmesine Kathy çok şaşırmıştı.

Gelgelelim Robbins bir yazar olarak kendisini çok yukarılarda görüyordu. Dilin okuru bir cinsel eylemden diğerine kaydırmak üzere kayganlaştırıcı vazifesi görmek dışında bir amacı olmayan, sadece sayfa çevirten bu uzun ve uyduruk seks hikâyeleri meselesinden bağımsız olarak, Kathy'nin onun eserini kullanması Robbins'in yazdıklarının berbat olduğunu komik bir şekilde ortaya çıkardı. Sorun da buydu. Kathy Acker, Harold Robbins'i Robbins'in kendisine ifşa etmişti.

Robbins ona özür dilemesi konusunda ısrar etti ki Kathy böyle kış yalayıcı hareketlerden ciddi nefret ederdi.

Kathy tabii ki Kathy olduğundan patlattığı suç bombasından daha yakıcı bir özür metni kaleme aldı.

Sonra tipik Acker tarzında, "savaş yigidi haydut" aniden kendini savunmasız, eleştirilmiş, yanlış anlaşılmış hissetti. Eşyalarını topladı ve Manhattan'a geri döndü.

Ama Manhattan da doğru yer değildi, Kathy için hiçbir yer tam olarak doğru değildi. Kısa süre sonra, evimin yakınlarında onun için bulduğum bir kiralık daireye taşındı. Noel de yaklaşıyordu.

Bu daire Londra'daki her yer açgözlülük ve kazanç uğruna silinip süpürülmeden önceki İngiliz eksantrikliğinden kalan son nefesti. Georgian dönemine ait boş ve kocaman bir binanın taş zeminli, tonozlu, yankı yapan bodrum katındaydı. Kathy'nin duvarlarla çevrili, serpildikçe serpilmiş bir bahçeye açılan yüksek pencereleri seveceğini düşündüm. Evin sahibi ölmüştü. Mirasçılar veraset ilamı için bekliyorlardı ve evet, Kathy neredeyse üç kuruşa bu dairede kalabilecek, ben de sokağın hemen aşağısında olacaktım.

Fakat dezavantajları da vardı. Bu hikâyeyi hem Yahudi asıllı hem Amerikalı olan, Manhattan'da uzun süre yaşamış ve Kathy ile aynı yaşta olan eşim Susie Orbach'a anlattığımda bana, "Bir dakika, sen gidip Sutton Place'de* büyümüş bir Yahudiyi buzdolabı olmayan bir apartman dairesine mi yerleştirdin?" diye sordu.

Neye şaşırdığını anlayamadım. "Buzdolabına ihtiyacı yoktu ki," dedim. "Evde ısıtma yok zaten."

Bu doğru cevap değildi. Susie başını ellerinin arasına aldı, "Sutton Place Manhattan'ın en seçkin muhitlerinden biridir, Belgravia gibi," dedi.

"Ama Kathy bir kanun kaçağı!"

"Aynı zamanda bir prenses!"

Doğruya doğru. Bu da Kathy'nin neden o Noel evin içinde kürklü bir kalpak taktığını açıklardı. O zaman anlayamamıştım ama şimdi anlıyorum.

Elbette bu konuda hiç sızlanmadı, çünkü cinsel kaçak ve post-punk ikonu Kathy Acker hakkında sıklıkla unutulmuş bir şey varsa o da mükemmel görgüsüdür.

* Şehirden farklı mimarisi nedeniyle "Küçük Londra" da denen, New York'un eski ve pahalı mahallelerinden biri. (e.n.)

Noel zamanıydı. “Kathy, *custard* yapmamız lazım,” dedim.

Custard’ın tarihi, süt ve yumurtanın tuzlu veya tatlı hemen her şey için iyi bir bağlayıcı olduğunu fark eden Romalılara kadar uzanır. Romalılar nasıl her yere gittilerse custard da her yere gitmiştir. Ortaçağda bizdeki kiş veya tatlı börek benzeri, içi custard ile doldurulan tatlılar vardı, bütün malzemeleri bir arada tutmak için yumurta ve süt koyulan ktır kabuklu bir nevi turtaydı onlar da.

Fransızlar custard’a bayılırlar ama dillerinde bunun için belli bir sözcük yoktur, onlara göre ister ekler dolgusu olsun ister kiş dolgusu, *custard* daima *crème anglaise*’dir.*

Noel’de çok revaçta olan custard sosu 19. yüzyılda tüm ihtişamını gösteren Noel’le birlikte iyice ün kazandı Bunun için, yumurtaya alerjisi bulunan bir karısı olan Birminghamlı Alfred Bird adında bir kimyageri suçlamalı ya da övmeliyiz. Zavallı Bayan Bird, custard’ı çok sevmesine rağmen yiyemezdi, bu yüzden 1837’de Alfred, yumurta yerine mısır unu kullanarak yeni bir tür custard yarattı. Bay Bird mısır ununa şekerle sarı gıda boyası ekledi. Kısa süre sonra Bird’ün *custard* tozu İngiltere ve imparatorluğun dört bir köşesinde neşeli kutular içinde hazır bulunacaktı.

Teneke kutu içindeki sütle seyreltilmelik toz karışımı furyası Horlick Kardeşler’in İngiltere’den göç etmesi ve 1873’te Şikago’da dünyaca ünlü içeceklerini† üretmek için fabrika kurmasıyla Atlantik’in öbür yakasına da ulaştı.

Her nedense 19. yüzyılın sonlarından itibaren, gayet iyi beslenmiş erkek ve kadınlar “gece açlığı” adı verilen tamamen uydurma bir sorundan korkmaya başladılar. Horlicks gibi içecekler bu sorunun ilacıydı.

Kathy Acker, Horlicks severdi, ben de onun için yapardım. Horlicks içen, custard yapmanın imkânsızlığına gülen (yemek

* (Fr.) İngiliz kreması. (e.n.)

† Horlicks; sıcak su veya süte katılarak içilen buğday, arpa, süt tozu ve şeker içeren toz gıda markası. (e.n.)

yapamazdı, tencereyi karıştıramazdı bile) ve her konuda takıntılı Kathy, Dylan Thomas'ın zamanında "Gece Custard'ı" adlı fantezi bir ürün icat ettiğini öğrenip bana söyledi.

1930'larda Dylan, Horlicks'le sözleşmesi olan yüksek maaşlı bir reklamcı arkadaşının kanepesinde uyurken gece custard'ı ile servet kazanabileceğini düşünmüş ve custard'ın saç kremi yahut vajinal kayganlaştırıcı olarak da kullanılabileceğine dair fikirler yürütmüştü.

Doğrusu bu beni bir süre custard'dan soğuttu ama Noel Noel'dir ve Noel demek custard demektir.

Aslında Acker, entelektüel kadın cazibesi ve sıfır mutfak becerisiyle custard'la New York City'yi ebediyen bir araya getirmişti.

Ne de olsa Bob Zimmerman, kahramanı Dylan Thomas yüzünden adını Bob Dylan olarak değiştirmişti (belki de *Tambourine Man* her şeyini gece custard'ına borçludur).

Bu arada Dylan Thomas New York'ta Chelsea Oteli'nde vefat etti.

Ne zaman custard yapsam aklıma geliyor, zihnimde durup dururken canlanıyor... Şimdi Atlantis kadar kaybolmuş bir New York, Beat otelleri, Andy Warhol ile Patti Smith, Bob Dylan, Dylan Thomas ve Kathy Acker... sarhoş şairler ve kadife sesleri...

Gel gitme usulca iyi geceye...

*Bağır, bağır öfkeyle ışığın tükenişine.**

Büyük hareketlerimizle küçük eylemlerimiz birbirinden çok da uzak değildir. Arkadaşlarımızı birlikte yaptığımız önemsiz, aptalca şeylerle hatırlarız ve o harika karakterleriyle.

İşte custard tarifi.

* Dylan Thomas, *Gel Gitme Usulca İyi Geceye*, çev.Cevat Çapan, Çağdaş İngiliz Şiiri Antolojisi, Adam Yay., 1985, s.163.

GEREKENLER

- 1 bira bardağı (570 ml) süt
- Biraz krema
- 4 yumurta sarısı
- 30 gr pudra şekeri veya elekten geçirilmiş ham esmer şeker
- 2 tatlı kaşığı mısır unu (isteğe bağlı)

YAPILIŞI

Bir kâsede yumurta sarılarını güzelce çırpın. Beyazlarını beze veya beyaz omlet yapmak için kullanabilirsiniz.

Çırparken bir yandan şekeri ekleyin.

Sütü ve kremayı ısıtın ama kaynatmayın.

Süt karışımını yumurta karışımının olduğu kâseye dökün ve çırpın, çırpın, çırpın!

Her şeyi tavaya koyun ve tavayı ısıtın. Sakın kaynatmayın!

Tabii brendi veya rom ekleyebilirsiniz. Kimi vanilya eklemeyi sever, öyle yapacaksanız, vanilya sütle kremanın içine konacak.

Kıvamını koyulaştırmak için Bay Bird gibi mısır unu ekleyebilirsiniz, süt karışımına DEĞİL ama yumurta karışımına birkaç tatlı kaşığı ekleyin ve çırpın, çırpın, çırpın.

Çırpma işi için en güzeli çırpıcı kullanmaktır. Ben bakır çırpıcı, bakır kâse ve bakır tava kullanıyorum ama bu sırft bakır bana güzel göründüğünden.

İşin püf noktası custard'ı, tavada ısındıktan sonra da karıştırmaya devam etmektir. Karıştırma işlemini şair kılıklı veya hülyalı birine yaptırırsanız bir de bakarsınız ki tavadaki şey çırpılmış yumurtaya dönmüş.

Böyle yapılan custard sosu hemen servis edilmeli ve de yenmelidir.

NEW YORK'TA NOEL

Noel'den önceki hafta işyerinden arkadaşlarla birer kokteyl içip bir şeyler yemeyi severiz. 12. Caddede Wallflower diye bildiğimiz bir yer var, tavanı tenekeden, oturma yerleri turuncu bir şeyden. Fransız yemekleriyle Amerikan kokteylleri yapıyorlar.

Gittiğimiz gece eski Noellerden konuşmaya başladık, çoğunlukla çocukluğumuzun Noellerinden, hafızamızın el verdiği ölçüde, tarihe karşı bizim yeminli ifademizle, daha Noel'in ticarileşmediği günlerden, yani kimse alışverişe gitmese de ağacın altında hediyelerin hep hazır olduğu günlerden. Çocuklar kızak kayar, ateşin önünde kutu oyunları oynamak için eve dönerlerdi. Herkesin yaşlı bir köpeği olurdu evinde ve piyano çalan bir ninesi. Hepimiz el örgüsü kazak giyerdik.

Herkes kardan adam yapar, burnuna havuç takıp boğazına atkı sarar ve *Winter Wonderland* şarkısını söylerdi.

Noel arifesindeyse uyumayıp, kızağıyla gelen kırmızılı adamı görmek için canımızı dişimize takar ve onu asla göremezdik ama o yine de gelir, mutfak tezgâhında viskisini içerdi.

"Noel Baba alkolikti."

"Evet ama senenin geri kalanını rehabilitasyonda geçiriyor."

"Birer kadeh viski daha ister misiniz? Martini? Twinkle kokteyli?"

"Hadi millet! Bunlar benden."

Tuvalete gitmek için yerimden kalktım. Tekrar oturdum. Çift görüyordum.

"Sam? İyi misin?"

Soran Lucille'di, beyaz yakalı minicik gri elbisesiyle yanıma sıkışıp oturdu. Çizim ofisinde çalışıyor. Ben tasarımdayım. Ona iyi olduğumu söylüyorum.

"Hepimiz Noel'den konuşurken sen bir şey demedin. Sevmez misin yoksa?"

İşin aslı Noel'i sevmem. Ödeyemediğin faturalar ve akrabalar-la kavga etmek dışında bu günlerin ne anlamı var anlamıyorum. Yalnız yaşıyorum, o yüzden sakın geçiriyorum. Tek yaşıyorum. Böylesi iyi.

"Noel'de eve gideceğim ben," dedi Lucille. "Ya sen ne yapacaksın?"

"Evde kalacağım," diye yanıtladım.

"Tek başına mı?"

"Evet. Biraz kendime ait zamana ihtiyacım var, anlıyor musun?"

Lucille başını salladı ama itiraz eder gibi bir hareketle salladı sanki. Sonra, "Bana eski Noellerinden bir hikâye anlat madem. Bir tanecik," dedi.

"Al birini vur ötekine, hepsi aynı. Biz Noel kutlamazdık."

"Ailen Musevi mi?"

"Yok, sadece sevimsizler."

O sırada başka bir şey demedim çünkü diğerleri *Fairytale of New York* şarkısını kendilerince söylemeye başladılar ki The Pogues'tan bile daha kötü söylüyorlardı.

Yani, bu sevimlilik nedir ki zaten? Çakma bir Fransız barındayız diye çakma Fransız duygularına kapılıp hakikiymiş gibi birbirimizi öpmek mi zorundayız?

Hakiki değil ama iş arkadaşlarım burada oturmuş, kadehlerini tokuşturuyor ve birbirlerine karides yediriyorlar.

Lucille öne eğilip onlara katıldı, Noel sorgusu bitti diye düşündüm ben de. Derin bir nefes alıp bir kez daha tuvalete gitmeye yeltendim, tuvaletteyken de geceyi kısa kesip eve yürümeye karar verdim.

Askılıktan paltomu aldım ve dönüp arkadaşlara baktım. Eğlenmenize bakın siz.

Dışarıda, kaldırımda gülüşen, kol kola girmiş, yüzlerini yağan kara doğru dönmüş insanlar vardı.

Nedir bu tantana? Kar dediğimiz şey soğukta kalmış yağmurdur sadece.

“Kara bayılırım,” dedi Lucille. Ansızın kürklü kalpağı ve Doktor Jivago işi kalın paltosuyla yanımda bitivermişti. Lucille iyidir hoştur ama biraz tuhaftır. Ofise çiçek getirir falan. “Biraz yürümek ister misin?” diye sordu.

Böylece beyaz ışığın ve sessiz karın yumuşak perdesi boyunca yola koyulduk. Sokaklar gürültülüydü ama öyle görünmüyordu. Kar şehri sakinleştirmiş, ortalığın nabzını düşürmüştü. Gecenin bu geç saatinde hava temiz kokuyordu.

“Bu yıkık dökük dünya,” dedim.

“Efendim?” dedi.

“Hart Crane.”

“Ah...”

Öylece yürüdük; barları, lokantaları, geç saatlere kadar açık küçük dükkânları, muşamba altında çanta satan adamı ve üstünde MUTLU NOELLER MİLLET yazılı levhasıyla kapı eşiğinde oturan eski püskü kumaşlarla kaplı bir yığını geçtik. Yandaki havalandırmadan duman ve kuru temizlemenin kimyasal gazı fışkırıyordu. Lucille ona beş dolar verdi.

“Ee, Noel geçmişin nedir?”

“Hiç, sıfır, dedim ya. Ne süsleme ne ağaç ne hediye ne aile yemeği. Babam Kanada’ya giden tırlarda şoförlük yapardı, hep de Noel’e denk gelen vardiyayı seçerdi. Üç katı ödeme yapıyorlarmış dediğine göre, gerçi neye üç katını ödüyorlardı, onu ne için harcıyordu, hiç bilmiyorum.

“Yani sana hiç Noel hediyesi verilmedi mi?”

* Amerikalı şair (1899-1932). (e.n.)

“Hayır! Yetişkin adamım. Kız arkadaşlarım oldu. Arkadaşlarım oldu. Onlar hediye verdiler tabii ama Noel’in kendisi benim için bir anlam taşıyor.”

Tasmalı bir köpek karı yakalayabilirmiş gibi zıplayıp ağzıyla hamle yapıyordu.

“Noel senin için bir anlam taşıyor o zaman,” dedi Lucille. “Noel hü­zün demek.”

Eyvah, dedim kendi kendime, Lucille ya Yeni Çağcıydı* ya da haftada beş kere psikiyatriste gidiyordu. Uzak olsun.

Şarküterinin olduğu köşeye vardık, plastik cephesi, saksılara dikilmiş bir dizi yılbaşı ağacını muhafaza ediyordu. Soğuk çam ve deterjan kokusu geldi burnuma.

“Ben buradan dönüyorum,” dedim.

“Sakalın beyaz olmuş,” dedi. “Tam Noellik.”

Çenemdeki karı sildim, ellerimi paltomun ceplerine soktum ve yol boyunca yürümeye başladım. Neden bilmem, yolun yarısında arkamı döndüm. Lucille gitmişti. Gidecekti elbet. Kızlar karın altında sokak köşelerinde durmazlar.

Merdivenlerden yukarı, daireme çıktım, bekçili bir binada tek odalı bir dairede yaşıyorum. Bekçi ölü ama göstermelik tutuyorlar, canlı birinden ucuza geliyor herhalde. Kendi bölmesinde televizyonu açıp oturuyor. İki senedir burada yaşıyorum. Adamın başının arkasını gördüm ama hareket ettiğini hiç görmedim.

Kapımın kilidini (geçit vermez çelikten kapalı dörtgen plakada üç kilit) açıp ışığı yaktım. Evim de kıyafetlerim gibi hiç umurumda değil ama insan bir şeyler giymek zorunda. Burayı mobilyalı kiraladım. Kendime ait bir şey getirmedi.

Tam önümde, odanın ortasında, sanki oraya aitmiş gibi. Bir yılbaşı ağacı.

* (İng. *New Age*) 1970’lerde başlayarak çeşitlenen yeni inançların-dinlerin-ruhani hareketlerin ortak adı. (e.n.)

Koşarak tekrar aşağı indim, bekçinin canlı ve iyi olduğunun, ayrıca bina sakinlerine yardım etmeye istekli olduğunun farz edildiği bölmeye vurdum.

Cevap yok. Televizyonun sesini açtığına yemin ederim.

O zaman polisi aramam gerekecek...

Bir ihbarda bulunmak istiyorum.

Sorun nedir?

Evimde bir yılbaşı ağacı var.

Dostum, içki mi içtin sen?

Hayır. Evet. Ama çok değil. Yani, biri evime girmiş ve yılbaşı ağacı bırakmış.

Maddi hasar var mı? Eksik bir şey var mı?

Yok.

Arkadaşlarını ara, teşekkür et ve iyi geceler dile. İyi bayramlar ve iyi geceler.

Hat kesildi. Alt kattaki ölü bekçiye aradım. Açmadı.

Ertesi gün işteki son günümüdü. Erken kalktım, fazla uyumadığım için kalkmak zor olmadı. Yılbaşı ağacı hâlâ oradaydı. Kapıya ulaşmak için etrafından dolaşmak zorunda kaldım. Kapıyı kapatırken arkama baktığımda ağacın gülümsediğinden emindim.

Ofiste Lucille'e, "Sence ağaçlar gülümseyebilir mi?" dedim.

Lucille gülümseyerek karşılık verdi, daha önce hiç fark etmediğim samimi, nazik bir gülücüktü.

"Hiç senlik bir şey değil bu dediğin Sam. Romantik diyeceğim neredeyse."

"Biraz kafam dalgın," dedim.

Öyle bir kış güneşi vardı ki şehrin üstüne elmaslarla inciler saçıyordu âdeta. Gökyüzünün rengi neon gibi aydınlanmıştı.

Büyük mağazaların pencereleri başka bir dünyaya açılan sihirli aynaları andırıyordu.

Rockefeller Merkezi'ne yürümeye başladım, sebebini bilmiyorum. Çılgın bir kalabalık vardı, herkes altı poşet taşıyor ve kimse taksi bulamıyordu.

Belediye her sene yirmi metrelik bir yılbaşı ağacı getirip üstünü sekiz kilometrelik ışıkla donatır ve tepesine dev bir Swarovski yıldız yerleştirir.

İleri gittim, sebebini bilmiyorum. Ağacın altında durmak... O boyla yetişkin bir adama kendini tekrar küçücük bir çocuk gibi hissettiriyor.

Sam! Sam! İçeri gel artık.

Ağacı görmek istiyorum anne. Ormandan getiriyorlar ağacı!

Dediğimi duydun. Hemen içeri girmezsen sana yemek yok.

Karanlık eve doğru. Yatağa. Sonrası yok.

"Sam!" Seslenen Lucille'di. "Burada ne yapıyorsun?"

"Benim, şey, şehir merkezinde bir işim vardı da."

Lucille hâlâ gülümsüyordu; her zaman gülümsüyor mu, öyleyse şayet, neden?

"Ağaca bakmaya geliyorum ben de. Hoşuma gidiyor," dedi. "Beni mutlu ediyor."

"Öyle mi? Bir ağaç insanı nasıl mutlu eder ki?"

"Çünkü bedava ve New York'ta hiçbir şey bedava değil, ayrıca çok güzel; insanların çocuklarıyla beraber ne kadar rahat gördüklerine baksana, şuradaki yaşlı kadın sanki güzel bir şey hayal ediyormuş gibi."

"Muhtemelen Noel'i tek başına geçirecektir," diyorum.

"Peki sen? Tek başına mı geçireceksin?" diye sordu Lucille.

"Hayır. Tabii ki değil. Şey... iyi eğlenceler Lucille, benim şey yapmam lazım..."

"Sıcak çikolata almak için Bouchon'a gidiyordum. Sen de ister misin?"

Gidip oturduk, Lucille hâlâ gülüyordu, ben hâlâ gülmüyordum, Lucille bayram hakkında konuşuyordu, derken pat diye, “Dün gece evimde bir yılbaşı ağacı vardı,” dedim. “Öylece ortaya çıkıverdi.”

“Emin misin?”

“Polisi aradım.”

“Evinde yılbaşı ağacı var diye mi polisi aradın?”

Elinde iki tane zencefilli kurabiye aromalı moka olan oduncu gömlekli bir adam yanımıza geldi. Eğilip Lucille’e, benim de duyabileceğim bir sesle, “Kendine daha iyi bir flört ayarla tatlım,” dedi.

Lucille güldü ama nesinin komik olduğunu anlamadım. Adamın arkasından seslendim, “Flörtüm değil o benim!”

Oduncu gömlekli adam arkasını döndü. “Aptalın tekisin demek. Anladım. İyi bayramlar.”

“Birisi zorla evime girmiş! Pislik!”

Oduncu gömlekli adam gitmişti, ben ayaktaydım, mahcup ve yalnızdım. Yalnız değildim. Lucille hâlâ oradaydı.

“Beğendin mi?” dedi.

“Sıcak çikolata harikaymış, evet... sağ ol.”

“Ağacı sordum. Sevdin mi bari?”

Eve dönüyordum, tek başıma, bir yandan Lucille’in söylediklerini düşünüyordum. Otuz iki yıllık hayatımda ilk kez evimde bir yılbaşı ağacının olması hoşuma gitti mi?

Köşeyi döndüm. Şarküteriye işleten Afganlar dışarıda duruyordu. “Dün gece evime ağaç getirdiniz mi?” dedim.

Getirmemişler. Bana sıcak tavadan kestane ikram ettiler. Bayram için eve gidecek miyim? Hayır mı? Onlar eve gitmek isterlerdi. İçlerinden biri cüzdanını çıkarıp bana anne babasının yaşadığı evin (karla kaplı sarp bir dağa dikili betondan yapılmış tek katlı bir bina) buruşuk resmini gösterdi. Tek kelime etmedi, resmi sanki bir ışık ya da aynaymış veya bir soruya cevapmış gibi tuttu. Sonra portakal isteyen bir kadın geldi.

İçeri girdim, pişmiş tavukla pilav, kaju fıstığı ve kayısı aldım, köşeden kendi apartmanıma doğru döndüm. Evim dördüncü katta, oturma odasının camı sokağa bakıyor.

Camımda ışık var, içeriden geliyor, içeride bir yerden. Yerdeki bir abajurdan sanki. Evimde abajur yok. Ben tepeden aydınlatma severim.

Telaşla binaya girdim.

Ölü bekçi yerli yerinde, televizyon izliyordu. Dışarıda durup dikkatini çekmek için elimi salladım ama tek duyduğum televizyonun açılan sesi oldu. Televizyonu patlatacak yakında.

Binada asansör yok, o yüzden basamakları ikişer ikişer tırmandım, bu esnada tavuğun suyu kutusundan dışarı sızdı. Evin kapısını açtım, üç kilit birden döndü. Zorla girilmişse benzemiyordu. İçeride, ışığı yakmak için uzandım ama gerek de yoktu.

Yılbaşı ağacı ısıt ısıldı.

Dışarıda, merdivenlerde birinin nefes nefese sesini duyabiliyorum. Bir şeyin olması beklentisiyle gergin bir hâlde kapı eşiğinde oyalanıyorum. Meğer beşinci kattaki Bayan Noblovsky'ymiş. Şatafatlı çantalardan bir filo taşıyarak ya da onlar tarafından taşınarak güçlükle basamakları çıkıyor. Çantalardan onu zar zor görüyorum. “Yardım edeyim,” diyorum, çünkü demem lazım.

Bayan Noblovsky evimin dışında nefes nefese duruyor. Kapıdan, içeride huzur verici hâliyle ılıdayan yılbaşı ağacını görüp iç çekiyor. “Ağacın çok gujelmiş Sam, benimki plaztik.”

“İster misin ağacı? İstersen alabilirsin. Senin için yukarı taşıyabilirim.”

“Ne iyi bir cocukzun. Nazık cocukzun. Yok, teşekkür edarım. Yarın Fladalıya'ya, kızıma gidiyorum. Böyle gujel bir ağacın olduğuna göre sen Noel'da burdazın.”

Derken bir üst kata çıkıyor, ben de çantalarla peşinden. Sovyetler'deki Noelleri ve ninesinin içen herkesi kâhin yapan özel votkasını anlatıyor.

“Uç yaşındayken ninem bana, ‘Agata, zen Amerika’da yaşayacakzın,’ dedi. İşte buradayım.”

Doğruya doğru. Evinin kapısını açıyor, ben de çantalarını koridora bırakıyorum. Onun evi benimkinden büyükmüş. Daha önce içini görmemiştim.

Her şey kahverengi; çikolata rengi halılar, karamel mobilyalar, kahve tonunda kadife perdeler. Deniz yosunu-kahverengi saçaklı maun bir abajur ve cilalı konsol üzerinde fi tarihinden kalma bir televizyon. Buzdolabından gelen hafif uğultu ev sindirim yapıyor-muş gibi bir hava yaratıyor. Kadın sanki iri bir boz ayının içinde yaşıyor.

Bayan Noblovsky bana dolaptan bir şişe getiriyor. “Votka,” diyor elime tutuştururken. “Kâhinlik votkazi. *Babuşkamin*’ tarifi. Brooklyn’daki kardeşim patatezden yapıyor.”

“Patates mi kehanet veriyor?”

“Gijli bir malzemezi var. Aile zırrı. Al şuyu. Zen iyi bir çocukzun.”

Karşı çıkıyorum, tereddüt ediyorum, tereddüt ediyorum, karşı çıkıyorum. Sonra aniden bir şey geliyor aklıma. “Bayan Noblovsky, alt kattaki bekçi var ya, yaşıyor mu sence?”

“Herhalda,” diyor, “niye?”

“İki yıldır burada oturuyorum, bir kez olsun benimle konuşmadı.”

“Benimla yaklaşık yirmi yıl önce konuştu. Gaj kaçağı oldu evde. Neden zenle konuşmazını iztiyorsunuz, evde gaj kaçağı mı var?”

“Adam bekçimiz.”

Bayan Noblovsky omuz silkip televizyonu açtı. Votka için ona teşekkür edip aşağıya indim.

Evimde ağaç var. Işıldayan bir ağaç. Her kim getirdiyse süs ışıklarından anlıyormuş ama mesele bu değil. Tavuğu, pirinci ve

* (Rus.) Nine. (e.n.)

kaju fıstıklarını yedim, kayısıları bıraktım. Ağacın ışıklarını kapatabilirdim. Onun yerine oturup seyrettim. Bayan Noblovsky'nin kâhin votkasından dört kadeh yuvarlayınca ağacı neredeyse sevmeye başladım. Kendimi önümüzdeki Noel'de buna benzer bir şey satın alırken hayal edebiliyordum.

Kanepede uyuyakaldım.

"Bunu senin için aldım anne. Noel hediyesi."

"Biz Noel kutlamıyoruz Sam."

"Neden o?"

"Hiç kutlamadık ve hiç kutlamayacağız."

"Harçlığımı biriktirmiştım."

Annem hediye paketini açtı. Alüminyumdan yapılmış bir tereyağı tabağıydı. Midye kabuğu şeklinde. "Gümüş galiba," dedim.

"Teşekkür ederim Sam."

"Beğendin mi?"

Günün soğuk ışığı. Çöp kamyonunun sesine uyandım. Pencereye gittim. Apartmanlar hâlâ karanlık. Gece sakladığımız bir sır gibi daha fazla kar yağmış. Kamyon gitti ve kirli lastik izleri kısa süre sonra gökyüzündeki kar kazının beyaz tüyleriyle doldu.

Kar kazı mı? Derdim ne benim?

Kalk, dışarı çık, ne ihtiyacın varsa al. Noel arifesi bugün.

Russ&Daughters'a gittim. Salamura somon, krem peynir ve pas-tırma aldım. Bedava kurabiye dağıtıyorlardı. Biraz da onlardan aldım. Hemen köşeyi dönünce yemek yerleri var, Noel arifesinde, sabah dokuzda kızarmış ekmek üstüne biraz balık yumurtasıyla kokteyl iyi gider diye düşündüm.

İçeri girdim, tezgâha oturdum ve tabak altlığı görevi gören menüyü elime aldım.

"Merhaba," dedi Lucille.

Bir masada kahve içiyordu. "Bana katılmak ister misin?"

Neden olmasın? dedim içimden. Hay sıçayım, nereye gitsem aynı kadın, evimde ışıkları yanan bir yılbaşı ağacı ve bir şişe kehanet votkası var.

Bunu ona da söyledim. Kendisiyle ilgili kısmı değil, diğer kısımları. Hak verirmiş gibi başını salladı. “Dondurma yiyelim mi?”

“Sabah dokuz buçukta mı?”

“Sabahın dokuzunda kokteyl içmekten daha mı kötü?”

Haklıydı. Dondurma yedik; bana zencefilli, ona çilekli. “Yarın arkadaşlarının evinde mi olacaksın yoksa onlar mı sana gelecekler?” diye sordu.

“Sonra karar vereceğiz,” dedim paniğe kapılıp. Yani, arkadaşlarım var ama Noel’de yoklar, ona bu kısmını söylemeyeceğim.

Başını salladı. “Peki, alışverişe gelmek ister misin benimle, birkaç tane son dakika hediyesi almaya?”

“Ben hediyeleşmem. Âdetim değildir.”

“Sen hiç Noel Baba için liste yapmadın mı?”

“Adam hayal ürünü,” dedim.

“Noel Baba’ya yazacak kadar çok istediğin bir şey olmadı mı hayatında?”

“Dalga mı geçiyorsun?”

Geçmiyordu.

“Şey, hep bir kızak almayı ummuştum, şöyle deri dizginleri ve çelik kaydırakları olan gerçek, ahşap bir kızak,” dedim.

“Şimdi bir tane alabilirsin.”

“Bu uzun zaman önceydi.”

“Zamanın olayı,” dedi Lucille, “her zaman yanı başında olmasıdır. O zaman alamadıysan şimdi al.”

“Artık çok geç.”

“Harika çocuk olmak için evet, artık çok geç. Kızak sahibi olmak için hayır, çok geç değil.”

Bana gülümseyen Lucille’e ben de gülümsedim. Ayağa kalktım ve ceketime uzandım. “İyi tatiller Lucille. Yeni yılda ofiste görüşürüz.”

Başını tamam der gibi salladı ve menüye baktı. Tereddüt ettim. Tam bir pislğim ama pislik olduğum için söylemek istediklerimi söylemedim. Oradan çıktım.

Kar yağışı daha yoğun ve arabalar daha az. Eve gitme zamanı. Bir yerlerde Manhattan'daki insanların yarısından fazlasının yalnız yaşadığını okumuştum.

Evimin köşesindeki şarküteride Faruk yine kestane kavuruyordu. Teneke küreği kömürlere vurup bana bir kepçe verdi. "Dörtte katıyoruz. Parti vereceğiz. Gelmek ister misin?"

"Tabii, ne getireyim?"

"Hiçbir şey getirme, sen misafirimsin."

Lucille'in iki seferdir hesabı ödediği dank etti birden kafama, önce kahve, sonra kahvaltı için. Bu sabah kendi kahvaltımı ödemek aklıma bile gelmedi. Onu aramalıyım. Arayamam ki. Numarası yok bende.

Apartmana girdim.

Ölü bekçinin bulunduğu yerin dışında kırmızı fiyonklu büyüğe gümüş bir çan belirmişti. Cama güm güm vurdum ama tek görebildiğim kafasının arkası ve Angela Lansbury'nin *Cina yet Dosyası*'ndaki koşuşturmasıydı.

Gizemli yılbaşı ağacı perisi beni öldürecek mi yoksa? Hak ediyorum bunu.

Evin kapı kilidini açarken hem korktum hem de heyecanlandım. Sırada ne var?

Cevap: Hiçbir şey. Hayal kırıklığı hayatımın sabit konumu zaten. Ağaç vardı. Işıklar vardı ama yeni bir şey yoktu.

Ben de oturup iş e-postalarına bakayım dedim. Gönderdiklerimin hepsine *ofis dışında* diye otomatik yanıt geldi. Amerika'da iş ahlakı denen şey yok. Noel arifesinde saat daha sabahın on biri bile değildi.

Öğlene doğru duş aldım, tıraş oldum ve üstümü de değiştirdim yapacak bir şeyim kalmadı. Yürüyüş yapayım dedim, Faruk'a götürmek için her şeye rağmen bir şeyler alayım. Beyzbol şapkası seviyordu.

McNally kitabevinin önünden geçiyordum. Vitrinde Hart Crane'in bir kitabı vardı. Durup baktım ve kendimi yüksek sesle şunları söylerken buldum:

*"Hiç aklıma gelmezdi
Bataklıkların için için kaynarken dümdüz oluşu
Beni denize getiren bu yaşa kadar."*

Crane bunu yirmi altı yaşındayken yazmıştı. Otuz iki yaşında da öldü. Yüzüm yağmur veya karla ıslanmıştı. Mağazaya girip kitabı aldım.

Faruk'un hediyesi Hart Crane kitabı değil, leopar derisi beyzbol şapkası.

Binanın arkasındaki yangın merdiveninin paslı basamaklarında Faruk'la otuyordum. İçerisi çok sıcak oldu, New York'taki bütün Afganlar partideler. Müzik çok canlı, kahkaha sesinden geçilmiyor. Faruk yangın merdivenlerine kaçtığımı görmüş olmalı. Bir birayla peşimden geldi. Ben de ona aldığım şapkayı çıkardım.

"Uyar mı sana? Bir denesene."

Cam kapıları yangın merdiveninin rampasına dayalı bozuk bir buzdolabı var. Faruk camı ayna gibi kullanıp telefonunun ışığıyla nasıl görüldüğüne bakıyor, şapkayı öne eğiyor, şapkanın siperi kömür karası gözlerinin üzerinde duruyor. "Leopar derisinden beyzbol şapkası hiç görmemiştim daha önce."

"Kış için yapmışlar herhalde."

"Kendimi Hindukuş'taki bir dağ kedisi gibi hissettim. Hiç Afganistan'a gittin mi?"

"Yok."

“Dünyanın en güzel yeri. Gel bak sana fotoğraflarını göstereyim. Telefonumda. Keçiler, kartallar, babamın çalıştığı pazar... şu çuvallarda pirinç var. Babam yetmiş yaşında ve bunları taşıyabiliyor. Çok kuvvetlidir. Beni taksi şoförü biliyor. Kendisi hep taksi şoförü olmak istemiştir.”

“Gidebilsen memleketine döner miydin?”

Faruk başını salladı. “Memleket nedir ki? Memleket neresidir? Memleket bir düş. Memleket bir masal. Bu Afganistan artık yok. Benim için yok. Yuvanı nerede kurarsan memleketin de orasıdır dostum. Sence şapkayı ters taksam nasıl olur?”

Şapkayı ters takıyor. “Kız arkadaşın hoş kız,” diyor birden, “çok güleryüzlü, bu gece nerede o?”

“Kız arkadaşım değil o.”

Faruk hüzünlü hüzünlü bakıyor. “Öyle bir kız hem de. Daha çok uğraşmalısın.”

Sonra, çok sonra, artık evimdeyim, ağacı seyredip Bayan Noblovsky’nin kehanet gücü veren votkasını içiyorum. Geleceği görebiliyorum, aynı bugün gibi. Ne biçim bir gelecek bu?

Pencereyi açıyorum. Havayı iyice içime çekiyorum. Partiden hâlâ müzik sesi geliyor. Biraz uyumam lazım. Kanepede üst baş çıkarmadan bir gece uyumak yeter.

Ama önce yapmak istediğim bir şey var.

Gardırobun üstünde kutu içinde bir kutu var. Kutuda başka şeyler de var ama asıl istediğim kutu içindeki kutu, sicimle bağlanmış karton bir kutu.

Üniversiteye gitmek üzere evden ayrılırken annem vermişti. Gülümseyip onu öpmüş, açma işini trene bindikten sonraya saklamıştım.

Şimdi açtığım gibi açmıştım. Bana evimi hatırlatacak ne vermişti?

Kutunun içinde midye kabuğu şekilli alüminyum bir tereyağı tabağı vardı.

Annem asla bir şey kabul edemedi. Ne de bir şey verebildi.

Trenin camından dışarı atmam gerekirdi ama çoktan yuttuğum bir zehir gibi sakladım. Neden acaba?

Ellerim titriyordu. Pencereye gittim. Geriye doğru esnedim ve tabağı var gücümle fırlattım, klima ünitelerinin, çanak antenlerin, gece yıldızlarının ötesine. Hiçliğin ötesine. Düşüğünü duymadım. Sonra da uyudum.

Sabah oldu. Olur.

Üstümde şort tişört, esneyerek oturma odasına geçtim. Ağaç oradaydı. Işıklar oradaydı. Ağacın altında gümüş rengi kurdeleyle bağlanmış karton bir kutu vardı.

Tekrar yatak odasına gittim, esnemeye ve gerinmeye devam ettim, temkinli hareketlerle oturma odasına döndüm. Hediye (hediyeydi herhalde, çünkü yılbaşı ağacının altına konmuştu) hâlâ oradaydı.

Oturma odama gitmek evde vahşi hayvan barındırmak gibi sonucu öngörülemez bir eylem olmaya başlamıştı. Ne yapmam gerekiyordu? Kahve yaptım, telefonuma baktım, hiç mesaj yok. Sarhoş değildim. Evet, ağacın altındaki her neyse hâlâ oradaydı.

Pekâlâ. Derin nefesler. Sakin ol. Giyin. Kot pantolon. Gömlek. Kazak. Şimdi kutuyu koridora çıkar, merdivenlerden indir, sokağa çıkar ve orada aç. İçinde her ne varsa dışarıya çıkmalı.

Kartonu kesmek için mutfaktan bıçak aldım. Kutu ağır ve hacimliydi. Lobiye gelince ölü bekçinin bölmesindeki perdenin kapalı olduğunu gördüm. Ha kapalı ha değil. Ne fark eder? Ölü ölüdür.

Peki, artık dışarıdayım. Güzel bir sabah. Geceleyin sıfırın altına düşen hava sıcaklığı mahalle boyunca karı bembeyaz bir halıya çevirmiş. Güneş doğmuş olmasına rağmen ay hâlâ gökyüzünde. Hava bıçak kadar keskin. Kendi bıçağım hava kadar keskin değil ama yine de kartonu kesip açıyorum ve içindeki şeyi çıkarıyorum.

Eşyalar mutluluk vermez ama bu veriyor.

Kutunun içinde kırmızı deri dizginleri olan ahşap mavi bir kızak var. Kızağın ayak koyma yerlerine yön vermek için oynak parçalar eklenmiş. Her şey uçuyor aklımdan, kızağa oturup yön vermeye çalışıyorum. Harika bir şey.

Kenara çeken arabayı fark etmiyorum, ta ki bir vosvosun parlatılmış jantlarından yansıyan güneş gözümü alana dek.

“Riverside Park’a gidip denemek ister misin?”

Üstü açılan arabanın içinden konuşan, başında beresiyle Lucille.

“Bu kızağı bana sen mi aldın Lucille?”

Nerelere gitmedik ki? Central Park’taki Pilgrim Tepesi’ne, Riverside’daki hipopotam parkına. Owl’s Head Park’a... Zamanın içinde kızakla kayıyordum, belki de zaman yoktu çünkü Noel günü senede sadece bir kez geliyordu.

Biz gezmeye devam ederken güneş batmaya başladı. “Balık yumurtasıyla krem peynir yemeye gelmek ister misin? Noel yemeği sayılmaz ama... Esmer ekmeğim ve ilginç bir votkam da var... Aslında yok, dün gece bitirdim onu.”

“Seni kendi evime götürüyorum,” dedi Lucille. “Evim küçük ve ev arkadaşlarım var ama tatil için memleketlerine gittiler. İki-miz için akşam yemeğim de var ama önce senin evine gidelim. Bir şey bırakmam gerekiyor.”

“Zaten yeterince şey bırakmadın mı? Ağaç, ışıklar... Onları bırakarak sendin, değil mi?”

Lucille başını salladı. Ne kadar yumuşak bakışları var. Gülümseyişi hoşuma gidiyor. “Ama içeri nasıl girdin?”

Apartmana dönünce Lucille’i lobide bırakıp merdivenleri hızla çıktım, üstüme kuru giysiler giydim ve balık yumurtasını bir poşete koydum. Önce tereddüt ettim, sonra yanıma yedek bir tişört, şort ve elektrikli diş fırçamı da koydum. Bir şey daha. Satın alırken Lucille için aldığımı bildiğim bir şey.

Evden çıkarken ağaca, “Teşekkür ederim,” dedim.

Lobide Lucille kendisi gibi ışıl ışıl gülen yaşlı bir adamla duruyordu. Adam bana hafif tanıdık geldi. Lucille beni görünce ona, “Bu Sam,” dedi.

Hafif tanıdık adam, “Sam olduğunu biliyorum,” dedi. “Hep bir şey ister, bu yüzden onu hep duymazdan gelirim.”

Sonra Lucille’i başından öptü ve bölmesine doğru yürüdü. Kafasının arkasını görünce onu tanıdım. “Yarın görüşürüz canım.” Kapı, pek de l gibi durmayan bekçinin üzerine kapandı.

Lucille, “O benim dedem,” dedi.

Lucille’in arabasına bindik. Kutu gibi evine gittik. Yedik. Konuştuk. Onu az daha pyordum ama sonra ona Hart Crane kitabını verdim ve o beni öptü. İpler onun elindeydi, sanırım... “Kahve ve kahvaltıdan sana borcum kaldı,” dedim.

“dersin, önümüzde koca bir sene var,” dedi.

Noel Arifesi için Kendi Özel Somon Fümem ve Şampanya

Kendi geleneklerimizi kendimiz belirleriz.

Noel arifesi soğuk olur. Berraktır gökyüzü. Yıldızlar çanları andırır. Gün kısa sürer ve ateş yakılır. Huzur ve beklenti duygusu vardır havada.

Benim zihnimde canlanan bu. Gerçekte nasıl olduğu önemli değil. Genellikle yağmur yağar veya şehirde trafik felç olur veya Noel yemeği için hiçbir şey hazır değildir veya hediyeler paketlenmemiştir veya teyzenize yine banyo tuzu alınmıştır.

Birkaç yıl önce Noel'e nasıl başlamak istediğimi anladım.

BBC Radio 4'teki *A Festival of Nine Lessons and Carols* programını hep sevmiş ve hep dinlemiştir. Bu program Cambridge'teki King's College şapelinden Noel arifesi günü öğlen saat üçte canlı verilir, üstelik 1928'den beri.

Program doksan dakika sürüyor. Mesih'in vaadinin kehanetinde bulunan ve yerine getiren Eski ve Yeni Ahit'ten karışık İncil okumalarıyla zaman tüneline girmişe dönüyor insan. Bu okumalar arasında koro ve cemaat eski ve yeni ilahiler söylüyor, bir de çağdaş bestecilere özel olarak yaptırılmış müzikler çalıyor. Ayın, tek bir mum taşıyan bir erkek soprano ile başlıyor. Şapele *Once in Royal David's City*'yi söyleyerek giriyor erkek soprano.

Şimdilerde programı televizyonda da izleyebilirsiniz ama neden izleyesiniz ki?

Asıl güzelliği müzikte, seslerde, yorumda ve dualarda. Ayrıca süreklilik duygusunda ki bu konuda din başarılıdır.

Bir de alışverişten ve partiye gitmekten daha elzem bir şeye ait olma duygusu var. Tanrı'ya inansanız da inanmasanız da ruhsal bir deneyim.

Dünyanın neresinde olursam olayım bu programı dinlerim. Her şeyi bir kenara bırakırım; bu bir buçuk saat benim için zihinsel rahatlama ve ruhsal konsantrasyondan ibarettir. Ezbere bildiğim hâlde okumaları dinler, ilahiler söylenirken ben de katılırım.

Evdeysem şömine ve mum yakarım. Mutfağın düzenli olmasına özen gösteririm ve her yıl aynı yemeği hazırlarım çünkü bu benim için bir ritüel. Ritüelin amacı, aynılığının yoğunlaşması ve ardından zihni temizlemesidir. Bu sebeptendir ki Museviler, hatta dini kurallara uymayanları bile cuma geceleri Şabat mumlarını yakarlar.

Ritüeller zamanı değiştirmenin bir yoludur. Bunu derken yoğun yaşamın bitmez tükenmez müdahalelerini durdurmanın bir yolu olduğunu kastediyorum.

İşte benim Noel arifesi ritüelim:

Şöyle esaslı bir esmer ekmek pişirin, çavdar ekmeği veya ekşi mayalı ekmek gibi. Satın da alabilirsiniz elbette ancak ekmeği kendiniz yapmanız bu zamanı kendinize ayırma zevkinin bir parçası.

Paranızın yettiği en iyi tereyağını alın.

Paranızın yettiği en iyi füme somonu alın.

Limon.

Bir de pembe şampanya gerekli. Şahsen Veuve Clicquot tercih ederim veya Noel arifesinde Billecart-Somon, çünkü bu şaraplarda ağırlık yapmayan bir yoğunluk ve coşku var. Bollinger öğleden sonraları bana biraz fazla geliyor.

Pekâlâ, yukarıdakilerden hiçbirine paranız yetmiyorsa seçenekleriniz mevcut. Benim de kullanmışlığım var.

Ekmeğin en iyisi olsun ama tercihen ev yapımı tarama mezesini deneyin ya da birkaç kutu kaliteli sardalye alın.

Sıvı yağ olunca tereyağına ihtiyacınız kalmaz.

Ya da bir gün önce tavuk ciğerinden pate yapın; kendiniz yaparsanız hem ucuz hem de iyi olur.

Esmer ekmeği küçük küpler hâlinde kesin, üzerine pate veya taramadan güzelce, kalın kalın sürün. Noel'deyiz yahu!

Füme somon ve pembe şampanya esmer ekmeğin koyuluğunun yanında çok güzel durur.

Tabağı doldururken bolkepçe olun.

Şampanya sizlik bir şey değilse onun yerine sevdiğiniz bir şarap da olur.

İsterseniz bir demlik çay ve bir parça kızarmış ekmekle de hazırlayabilirsiniz öğününüzü. Güzel bir fincan kahve ve bir tabak çikolatalı bisküvi ile de. Bisküvileri kendiniz pişirin ama.

Bu küçük öğünün bir kısmını bizzat yapmanızı önermemin nedeni, ritüelin ileriye dönük bir ilgisi olması (uygulamalı ve psikolojik olarak ona hazırlanıyoruz), bu da faydasının bir parçası.

Meselenin özü kendi zamanınızı yaratmanız. Noel'e kendi kapınızı açmanız.

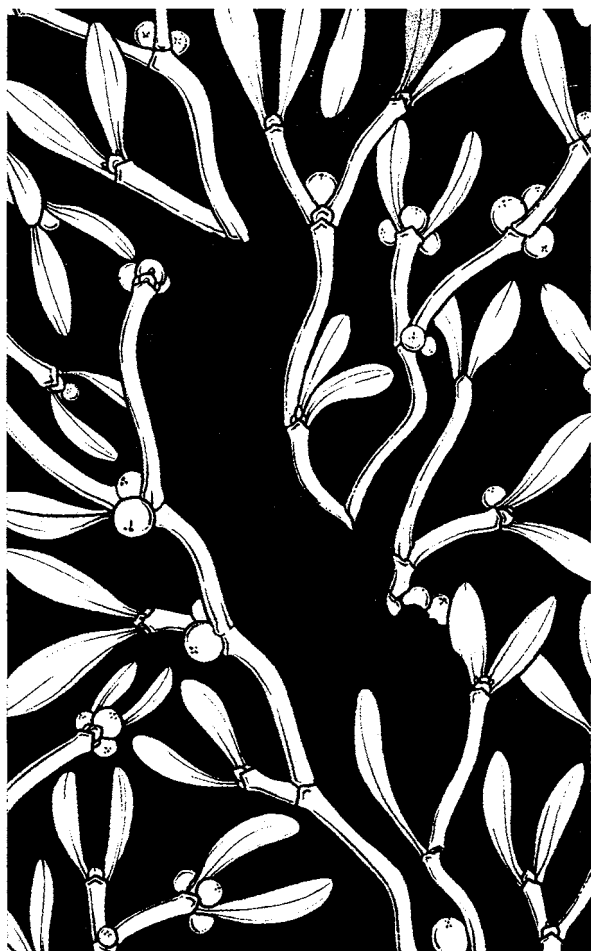
Onlar da havasındaysa, bunu aileniz ve arkadaşlarınızla da yapabilirsiniz. Evet, hediye paketlerken de yapabilirsiniz ama etkisi bu kadar güçlü olmayacaktır.

Ritüelin esprisi aynı anda çok iş yapmak değil.

Ritüel zamanın içinden çıkarılıp alınmış bir zaman aslında. Doğru yapıldığında derin psikolojik etkileri olacaktır.

Bizler hep çok meşgulüz ve dikkatimiz çok dağınık. Herkes zamanın bir yarış arabası gibi hızlandığını biliyor, biz de ona ayak uydurmaya çalışarak yanında koşuyoruz. Noel senenin en yoğun geçen zamanıdır ki baktığınızda bunun kendisi delilik. Ailenizi ve arkadaşlarınızı görmek için etrafta koşturmak güzel olmasına güzel ama sırf size ait olacak bir bir buçuk saatçik de fena olmaz mı?

Başlamak için bilinçli bir çaba gerekir; yapmaya değer her şey bilinçli bir çabayla başlar. Fakat bu ritüelin veya onun kendinize has bir çeşidinin beklenmedik bir şekilde Noel'in kıymetli bir parçası hâline geldiğini görebilirsiniz.

ÖKSEOTU GELİNİ*

İngiltere'nin bu kesiminde Noel arifesinde saklambaç oynamak âdettir. Kimisi bu âdetin İtalya'dan geldiğini söyler, burada oynayanlar kimin Şeytan, kimin Papa olacağını belirlemek için kura çekerler. Roller dağıtıldığında diğer herkes kaçıp saklanır. Ardından Şeytan ile Papa günahkârları bulmak için evi ararlar. Kimisi lanetlenir, kimisi kurtarılır. Sonrasında hepsinin Şeytan ile Papa'ya bir bedel ödemesi gerekir. Bu bedel çoğunlukla birer öpücük olur.

Bu gece kocam Avcı ile Geyik oynayacağımızı ilan ediyor. Hanımlar saklanacak, beylerse onları arayacaklar.

Kocam beni dizine oturtup öpüyor. Ben onun yakaladığı avım ama bana henüz sahip olmadı. Onun için daha zaman var.

Bu gece benim düğün gecem. Buralarda Noel arifesinde evlenmek âdettir. Kutsal bir gündür ama garip ışıklarla aydınlanmıştır. Henüz Mesih'in günü gelmemiştir, hâlâ beklenmedik ziyaretlerin ve maskeli eğlencelerin zamanıdır.

Benim memleketim başka bir yer. Vahşi bir ülkeden geliyorum, oysa tabiatım çok uysaldır. Yeni kocam otuz dört yaşında, benim yaşımın iki katı. Kanatsız bir yaratık bir kuşa ne kadar benzerse benim de o kadar benzediğimi söylüyor. İyi anlamda. Kemiklerim hafif, düştüğüm yerde iz kalmıyor, adımlarım iz bırakmıyor. Kocam ip kadar ince belimi seviyor. Ellerimin ve ayaklarımın ağ gibi

* Adı ilk kez Samuel Rogers'ın *İtalya* kitabındaki (1823) *Ginerva* şiirinde geçen eski bir masal. (e.n.)

incecik olduğunu söylüyor. Bana iğne iplik karım, diyor. Tanıştığımızıza nazikçe saçımı çözüp öpmüştü beni.

“Beni sevmeyi öğreneceksin,” demişti.

Babamın en küçük kızımı ben. Çeyizim küçük, işin aslı manastıra gönderilmeyi bekliyordum ama yeni kocam zengin ve karısının mücevherlerini umursamıyor. Onun mücevheri benim. Manastır duvarlarının arkasında ışığının solmasındansa onun yanında parlamamı tercih eder.

Buralarda gelinliği kocanın alması âdettir, elbise beyaz olur ama bekâretin kaybını göstermek için kocanın seçtiği yere küçük kırmızı bir leke bırakılır. Hizmetçi beni düğün için giydirmeye geldi. Bana mutluluk ve esenlik diledi.

“İyi bir adam mıdır kocam?” diye sordum, hizmetçi elbiseyi sımsıkı bağlarken.

“Erkek işte,” dedi. “Gerisine kendin karar vermelisin.”

Giyindim ve gümüş aynada kendime baktım. Hizmetçinin elinde ufak bir şişe kan vardı. “Leke için,” dedi.

Kanı kalbime bulaştırdı.

Müstakbel kocam ve ben babamın evinden at sırtında çıktık yola. Patikalar at arabası için çok engebeli. Arazi bembeyaz olmuş, kar altında yatıyor. Atımın dizginleri buzla kaplanmış.

“Saf ve temiz,” dedi kocam. “Senin düğünün için bu bembeyaz dünya.”

Verdiğim nefesleri görüyordum. Ağzımdan uçuşarak çıkan şekilleri okuyabildiğimi hayal ettim. Sanki kendi kendime, kimse anladığı buharlı bir dilde konuşuyor gibiydim. Nefesim kelimelerden oluşuyordu:

AŞK. DİKKAT. CESARET. GÖRÜNMEYEN.

Bu oyun, buz saçaklı uzun yolculuğumuz boyunca beni eğlendirdi. Bowland Ormanı’ndan geçerken müstakbel kocam üzenlerinde ayağa kalktı ve bir meşe ağacının altından ökseotu dalı

kesti. Ökseotunu bir ta gibi büktü ve eyerinin kabzasına astı. Benim için olduğunu söyledi, evlendiğimizde verilmek üzere. Ben onun kseotu gelini olacaktım.

Gözümün ucuyla ona baktım, o kadar özgüvenli ve kendinden emin ki. Oysa ben utangaç ve nazik biriyim. Onun bu hâli ve rahatlığı hoğuma gidiyor.

“Yabantavėanı gibi gergindir kızım,” dedi babam. “Saklandığı yerden fırlamığ bir yabantavėanı gibi gergin.” Kocam beni koruyacağını söyledi. Bütün adamları güldü, babam da güldü. Yüzüm kızardı. Aslında kaba biri değil o.

Yolda ilerlerken çocukluğumun bir süre benimle birlikte ata bindiğini hayal ettim. Sonra ilk yol ayrımında küçük midillisini çevirdi ve el salladı. Geldiğimiz onca yol boyunca sadece evimi ve geride ne bıraktığımı dğnmğtm. Kendimden bir parça bırakıyordum.

O kasvetli yolda kaybolan bağka benler de vardı. Bozkırlarda yalnız kaldığımdaki ya da karanlık gecede mum ığığında bağ ağağı kitap okuduğumdaki zgr, umursamaz, göz ardı edilen benliğim, o benimle gelemezdi, ne kadar uğrağsa da.

Müstakbel kocam candan bir sesle hanımı olarak grevlerimden söz ettikçe verilecek emirler ve ağırlanacak insanlarla dolu uzun bir günün içinde daha çok sıkığtığımı hissettim. şatonun efendisinin hanımının omuzlarına bir pelerin atıp dığarıya, yağmurun altına kaçması yakığık almazdı.

Bu büyümek demekti sadece, korkacak bir şey yoktu herhalde... Yeni bir ben orada benimle tanığmayı bekliyor olacaktı.

Borazanlar. Bayraklar. Koğan ayaklar. şaret fiğekleri.

Leydim, burası sizin eviniz.

Evet. Burası. şato. Eski ve surlarla çevrili. Ailesi asırlar önce inėa etmiğ burayı. Onların içinde yağıyoruz detay.

Asma köprüde, iğte orada, beni bekliyor. Olacağım kiği; daha yağlı, daha asık suratlı, daha karanlık. Ben asma köprüden geçerken bağını salladı. Glmsemedi.

Borazanlar. Bayraklar. Eğik kafalar. İşaret fişekleri. Müzik. Evlendik.

Yeni kocam elimi tuttu ve nereye saklanırsam saklanayım, beni daima bulacağını fısıldadı. Kokumu alabildiğini söyledi. Dizlerinin üzerine oturduğumda yüzünü boynuma gömdü. Bana kendisinin nazik avcım olduğunu, evi istediğim gibi idare edebileceğimi söyledi. Burada bana hiçbir zarar gelemezdi.

O bana burnunu sürterken kapıya büyük bir gürültüyle vuruldu. Noel arifesinde, habersiz gelen beklenmedik yabancıнын gösterişli bir törenle içeri alınması âdettir.

Ama bugün benim düğün günüm.

Büyük kapılarda parmaklık yoktu. Salon sanki görünmez atlar ve onların görünmez binicileriyle doluymuş gibi toynak sesleri duyuldu, sesler geniş taş salonun çevresinde sekip duruyordu.

Peçeli, yeşiller giymiş bir kadın siyah kısırağı üstünde salona girdi. Dizginleri çekti. Atından inmedi. Kocam kadının yanına gidip elini uzattı, onu aşağı indirdi. Elini öperek onu karşıladı. Sonra yanıma getirdi. Kadının yüzünü göremiyordum ama dudakları kırmızı, saçları siyahtı.

“Karım,” diye takdim etti beni hanımefendiye ama yine de bana öyle geldi ki, donmuş kelimeler sözlüğüm gibi havada asılı duran bu sözcüğü duyan bir yabancı, karısının hangimiz olduğunu anlamakta zorlanırdı.

Kadın başını eğdi.

Müzik bangır bangır çalmaya başladı. Kocam onunla dans etti, gözlerini üzerinden ayırmadı, bense beyazlar içinde izleyip bekledim. Yanıma döndü ve bana eğilerek, “Âdettir, davetsiz misafir âdeti,” dedi.

“Onu tanı mıyorsun o hâlde,” dedim.

“Tanımak mı?” dedi ve gülümsedi. “Noel arifesindeyiz!”

Kadın şimdi bir başkasıyla dans ediyordu. Salon aydınlıktı, dans ise hızlı ve neşeli. Şarap içtim. Yemek yedim. Bütün konuklar beni tebrik etti. Ben de mutluydum. Saatler akıp geçti.

Sonra...

Kocam kemerinden hançerini çıkarıp güm diye masaya vurdu. Müzik kesildi.

“Şimdi av zamanı!” demesiyle salonda bir kahkaha koptu. Cebinden beyaz bir maske çıkarıp bana verdi. Hanımlarla beyler de maskelerini takmaya başladılar. Kocamın maskesinde bir leopar yüzü vardı, siperlik gibi duruyordu. Saymaya başladı.

Diğer hanımlar ve benim için, gri koridorlarda rüya kadar uzun bir süre boyunca kıkırdarak ve gevezelik ederek koşma zamanı gelmişti.

Yolların hiçbirini bilmiyordum. Tirizli pencerelerdeki uzun, ağır mumlar hizmetkârlar gibi hareketsiz ve sessiz duruyor, gene de taş geçitleri güçlükle aydınlatıyorlardı. Her dönemeci ve merdiveni takip ediyormuş gibi görünen benim yaşımdaki genç bir kızın peşi sıra gittim.

Kız önümden koşarken, yüksek tavanlı bir odaya açılan iki kanatlı bir kapı dikkatimi çekti. Kız koşmaya devam etti. Tereddütte kaldım, sonra içeri girdim.

Karyolaya bir çift kuğu oyulmuştu. Yastıklara serada Noel düğünü için yetiştirilen kış güllerinin yaprakları atılmıştı.

Odadaki ince mumlar yanmıyordu. Şöminede yanan ateşin ışıyla gördüm her şeyi.

Hiç bilmediğim hâlde burasının gelin odası olduğunu anladım. Kocamın beni bulduğunda getireceği yer burasıydı. Hayatımıza birlikte başlayacağımız yer burasıydı.

Altın renkli yorganın üzerine uyuyan şövalyeler gibi serilmiş iki giysi vardı, her ikisi de beyazdı, onunkine leoparlar, benimki neyse geyikler işlenmişti.

Burada mışıl mışıl uyurkenki hâlimizi düşünmek beni gülümsetti, zaman bizi ele geçirene kadar kaç sene yan yana yatacağımızı merak ettim. Yastığın üzerinde ökseotundan taç vardı; gizemli, zehirli, ölüm kadar beyaz, umut kadar yeşil.

Babamın bana veda hediyesi olan kolyeyi istemsizce boynumdan çıkardım. Öpüp kocamın giysisine koydum. Bu sayede kendimi ona vermiş oldum. Beni avlmasına gerek yoktu.

İçim mutlulukla dolmuş hâlde, bir gölge kadar hafif hareketlerle odadan koşarak çıktım. Evin iç kısımlarına gelmişim. Etrafa bakmak için durdum, sonra biraz uzakta, taş merdivenlerde yankılanan ayak sesleri duydum. Çabuk! Saklan! O olduğuna emindim.

Geçidin sonundaki pencerenin altında büyük, eski bir sandık vardı. Kapağı zar zor kaldırılabiliyordum. Epey uğraştım. Sesler şimdi dönen merdivenlerin etrafında dolaşıyordu. Güç bela kapağı açıp sandığa girdim. İçi boş ve tahmin ettiğimden daha derindi. Beklerken gayet rahat oturabildim.

Evet. Onun sesi. Onun ayak sesleri. Birazdan kapağı kaldıracak ve beni odamıza taşıyacaktı. Mutluluk ve beklenti duygusuyla gülmemi bastırmalıyım. Belki de kıza beni buraya yönlendirmesi için talimat vermişti.

Sonra bir kadının sesini duydum. Güldüğünü ve “Bunun içinde mi?” diye sorduğunu duydum.

“Orada değil,” diye yanıtladı.

“Nerede madem? Yoksa fikrini mi değiştirdin?” dedi kadın.

Gülme sırası ondaydı. Sonra sessizlik oldu. Yahut sessizlik gibi bir şey, şayet öpüşmek ve okşamak sessizlik sayılırsa. Sandığın kapağını dışarıyı görebileceğim kadar araladım.

Yeşilli hanım duvara yaslanmıştı. Davetsiz misafir. Noel şerefine ağırlanan misafir.

Elbisesi beline kadar inmişti ve kocam ellerini memelerine koymuştu. Kadının elleri kocamın sırtındaydı, hevesle aşağı indirdi ellerini, pantolonunun içinden gömleğini çekti. Kocam geri çekildi, soğuğa aldırmadan ceketıyla gömleğini çıkardı. Yakışıklıydı. Güçlüydü. İnceydi. Kadın gözlerini kocamın yüzünden ayırmadan pantolonunun düğmelerini çözdü, sonra kadın dizlerinin üstüne çöktü.

Daha fazla bakmak istedim. Daha önce görmüştüm. Gün ışığında ve rüyalarımnda. Damatları hizmetçi kızlarla görmüştüm. Şimdi kendi kocamı izliyordum. Arzu, heyecan, korku ve boğazımda kusmuğun balığı andıran tadını hissettim. Sandığın kapağını açıp onlarla yüzleşmek bir saniyemi alırdı. Ama kocam kadını ayağa kaldırdı, arkasını döndürdü ve öne, sandığın üzerine itti. Kapağın tıkırtısını, kadının eteğinin hışırtısını, sonra ikisinin zevkten çıkardıkları sesleri duydum.

Sandık bütün bu taarruza dayandı. Elimi kaldırdım, kadının tam göbeğinin altına, bizi ayıran üç santimlik tahtaya dayadım. Elimi kapağın altında kocamın kadının içine girdiği yere doğru kaydardım. İkişiyile beraber nefes alıp ikişiyile beraber bekledim.

Bu benim düğün gecemdi.

Uzaklaştıklarını duymam uzun sürmedi. Kahkahalarını, fısıltılarını. Sonra ayak sesleri karanlık taş merdivenlerden aşağı indi.

Ellerim titriyordu, nemlenmişti ve hiç takatim kalmamıştı. Sandığın içinde ellerimin ve dizlerimin üstünde durup sırtımla sandığın kapağını yukarı ittim.

Hiçbir şey olmadı. Sandıkta kilitli kalmıştım.

Ter döküyordum. Kalbim güm güm atıyordu. Sandıkta kalan havada bir nefes aldım ve bir şekilde sırtüstü yatıp iki ayağımla kapağa vurmayı başardım.

Sandık geriliyor ama açılmıyordu. Kocam kadını aşağı ittiğinde duyduğum o hafif tıkırtı, yıllardır kullanılmayan paslı yuvasına sıkışmış olan kilitten gelmişti.

Bağırdım. Kocam beni duyardı mutlaka. Biri gelirdi. Birileri. Nefes al. Dinle. Nefes al. Havasız. Duyduğum tek şey boşluktu. Zifaf odasına neden gelini olmadan gelsin ki?

Bayıldım mı? Sanki memleketimde, nehir kıyısında oturmuş güneşin doğmasını bekliyor gibiydim. Bütün gece orada mıydım? Sonra güneşin bir daha doğduğunu göremeyeceğimi fark edip dehşete kapıldım. Vücudum buharlaşan bir sis gibiydi.

AŞK. DİKKAT. CESARET. GÖRÜNMEYEN.

Sözcükler sandığın gitgide daha küçük bir alanını doldurur oldu. Göğsümün gitgide daha küçük bir alanını. Son nefesimle ben... Son nefesimle ben...

Ölmedim.

Kendimi yerde, sandığın yanında yatar hâlde buldum, hizmetçi kız tepemde dikiliyordu.

“Ne yaptığını gördüm,” dedi. “Onların ne yaptıklarını da gördüm.”

“Onunla yüzleşeceğim,” dedim ama kız başını salladı. “O hanım kocanın kuzeni olur. Piskoposluk ikisinin evlenmesini yasaklıyor. Kocanın bir varisi olmalı. Sen varisi olduğunda seni ortadan kaldıracak ve istediği gibi onunla evlenecek.”

“Beni ortadan kaldıracak mı?”

“Ökseotu meyvesiyle zehirleyecek seni. Gelecek Noel bu gece doğurduğun çocuk süttten kesilecek. Senin de işin bitmiş olacak. Hanımefendi bu gece onun için nasıl geldiyse o gece de gelecektir.”

“Bunu kim biliyor?” dedim.

“Hepimiz biliyoruz,” dedi.

“O hâlde kaçmama yardım edecek misin?”

Yardım etti. Bana kocamın dolabından giysiler buldu. Üstüme çok büyük geldi ama vücudum bu giysilerin içinde güvendeydi.

Gelinliğimi çıkarıp sandığa koydum. Odasından biraz altınla gümüş aldım ve evden getirdiğim bozuk paraları hizmetçiye verdim. Kolyeyi beni hatırlaması için önceden olduğu yere, geceliğinin üzerine bıraktım.

Hizmetçi beni şatonun dibindeki bir kapıya götüren merdivenlerden aşağı indirdi.

İlk geldiğimde gördüğüm karanlık ve kapüşonlu siluet asma köprüde hâlâ kıpırdamadan duruyordu. Bana döndü. Meydan okuyarak ona diktim gözlerimi ve başımı salladım. Biz izin vermedikçe gelecek sabit değildir.

Aydınlatılmış şatodan Noel'in karanlığına doğru yürüdüm. İçinden geçebileceğim bir ülkeymiş gibi gecenin içinden yürüdüm ve Noel günü şafak vakti birkaç kilometre ötedeki bir manastıra geldim, üst üste, defalarca çaldım zilini, hiddetle, şiddetle çaldım.

Rahibeler koşarak kapıya geldiler ve beni içeri aldılar.

"Noel'de," dediler, "hep bir mucize ya da açıklanamayan bir gizem ortaya çıkar."

Açıklama istemediler, ben de açıklama yapmadım.

Böylece Birinci Mucize Manastırı'nda kaldım. Buranın mey imalatı benden soruluyor. Suyu şaraba dönüştürmek benim işim.

İki sene sonra, yılın en kısa gününde, kış gündönümünde, bal liköründen birkaç fıçı almak üzere şatodan bir kâhya geldi. Şatonun efendisi yeniden evlenecekti.

"Çok talihsiz bir adam," dedi kâhya. "Daha geçen yılbaşında bir kızla evlenmişti. Çok mutluydular. Çocukları oldu, bir oğulları, derken kadıncağız hendeğe düşüverdi. Suyu gömüldüğü ve buzun altında kaldığı hendeğe bakan soğuk siperlerde sık sık hayaleti görülüyor."

Evlendiğini duymamıştım. Hem de bu kadar çabuk. Kâhyaya biraz daha şarap verdim.

"Lordun önceden evlendiğini sanıyordum," dedim. "Hanımına Ökseotu Gelini diyorlardı."

"Ah, evet," dedi kâhya, "dedim ya, talihsiz bir adam. O hanım iki Noel önce düğün gecesinde ortadan kayboldu. Kimse başına ne geldiğini bilmiyor."

Sonra sır verecekmiş gibi eğildi ve bir hikâye daha olduğunu söyledi. Gelinin gelinliği eski bir sandıkta bulunmuştu, kadının vücudu un ufak olmuştu. Hizmetçiler gelinliği kaldırdıklarında geriye bir şey kalmadığını görmüşlerdi, tozdan başka hiçbir şey yoktu.

"Tuhaf bir hikâyeymiş," dedim kâhyaya, "dediğin gibi, şatonun efendisi talihsiz bir adammış. Şimdi kiminle evlenecek peki? İyi bir aileden genç bir kızla mı?"

Kâhyanın yüzü kızarıp bozardı ama sıcak şaraptan değil.

“Şatonun efendisinin artık bir oğlu ve varisi var ama hanımı yok, o yüzden piskopos kuzeniyle evlenmesine izin verdi...”

“Koyu saçlar, kırmızı dudaklar, yeşil elbise,” dedim, kendi kendime konuşur gibi. Kâhya şaşkın şaşkın baktı.

“Evet,” dedi. “Söylentiye bakılırsa hâlihazırda sevgililermiş.”

“Dedikodudur,” dedim. “Şüphesiz.”

“Şüphesiz.”

Fıçıları kâhyanın arabasına yüklettim ama gitmeden evvel ona özel olarak bir fıçı daha verdim. Gelinle damat ve ortak içecekleri şarabın konacağı kupa için küçük bir fıçı. Ökseotundan bir taç örüp alyans gibi etrafına sardım.

“Manastırımızdan bir hediye,” dedim.

Fıçıya ökseotu yemişlerinin özünden eklediğimi söylemedim. Nasılsa tadı fark edilmeyecekti. Sadece içeni bir daha uyanmayacağı bir uykuya daldıracaktı.

*Susie'nin Noel Arifesi Gravlaksı**

“Babamın *Şeri Trifle* Tarifi” bölümünde, onun son noelini benimle nasıl geçirdiğini ve sonra da yeni yıldan önce nasıl öldüğünü anlatacağım.

Ocak ayı için ne işim varsa iptal ettim, iptal ettiğim işlere psikanalist Susie Orbach'la yeni kitabı *Bodies* (Bedenler) hakkında yapacağım görüşme de dahildi.

Susie Orbach'ı yıllardır okurdum ve birer klasik olan *Fat is a Feminist Issue* (Şişmanlık Feminist Bir Meseledir) ve *The Impossibility of Sex* (Seksin İmkânsızlığı) kitaplarını çok sevmiştim ama onunla tanışmıyorduk.

Geriye dönüp baktığımda o kasvetli Ocak 2009'a kadar tanışmamış olmamızı kadere bağlıyorum.

Uzun bir ruhsal çöküntüden yeni yeni çıkıyordum. *Normal Olmak Varken Neden Mutlu Olasın*'da yazmıştım bu dönemimi. Daha iyiydim, artık akıl hastası değildim. Elinizi içimden geçirebilirmişsiniz gibi hissetmiyordum artık, kendi hayatımın bir hayaleti gibi yani; tekrar katılaşıyordum. Gelgelelim dış dünyaya hâlâ hazır değildim. Sonra babam öldü ve bu beni geriletme de sarstı.

Susie, sonradan öğreneceğim üzere, harika bir adamla, daha doğrusu, eskiden harika olan bir adamla otuz dört yıllık bir ilişkinin sonunda sancılı bir boşanmadan çıkmıştı. Eski kocası şimdi başka biriyle birlikteydi, Susie ise psikolojik açıdan makul olanı yapmış, ayrılıktan sonraki iki yıl boyunca kendini öfkeye ve acıya kaptırmadan yas tutmuştu.

* Yağlı balıklar tuz, şeker, biber, dereotu ile marine edilerek yapılan bir İskandinav yemeği. (e.n.)

Böylece, nihayet Nisan 2009'da tanıştığımızda ikimiz de hayatımıza yeniden başlıyorduk. Hiç beklemediğimiz şeyse yeni başlangıcı birlikte yapacağımızdı.

Aşk ilişkileri yeni dünya keşifleridir. Susie'yle birbirimizde keşfettiğimiz dünyalar bizim bildiğimiz coğrafyamızdan çok uzaktı. En önemlisi de Susie her zaman hâlimden memnun bir heteroseksüel olmuştu. Ben de heteroseksüel kadınlar için daha fazla misyonerlik yapma niyetinde değildim artık.

Neyse ki aşk esnektir. Cinsiyet meselesi farklılıklarımızın en küçüğüydü.

Ben doğası gereği yalnız biriyim. Ormanlık bir yerde yaşıyorum. Hayal etmek ve yazmak için doğrusal olmayan bir zamana ihtiyacım var. Kimseyle konuşmadan haftalarca yaşayabilirim. En mutlu olduğum yer bahçem. Uyumayı çok severim. Deniz tatilleri benlik değil. Ayrıca Noel yılın en sevdiğim zamanı.

Susie sosyal biri, dışa dönük, gürültülü ve hep meşgul. New York'ta kurulu bir düzeni var (annesi New Yorkluydu, kızı orada yaşıyor ve Susie de yıllarca Amerikalı kocasıyla orada yaşamış), sürekli bir yerlerde, uçakta olmayı seviyor, Miami'de şezlongda yatmaya bayılıyor, hiç uyumaz, bahçecilik yapamaz (çünkü yaparsa tırnakları mahvolur), aşırı şehirli ve Musevidir.

Son kısım, Noel'le ilgili olarak işleri biraz değiştiriyor tabii.

Birlikte geçirdiğimiz ilk Noel'de, kulübemin arkasındaki ağaçlardan kendi yaptığım çobanpüskülü ve sarmaşıktan kocaman bir çelenkle çıkageldim. "Ön kapına asman için," dedim.

"Delirdin mi sen?" diye karşılık verdi.

Yıllar geçtikçe Noel'i idare etmenin yollarını bulduk. Gerçi bu idare şekli genellikle Susie'nin bazı arkadaşlarla birkaç günlüğüne Miami'ye gitmesi ve benim evde odun ateşinin yanında uzanıp kitap okumamdan ibaret ancak Noel arifesinde her zaman onun evinde büyük bir parti verimiz.

Noel arifemi nasıl geçirdiğime bakarsanız Noel'in on iki gününün başlangıcını saptamak için kendime ait bir ritüelim olduğunu

görürsünüz. Bana böylesi uyuyor, hem sonrasında parti için daha çok zaman oluyor.

Kendinden çok farklı –kültürel olduğu kadar mizaç olarak da farklı– birini sevmek bir nevi meydan okumadır. Susie’yle ben meydan okumayı kavgayla karıştırmamayı öğrendik. Kavga da ediyoruz, elbette ediyoruz ama gerçekte olduğumuz kişiler üzerinden kavga çıkarmamaya çalışıyoruz.

Şu iki ucu boklu değneği bilirsiniz: Birisine o olduğu için âşık olursunuz, sonra ömrünüzün geri kalanını o, o olduğu için şikâyet etmekle geçirirsiniz.

Biz birbirimizden farklıyız. İlişkiyi de bu hâliyle ya yürütmek isteriz ya da istemeyiz. Benim dediğim olacak, yok senin dediğin olacak diye bir çekiştirme mevzusu değil bu, beraberce kazanılan bir deneyim söz konusu.

Her neyse, Noel partisinde gürültü artıkça ve saatler ilerledikçe ben ne yaparım? Mahallede yürüyüşe çıkar, ardından da yatarım. Mutlu bir hâlde.

Yani, Susie’nin mutfağından çıkma bu harika yemeği mutlaka yapın.

GEREKENLER

3 lb (1,4 kg) en kalitelisinden, kılçıkları ayıklanmış çiğ somon fileto

Bir fincan tepeleme deniz tuzu veya koşer tuzu

1 tatlı kaşığı veya daha az pudra şekeri

Küçük bir bardak patates votkası (en kalitelisinden)

Bayırturpu (yabanturpu)

Ayrıca uzun bir tabağa, bol bol streç folyo ve küçük tuğlalara veya ağırlıklara ihtiyacınız olacak.

Susie şöyle diyor: “Kurallara uymasa da ben bu yemeğe gravlaks diyorum, az şeker koyuyorum, dereotu koymuyorum. Rengini sevsem de pancar kullanmıyorum çünkü tadına bir katkısı olmadığı gibi çok su salıyor. Dereotuna çok da bayılmam ama bazen iki somon fileto arasına yabanturpu rendelerim. Siz hangisini seviyorsanız onu koyun.”

YAPILIŞI

İki filetoyu kâğıt havluyula silin. Kılçıkları cımbızla ayıklayın. Folyoyu tepsiye serin ama kesmeyin, balığın etrafını onunla sarmanız gerekecek.

Büyük bir tahta veya temizlenebilir bir yüzeye filetoları derileri aşağı gelecek şekilde koyun ve üzerlerine votka dökün. Tuzla şekeri karıştırın ve iki filetoya elinizle EŞİT OLARAK yayın.

Bir filetoyu alıp folyolu tabağınıza derisi aşağı bakacak şekilde yerleştirin. İkinci filetoyu birincinin üzerine derisi yukarı bakacak şekilde yerleştirin, böylece somon etleri birbirine değmiş olur.

Filetoları folyoya sıkıca sarın. Ardından başka bir folyo ile kaplayın.

Balığın üzerine, her yerine eşit olacak şekilde sabit bir basınç uygulamak için ağırlıkları koyun.

Tabağı buzdolabına koyun ve on iki saat boyunca hiç ellemeyin. On iki saatte bir çıkarın, sıvıyı boşaltın, çevirin ve ağırlığı tekrar koyun. Suyunun boşalması biraz alacaktır.

Bu işlemi dört kez yapın. Somonu en iyi şekilde marine etmek için kırk sekiz saat gerekir.

Hazır olduğunda somonu ince olmayan emici kâğıt havlularla kurulaşın. Temiz bir kurulama bezi de kullanabilirsiniz. Keskin bir bıçak alın, somonu yatay bir açıyla mümkün olduğunca ince dilimleyin. Biraz yabanturpu rendeleyin ve dilerseniz güzel görünmesi için dereotu ekleyin.

Sos seviyorsanız azıcık votka ile mayonez yapın.

Dondurucudan çıkmış buz gibi soğuk patates votkası ile servis edin.

VE MAYONEZ...

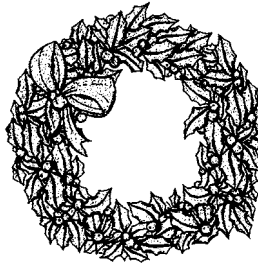
Mayonezin gizemli bir tarafı yok. Amerikalılar yumurtaları buzdolabında tuttukları için sorun yaşarlar hep. Mayonez için yumurtalar oda sıcaklığında olmalıdır. İşin bir sırrı varsa şayet o da budur.

3 organik yumurtanın sarılarıyla beyazlarını ayırın. Beyazları kullanılmıyor.

Ilık bir kâsede sarıları akışkan bir hâl alana kadar karıştırın veya çırpın, karıştırırken yavaş yavaş o mükemmel, tadı çok baskın olmayan zeytinyağından ekleyin, üstüne belki biraz limon suyu ve mayonez gravlaks için kullanılabaksa kesinlikle biraz votka ile bir tutam tuz ilave edin. Dijon hardalı da ekleyebilirsiniz. Çoğu kişi sirke koyar, ben gravlaks mayonezine sirke koymam.

Mayonezi ilk defa yapıyorsanız, tüm ilk seferler gibi beğenene dek tadına bakıp malzeme ekleyin.

Ev yapımı patates kızartması ve biftek yanına kendi mayoneziniz tam bir ertesi gün yemeğidir. J.W. bile benim sevdiğim şekilde yapıyor. Yılbaşı partinizde gravlaks yediyseniz ve akşamdan kalımlığınızı giderecek bir şey lazımsa bunu mutlaka deneyin.

O'BRIEN'IN İLK NOELİ

Herkes kayıt bandını görebilirdi. Durmaksızın milli borcu hesaplayandan daha korkutucuydu. Bu bantta NOEL'e 27 ALIŞVERİŞ GÜNÜ KALDI yazıyordu.

KIYAMET GÜNÜNE 27 GÜN KALDI yazsa yeri ydi. Etrafa aynı türden bir delilik hâkimdi, istemediğiniz ve paranızın yetmeyeceği kadar çok şey satın alma telaşı. Az istenen şeyler hediye olarak verilir, o garip kelimeyi, "hayal kırıklığı" nı ellerinizle tutabilirdiniz.

Ve yemek... Neden yılın bu zamanında çikolata kaplı çubuk kraker stoklamak zorunlu hâle gelir? Neden hazır dolma harcı istenir, ya da ucuz viski ve kremayla harmanlanmış içecekler, ya da incecik naneli çikolata?

O'Brien ince naneli çikolataları merak etti. Buradaki esas ke-lime hangisiydi? Naneli mi? İnce mi? Çikolata mı? Bu çikolatalar anoreksiya hastalarına mı yönelikti? İncecik naneli çikolatalar. Asıl olay dolgusunda mıydı? O'Brien tüm dolgulu çikolata ürün-lerindeki dolguları bizzat tatmıştı. Doldurulmuş vücut losyonu şişelerinin hepsini de bizzat test etmişti. Renkleri, dokuları ve ko-kuları aynıydı. Bir yerlerde, kimsenin gitmediği, herhangi bir na-vigasyon sisteminde olmayan isimsiz bir kasabada, yapışkan mad-de üretimine adanmış bir fabrika vardı. Bütün bir yıl boyunca yapılan fiçılar, düşük sıcaklıkta saklanır ve sadece Noel'de ticaret yapan vurgunculara satılırdı.

O'Brien'ın çalıştığı mağaza, Stoklar Asla Bitmez sloganıyla gurur duyardı. Dilediğinizce alışveriş yapın, ertesi gün mucizevi raflar gene mallarla dolardı. Sadece "çok fazla" yeterli olurdu.

O'Brien Noel'i sevmezdi. Cork'taki aile evine giderse bir teyze sürüsü etrafına üşüşür, ona evlilik ihtimalini sorardı. Babası iş olasılıklarını sorardı. Annesi ona saçını sorardı. Saçları hep düz ve kahverengiydi. Saçlarının arkasını ve kâküllerini dümdüz kestirirdi. Annesi, "Neden kendine bir çekidüzen vermiyorsun?" demişti ona. "Ahım şahım güzel değilsin ama at yarışındaki eşekler gibi görünmek zorunda mısın?"

O'Brien kahverengi giysiler giyerdi. Saçları kahverengiydi. Ona göre ruhu kahverengiydi. *Işıldamanın Yolları* diye bir kitap okumuştı ama daha ilk ifadeyi geçememişti: HAYAT ATEŞİNDE BEN BİR KIVILCIMIM. Bunu söylemek bile onu mutsuz etti.

Bütün arkadaşları ondan daha iyi durumdaydı. Artık bu her ne demekse. Dünyanın takdir eleğine takılacak hiçbir şey yapmamıştı kendisi.

"Peki, ne iş yapıyordun, hatırlayamadım?"

O'Brien ailenin en zayıf, en güçsüzü olmaktan bıkmıştı ama gururu kendine göre yeterince haşındı. Hiçbir şey yapmamaktan daha iyisini yapabileceğine inanıyordu ve ona öyle geliyordu ki insanların hayatlarından ambalaj kâğıtları çıkarıldığında geriye kalan şey hiçbir şeydi. Kendilerini iyi paketliyorlardı ama kutuda ne vardı acaba?

Eğer Cork'taki aile evine gitmezse Londra'da bir başına kalırdı. Gerçi tek kalmazdı çünkü ev sahibesi prensipleri gereği hiçbir yere gitmezdi. Kendisi bir *Scientologist*ti ve olumsuzluklarından kurtulmayı bekliyordu. O'Brien bunun tatile çıkma işini zorlaştırmasını anlayabiliyordu.

"Ben Macarım," derdi ev sahibesi. Bunu neden söylediğini açıklamazdı ama onun tarzıydı bu. Kiracılarından biri ondan bir şey isterse (yeni bir halı ya da kirayı ödemek için fazladan bir gün) asla evet demezdi, asla hayır demezdi, omuz silker ve pişmanlıkla başını sallardı. "Ben Macarım."

O'Brien mağazanın evcil hayvan bölümünde çalışıyordu ve canlı hayvanlarda %35 indirim hakkı vardı. Evcil hayvan sahibi

olmak aklına yatıyordu, hayvan ona yarenlik ederdi ama ev sahibi bu fikri duymak bile istemedi. “Tüyler parazitli moleküller taşır,” dedi kadın. “Hayvandan daha tüylü bir şey var mı?”

O’Brien hayvandan daha tüylü bir şey olup olmadığını bilmiyordu. Onun yerine küçük bir tropikal balık akvaryumu önerdi. Ev sahibi omuz silkip başını salladı. “Ben Macarım.”

Böylece O’Brien bir Noel’i daha tek başına karşıladı.

Öğle tatilinde yalnız kalplere bakmak için internete girdi. Aralarından seçim yapabilecek çok sayıda site vardı ve Noel’de her şey fazladan olduğu gibi, yalnız kalplerden de fazla varmış gibi görünüyordu. Nasıl olur da aklı başında, ince, akıllı, paralı, seksi, iyi mizah anlayışına sahip ve bariz bir sapıklığı olmayan bunca erkek ve kadın Noel’i yalnız geçirebilirdi? Kendisi gibi.

O’Brien internetten flört etmeyi zaten denemişti. Bilgisayar profili onu piyano akort eden minyon, gergin bir genç adamla eşleştirmişti. O’Brien piyano çalmayı seven ve uzun boylu, gürültülü erkeklerden hoşlanmayan biri olarak işaretlemişti kendi tercihlerini. Bu yüzden ona diyapazonlu,” sessiz adamı göndermişlerdi. Adam yemek esnasında pek konuşmamıştı. O’Brien evde sakin bir gece geçirmekten hoşlandığını belirten kutuyu işaretlemişti ama bu, karşısındakinin iki kelime etmediği bir gece geçirmekten hoşlanacağı anlamına gelmiyordu.

Gecenin sonunda adam ona evlenme teklif etti. O’Brien yıldırım aşkının bu kadar az pratikle çok yorucu olacağını öne sürerek reddetti. Bu, egzersiz bisikletinde daha beş dakika duramazken bir saat aerobik yapmaya benzerdi. Neden bu kadar acele ettiğini sordu.

“Kalp rahatsızlığım var,” dedi adam.

Gerçekten de aerobik yapmak gibi olacaktı demek.

Sonradan bir fotoğrafçılık kulübüne katılmıştı O’Brien. Dijital dünya karanlık oda günlerini geride bıraktığına göre karartma

* U (çatal) şeklinde bir alet; genellikle müzik aletlerini akort etmek için kullanılır. (e.n.)

perdelerinin arkasından, şaka dükkânlarından alınmışa benzeyen goril elleriyle onu ellemeye kalkacak kılıllı eller çıkmaz diye akıl yürütmüştü. Gelgelelim kulübün bir gurup erkek travestinin paravanı olduğu ortaya çıktı. O'Brien hepsini çok sevdi, ona bir sürü el çantası hediye ettiler ama yine yalnız kaldı.

Cork'taki teyzeler ona tavsiye verdiler. "Gözün çok yükseklerde olmasın kızım."

Ama onun gözü yükseklerdeydi. O'Brien kasaba yolundaki kulübede büyüdüğü zamanlar, daha küçük bir kızken bile yıldızları çok severdi. Orada her gece yatağa yatırıldığında pencereden sarkar, binlerce ışık noktasını saymaya çalışırdı.

Şimdi sodyumla ışıklandırılmış şehirde genç bir kadinken, yıldızları görmekten çok hayal etmek zorundaydı. Onun gözü yukarıdaydı, takımyıldızlarda; tek başlarına romantik romantik takılan Yedi Kız Kardeş'te, ayaklarının dibindeki Köpek Takımyıldızı'yla* avcı Orion'daydı. Aralık ayında yıldızlar parlakken karanlığa bakmak için yürüyerek Hampstead Heath Parkı'na çıkardı. Sırf gecenin içine bakmak ve kendisini başka bir hayatta, mutlu görmek için.

Patronu geldi. *Climb Every Mountain* şarkısını çalıyordu ısıklıkla. Onun hobisi ısıklık çalmaktı. Dünyanın dört bir yanında bir sürü arkadaşı vardı çünkü internet çıktığından beri birbirlerine ısıklık çalabilir olmuşlardı.

Patronu O'Brien'a çikolatadan bir elf verip neşelenmesini söyledi. Şimdi Noel zamanıydı!

"Hayalini bul," dedi O'Brien'a.

"Bütün bunlar ne zaman başladı?" diye sordu O'Brien. "Hayalini bulmaktan bahsediyorum." Patronu ona boş boş baktı ve çikolata elflerle dolu poşetini de alıp gelincikleri kontrol etmeye gitti.

O'Brien hayal endüstrisi Martin Luther King'le mi başladı, diye merak etti. King'in bir hayali vardı ve bu hayal genişliğine

* Yedi kız kardeş/Ülker (Pleiades) yıldız kümesi; köpek takımyıldızı/Akyıldız (Şira/Sirius). (e.n.)

çıkarmaya değerdı. Sonra rüyaların mesaj niteliğı taşıdığını düşündü, Şaman rüyasındaki gibi. Sonra rüyaların bastırılmış arzular olduğunu düşündü, Freud rüyasındaki gibi. Sonra Joseph Campbell'ı* ve iç dünyanın sembolleri olarak onun rüyalarını düşündü.

Rüyalar öyle yorucuydu ki insanların geceleri uyumaya nasıl cesaret ettiğine hayret etti.

Mağaza kapanıyordu. O'Brien eşyalarını almak üzere dolabına gitti. Kadınlar tuvaletine girip aynaya baktı. Kahverengi, diye düşündü. Hayatım fazla kahverengi.

Bu düşünce ona yük olmaktan başka bir şey getirmediğinden asansöre yöneldi. Asansöre binmek için de yıldızlı bir koridorda ve YILDIZINI TAKİP ET yazan koca bir tabelanın altında yürümesi gerekiyordu.

Herkes yönünü yıldızlara göre tayin ederdi, başka yolu yoktu. Ekran yerine göğ e bakmak bir şey fark ediyor muydu? Benlik algımızda herhangi bir farka yol açıyor muydu?

“Ne dedin?”

Noel Baba'yla fotoğraf çektirilen kulübenin dışındaydı. Çok katlı bir mağazada yıldızlar insanı doğal olarak alışveriş etmeye götürürdü.

Noel Baba da o günkü işini bitirmişti. Sakalıyla şapkasını çıkardı. Genç, koyu tenli, temiz tıraşlı biriydi. “Ekran e değil de göğ e bakmakla ilgili bir şey dedin.”

“Kendi kendime konuşuyordum,” dedi O'Brien. “Büyük şehirde yaşarken sadece delilerin kendi kendine konuştuğunu unutup duruyorum.”

“Ben de kasabalıyım,” dedi Noel Baba.

“Neredensin?”

“Kuzey Kutbu'ndanım.”

* (1904-1987) Mitoloji üzerine çalışmaları ve mitleri psikolojik yönden yorumladığı *Bin Yüzlü Kahraman* kitabıyla ünlü ABD'li yazar. (e.n.)

“Noel Baba rolü iyi denk gelmiş o zaman.” Tam o sırada O’Brien Noel Baba’nın yaptığı espriyi anlamadığını fark etti. Kızarıp bozardı, kendinden nefret ederek telaşla uzaklaştı.

O akşam eve geldiğinde ev sahibesi ön kapıya çobanpüskülü çelengi asmakla meşguldü.

“Bu benim için değil, anlayacağın üzere,” dedi ev sahibesi. “Kiracılarım için. Ben Macarım.”

O’Brien içeri girdi. Giriş holü elişî kâğıt süsleriyle doluydu. Ev sahibesi peşinden içeri girdi ve yardım istedi. Derken O’Brien kendisini kâğıt süslerin ucundan tutarken buldu. Ev sahibesi de ağzında vampir gibi tuttuğu raptiyelerle alüminyum merdivenin basamaklarını gıcırdatarak inip çıkıyordu.

“Noel için eve gitmiyor musun sen?” dedi ev sahibesi. Soru sormuştu ama daha ziyade emreder gibi çıkmıştı sesi.

“Yok. Hayatım üstüne düşünüp onu değiştirmeye kararlıyım. Hayatım bomboş. Ne anlamı var?”

“Hayatın bir anlamı yok,” dedi ev sahibesi. “En iyisi evlenmen ya da akşamları bir kursa yazılman.”

Bu, O’Brien için fazla dolambaçlıydı. Her ikisini de denemişti.

“Geçmişin senin travmandır,” dedi ev sahibesi. “*Scientologist* olursan geçmişten kalan olumsuz izleri temizleyebilir ve en niha-yetinde *Thetan** olabilirsin.”

“Sen *Thetan* mısın?”

“Ben Macarım,” dedi ev sahibesi. Sonra da belki O’Brien üz-gün görüldüğünden, belki Noel geldiğinden, belki de Macar ol-duğundan, “Sana yemek için sardalye konservesi ikram edebilir miyim? Zeytinyağlı değil, domates soslu,” dedi.

O’Brien odasında yalnız otururken insanların geleceklerini nasıl gördüklerine dair aklından liste yapmaya başladı: evlilik ve çocuk-lar, Cork’taki teyzeler o konuda haklılardı. İyi bir iş, para, daha

* *Scientology* inancında “hayat kaynağını temsil eden ruh” gibi bir anlama gelen kavram. (e.n.)

çok para, seyahat ve saadet... Noel vakti, merceği döndürüp bu şeyleri odak noktasına getiriyordu. Eğer bunlardan bazılarına, hepsine, herhangi birine sahipseniz on iki günlük şölen ve aile ziyareti boyunca hâlinizden memnun olabilirdiniz. Eğer bunlardan bazılarına, hepsine, herhangi birine sahip değilseniz eksikliğini daha keskin duyardınız. Kendinizi bir yabancı gibi hissederdiniz. Peki ya hediye almaya paranız yetmezse? Dünya üzerindeki doğumların en sadesinin kutlandığı bir bayramın gösterişçi bir tüketime dönmesi tuhaftı.

O'Brien teoloji hakkında pek bir şey bilmiyordu ama bir yerlerde bir karışıklık olduğunu biliyordu.

“Belki de normal değildir,” dedi yüksek sesle.

Kapıyı çalmadan eşikte beliren ev sahibesi, “Hepimiz normal olmaya çalışmalıyız,” dedi. “Normal olmanın yanlış bir tarafı yok. İşte sardalyen.”

Yanlış bir tarafı yok, diye düşündü O'Brien, ama benim için doğrusu nedir?

Gece boyunca uyumadı, kısık sesle açtığı radyodan müzik ve sohbet programları dinleyerek yattı. Baloya davet edilen bir prenses hakkında bir masal vardı. Babası ona aralarından seçmesi için yüz elbise göstermişti ama elbiselerin hiçbiri prensesin üstüne olmamış ve babası da hiçbirinde tadilat yapılmasını kabul etmemişti. Elbise yok. Balo da yok. Fakat prenses pencereden tırmanıp çıktı, açık saçları ve dümdüz ipek elbisesiyle baloya kadar koştu. Bu hâliyle bile herkesten daha güzeldi.

O'Brien uyuyakalmış olmalıydı, aksi takdirde odada yalnız olmadığı duygusuyla uyanamazdı. Haklıydı. Yatağının dibinde organize tütü giymiş ufak tefek, peri gibi bir kadın oturuyordu.

O'Brien paniğe kapılmadı. Kendisiyle aynı katta kalan diğer kiracı, yetişkinler için eğlence sektöründe çalışıyordu. Vicky'nin bütün arkadaşları egzotik kıyafetler giyerdi, kimisi de mesai sonrası geç vakitte ziyaretine gelirdi.

O'Brien uykulu uykulu, "Vicky'nin odaşı merdivenlerin yanında," dedi.

"Ben Noel perisiyim. Dileğin için buradayım."

O'Brien'in aklına, ziyaretçisinin sarhoş olabileceği geldi. Bacaklarını yatağından aşağı sarkıttı, doğrulup oturdu. "Gel, sana yolu göstereyim."

"Bana verilen adres bu," dedi peri. "Sen O'Brien'sın. Bir dileğini yerine getirmek üzere buradayım. Aşk, macera, ne istersen dileyebilirsin. Paraya bulaşmıyoruz sadece."

O'Brien bir an düşündü. Tanıdık biri şaka yapıyor olmalıydı, gelgelelim tanıdık kimsesi yoktu. Oyuna eşlik etmeye karar verdi. "Peki, ne önerebilirsin?"

Peri bir iPad çıkardı. Zamane perisi!

O'Brien'in aklını okuyan peri, "İlkel varlıklar elektrik enerjisiyle çalışır," dedi. "İnsanlar ilerleme kaydetmeye başladı. Bizimleyken iPadler kendi kendini şarj eder. Şimdi anlayacaksın."

O'Brien ekrana baktı. "Uygun Erkekler" başlığını okudu.

"Bir peri seç kendine," dedi peri.

"Erkekten peri mi olur!" diye karşılık verdi O'Brien.

Peri sinirli görünüyordu, ekranı sildi. "Uygun kadınların tamamı da burada. Benim için hepsi aynı."

"Bunları şarkı eşliğinde söylemen gerekmiyor muydu?" dedi O'Brien.

"Neden?" dedi peri. "Konuşmak seni rahatsız mı ediyor?"

"Hayır ama sen bir tür şarkılı telgraf ya da şarkılı bir internet sitesi veya..."

"Ben periyim," dedi peri. "Teyzen O'Connor beni yanlışlıkla çağırdı. O sırada benimle ne yapacağını bilmediği ve ben de çağrıldığımda görevimi tamamlamadan gidemeyeceğim için beni sana gönderdi. Bu senin için açıklayıcı oldu mu?"

Olmamıştı. O'Brien saate baktı. Sabahın dört buçuğuydu.

"Zaman daralıyor," dedi peri. "Dileğin nedir?"

"Tamam," dedi O'Brien tekrar uyumak isteyerek. "Sarışın olmayı diliyorum."

“Epey yüzeysel bir dilek oldu,” dedi peri, “ama senin dileğin sonuçta. Noel’de olduğumuz için yıkama, kesme ve şekillendirme de ekleyeceğim. Uyandığında dileğin gerçekleşmiş olacak.”

“Şimdi nereye gidiyorsun?” dedi O’Brien.

“Mesaim bitti. Bir periyle randevum var.”

O’Brien deliksiz bir uyku çekti. Alarmı duymadı, öyle geç uyandı ki anca duş alıp giysilerini üstüne geçirecek kadar vakti vardı, en azından giysileri birbirine uyuyordu, kahverengi oldukları için.

Evcil hayvan bölümüne giderken asansörde yine bodrum katında yer alan İç Giyim bölümünden Lorraine’le karşılaştı.

“Vay vay vay!” dedi Lorraine. “Tanıyamadım yahu! Saçın hari-ka olmuş! Bir servet tutmuştur kesin.”

Lorraine hep ünlemleri konuşurdu çünkü kadınları şahane gösteren sutyenlerle külotlar satıyordu!

O’Brien dolabına giderken bu sefer Kumaş ve Döşeme bölümünden Kathleen’e rastladı. “Çok yakışmış. Artık daha çok mak-yaj yapman lazım.”

Daha çok mu? O’Brien hiçbir şey yapmamıştı, ruj sürmek bile onun için çok sayılırdı. O kadarını becerirdi.

Kadınlar tuvaletine girip aynaya baktı.

Sarışındı. Bir Viking kadar sarışındı hem de. Mısır rengi arasında bal rengi gölgeleri vardı. Saçı gürdü ve çok şık katlı bir kesimi vardı. Belki de peruktu. Çekiştirdi. Peruk değildi.

İnsanların saçlarının bir gecede beyazladığı olurdu ama hiç sarıya döneni olmuş mudur? Hele de kışın. Tam da koçanındaki mısır rengine. Mısır unu gibi. Madeira keki gibi. Limon gibi. O’Brien sarı bir yemek yememişti. Hasta falan olmalıydı. Sarılık olmuştu herhalde. Sarılık geçirenler sararırdı. Kendisini hasta hissetmiyordu. Tuhaf ve anlaşılmaz bir mutluluk vardı içinde.

Kadınlar tuvaletinden çıktığı sırada erkekler tuvaletinden çıkan Noel Baba ile karşılaştı. Üstünde kırmızı pantolonla pantolon askısı vardı, kürk yakalı ceketini elinde taşıyordu.

“Karnıma yastığı bağlayabilir misin?” dedi.

O’Brien mahcup bir edayla yastığı Noel Baba’nın dümdüz karnına bağlayıp arkasından kemeri sıktı. Adamın sıcaklığını hissedebiliyordu. “Doğru dürüst bir şeyler yemen gerek,” dedi O’Brien.

“Bu bir teklif mi?” diye sordu adam ama arkası dönüktü, o yüzden O’Brien’in yanaklarının kızardığını görmedi. O’Brien’in işi bitince Noel Baba dönüp yukarıdan onun başına baktı. Ondan en azından otuz santim uzundu.

“Saçların harika olmuş!” dedi. “Dün akşam yaptırdın, değil mi?”

“Öyle sayılır,” dedi O’Brien. Sonra, “Perilere inanır mısınız?” dedi ve dediği gibi de pişman oldu.

“Tabii ki inanırım! Noel Baba’yım ben yahu!” Adamın nazik, dostane bir gülümsemesi vardı, mavi gözleri ise insanın içine işliyordu. “Baksana, çocukların Noel arifesi partisi için on iki bahçe cücesi balonu şişirmem lazım. Noel Baba kulübesi strafordan yapılma, bu hâliyle ciğerler için zararlı zaten, o yüzden başka yerde şişireceğim balonları. Birlikte yapalım mı, ne dersin? Evcil Hayvan bölümünde yapabiliriz. Sonra sana öğle yemeği ısmarlarım.”

“Evcil Hayvan bölümünde çalıştığımı nereden biliyorsun?” dedi O’Brien ama adı Tony olan Noel Baba gülümsemekle yetindi.

Mercimekli ekmeklerin hepsinin ökseotu dalıyla servis edildiği köşedeki vejetaryen kafede Tony, O’Brien’a kendisiyle bir gösteriye gelmek ister mi, diye sordu. “Ben oyuncuyum aslında. İşsiz bir oyuncuyum şimdilik ama arkadaşlarımla oynadığı bir gösteri var. Bedavaya izleyebiliriz.”

O’Brien, “Gece yarısını geçirene kadar dışarıda kalabilir miyiz?” dedi.

Tony şaşırmış görünüyordu. “Tabii, sonrasında bir şeyler içeceğiz zaten. Neden ki?”

“Saçımı kontrol etmek istiyorum, periye yaptırdım çünkü, yani gece yarısı tekrar kahverengiye dönebilir.”

Tony kakhaha attı. “Kendisiyle dalga geçebilen kızlara bayılırım. Mizah anlayışın çok iyi.”

O’Brien hayrete düştü. Yalnız kalplerde herkesin istediği bu değil miydi, iyi mizah anlayışı yani?

Beraber gösteriye gittiler, O’Brien Tony’nin arkadaşlarından hoşlandı, Tony’nin arkadaşları da ondan hoşlandılar, gece yarısına beş kala O’Brien’in yaşadığı evin köşesindelerdi, derken saat on ikiyi vurdu.

“Peri gelmeden seni öpebilir miyim acaba?” dedi Tony.

Ertesi gün O’Brien’in izin günüydü. Böylece herkes gibi alışverişe çıktı. Kendine yeni üst baş aldı, hiçbir kahverengi değildi, güzel yiyecekler ve yaşadığı olayın hatırına peri ışıkları da aldı.

Sonra sokakta tezgâh açmış bir adam ona indirimli fiyattan yılbaşı ağacı satmayı teklif etti. O’Brien ağacı sırtlanıp eve getirdi. Ev sahibesi onun geldiğini gördü.

“Halinin her tarafına çam iğnesi dökeceksin gördüğüm kadarıyla,” dedi.

“Geçici sadece,” dedi O’Brien. “Sardalye için teşekkür ederim. Şu satsumalardan” ister misiniz?”

Ev sahibesi ikramını reddetti. “Saçına bir şeyler olmuş.”

“Evet,” dedi O’Brien, “ama bu bir sır.”

“Bir erkek yüzünden değildir umarım.”

“Hayır, bir kadın yüzünden... sayılır,” dedi O’Brien.

“Açık görüşlüyümdür,” dedi ev sahibesi. “Ben Macarım.”

Sonra kendi evine girip gözden kayboldu.

*

Tony bir şişe kırmızı şarapla geldiğinde O’Brien üstünde kırmızı tişört ve etekle pancarlı linguini[†] pişiriyordu. Tony ona sarıldı. “Saçını bozmamışsın,” dedi.

* Bir mandalina türü. (e.n.)

† Uzun erişteden yapılan yemek. (e.n.)

“Öyle görünüyor,” dedi O’Brien.

“Şu peri... sırf siz İrlandalıları mı özgü yoksa benim de dileği-mi gerçekleştirir mi?”

“Ne istiyorsun ki?”

“Noel’i seninle geçirmeyi.”

“O dileğini ben de halledebilirim,” dedi O’Brien.

Şarabı açıp birbirlerinin şerefine kadeh tokuşturdular, Noel babaların, bahçe cücelerinin, perilerin ve cinlerin şerefine de.

O’Brien küçük penceresine peri ışıkları astı, dışarıda gece göğü yıldızlarla doluydu.

Babamın “Şeri Trifle” Tarifi

Babam 1919’da doğdu, kutlanacak bir hadise ama sonradan kutlamayı unutmuşlar.

Liverpool’da rıhtımın yanında doğdu babam. On iki yaşında okulu bıraktı ve iş bulduğunda erkeklerin yanında çalıştı. Büyük buhran dönemi idi, sırf İngiltere’de değil, ABD’de de. Liverpool ise önemli bir limandı. Çalışma yaşındaki Liverpoollu erkeklerinin yaklaşık üçte biri işsizdi.

O gündelik işler için belirsiz sürelerle anlaşılır hep; şafakta rıhtıma gidilir, günlük ücretli bir iş için beklenir ve belki ertesi gün de işe devam edilirdi.

Yani babamın çocukluğunda pek bir şeyi olmamış, çorabı bile. O yüzden ki ömrünün kalanında Noel’de kendisine çorap hediye edilmesinden çok hoşlanan o ender adamlardan biriydi. Dümdüz yün çorap sadece.

Noel’in bir keyfi daha vardı: *Şeri trifle*.

Bunun için Del Monte’nin konserve meyve kokteyline şükran borçluyuz. Kokteylin adı, Del Monte’nin ilk günlerinde meyve karışımının içinde alkol olmasından geliyor.

Babamın rıhtımdaki işi her türden kargoyu indirmektir (Arthur Miller’ın *Köprüden Görünüş*’ündeki liman işçisi Eddie gibi) ama en iyi kargo gıda malzemeleriydi, en iyi gıda malzemeleri de araklanıp cebe atılabilecek ve sonrası için saklanabilecek şeylerdi. Yani konserve.

Bu yüzden annesi her Noel ailesine *şeri trifle* yapardı. Babam 1947’de evlendiğinde erzak karneyle alınıyordu ama bir şekilde her sene *şeri trifle* yemeyi becerdi. Annem o zamanlar kooperatifte çalışıyordu, konserve oradan gelmiş olabilir.

Annemle babam konserve yiyeceklere takıntılılardı. Bayan Winterson'ın 1960'larda hâlâ, açılırsa bizi zehirleyecek şeylerle dolu bir savaş dolabı vardı. Ama dolap asla açılmayacaktı, komünistlere ya da kıyamet gününe karşı bir sigorta poliçesiydi o, artık hangisi önce gelirse.

Konserve meyve yiyorduk (tazesinden ucuzdu), ben pazarda meyve-sebze tezgâhında iş bulana kadar pazar günleri konserve meyve bizim kendimize kıyağımız oldu ve konserve meyve her zaman *şeri trifle*'in içine girerdi.

1960'lardaki çocukluk dönemimde benim için *şeri trifle* Noel demekti ve bu tatlıyı babam yapardı.

GEREKENLER

Bayat kek

Badem likörü aromalı bisküvi. Şart değil ama güzel olur.

Jöle. Bir bira bardağı kadar jöle yapın.

Meyve. Büyük bir konserve Del Monte meyve kokteyli.

Bir kutu *custard*.

Tam yağlı krema (Bir kutu yoğunlaştırılmış süt de kullanabilirsiniz.)

Harveys Bristol Cream şeri

Pasta süsü

Şimdi bayat kek mevzusu şöyle: Cakalı aşçılar sünger kek yapmanızı isterler, marketten alınma sünger kekin her-kese uymadığını anlayabiliyorum. Ancak artan yemeklerin kullanılması ve geri dönüşüm mühim konu. Burada da aynı kural işliyor. Kurumuş bayat bir kek *trifle* için tam ihtiyacınız olan şey çünkü taze kek çok nemli olur ve şeriyi içine döktüğünüzde dağılıverir. Kuru kek ise şeriyi güzelce emer ve kâsenin dibinde sabit durur.

YAPILIŖI

En güzel kristal kâsenizi dolabın üstündeki tozlu raftan çıkarın ya da güzel bir sunum için ikinci el bir tane alın. Kâseyi iyice yıkayın.

Bayat keki büyük dilimler hâlinde kâsenin dibine tek kat olarak yerleştirin, tereyağlı ekmekli muhallebide (bu da kalan bayatları kullanmak için güzel bir tariftir) olduğu gibi yanlardan biraz yukarı taşırın.

Badem tadı vermesi için biraz badem likörü aromalı biskvilerden ufalayın. Güzel kurabiyeler de koyabilirsiniz.

şeriye kâseye dökün ama biraz geride durun zira yeni açılmış bir şişe Harveys Bristol Cream'den çıkan koku bir hayli baş döndürücüdür. Beş dakika emmesini bekleyin. şişenin kalanını içmemek için kendinize hâkim olun.

Meyve kokteylini dökün. İster bir ister iki kutu. Orası size kalmış.

Sıvı jleyi meyveyle kekin üzerine dökün ve soğuması için buzdolabında bekletin. Bizde, ev çok soğuk olduğu için buzdolabına ihtiyaç duyulmazdı (bkz. Bayan Winterson'ın Kıymalı Turtası).

Jle katılaşınca custard'ı üzerine kalın bir tabaka hâlinde yayabilirsiniz.

Ardından *şeri trifle*'in esas zaferini kazanması için kremayı custard'ın üzerine topçuklar şeklinde sıkın. (İsterse- nizi kaşıkla da koyabilirsiniz, ancak krema sıkma torbaları savaş zamanı İngiltere'sinde ve sonrasında çok mühimdi.) Bu aşamada krema yerine birkaç kutu yoğunlaştırılmış süt kullanılabilir ama bunu tavsiye etmiyorum.

Pasta ssyle süsleyin. Pasta ss o minik, çok renkli elik bilyelere benzeyenlerden olsun.

Kâseyi buzdolabına koyun ve istediğinizde servis yapın.

Günümüzde bu tatlıda taze veya donmuş ahududu kullanıyorlar, kendi custard'larını yapıyorlar ve genellikle jöle koymuyorlar. Üstünü kırık bademle süslüyorlar ve cidden çok güzel bir şey oluyor.

Eğer bir gün mutfağınızda bayat bir kek, bir kutu custard, bir kutu meyve kokteyli, birkaç küp jöle, biraz tatlı şeri ve biraz krema ya da kamp yapıyorsanız belki bir kutu yoğunlaştırılmış süt bulabilirsiniz. Olur böyle şeyler. İşte o zaman bu malzemelerle ne yapacağınızı bileceksiniz.

2008'de babam vefat etti ama öncesinde dünyadaki son noelini benimle geçirdi.

Anılarımı yazdığım *Normal Olmak Varken Neden Mutlu Olasın?* kitabımı okuduysanız o son Noel hakkında bir şeyler biliyorsunuzdur.

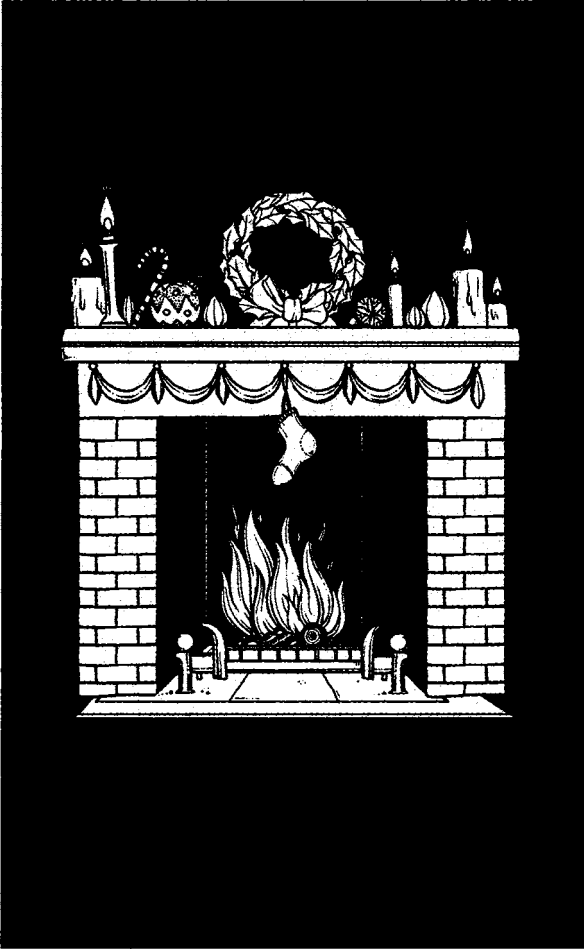
Babam seksen dokuz yaşındaydı ve çok güçsüz olduğundan üst katta uyuyamıyordu. Onu ateşin önündeki minderlere yatırdım; o Noel gecesi öleceğinden emindim. Yemek yemeyi bırakmıştı... ama canı *şeri trifle* çekti, son moda süslülerden değil.

Onun için tatlıyı yaptım ve televizyonda *Oyuncak Hikâyesi*'ni izledik. Geri döndüğü kuzeyde, üç gün sonra vefat etti.

O günler hakkında düşünüyorum ve duygusallığa kapılmadan şundan eminim ki geçmişimizle (ister anne babamızla ister eşlerimizle ister arkadaşlarımızla olsun) uzlaşabilmenin bir yolu varsa bunu denemeli ve yapmalıyız. Mükemmel olmayacaktır, tavizler verilecektir, ayrıca bu uzlaşma mutlu aileler veya yeniden kurulan bağlar anlamına değil –genellikle ilişkilerde çok fazla hasar, çok fazla üzüntü vardır– ama kabullenme ve o anlamlı kelime, yani bağışlanma anlamına gelebilir.

Hayatımda pişmanlık duyduğum şeylerin yanlış kararlar değil, beceriksizce hisler olduğunu yıllar içinde acı bir şekilde öğrendim.

Bu sebeple, babamla geçirdiğimiz son Noel'den memnunum. Geçmişî yeniden yazmadı ama bizim sonumuzu yeniden yazdı. Tüm acılarına ve bazen de dehşetine rağmen hikâyemiz trajik bir şekilde sona ermedi, bağışlanmayla sona erdi.

İKİNCİ EN İYİ YATAK

Açıklanamayacak şeyler var mıdır?
Şayet varsa bunları nasıl açıklarız?

En yakın arkadaşım Amy bu yaz burayı terk edip şehrin üç saat dışında ısıtması olmayan derme çatma bir evde yaşamaya gitti.

Kocası Ross'la o çocuk sahibi olmak istiyorlar. Ross Amy'den on yaş büyük, evlendiklerinde kendi evi, bilişim sektöründe iyi bir işi vardı ve hep çocuklarını köyde büyütmeyi hayal ederdi, kendi büyüdüğü gibi.

Amy ebelik yapıyor ve yerel hastane onu işe almaktan çok memnun. Ross uydu bağlantısı olduğu sürece evden çalışabilir. İşte böylece Amy evi yerleştirirken Ross bütün yazı uydu alıcısı için direk dikmekle geçirdi.

Noel zamanı misafir ağırlayıp parti vermeye hazırlardı, ben de arabamı yükleyip yola koyuldum. Gittiğime memnundum. Kendi ilişkim yürümemişti. Amy'nin Ross'un kardeşi Tom'la aramda bir şeyler olmasını umduğunu biliyorum. Tom'la tanıştım ve bana kalırsa o eşcinsel.

Eve en son ben geldim. Yol bulmakta iyi olmadığım gibi arabam eski ve ucuz, dolayısıyla navigasyon sistemi yok. Virajlı, buzlu yollar hız yapmaya imkân vermiyordu ve yan koltukta duran yol haritasına bakmak için her kavşakta yavaşlamak zorunda kalıyordum.

Nihayet eve vardığımda Amy fırından akşam yemeğini çıkarıyordu, bu yüzden Ross çantalarımı boşaltmam ve elimi yüzümü yıkamam için beni yukarıya götürdü.

“Senin için bu odayı seçtik. İkinci En İyi Yatak diyoruz bu yatağa. Bizim odamız koridorun hemen sonundaki yatak odası. Çocukları bizden uzak olsunlar diye sahanlık tarafına yerleştirdim.”

Oda büyük ve kareydi, cumbalı penceresi evin arka tarafına bakıyordu. Cilalı ahşap zeminde yumuşacık bir halı, pencerenin altında bir masa vardı, sıcaktı ve iyi aydınlatılmıştı. Karyola sayvanlıydı.

“Bu karyola evde vardı,” dedi Ross. “1840’tan beri buradaymış dediklerine göre. Merak etme, yatağı yeni aldık.”

Aşağıdan bir gong sesi geldi. Ross, “Bu da evde vardı,” dedi. “Amy çok seviyor.”

Ross gitti, ben de yüzümü yıkadım, saçımı taradım ve daha ince bir gömlek giydim. İçerisi bayağı sıcaktı. Bir kır evinden beklediğim gibi değildi. Odaya göz gezdirdim ve gülümsedim. Bana iyi bakıyorlardı. Araba yolculuğundan sonra rahatlamaya başladım.

Akşam yemeğinde Tom’la Sean bana sarıldılar ve haberleri istedikler. Tom televizyonda çalışıyor, Sean ise Amy’nin tıp okuyan erkek kardeşi. Bütün aile fertleri tıp alanında çalışıyor. Amy doktorluğu seçmedi, akıllı olmadığı için değil, hayatı çok sevdiği için. Hem seramik yapıyor hem bir aşçı hem de anne olmak istiyor ve annesiyle babasından gördüğü için biliyor ki iyi bir doktor olmak için kendinizden çok ödün vermeniz gerekir.

Amy’yi çok severim. Ben tarih bölümünde son sınıftayken o biyoloji eğitimine başlıyordu. Hemen dost olduk. Amy’nin şehri terk etmesi benim için zor oldu. Ross ile evlendiğinde de benim için zor oldu. Ama iyiyiz yine. Ross bazen huysuz olabiliyor (sahiplenici biri) ama çoğunlukla iyiyiz.

Amy mutfakta bana sarılmak için uzandı, ondan neredeyse otuz santim uzunum. Onu tekrar görmek harikaydı. Bir parçam gibi sanki.

Herkesin bir ağızdan konuştuğu akşam yemeğinde Noel planlarımızı yaptık, izlemek istediğimiz filmleri, oynamak istediğimiz oyunları seçtik. Bir iki gün içinde köyden birileri daha gelecekti, komşuları tanıyacaktık.

Saat on birde esnemekten artık ağzım kopacaktı. Erkenden yatmak istiyordum. “Yatağına sıcak su torbası koydum,” dedi Amy.

Amy, Ross’un yanına taşınmadan önce aynı evde kaldığımız zamanı düşünerek, “Eski günlerdeki gibi,” dedim. Ben odadan çıkarken herkes iyi geceler diledi. Ross hariç.

Diğerlerinin yukarı çıktığını duyduğumda yarı uyuklar hâldeydim. Dışarıda ses yoktu. Ana yol yoktu. İnsan yoktu. Derin bir uykuya daldım.

Uyandığımda saat kaçtı? Saatimle telefonum bıraktığım masanın üzerindeydi. Tek bildiğim evde çıt çıkmadığıydı.

Sırtüstü yatıyordum, yatakta döndüm.

Yanımda biri vardı.

Elimi uzattım. Evet. Yatakta biri vardı.

Hareketsizce yatıyordu. Yanımdaki her kimse kalın pazen pijama ya da kalın gecelik giymişti ve soğuktu. Nefes alışını duyabiliyordum. Yavaş, alçak seste, düzensiz nefesler.

Işık anahtarı duvardaydı. Yatağı girip ışığı kapatırken kolay bulmuştum. Şimdiyse elim duvarda sürünüyor ama bir türlü anahtarı bulamıyordum.

Kalbim güm güm atsa da kontrolümü kaybetmemiştim. Yanımdaki her kimse uyuyordu.

Temkini elden bırakmadan yataktan çıktım. Bir anda titremeye başladım. Oda buz gibiydi. Pencereye gittim, perdeleri açıp dışarı, bahçeye baktım. Önceden görmemişim ama Ross’un direği ve top-rak siperi işte oradaydı. Yarımaydan üzerlerine biraz ışık düşüyordu.

Gönülsüzce arkamı dönüp yatağa baktım. Evet, bir şekil vardı orada, sırtüstü yatıyor, diye düşündüm, gerçi yorganın altındaydı ve kafası gölgede kalmıştı. Şekil uzun ve inceydi. Kadın değildi.

Sean mıydı acaba? Yoksa Tom mu? İçlerinden biri gece geç saate kadar ayakta kalıp sarhoş olmuş, sonra da yanlış odaya mı gelmişti?

Burası benim odamdı, değil mi? Evet, çantalarımı görebiliyordum. Uykumda yürümemiştim o hâlde. Acaba ziyaretçim mi yürümüştü uykusunda?

Odanın buz gibi havası beni camdan uzaklaştırdı, sandalyeye asılı sabahlığımı giydim, sonra kapıdan çıkıp alt kata indim.

Ev sessizdi. Koridorlardan hafif horlamalar dışında ses gelmiyordu. Mutfığa gidip ışığı açtım. Her şey normaldi. Buzdolabının gürültüsü. Bulaşık makinesinin yıkamanın bittiğini gösteren yarıp sönen ışığı. Masa temizlenmişti. Duvarda tık tak yapan büyük saat dördü gösteriyordu.

Buzdolabını açtım, kendime süt ısıttım. Çikolatalı bisküvi yedim. Kışın gecenin bir yarısı uyuyamayınca ya da korkunca yapılacak şeyler...

Sonra eski püskü kanepede birisinin paltosunun altına kıvrılıp uyudum.

Rüyamda şunları gördüm:

Eczanedeyim. Raflarda içleri şifalı bitkiler, tozlar, granüller, sıvılar dolu cam kavanozlar dizili. Kefelerine ağırlıklar konmuş piring bir terazi var. Yaşlı bir adam kefeye koyduğu bir maddeyi tartıyor. Maddeyi kâğıt külaha koyup iki ucunu büküyor ve önünde duran kadına uzatıyor. Kadın genç yaşlarda, iyi giyimli, saçında bone var, yüzü kaygılı.

“Bu kadarcık mı sadece?”

“Paran bu kadarına yetiyor.”

“Ah lütfen ama!”

Yaşlı adam kadına bakıyor, pis pis sırıtıyor. “Verecek başka bir şeyin var mı?”

Genç kadın ürperiyor, külahı alıp dükkândan çıkıyor.

Elinde bir fincan kahveyle tepemde dikilen Amy nazıkçe omzuma vurup beni uyandırdı.

“Sally? Ne oldu?”

“Doğrudum, vücudum kaskatı ve hâlsizdi. “Dün gece birisi yatağıma gelmiş.”

Amy kanepenin ucuna oturdu. “Ne diyorsun?”

“Artık her kimdiyse pazen pijamasının içinde kaybolmuştu ve pek bir şey demedi. Ama çok garipti. Herhalde bizimkilerden biri yanlış odaya girdi. Gece geç saate kadar içtiler mi?”

“Gel, yukarı çıkalım,” dedi Amy.

Beraber yukarı çıktık. Birisi küveti dolduruyordu.

Odamın kapısını açtım.

“Ay, burası çok soğuk!” dedi Amy. “Ross’a söyleyeyim de kalorifere baksın. Yeni kazan taktırmıştık halbuki.”

Yatağa baktık. Boştu.

Benim tarafımda yatıldığı bariz beliydi, gece kalktığım yerde yorgan açılmıştı. Perdeler yarı açıktı, bıraktığım gibi duruyordu. Eşyalarım odadaydı. Yatağın öbür tarafı bozulmamıştı. Yorgan düzgünce yukarı çekilmişti. Yastık şişkindi.

Amy yatağın duvara dayalı olmayan üç kenarını gezdi.

“Bunu demek hiç hoşuma gitmiyor ama bence sen rüya görmüşsün. Tom’u mu gördün yoksa?”

“Hayır!” dedim. “Çok utanç verici.”

Gülmeye başladık. Bana sarıldı. “Hadi gel uyurgezer. Pastırmalı sandviç yer misin?”

“Bir duş alayım, on beş dakikaya inerim aşağı.”

Banyoya girdim. Her şey bıraktığım gibiydi. Benden başka birinin varlığına dair işaret yoktu.

Kahvaltıda Amy diğerlerine gece maceramı anlattı. Bana epey güldüler ama umursamadım. Gün ışığında arkadaşlarımla olmak içimi rahatlatmıştı. Evi süslemek için dal toplamak üzere serin bir kış yürüyüşüne çıkacaktık.

Evvelki gece kırları sadece araba farlarının elverdiği ölçüde görebilmiştim. Şimdi göz alıcı kış güneşinin altında insanların neden böyle şeyleri sevdiğini anlayabiliyorum. Her yer temiz, hava çam ve odun dumanı kokuyor. Kuru evden biraz aşağıda. Amy sepetle ip getirmiş, çobanpüskülü ve ne bulursak kesip toplayalım istiyor.

Çocuklar Amy'yle beraberler, ağaca tırmanıp ökseotu toplayacaklar.

“Kozalak da toplayın, olur mu Sally? Korunun sonunda çok var.”

Koruya doğru gidiyorum ve toprak zemini eşelemeye başlıyorum.

Zevkli iş, kendimi iyice kaptırdım. Diğerlerinin uzaktan seslerini duyabiliyorum ama onları göremiyorum.

Çok geçmeden görev azmiyle korunun derinliklerine giriyorum.

Öyle güzel ki. Ağacın dalları dün gecenin donuyla aşağı sarkmış. Kış harikaları diyarı burası, kendimi bir yılbaşı kartpostalında gibi hissediyorum.

Dalıp uzaklaşmış olmalıyım, çünkü ileride, ağaçların arasında küçük bir bina var, taştan bir kulübeye benziyor. Meraklanıp binaya doğru yürüyorum, botlarım karda belirgin izler bırakıyor. Dönüş yolunu kolaylıkla bulabilirim.

Ev ufak bir kulübe, terk edileli çok olmuş, bacası devrilmiş, çürük pencerenin yanında bir tuğla yığınının dönüşmüş. Çatı kiremitleri hâlâ sağlam, ahşap bir ön kapısı var ama eskimekten ve nemden rengi kararmış. Kirli camdan içeri bakıyorum. Duvardaki oyukta döküm demirden bir ocak var ve üstünde çok eski iki alet asılı.

Evin etrafını dolandım. Bir pencere daha vardı. Bu seferki bir yatak odasına bakıyordu. Odanın ortasında demir karyola

duruyordu, duvardaysa ha önünde diz çökmüş bir figürün yıpranmış resmi vardı. Üstünde GÜNAHLARIMIZI BAĞIŞLA yazıyordu.

Ürperdim. Victoria döneminde yaşayanlar gölgeyi severlerdi, bu küçük ev de devasa iki alaamın gölgesine yapılmıştı. Yazın bile az ışık alıyor olmalıydı.

Bu kadar yeter. Sepetimi alıp diğerlerine katılma zamanı gelmişti.

Ayak izlerimi takip ettim. Seçmesi kolaydı, gerçi hatırladığımdan daha çok gitmişim. Benim yön duyğum yoktur. Yine de evden uzaklaştığımı hissedebiliyordum.

Hava kararmaya başlamıştı. Kuru keskin hava yumuşamış, nemlenmişti. Tepemde, dallardaki buzlardan su damlıyordu. Soğuk iliklerime işledi.

Önümde paslı demirden bir çift kapı gördüm, kapılardan biri kırık bir darağacı gibi menteşesinde sallanıyordu.

İlerledim. Kapıdan geçtim. Zemin fazla büyümüş dikenli, yapraksız böğürtlen çalıları ve kahverengi, kırış kırış eğreltiotlarıyla kaplıydı. Taşları kırık patikanın iki yanında porsuk ağaçları diziliydi, etrafı kimsenin dikmediği huş ve ınar ağaçlarıyla çevriliydi.

Burası bir mezarlıktı.

Koşarak kapıdan çıktım. Nasıl gelmiştim buraya? Koşarken yerde yalnızca bir kişinin ayak izlerinin olduğunu gördüm, onlar da mezarlığa gidiyordu. Soluklanmak ve ne olduğunu anlamak için durdum. Kendi ayak izlerimi takip etmiş ve ikinci kez ayak izi bırakmıştım. Onlar neredeydi?

Ben kimin ayak izini takip etmiştim?

Çok hızlı hareket ediyordum, devrik kütüklerin üstünden atlıyor, bana yardımcı olacak bir şey duymak için kulak kabartıyordum. En sonunda yakından geçen bir araba sesi işittim. Ses beni yolun yanında giden itlere götürdü. iti tırmanıp geçtim, hem

rahatlamıştım hem de hâlime gülüyordum. Neden korkmuştum o kadar? Diğerleri yakında beni bulurdu. Altı üstü metruk bir mezarlıktı.

Sonra ayak izlerini düşündüm.

Yolun kıvrım yaptığı yeri geçince taş bir köprü gördüm ve yüksek sesle, “Şükürler olsun,” dedim. Bu yoldan arabayla geçmiştım. Evin sapağına bir kilometreden az vardı.

Öğle yemeğinde lazanya yerken diğerlerine başıma gelenleri anlatmaya çalıştım. Çocuklar anlattıklarını komik buldular. Açıklanamayan şeyleri böyle espri konusu yapmak erkeklere özgü bir şey miydi?

Ross daha anlayışlıydı. Koruyu gezmişliği vardı. O harabe kulübeyi biliyordu.

“Burası eskiden arazisiyle, çalışanlarıyla bildiğiniz bir malikâneymiş,” dedi. “O kulübe bahçivana aitmiş. Ama 1930’lardan beri kimse oturmuyormuş. Malikâne o zaman dağılmış zaten. Veraset vergilerinden herhalde. Elektrik vesaire yok. Suyu da kuyudan geliyor.”

“Orası bizim değil,” dedi Amy. “Koru orman bakanlığına ait.”

“Orada metruk bir mezarlık var,” dedim.

Sean hafif bir ıslık öttürdü. “Mezarlığı görmek isterim. Eski, ürkünç yerlere bayılırım.”

“Ben bayılmadım,” dedim.

“Mezar taşlarına baktın mı? *Albert’in Sevgili Eşi* falan, öyle şeyler var mıydı?”

“Kaçtım dedim ya, koşarak kaçtım!”

“Kendi kendini korkutmuşsun sen, değil mi?” dedi Amy. Kollarını omuzlarıma doladı. “Öğleden sonra köye gidip Noel alışverişini yapacağız ve birbirimizden ayrılmayacağız.”

“Bar var mı köyde?” dedi Tom.

“Tabii ki var,” dedi Ross. “Neden buraya taşındık sanıyorsun?”

Onlarla olmak çok rahatlatıcı; sıcaklıkları, yeni evlerinden ve birbirlerinden aldıkları keyif. Noel'de burada olmak istiyorum. Victoria döneminden fırlamış, buhranlar geçiren bir histerik gibi davranmak istemiyorum.

Tom masayı toplarken, ben bulaşık makinesini doldururken, Sean'la Ross gece için ateşe odun getirirken ve Amy arabayı çıkarmak için gara gitmişken aklımda tek bir düşünce var: Ben kendi kendimi korkutmadım. Bir şey ya da birisi beni korkuttu.

Barın dışına park ederken Amy, "Size köyü gezdireyim," dedi. "Eski günlerden kalma, çok şık bir cadde burası. Kasabı var, fırını var..."

"Mum dükkânı var..." dedi Tom.

"Hayır ama asıl şu eski eczaneye bakın. Hiç böyle bir şey gördünüz mü? Sally? Ne oldu?"

Ufak bir çığlık atmıştım.

Camına harfler kazılı, kavisli cumbalı cepheye baktım. Pence-reden yukarılara kadar dizilmiş cam kavanozları görebiliyordum.

"Orada büyük bir pirinç tartı var, değil mi?"

"Evet..." dedi Amy.

"Ama anlamıyor musun? Rüyamda görmüştüm burayı. Sana anlattım. Eczane işte."

"İnternette köye bakmışsındır, hepsi bu yüzden," dedi Ross, "sonra da rüyada gördün çünkü ücra bir yerde, büyük, tuhaf bir evde kalıyoruz. Akıl böyle oyunlar oynar."

"İnternette köye bakmadım Ross."

İçeri girdim. Kapıyı açarken zil çın çın öttü, o ufak tefek, kötü bakışlı, bıyıklı bitki uzmanını göreceğimi sandım. Onun yerine beyaz önlüklü tombul bir kadın gördüm. Bir kavanozdan aldığı pastilleri tartıyordu.

Amy arkamdan geldi. "Çocukları bara gönderdim," dedi. "Yiyecekleri biz alırız. Sally, sorun nedir?"

Amy bir saat sonra Ross'u almaya gittiğinde Ross ona, "Hiçbir sorun yok ortada," dedi. Sean ve Tom langırt oynarken ikisi barda birlikteydi. "Keşke sakinleşse biraz. Noel boyunca hayaletler ve hortlaklar dinlemek istemiyorum."

"Gelmesini istemiyordun zaten, değil mi? dedi Amy.

"Senin arkadaşın o. İstediyini davet edebilirsin."

"Evet, o benim arkadaşım, keşke bunu kabullenebilsen."

"Elimden geleni yapıyorum ama hep ilgi üstünde olsun istiyor."

Tuvaletten çıktım. Tartıştıklarını görebiliyordum. Benim hakkımda olduğunu biliyordum. Ross, Amy'yle arkadaşlığımızdan hiç hoşlanmamıştı. Geceleri uyumaz, kocaman yatağında oturup konuşurduk ya da hafta sonları sabahlığımızla uzanıp film izledik. Ross, Amy'nin yanına taşınmasını çok istiyordu, birlikte olsunlar istiyordu elbette. Benimle olmak istemiyordu, bu da işin bir parçasıydı.

Haksızlık ediyorum.

Eve döndüğümüzde Ross uydu direğini göstermek için bizi arkadan dolaştırdı. Yere oturtmak için büyük bir çukur kazmışlardı. Altı metre yüksekliğindeydi ve iki metrelik bir çanağı vardı.

"Bu ne?" dedi Tom. "Fallik simgeniz mi?"

Ross, "Burada hiç sinyal yok," dedi. "Gökyüzündeki bir Rus uyusundan alıyorum."

"Beklediğinden fazlasını alabilirsin," dedi Tom. "Bununla kendi televizyon kanalını bile çalıştırabilirsin."

Kazılmış toprak yığınının yanında hiçbir yere gitmeyen taş bir merdiven vardı.

"Merdivenleri toprağı kazınca bulduk," dedi Ross. "Aşağıda kiler falan olmalı. Belki buzhane vardır."

"*Yardım edin.*"

"Ne oldu? *Yardım edin*, dedin."

"Yo, demedim."

Ross bana bakıyordu. “Evet, dedin Sally. Artık her neyse şu yaptığın, bıraksan diyorum.”

Çekip gitti. Tom ne yapacağını bilmez hâlde bir kenarda duruyordu. “Ona kulak asma. Hep huysuz biri olmuştur.” Kolunu bana doladı. “Sıcak çikolataya ne dersin?”

Günün geri kalanı ve akşam rahat geçti. Tom ve Sean’ın enerjik hâli Ross’un huysuzluğunu telafi ediyordu ve Amy ona aldırma-maya karar vermişti. Yatmadan önce odayı kontrol etmek için benimle gelmeyi teklif etti.

Kapıyı açtık. Yatakta, örtünün altında ana hatları net belli olacak şekilde yatan bir şekil vardı.

Amy geri çekildi. Kaskatı kesildim. Kimin şekliydi bu? Ya da neyin?

Amy elimi tuttu ve doğruca alt kata, mutfığa indik. Tom ve Sean artık yüzlerini ciddi tutamıyorlardı

Tom ellerini kaldırdı. “Tamam, tamam, yatağa yastık koyduk. Özür dileriz.”

Amy ona bir yastık fırlattı. Ross gözlerini kaldırıp baktı. “Bugünlük yeterince ilgi çektin mi Sally?”

Tom’a, “Dün gece de sen miydin bunu yapan?” dedim.

Başını salladı. “Tabii ki hayır.”

Yatağa yattım. Amy bana iyi geceler öpücüğü verdi ve arkasından kapıyı kapattı. Odada olmak iyi geldi. Kesinlikle iyiydi. Derken uyuyakaldım.

Rüyamda yatak odamdaydım, pencerede duruyordum. Yatakta yatan bir şekil vardı ve eczanede gördüğüm genç kadın elinde küçük bir bardakla yatağın başında duruyordu.

“Doğruluver Joshua, bunu içmen lazım.”

Şekil kalkmaya çalıştı. Bir deri bir kemik kalmış kolunu gördüm. Yüzü balmumu gibiydi.

“Daha güçlü olmalısın. Buradan gitmeliyiz.”

Şekil konuşmadı. Tentürü güçlkle yuttu.

Uyandım. Dehşet içinde döndüm. Yatakta kimse yoktu. Sırtüstü uzandım, kalbim güm güm atıyordu. Neler oluyordu?

Ertesi gün Sean ona mezarlığı göstermemi rica etti. Hiç içimden gelmiyordu ama kendimi aptal ve histerik hissediyordum, benim için de iyi olacağını düşündüm, nefret ettiğin hâlde elinde örümcek tutmak gibi.

Yola çıktık, bir saat kadar amaçsızca dolaştıktan sonra kapıyı gördük. Sean’ın yapmacık sıradanlığı güven vericiydi. Doğrudan içeri girdi, benim gittiğimden daha içerilere yürüdü, yazıları okumak için çukurlu mezar taşlarındaki yosunları ve buzları eliyle süpürdü.

“Mezarlıklara sık giderim,” dedi. “Ölümle başa çıkmanın en iyi yolu bu.”

Boğazım sıkıştı, ciğerlerim soğuk havaya direniyordu. Başım hafiften dönmeye başladı. Derin nefes al. Derin nefes al.

Sean artık öndeydi. Ferah, aydınlık bir sabahtı. Benim korkunç hayal gücümden başka bir şey yoktu burada. Sonra yerde ayak izleri gördüm. Bize ait değildi.

Ayak izleri bir anıt mezara doğru gidiyordu. Bir tür aile mezarlığıydı. Mezarlık vaktiyle epey güzeldi muhtemelen. Şimdi kırık dökük, hava şartlarına yenik düşmüş, eğrelti otlarının işgali atındaydı. Üst sövede şu yazı vardı: WILLIAMSON AİLESİ. HUZUR İÇİNDE YATSINLAR.

Her zamanki gibi isimler sıralanmıştı: Augustus, Sevgili Kocası... Evangeline, Sadık Karısı. Arthur, Savaşta Öldü. Sonra gözüme bir şey çarptı: Joshua, 22 Yaşında, 1851’de Öldü ve Ablası Ruth, 25 Yaşında, 1852’de Öldü.

Sean geldi. İlgisini çekmişti. Varlığı bana güven verdi, biraz daha ilerledim, bir dizi küçük mezar taşı vardı, şüphesiz çocuk mezarlarıydı. Eğildiğimde bir yanda uzanan taş bir tablet gördüm. Birisi üzerini kazımişti, bir keskiyle üstünkörü O BURADA DEĞİL yazıyordu.

Geri sıçradım. “Sean?”

Gelip baktı. “İsa’yla ya da cennette oldukları anlamına geliyor bu sadece. Sorun ne?”

“Karda bir çift ayak izi daha var.”

Sean geldiği yoldan geri döndü. “Yok Sally, sadece seninkiyle benimki var.”

Haklıydı.

Halüsinasyonlar ve akıl hastalıkları. Benim derdim neydi?

Ross, Amy’nin yüzüne öfkeyle bakıp, “Sally’nin nesi var biliyor musun?” dedi. “Seni kendisine istiyordu.”

Amy, “Biz hiç sevgili olmadık,” dedi. “Hem olsaydık ne olacaktı ki? Ne olmuş yani? Kadınlar arasındaki samimiyeti kaldırmıyor musun?”

“Klasik,” dedi Ross. “Kendisine baskı kurulmuş gibi hissediyor, kırgın hissediyor. Benden hep nefret etti.”

“Seni seviyor,” diye kestirip attı Amy. “Senden uzun olması onun suçu değil.”

Ross bardağını yere vurdu. “Onun hayatını mahvettiğimiz için o da Noelimizi mahvetmek istiyor.”

“Onun hayatını falan mahvetmedik!”

Mutfak kapısından girdiğimi görmediler. Onlara kulak misafiri olduğumu fark etmediler.

Yanaklarım utançtan ve öfkeden alev alev yanıyordu. Eve gitmeliydim. Kendi evimde bir kâse çorbayla geçirdiğim Noel buradakinden bin kat iyi olurdu.

Mutfaktan geçmemek için arka kapıya kadar yürüdüm. Ross'un direğiyle hiçbir yere gitmeyen Piranesi* kâbusu taş merdivenler oradaydı.

Merdivenlerin başında durdum, aşağı baktım, duyduklarım-dan sonra hâlâ uyuşuk gibiydim. Ross haklı mıydı? Onları kıskanıyor muydum? Amy mutlu olduğu için mutluyum. Buna yürekten inanıyorum ama içimde bir yerde... Amy'yi kendime mi istiyordum? Kendimi hiç mi tanımıyorum ben?

Yardım edin.

Arkamı döndüm. Kimse yoktu. Kim dedi onu? Bir kadın sesiydi. Daha önce duymuştum. Ayak izleri bir resim gibi belirdi zihnimde. Önce yıkık kulübeden mezarlığa, sonra mezarlıkta beni Williamson mezarına götüren ayak izleri.

Yardım edin.

Bir kadının ayak izleriydi onlar. Bu yüzden kendiminkilerle karıştırmıştım.

Hiçbir yere gitmeyen taş basamaklardan indim. Bir yere gidiyorlardı aslında. Ross'un buzhane ya da kullanılmayan bir kiler olduğunu düşündüğü yerin tuğlalarla örülü girişinin ötesinde ürkünç bir sır yattığına dair korkunç bir his vardı içimde. Ross direğini yerleştirene kadar sonsuza dek saklanması amaçlanmış, zamanın içinde gizlenmiş bir sır.

Engeli kaldırmalarını istesem ne diyeceklerini tahmin edebiliyordum.

Hayır. Bırak peşini. Bavulunu topla. Terk et burayı. Bir daha da dönme.

* Giovanni Battista Piranesi (1720-1778), "Hayali Hapishaneler" adlı çizimleri ve teknik resim, baskılarıyla ünlü İtalyan mimar. (e.n.)

Eve girdim. Merdivenlerin başında Amy ile karşılaştım. Beni gördüğüne memnun görünüyordu. “Kıymalı turta yaptım. Gel de bir fincan çay iç.”

“Ross orada mı?”

Kaşlarını çattı. “İkiniz de yettiniz artık. Noel’deyiz ama lütfen.”

“Eşyalarımı toplamaya gidiyordum,” dedim. “Eve dönsem daha iyi olacak. Sizi konuşurken duydum... Az önce... Kapıdaydım tam.”

Amy uzunca bir of çekti. “Üzgünüm. Senin bir hatan yok. Yine de biraz garip davranıyorsun. Ona senin yorgun olduğunu ve buranın da ıssız bir yerde büyük, eski bir ev olduğunu söyledim. İnsan kolaylıkla bir şeyler hayal edebilir. Sean bile mezarlıkta korktu.”

“Öyle mi?”

“Hepsini kendimce sevsem de Noel’i üç aptal erkekle geçirme izin verme.”

“Ciddi ciddi gitmem gerektiğini düşünüyorum.”

“Bir gece daha kaliver. Kesin kararlıysan sabah gidersin. Şimdi karanlıkta yolunu bulamazsın zaten. Hem bu gece birileri gelecek.”

Kolunu bana doladı. Ben de tamam der gibi başımı salladım.

Ross biraz çaba göstermeye karar vermiş olmalıydı, çünkü akşam yemeği gayet keyifli geçti ve köyden gelen David’le Rachel da neşeli ve rahat insanlardı. Oturma odasındaki ateşin yanına dönerken onlara evin tarihini bilip bilmediklerini sordum.

Sean, “Perili olup olmadığını bilmek istiyor!” dedi.

Herkes güldü. Rachel, “Seni hayal kırıklığına uğratacağız,” dedi. “Başsız atlar ya da hortlak papazlar yok burada. Willamsonlar evi 1800 civarında inşa ettirdiler ve son varis ölene dek yaklaşık elli yıl burada yaşadılar.”

“Joshua Willamson,” dedim.

Sean, “Mezar taşlarını iyi inceledi,” dedi.

“Evet, doğru,” dedi David. “Sonrasında malikâne ve arazi ailenin başka bir koluna geçti. 1960’lara gelindiğinde geriye pek arazi kalmamıştı ve şimdi sizin sahip olduğunuz bu ev ve geniş bahçe o zamandan beri alınıp satıldı. Yerel tarihimizi bilirim, bu yüzden başka bir şey olsaydı anlatırdım.”

“İşte Sally,” dedi Amy, bacaklarını kanepede benimkinin üzerine atarak. “Bu gece rahat uyursun artık.”

Uyudum da. Gece üçe kadar. Derken dişlerim zangır zangır titreyerek uyandım. Vücudum donmuş, uyuşmuştu. Baş parmağımla işaret parmağımı birbirine sürttüm ama hiçbir şey hissetmedim. Yataktan kalkmam gerekiyordu.

Var gücümle doğruldum ve ayaklarımı yere bastırdım. Hiç his yoktu. Yatak odası buzla kaplanmıştı. Tavandan sarkan buz sarkıtları uğursuz mızraklar gibi beni işaret ediyordu. Zemin soğuktan ısıt ısıldı. Dişlerim ayrı vücudum ayrı titrerken kaskatı bacaklarla pencereye gittim. Perdeler hareket hâlinde yakalanmış şelaleler gibi donmuştu. Dışarı baktım.

Aşağıda, direğin yanında, terk edilmiş taş basamaklarda biri gölgede kalan bir açıklığa doğru zorla götürülüyordu. Bunun yatağımda gördüğüm uzun boylu kişi olduğunu biliyordum. İki adam onunla güreşti. Basamakların başında, ilk rüyamda gördüğüm genç kadın dizlerinin üzerinde yalvarıyordu.

Başını kaldırıp pencereme baktı. Beni gördü.

Yardım edin.

Ama dünya kararıyor. Çok geç.

Amy nedenini bilmeden uyandı. Ross yanında uyuyordu. Ev sessizdi. Bir süre gözleri tavanda yattı. Korkuyordu ama nedenini bilmiyordu. Yataktan kalktı, sabahlığını buldu ve merdiven sahanlığına çıktı. Sally’nin odasına gidip kapıyı açtı.

Yakıcı bir soğuk vardı içeride.

SEAN! SEAN!

Sean'la Tom Sally'yi yatak odasından çıkarıp ateşin yanına taşıdılar. "Nabızı yok gibi bir şey. Soğuktan donmuş, içini ısıtmalıyız. Amy! Ayaklarını ov! Tom, ellerini ov! Ross, ambulansı ara. Sally! Bizi duyabiliyor musun? Sally! Sally!"

Ambulansın gelmesi bir saat sürdü ve o zamana kadar bilincim yerine geldi. Nabzım hızlanmıştı. Yüzüm biraz renklendi. Amy bana ılık su içiriyordu. Tom beni vücuduna sımsıkı bastırıyordu, onun canlı sıcaklığı beni ölümden döndürüyordu, en azından öyle görünüyordu.

"Ne oldu böyle?" dedi Amy. "Hiç anlamıyorum."

"O burada değil," dedim.

"Mezarlık," dedi Sean.

"Merdivenlerin altındaki odayı açmalıyız," dedim.

Ertesi sabah Ross, Sean ve Tom tokmaklar ve keskilerle tuğla kaplı kemere gittiler. Kireç harcı ve yumuşak kil tuğlalar eski ve nemli olduklarından kolayca dağılıyorlardı. Birkaç saat sonra içinden geçilebilecek kadar büyük bir delik açtılar. Ross ısıldağını alıp içeri girdi. Tom ve Sean peşinden gittiler. Amy ile ben ise merdivenlerin başında birbirimize sokulup oturduk.

Sean'ın, "İkisi de kadın," dediğini işittim.

Burası bir buzhaneydi. Odaya dönüştürülmüş bir buzhane, tabii bir mezara oda denilebilirse.

Derme çatma bir karyola vardı içeride. Bir masayla sandalye. Bir şamdan. Yanmamış iki mum. Boş bir sürahi, bir defter ve havada hızla dağılan iki beden.

Olanları defter anlattı.

Joshua Williamson kadındı. Williamson malikânesiyle arazisinin varisi olarak bir erkek gibi yetiştirilmişti. Bir kadın için alışılmadık derecede uzundu –bilhassa 1840’larda– ve en yakın aile fertleri dışında hiç kimsenin hakikatten haberi yoktu. Babası üçüncü kez evlenmişti, mirasın kuzenine geçmesini engellemek için ihtiyaç duyduğu varisi bulmaya kararlıydı. Başarılı olsaydı Joshua’ya ne olacağı belli değil ama kader Joshua’nın kapısını daha önce çalmıştı.

Joshua bahçıvanın kızına âşık oldu ve onunla evlenme niyetini açıkladı. “Erkek olarak yaşadım, erkek olarak sevemez miyim?”

Bunu önlemek için babası onu cıva ile zehirlmeye başladı. Görünüşe göre onu öldürmeye değil, onu zayıflatmaya, hasta etmeye ve iradesini kırmaya çalışıyordu. Ancak verilen cıva dozlarının ölümcül olduğu ortaya çıktı ve acılı ölüm sürecinin son aşamalarında Joshua durumuyla ilgili gerçeği söylemeye karar verdi. Kız kardeşi Ruth avukatı getirmeye gitmişti.

Ruth yakalanıp eve geri getirildi.

Joshua’nın tüberkülozdan öldüğü söylentisi yayıldı. Babası, kimse cesedini incelememesin diye onu ölmesi için buzdan eve kapattı. Joshua’nın küçük sevgilisi, bahçıvanın kızı zorla getirilip onunla birlikte odaya kapatıldı. Daha sonra odanın üstüne toprak yığılıp tesviye edildi. Oda orada yüz elli yıldan fazla bir süredir bozulmadan duruyordu.

O sırada hayatta olan sadece iki kişi gerçek hikâyeyi biliyordu. Williamson’ın kendisi ve Ruth. Ruth ertesi yıl öldü.

Tom beni şehre geri götürdü. “O evde nasıl kalabilirler, hiç bilmiyorum. Sen ne diyorsun?”

Cevap vermedim. Siz cevap vermezseniz konuşmacı tekrar konuşur. “Düşündüm de bu hikâye hakkında bir belgesel yapabilirim, hikâyeyi baştan sona öğrenirim. Ne dersin?”

Cevap vermedim

“Ross ve o yere batasınca direği olmasa bunların hiçbirisi yaşanmayacaktı.”

“Benim yüzümden,” dedim.

“O yatak odasında herhangi birimiz uyuyabilirdik.”

“Benim yüzümden.”

“Kendini suçlama Sally. Noel’de Çin yemeği yemeye çıkmak ister misin?

Tom uzanıp elimi okşadı. Elini tuttum.

“Benim büyükannem bir Williamson’dı,” dedim.

Shakespeare and Company Kitabevi'nin Çin Mantısı

Noel demek topluluk demektir, işbirliği ve kutlama demektir. Doğru kutlandığında Noel, neo-liberalizm adıyla yeni çehresine kavuşan kapitalizmin *Önce Ben* zihniyetine bir çare olabilir. Alışveriş merkezi bizim esas evimiz değildir, ne de kamusal mekândır; hoş, kütüphaneler, parklar, çocuk bahçeleri, müzeler ve spor merkezleri yok oldukça çoğu kimse için alışveriş merkezi sahte dostaneliğiyle sokaklar dışında geri kalan yegâne kamusal mekâna dönüşmüştür.

Bana sorarsanız Noel ruhunu tekrar kazanabiliriz, daha az alışveriş yaparak, daha çok vererek, daha az harcayarak, arkadaşlarla daha çok vakit geçirerek, bunlara yemek pişirmenin, beraber yemek yemenin ve elimizdekileri başkalarıyla paylaşmanın keyfini katarak.

Shakespeare and Company'nin girişinde bir yazı var: Yabancı-lara Konukseverlik Gösterin, Belki Onlar Kılık Değiştirmiş Meleklerdir.

Shakespeare and Company Paris'te 1919'dan beri açık olan bir kitabevidir. Pennsylvanialı efsanevi Sylvia Beach'in açtığı kitabevi, savaş öncesi meşhur Amerikalıların –Gertrude Stein, Hemingway, Ezra Pound, F. Scott Fitzgerald– ikinci evi olmuştur. Beach, James Joyce'un *Ulysses*'inin ilk yayımcısıydı.

Kitabevi İkinci Dünya Savaşı sırasında kapandı ve sonra Notre Dame'ın karşısında orijinal adıyla, kitapları ve Paris'i eşit derecede seven eski asker George Whitman tarafından yeniden açıldı.

George Noel Günü dükkânı asla kapatmaz, gün ortasından gece yarısına kadar çalışma saatlerinde açık tutardı ve yemek isteyen herkes için yemek pişirirdi, bu kişilere Anaïs Nin, Henry Miller ve bir grup Beat şairi dahildir. Ginsberg giysilerini çıkarak *Uluma*'yı okudu burada, Gregory Corso ise bilhassa bir sene verilen, dondurma, tatlı çörek ve viskili bayram ikramını pek beğenmişti.

Böylece kitabevine geri gelmeye devam ettiler. 1982’de George’un kızı Sylvia, bu dünyadaki ikinci Noel’ini akşam yemeği yerine karbonatlı bisküvi ve peynirli sufle yiyen Allen Ginsberg, Lawrence Ferlinghetti ve Gregory Corso ile geçirdi.

George kitapların zihin için bir sığınak olduğuna inanıyordu. Kitabevi de beden ve ruh için bir sığınak oldu. Soğuktan veya güneşten uzakta oturup kitap okumak isteyenler için bir kütüphane var içinde. George’un zamanında, sayısı yirmi dördü bulan yoksul yazar ve okur da dükkânda uyurdu.

Artık George yok. Doksan dört yaşına kadar yaşadı ve dükkânın üst katındaki küçük dairesinde öldü. Kızı Sylvia (George altmış sekiz yaşındayken doğmuştu) ortağı David Delennet ile birlikte sürekli büyüyen bu kitap ülkesini yönetiyor. Kitabevi nihayet bir işyerine dönüştü (George bilgisayar, telefon, hatta yazar-kasa bile almayı reddediyordu), ancak ruhu değişmedi. Dükkân artık Noel gününde açık değil fakat Sylvia ve David çalışanlar, gönüllüler ve başyapıtlarını yaratmak için mücadele eden tüm yazarlar için yemek pişiriyor.

Sylvia bana şunları yazmıştı:

Bir Noel günü kasapta yalnızca domuz yavrusu kalınca yirmi beş kişiye onu pişirdim. Dişleri çıktı, korkunç görünüyordu. Tabağı masaya koyduğumda manzara karşısında şoka uğrayan birkaç kişinin nefesi kesildi, ardından çokça kıkırdama duyuldu çünkü masanın yarısı Yahudiydi ve domuz eti yemiyorlardı!!! Tam bir felaket.

Sonra başka bir Noel’de babama yardım eden Çinli bakıcı Hong, Çin mantısı yaptı, mantıya MANTIK diyordu. Daha ilk geldiği, Fransızca da İngilizce de konuşamadığı zamandı bu. İrlandalı yazar Ulick O’Connor oradaydı ve ağzına bir mantı atacakken içinde soğan olup olmadığını sordu. Hong başını hayır der gibi salladı. O’Connor mantıyı ağzına attı ve “İyi bari, çünkü soğan varsa ölürüm,” dedi.

Google'da soğan aratıp resmini Hong'a gösterdim, aniden fikrini değiştirdi ve evet, evet, içinde soğan var, dedi. Kâbus gibiydi.

O'Connor'a bir şey olmadı neyse. Babam, onun Çin soğanlarına alerjisi olmayabileceğini söyledi.

2007'de Noel'den kısa bir süre sonra, büyük bir hüsrana içinde kitabevine gittim. O yaz sevgilim durup dururken beni terk etmişti, ölüm gibi gelmişti bana. Bu kayıp daha derin ve daha korkunç bir şeyi tetiklemişti ama bunu kimseye belli etmemeye çalışıyordum.

Yazarak başa çıkıyordum, aslına bakarsanız bu derlemedeki *Aslan, Tekboynuz ve Ben* öyküsü o aralık ayında yazılmıştı. Mutsuzluktan uyuyamadığım bir gece sabaha kadar oturup yazmıştım. Öykünün kahramanı, altın bir burna sahip küçük cılız bir eşektir. Eşek benim.

Sylvia ve David bana içinde aylıklık etmem için kitabevini, bana eşlik etmesi için köpekleri Colette'i, yanına oturmam için bir radyatör ve yiyebileceğim tüm yemekleri verdiler. Daha sonra durumum kötüleşince bana pijama aldılar ve göğüs enfeksiyonu geçirdiğimde bana baktılar.

Daha önce birçok kez Shakespeare and Company'ye gitmiştim. Çoktan doksan yaşına basmış George ile tanışmıştım.

Beni gördüğüne sevinmiş görünmüyordu. Hatta kafama bir kitap fırlattı.

George: Bu kadının evimde ne işi var? Kim bu?

Sylvia: O bir yazar baba. Jeanette Winterson.

George memnun oldu ve üstüme fırlatmaya hazırlandığı öteki kitabı bıraktı.

George: Ona yazarların odasını gösterdin mi? Göstermedin mi? Off, her şeyi kendim yapmak zorunda mıyım? İsteddiği kadar

kalabilir, dur, sana yazarların odasını göstereyim. Henry Miller okudun mu hiç? Kendisi...”

George yazarları severdi. Bütün yazarları. Onun evi bizim evimizdi.

Ağırlandığımız. Kabul edildiğimiz. Karnımızın doyurulduğu. Mışıl mışıl uyuduğumuz. Güvende hissettiğimiz. Okuduğumuz. Başkalarının okuyacağı bir sayfaya kelimeler koyduğumuz bir evdi.

Aklım serbest düşüştüydü. Delirmek büyük risktir. Mümkün mertebe yapılmaması gereken bir yolculuktur. Bazense yapılması gereken bir yolculuktur. Ancak bütün umutsuz yolculuklar gibi bu yolda da yardımcıları olacaktır.

Bu yüzden Noel’de, beni Shakespeare and Company’ye, orada bulduğum sığınağa ve parayı asla esas olarak hesaba katmayan bir yaşam tarzının yaratıcı nezaketine götüren yıldızla bir kitap ve bir kadeh kaldırıyorum.

Shakespeare and Company’nin geçmişi, bugünü ve geleceğine dair tüm hikâyeyi okumak isterseniz yayımlanmış bir kitap var: *Shakespeare and Company: A History of the Rag & Bone Shop of the Heart* (önsözünü ben yazdım).

İşte Hong’un mantılarının tarifi.

GEREKENLER

- 1 lb (450 gr) un
- 1 lb (450 gr) domuz eti
- 1 lb (450g) Çin lahanası
- Bir demet taze soğan
- Taze kök zencefil (çok fazla değil)
- 1 yemek kaşığı beyaz şarap
- Tuz ve biber
- Su

Yumurta (eğer hamurunuz daha yoğun olsun isterseniz ama şart değil)

YAPILIŞI

Hong şöyle diyor: “Unu ve suyu birlikte yoğurarak her zamanki gibi hamur yapın. Yumurta eklerseniz suyu az kullanın. Hamur ne çok yumuşak ne çok sert olmalı. Çok yumuşak olursa biraz daha un ekleyin. Çok sert ve kuru olursa da su ekleyin. Hamurun yoğrulması yaptığınız miktara bağlı olarak yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır.

Hamuru, yaptığınız miktara göre ikiye veya üçe bölün ve her bir parçayı çok ince olmayacak şekilde açın, çok ince olursa içi doldurulduğunda dağılır. Küçük dolunaylar gibi yuvarlaklar kesmek için bir bardak kullanın. Bu dolunayların her biri doldurulunca mantı bohçaları olacaktır.

Harcı için her şeyi ayrı ayrı ve küçük küçük doğrayın. Burası mühim. Daha sonra tüm harç malzemenizi büyük bir kapta karıştırın. Damak tadınıza göre tuz-biber ekleyin. Belki soğanı daha çok seviyorsunuzdur, belki zencefili daha çok seviyorsunuzdur, orası size kalmış. Denedikçe anlarsınız.

Şimdi hamur bohçalarınızın içini yaklaşık bir çorba kaşığı harçla doldurun. Mantılar dolgun olsun ama kaynar-ken dağılmasın diye ne kadar harç koymanız gerektiğini öğrenmeniz lazım.

Mantı için dolunaylarınızı katlayıp yarım yapacaksınız. Bunu yapmak kolay. Mantı yapmayı seviyorsanız sonrasında farklı şekiller ve süslü kıvrımlar da deneyebilirsiniz.

Anneannem televizyon seyredirken güzel şekilli ve katlı mantılar yapar, elleri ne yaptığını bilir ve gözleri bir kez olsun aşağıya bakmaz.

Hamurları doldurduktan sonra yarım şeklinde katlayın ve başparmağınızla işaret parmağınızı bir kâse suda

ıslatıp yarımayların kenarlarını birleştirin. Sıkı sıkı kapanmalı hamur. Boşluk kalmamalı, yoksa harcı aradan çıkar ve tenceredeki su domuz eti ve lahana çorbasına döner.

Bir yandan mantıyı yaparken büyük bir tencerede, marna için yaptığınız gibi su kaynatın.

Mantıları kaynar suya ekleyin, yapışmamaları için karıştırın.

Şimdi büyük bir bardak soğuk su ekleyin, suyu kaynama noktasından alıp tekrar kaynama noktasına getirmeye yetecek kadar.

Bu adımı tekrarlayın.

Mantıları üç defa haşlıyorsunuz.

6-7 dakika sonra bir tanesini çıkarın ve içi pişmiş mi görmek için kesip açın.

Donmuş mantı kullanırsanız pişmesi biraz daha uzun sürer. O takdirde mantıyı kaynar suya çözülmeden atmanız gerektiğini unutmayın.

Farklı et kullanabilirsiniz. Domuz eti olmak zorunda değil. Karides de olur. Lahanaya havuç ekleyebilirsiniz. Pişirme süreleri harcına bağlı olarak biraz değişecektir.

Benim çocukluğumda Çin'de insanlar yoksuldu. Mantıyı paramız neye yeterse onunla yapardık. Birçok Çinli gibi domuz beslerdik. Mantı işini çözdüğünüzü hissedince, mutfakta, pazarda ya da bahçede taze ne varsa harç için onu kullanın.

Arkadaşım J.W. tavşan, havuç ve pırasalı mantı yapardı, çok güzel olurdu. Bahçesinde bir sürü tavşanı vardı. Sanırım çok fazla havuç yetiştirdiği için. Ancak tavşanların soğan ailesini yemediği iyi bilinir, bu yüzden havuçlarını silahlı bir pırasa korumasının arkasında yetiştirirdi. Yine de bazen bir tavşana ders verilmesi icap ederdi ve bunun sonucu mantı olurdu.

Mantınızı istediğiniz sosa batırın, zencefil veya yeşil soğan eklenmiş basit, kaliteli bir soya sosuyla gayet lezzetli olacaktır.”

NOEL PATLANGAÇLARI*

Patlangaç fabrikasında Noel arifesi.

Patlangaçların yerleştirildiği uzun masaların iki tarafına “Trompetler”, “Davullar”, “Yıldızlar”, “Kızılgerdanlar” ve “Kardan Adamlar” yazan kutular istiflenmişti. Kesme makinelerinin yanına altın rengi kartonlar yığılıydı. Duvarlardan kırmızı yılbaşı süsleri sallanıyordu.

Patlangaçların çatlamasına neden olan çıtırdayan, çatırdayan, patırdayan çatapatlar raflardaki tüplerde sağ salim dizliydi. “Şapkalar”, “Şakalar” ve “Balonlar” yazılı Ali Baba cinsi üç dev fıçı patlangaçların otomatik olarak doldurulduğu hunilerin altında duruyordu, patlangaçlar doldurulup paketlenip gönderildikçe hunilerden otomatik dolmaya devam ediyordu.

Patlangaç fabrikası sene boyunca çalışırdı ama Noel zamanı siparişleri yetiştirmek için herkes daha çok çalışırdı: Ucuz patlangaçlar. Ekonomik patlangaçlar. Aile paketleri. Lüks kutular. Çocuklar için setler, büyükler için setler ve minicik külotlar içerdiği için “Yetişkin” olarak işaretlenmiş bazı kutular. Herkes Noel’e hazırlandığından patlangaçların çoğu çoktan mağazalara ve mağazalardan da masalara gönderilmiş olurdu.

Gelgelelim yapılması gereken bir patlangaç kalmıştı. En sonuncusu, çok özel, devasa, yardım için yapılan Noel patlangacı, timsah kadar uzun, dolma kadar tombul, sosis kadar sıkı doldurulmayı beklerken orada öylece yatan kocaman altın bir tüp.

* (İng. *Christmas cracker*) Hızlıca çekerek açınca çıtırtılı bir ses çıkaran, içinden küçük hediyeler ya da şaka oyuncakları çıkan eğlencelik süsler. (e.n.)

Ama şimdilik fabrika boş, çünkü daha sabahın erken saatleri, otobüs kapıya yeni geliyor, Bill, Fred, Amy ve Belle özel vardiya için içeri giriyorlar, neşeliler çünkü Noel'deler ve işleri bitince bir şeyler içecekler.

Fabrika boş. Yoksa değil mi?

Köpek hâlâ sıcak kâğıtların arasında rüya görüyor, dün gece üşümüş ve ıslanmış bir hâlde sıvıştığı yerde; çünkü biri küçük bir pencereyi açık bırakmış ve o mini mini bir köpek.

Kâğıt meleklerin altındaki altın kartın üzerinde parlayan kırmızı güvenlik ışığının altına süzüldü geceleyin. Kurumak için sırtüstü yuvarlandı, badem ezmesinden bir eşek yedi (dişleri için kötü ama n'aparsın) ve uyuyakaldı.

Grup içeri giriyor, neon ışıkları, radyo açık, köpek daha hav diyemeden, kahverengi gözlerinin hemen önünde altın bir tünel açılıyor ve bir çift sert, kürek gibi el kâğıtlarla köpeği patlangacın bir ucundan içeri itiyor ve ucunu plastik bir kapakla kapatıyor.

Köpek hâlâ diğer ucu görebiliyor. Bir çikolata çığı başının etrafına çarparak düşerken burnunu iyice gömüyor, kulaklarındaki tüyler seğiriyor, ardından bir oyuncak ayı ordusu, bir mantar tabanca cephaneliği, bir baraj dolusu balon, dolu taneleri gibi boncuklar, dizi dizi yoyolar, düttürü düdükler, takma burun ve sakallardan bir maskeli balo, bir kurmalı fare sürüsü ve karalar giymiş, şeytani görünümlü parmak kuklalarından bir grup üstüne akın ediyor.

Birisi, "Çatapatları iyi ayarlayın, bu patlangacın güzel patlaması lazım!" diyor.

Barutlu bir funye çubuğu, köpeğin burnunu (hapsiriyor) ve kuyruğunu (seğiriyor) dürterek geçip kapaktaki bir delikten dışarı itiliyor. Köpek toplardan ateşlenen sirk hayvanlarını veya düşman hattının arkasına paraşütle atılan hayvanları düşünüyor. Uzaya fırlatılan ve bir daha geri gelmeyen Sovyet köpeği Laika'yı ve yukarıdaki karanlık tarlalarda iz süren, aşağıdaki, kendilerine göre daha kaba türdeşlerinin ışıldayan koruyucuları yıldız köpekler, Büyük Köpek ile Küçük Köpek'i düşünüyor.

Belki kendisi de onlara katılacak, gökyüzünde, yeni yanan bir yıldız, uçan köpek, Kaçak Köpek takımıyıldızı olacak.

Ama uçan bir köpek olmak istemiyor o!

Dört patisinin de yerde olmasını istiyor.

Çok geç!

Dev Noel patlangacının her iki ucundaki kurdeleleri bağlıyorlar. Bir halı rulosunda kaldırılıp taşınırken kendisini köpek Kleopatra gibi hissediyor ve şimdi yaldızlı bir mavnada (hayır, eski püskü bir kamyonun arkasında) kapısında yeşil ceketli bir kapıcının beklediği, kapının arkasındaki avizeli lobide beyaz bir yılbaşı ağacının durduğu büyük bir otele doğru gidiyor.

Köpek ve patlangacı özel olarak asgari ücretle çalışanların arasından seçilmiş elfler tarafından herkesin hayran bakışları ve alkışları arasında taşınıyor.

Çocuklar için düzenlenmiş bir yardım partisi bu; zengin anne babalar, çocukları hiçbiriyle tanışmadan muhtaç çocuklara yardım edebilsin diye çok para ödemişler.

Köpek yapılan anonsları duyabiliyor: Özel ödüller var ve en büyük ödül, patlangacı kazanan kişiye verilecek.

Köpek onu patlangacın içinde sarılmış hâlde bulduklarında olacaklardan endişeleniyor. Kimsenin promosyon anlayışına uymuyor, hatta kimsenin hediye anlayışına bile uymuyor. Sokak köpeği o. Kimsenin onu istemeyeceğini biliyor. Parkta yaşıyor, çeşmeden su içiyor. Daha yavruyken panayırda birlikte gelmişti, bir gün kırma cinsinin verdiği kırçillı rengiyle etrafta koşarken panayır toplandı, karavanlar birer birer gitti ve köpek neler olup bittiğini bilmediğinden bir süreliğine uyudu, uyandığında kimse yoktu.

İlk başta mazot ve sosisli sandviç kokusunu takip ederek peşlerinden koştu, ancak patileri onların tekerleklerinden daha yavaştı, ayak tabanları ağrıyana kadar koşmasına rağmen geceleyin pes etmek zorunda kaldı, topallayarak, korku içinde, karanlığın ve gürültünün arasında parka dönüş yolunu buldu.

Ağaçlarla yumuşak yaprakların hışırtısından memnundu.

Bazen insanlar onu sandviçle besler, bazense beslemezler. Bazen onu yakalamaya çalışırlar. Kamyonetin sesini tanır köpek, caddeden aşağı koşar ve kamyonet gidene dek bir bahçe kapısının altından geçip saklanır. Bazen parkta bir insanın da uyuduğu olur ve köpeği görünce yaygara çıkarır ama gelip gider onlar. İnsanlara güven olmaz, köpek bunu bilir.

Dün gece çok soğuktu. Dışarıda yemek arıyordu. Kebapçı Noel tatilinde Türkiye'ye dönmüştü. Köpek kebabı çok sever. Çöp tenekelerinin etrafında koklayarak gezindi ama Noel için her yer temizlenmişti.

Yolda duvarların dibinden ayrılmadan tırıs tırıs giderken aralık bir pencere gördü, içeride kırmızı ışık yanıyordu. Sıcak görünüyordu. Yağmur sulusepken yağıyordu o sırada.

Ama şimdi...

Onu patlangacın içinde bulduklarında ne olacak?

Bir sürü ses duyuyor. Sessiz kalacak köpek.

Otelin balo salonu ellerindeki piyango biletlerini sallayan çocuklarla tıka basa dolu. Sıra ödüllerin dağıtılmasına geldi: bebekler, oyunlar, oyuncak gitarlar, uzaktan kumandalı arabalar. Payetli ceket giymiş mikrofonlu bir adam var. Sahnede duruyor ve çocukların Jingle Bells'i söylemesini istiyor.

Derken zamanı geliyor. En Büyük Ödül. Patlangaç. Elfler patlangacı iterek sahneye getiriyorlar.

Kazanan numara ne? Evet! 999.

İki çocuk öne atılıyor: Kırmızı Elvis kıyafetli şişman bir oğlanla sahte kürk mantolu zayıf bir kız. Hata mı oldu? İki kazanan bilet var. Çocuklar birbirlerine öfkeyle bakıp patlangacın iki ucunda savaş pozisyonu alıyorlar. Salondaki çocuklar taraf tutmaya başladıkça içerisi vahşi bir enerjiyle doluyor:

“ÇEK! ÇEK! ÇEK!”

Şişman çocuk şişman ellerini patlangacın bir ucuna sarıyor, zayıf kızsı topuklarını yere bastırıp tıpkı annesinin indirimlerde yaptığı gibi ona tutunuyor.

Derken soluk benizli, sessiz bir çocuk öne çıkıyor ve sunucuya biletini uzatıyor. Onun biletinde de 999 yazıyor.

Sunucu peruğunu kaşıyor. “Bu bereketli, devasa, heyecan yuvası patlangacın içinde ne varsa artık paylaşmanız gerekecek.”

Balo salonundaki çocuklar yuhaliyorlar.

“Paylaşmak enayiler içindir,” diyor zayıf kızsı.

“Noel’deyiz!” diyor sunucu, sanki bariz bir şey söyleyince beklenmedik bir şey gerçekleşecekmiş gibi.

Soluk benizli, sessiz çocuk arkada öylece duruyor, bu esnada kırmızılsı çocuğun suratı patlangacın ucundan çektikçe kıyafetinden daha da kırmızılsı bir hâl alıyor. Zayıf kızsı, yeni düşmanı olan şişko çocuğu durdurmak için tüm vücut ağırlığını patlangacın üzerine veriyor. Biletini tutmuş ortada duran soluk benizli sessiz çocuk patlangaçtaki bir yarığı delip geçmeye çalışan bir pençe görüp şaşırıyor.

PAT! Sanki biri atomu parçalamış gibi bir ses çıkıyor, havada çikolatadan, yoyolardan, takma burunlardan ve parmak kuklalarından oluşan bir mantar bulutu oluşup bir an için mükemmel bir boşlukta asılı kalıyor, sonra, patlangacın içinde ne var ne yoksa balo salonunun etrafına dağılıyor, her çocuk başının çaresine bakıyor, gümüş paralarla plastik örümcekler için savaşıyor ve kimse, dumanlı, buruk havanın içinde, boynuna dolanmış kâğıt şapkasıyla küçük bir teriyeğin düşmekte olduğunu fark etmiyor.

Şişman çocuk, “Büyük hediye nerede?” diye soruyor. “Patlangacı kazandım. Büyük hediye istiyorum.”

Köpek ayaklarının dibine düşüyor.

Zayıf kızsı, “Bu köpeğin patlangacın içinde ne işi var?” diye bağılıyor.

Köpek kovalanmaya ve bağırılmaya alışık ama bu sefer başının belada olduğunu biliyor, bu yüzden dört patisinin üzerinde,

köpek beyninin yapabileceği kadar hızlı düşünüyor ve “Merhaba! Ben sihirli köpeğim, lambadaki cin gibi!” diyor.

“Ne cini? Ne lambası?” diyor şişman çocuk, bir şey kaçırdığından şüpheleniyor. “Cinimi kim çaldı?”

“Madem SİHİRLİ KÖPEKsin, tamam o zaman, üç dileğim nerede?” diyor zayıf kız.

Suluk benizli, sessiz çocuk hiçbir şey demiyor. Köpeğe bakıyor.

“Peki! Herkese birer dilek,” diyor köpek, sivri burnuyla çocukları işaret ederek. “Bir. İki. Üç! Dileğin benim için emirdir!”

“Ferrari istiyorum,” diye bağıyor şişko çocuk

“Pekâlâ,” diyor köpek. “Bana on dakika verin.”

Köpek uzun bir masa örtüsünün altına dalıyor ve salonun sonuna kadar koşuyor. Tek düşündüğü kaçmak. Cilalı zeminde, halının üzerinde, vestiyerin yanından kayarak ilerliyor, yangın merdivenlerinin zikzaklı işaretini görüyor ve bu acil durumun onun için geçerli olması gerektiğini düşünüyor.

Bu acil bir durum! Koş köpecik, koş!

Dar beton merdivenlerden döne döne aşağı iniyor ve yerin altındaki otoparka kafaüstü düşüyor.

Vale anahtarları havada yardımcısına doğru savurarak, “Ferrari’yi 16 numaraya çeksene,” diye bağıyor.

Şu vardır ki, onca planlayıp kurgulamamıza, tasarlayıp kararlaştırmamıza rağmen her şeyi değiştirecek an kendiliğinden gelip çatar ve o an ne ayarlanabilir ne çağırılabilir, asla kaçırılmamalıdır.

Köpek de kaçırmadı. Arka patilerinin üzerinde dikilip havaya sıçradı. Bir deri bir kemik, kırpık kırpık, kıran kırana mücadele dolu geçmişinden sıyrılıp ona çarpan geleceği çenesiyle yakaladı.

İşte orada, beton merdivenlerin sarmalını tırmanıyor, acil çıkıştan giriyor, vestiyeri geçiyor, balo salonuna giriyor, yüz yoyonun sarsıntısından kıl payı kurtuluyor ama bir sıçrayışla sahnede, patlamış patlangacın kalıntılarının yanında ve araba anahtarları Elvis kıyafetli şişko çocuğun ayaklarının dibinde.

Köpek, “Yeraltı otoparkı, 16 numara,” diyor.

Şişman çocuğun gözleri açgözlü bir mutlulukla parlıyor. Köpeğe teşekkür etmeye tenezzül bile etmeden anahtarları koca yumruğuyla kapıyor ve küçük çocukları yolundan itekleyerek paytak paytak yürüyüp gidiyor.

“Benim sıram,” diye buyuruyor zayıf kız. “Benim, benim, benim! Gerçek bir kürk manto istiyorum.”

“Bu hiç etik olmaz,” diye yanıtlıyor, daha önce hiç duymadığı bu kelimeyi pembe dilinin ucunda buluveren köpek.

Kız, “İstiyorum işte!” diye öyle şiddetli haykırıyor ki yılbaşı ağacındaki cam süslerin hepsi tuzla buz oluyor.

“Tamam!” diyor köpek. “Dileğin benim için emirdir.” Sıvışıp kaçmak üzere ama soluk benizli küçük çocuk diz çöküp ona su ve içinden marulunu dikkatlice ayırdığı jambonlu bir sandviç veriyor.

Köpek minnettar kalıyor, ne olursa olsun küçük çocuğun dileğini yerine getirebilmeyi umut ediyor ama önce kürk manto meselesi var.

Çok şanslı, çünkü anne babalar çocuklarını almaya geliyorlar, tam da balo salonunun yanındaki bara simlerden hafif hafif kar yağmaya başlamışken, şurada bir kadeh içki içmek hoş olmaz mıydı, hem ömür dediğin şeyde beş dakika nedir ki, hele Noel’de? Ama bu dakikalar, iyi bir meleşin, kürk mantolar peş peşe vestiyerde çalışan kızlara aktarılırken açık kahverengi gözlerine inanamayan köpeğe ayırdığı dakikalardı ve şayet köpek sessizce oturursa ve öylece beklerse... Evet, bu bir vizon!

Kızlar mantoları askılara asmak ve en uygun fiyatlı hindiler hakkında sohbet etmekle meşgul, bu yüzden vizonun sessizce tezgâhın altından zemine doğru kaydığını fark etmezler ve böylece kendisinin yirmi katı büyüklükteki kürkün altında köpek, ama o bir Terrier ve Kutsal Çene Yasası ile doğmuş: Asla Bırakma.

Dut gibi sarhoş bir adam fazlasıyla ayık karısına, “Sevgilim, yerde kendi kendine giden bir manto var,” diyor.

Kadın dönüp bakmıyor bile. “Saçmalama canım.”

Kaba kürklü köpeğin pilotluk ettiği şık vizon manto, halının üzerinden balo salonuna ve sahnenin basamaklarının dibine doğru yol alıyor.

Boğuk bir hav sesi çıkıyor. Kız cep telefonuyla meşgul ve arzusunun yerine getirildiğini fark etmiyor. Oysa soluk benizli küçük çocuk bekliyor, sihirli köpek için ciddi ciddi endişelenmiş ve mantonun kırkayak bacakları üzerindeki bir kilim gibi yerde gittiğini görünce altında köpeğin olması gerektiğini anlayıp onu dışarı çıkarmak için koşuyor.

“İyi misin?” diye soruyor çocuk.

“Biraz sıcak geldi,” diyor köpek. “Kıza mantonun burada olduğunu söyle.”

Kız elleriyle yüzünü kapatıyor, sonra alkışlamaya başlıyor. Televizyondaki yetenek şovlarında gördüğü kazananların yaptığı gibi mantosunu omuzlarına atıp süzülerek sahneden iniyor ve tam sunucu elinde mikrofonuyla yeniden ortaya çıkarken kız yüzüstü yere düşüyor. Sunucunun bakışları nemrut. Bakışları ciddi.

Görünen o ki kazanan 999 numaralı bilet aslında üç kere basılmamış. Bu işin sorumlusu Noel elfleri değil, iki keçeli kalemmiş. 9 ve 99 numaralı bilet sahipleri kendi biletlerine gerekli 9’ları eklemişler. Büyük ödül asıl 999 numaralı bilete verilecek.

Soluk benizli küçük çocuğun bileti hâlâ elinde. Sunucu bileti büyüteçle inceliyor. Evet, kazanan bilet bu.

Org Jingle Bells’i çalıyor ancak müzik sesi otel lobisindeki korkunç kazanın sesini bastıracak kadar yüksek değil.

Herkes kapılara koşuyor, görüyorlar ki kırmızı kıyafetli, kırmızı yüzü bir çocuğun sürdüğü kırmızı bir Ferrari cam kırıklarının arasında durmuş, beyaz yılbaşı ağacı arabanın açılır tavanından içeri girip sıkışmış ve yeşilli kapıcı kaputun üzerine yayılmış.

Güvenlik görevlileri onu dışarı sürüklerken çocuk, “Bunu bana köpek yaptırdı!” diye bağıyor.

Kürk mantolu kız o kadar çok gülüyor ki arkadaşlarına göndermek üzere çabucak fotoğraf çekecek kadar sabit tutamıyor

telefonunu. İki elini başının üstünde tutarken kelepçeler bileklerine sımsıkı kapanıyor.

“Bu kız mantomu çaldı. Üstüne giymiş, bakın!” Rus manken mutsuz. “Ben Başkan Putin’in arkadaşıyım.”

“Köpek verdi mantoyu bana,” diye feryat ediyor kız. “Köpeği tutuklayın!”

Ama köpek ortalıkta görünmüyor. Köpek balo salonundaki şişme rengineyiğinin arkasına geçmiş, ortaya çıkmıyor.

Otel lobisindeki hırgür muhallebi kıvamına gelince sunucu soluk benizli sessiz çocuğu kırmızı kurdeleli altın bir kutunun yanına götürüp kutuyu açmasını söylüyor. Çocuk tereddütle kurdeleyi çekiyor, çünkü büyük hediyelere alışık değil. Annesiyle onun fazla parası yok. Kutunun içinden bir dağ bisikleti çıkıyor.

“Bu bisiklet senin,” diyor sunucu. “Hakkınla kazandın.”

Bisikletle bir başına kalan çocuk ellerini temiz çarkların, pürüzsüz dişlilerin, hafif gövdenin ve gidonların üzerinde gezdiriyor. Dünyanın en iyi bisikleti bu.

“Eh, o zaman dilek dilemene gerek kalmadı,” diyor, şişme rengineyiklerinin arkasında görünmeyen köpek. “Bu şartlar altında muhtemelen en iyisi.”

Ferrari sahibi arabasının kalıntılarıyla karşılaşınca otel lobisinden bir çılgılık daha kopuyor. Golf sahası ve Donald Trump hakkında bağıra bağıra bir şeyler söylüyor.

Oğlan sahnenin kenarında oturup ince bacaklarını sarkıtmış, ona bakan köpeğin gözlerine bakıyor. Bir sandviç daha uzatıyor. Köpeğin kahverengi gözleri hızla sola, sonra sağa dönüyor, sonra dışarı fırlıyor, sandviçi alıyor ve çocuğun yanına oturuyor.

“Sihirli bir köpek değilim ben,” diyor köpek. “Sokak köpeğiyim. O patlangaçta sıkışıp kaldım. Dün gece çok soğuktu, genellikle parktaki çöp bidonlarının altında uyurum ama bidonları almışlardı, öyle titriyordum ki ısınmak için yürüyüşe çıktım ve bir pencereden ışık geldiğini gördüm, içeride renkli kâğıtlarla dolu bir sıra bulup uykuya daldım ve işte buradayım.”

“Ben de buraya otobüsle geldim,” dedi çocuk. “Annemle yaşıyorum. Otelde temizlik yapıyor, bu yüzden beni partiye davet etmeleri gerekti.”

Köpek, “Şayet sihirli bir köpek olsaydım,” dedi, “ne dilerdin.”

Oğlan biraz düşündü, çünkü o öyle bir çocuktur, sonra, “Bir dilek hakkım olsaydı seni eve götürmeyi ve sonsuza dek yanımda tutmayı dilerdim,” dedi.

Köpek, “Ne?” diye havladı, kulakları uzaylı sinyali alan uydu çanakları gibi dönüp duruyordu. “Ne? Hav! Ne? Hav! Ne? HAV HAV!”

“Seni dilerdim,” dedi çocuk. “Adım Tommy. Seninki ne?”

“Adım yok.”

“O zaman ben sana Sihir diyeceğim,” dedi Tommy.

Tommy annesinden Sihir’i eve götürmek için izin istedi, annesi izin verdi, bir köpeğe sadece Noel’de değil, sonsuza kadar bakılması gerektiğini bildiği sürece köpeği tutabilirdi.

Hiç sorun değildi, çünkü Tommy söz verdi mi sonsuza dek sözünü tutan bir çocuktur.

Sonra Tommy ve Sihir etrafta koşturup Tommy’nin annesinin flamaları, balonları ve Noel’in geride bıraktığı diğer her şeyi toplamasına yardım ettiler. Mutluydular çünkü birbirlerini geride bırakmayacaklardı.

Sonunda Tommy’nin annesi işini bitirdi ve üçü birlikte soğuk sokakta otobüs durağına yürüdü.

Köpek çocuğun yanında hızlı adımlar atıyordu, berrak gökyüzüne, soğuk ve güzel yıldız köpeklere baktı ve ne dilenirse dilenin, sevgiden daha iyi bir dilek olmadığını biliyordu.

Benim Usulümle Sıcak Şarap veya “Ana Yemeklerde Meyveye Son”

Kuru incir, satsuma, nar, tarçın, karanfil, badem ezmesi, zencefilli kurabiye, daha çok *Alman Noel ekmeği*, *ballı Alman kurabiyeleri*, sıcak şarap, sıcak panç içinde her türden meyve ve baharat, muhallebi ve şekerle portakal yağından yapılıp yılbaşı ağacına asılan çubuk şekerler... Noel boyunca kimse bunları yemekten kaçamaz.

Noel arifesinde Noel Baba'nın doldurması için bir çorap bırakıldıysa geleneklere göre ayak parmağına bir portakal konur. Tencerenin dibine konan, üstüne karanfiller batırılmış bir portakal bütün sıcak şarapların temelidir.

Soğuk ülkelerde kışın taze meyve zor bulunur. Parlak rengi, şekerli tadı ve içindeki C vitaminiyle portakal güzel bir Noel ikramıdır.

Noel bir kış ortası festivalidir.

İnsanoğlunun dünya üstünde geçirdiği zamanın çoğunda kara kış, yiyecek, bilhassa taze yiyecek bulmak için en zor mevsim olagelmıştır. Günler kısadır. Hava koşulları serttir.

Elektriğin olmadığını hayal edin, yollar kötü, yolculuklar az, ateşi ve sobayı yanar vaziyette tutmak için her gün çaba gerekiyor. Giysiler nemli, yataklar nemli ve uyuşturan bir soğuk var. Bu şartlar 20. yüzyıla kadar böyleydi.

Bir de on iki günlük şöleni, sıcaklığı, rahatlamayı, neşeyi, tefekkürü, şarkı söylemeyi, hayırseverliği, nezaketi ve hayatın bir şekilde anlamlı kılınmasını hayal edin. Dini inanç zihni depresyondan ve umutsuzluktan koruyabilir, özellikle de anlattığı hikâyeye, yani umut ve yeni başlangıçlar sebebiyle. Çünkü ruh sağlığı için topluluklar elzemdir. Günümüzde pek çok insanın Noel'de yaşadığı yalnızlık, topluluk hissimizi kaybetmemizin bir sonucudur, buna bir kiliseye ve bir inanca ait olmanın sağladığı topluluk da dahildir.

Dini aşırılıkçılığın haçlı seferleri veya engizisyonlardan bu yana o kadar ölümcül olmadığı bir zamanda, imanı umut ya da inancı başkalarına karşı nezaket olarak düşünmek güçtür. Ancak Hristiyan geleneğinde Noel armağanlarla başlar. Bebek İsa'nın şahsında yeni yaşam armağanı, kralların çocuk İsa'ya armağanları ve Tanrı'nın bizlere armağanı. Temelini ve amacını görmek için buna inanmaya gerek yok. Noel, vermekle ilgilidir.

O hâlde bir bayram olarak, yiyeceğin ve sıcaklığın elde edilmesinin daha zor olduğu zamanlarda bunu komşularınızla paylaşmak (komşunuzu kendiniz gibi sevmek) hayat kurtarıcı olabilir.

Üstelik sizi mutlu da eder.

Ben çocukken bahçemizde bir kiraz ağacımız vardı. Babam her yıl kuşların didiklemesini önlemek için olgunlaşan meyveleri eski naylon ağlarla kaplardı. Sonrasında meyveler Noel için şişelenirdi.

Şişelediğimiz kirazlarımızdan bazılarını Noel'de yemek istediğimiz başka şeylerle takas ederdik. Tanıdığımız herkes böyle çalışıyordu, elma sosu için saklanan elmalar Brüksel lahanasıyla, kestaneler cevizle takas edilirdi, zencefilli kurabiye adamlar verilir, yerine kıymalı turta alınırdı.

Rivayete göre İngiltere'de I. Elizabeth kendisi gibi yapılmış zencefilli kurabiye adamlar dağıttırmış. Herhalde “zencefilli kurabiye kraliçeler” demek daha uygun olur, gey ahali şimdiye kadar bu âdeti canlandırır diye düşünürdüm.

Alman arkadaşım bana Almanya'da ve ABD'de çok popüler olan zencefilli kurabiye evlerinin 19. yüzyılda Grimm kardeşlerin Hansel ve Gretel masalından sonra furyaya döndüğünü söyledi. Bu hikâyedeki cadının evi zencefilli kurabiyeden yapılmıştı ve biliyoruz ki Noel âdetleri oradan buradan etkilenilmiş şeylerin bir karışımıdır. Âdetlerin cazibesinin bir parçası da bu.

Nigella ile zencefilli kurabiye hakkında konuşurken dikkatimi zencefilli kurabiye dolgusuna çekti (*Nigella Christmas* kitabında var bu). Tam Noel'e uygun, satsuma lezzetinin de dahil olduğu baharatlı, meyveli mükemmel bir yiyecek. Dediği gibi, hindiyi

bununla doldurmayı tercih etmezseniz bir nevi tuzlu kek gibi kesip soğuk dilimler hâlinde yiyebilirsiniz.

Kuru meyve ve baharatlar soğuk kuzey ülkelerine, Mağrip bağlantıları olan İspanya aracılığıyla Orta Doğu'dan ve daha sonra Hindistan'dan geldi. Britanya İmparatorluğu'nun pek çok kusura-rundan biri, Britanya'nın yabancıların yemeklerini İngiliz usulü pişirme takıntısıydı. *Coronation tavuğu*'nu* düşünün.

Yemeğe kuru meyve veya zencefil katmak, karakteristik ve modern bir his verdiği kadar emperyalist ve sömürgeci bir his de veriyordu. Bu nedenle Beatles'dan ziyade Bayan Beeton† ile daha rahat eden zayıflayan bir güç için mükemmel bir kombinasyondur.

Bayan Winterson Noel'in ertesi günü hindi *curry*‡ yapardı, burada tekrar edemediğim ama *coronation* tavuğunun bir çeşidi olan bu yemeği köri tozu, zencefil şekerlemesi ve kuru üzüm ile pişirirdi.

1970'lerde İngiltere'de Ana Yemeklerde Meyveye Son adlı bir siyasi partinin olması şaşırtıcı değil.

Herkesin parlamento'ya girmek için adaylığını koyabileceği, finansal giderlerin düşük olduğu ve eksantrikliğin hâlâ bir İngiliz erdemi olduğu günlerdi o günler.

Pek çoğumuz kuru erik, patates püresi, konserve mandalina dilimleriyle yapılan portakallı ördek veya konserve ton balığı ve dilimlenmiş kayısı yemeye zorlanırdık. Misket limonu veya mango jölesi karışımlarıyla yapılan *curry* soslari yaygındı.

Noel'de Beytlehem'in doğuda oluşuyla ilişkili bir muğlak fikrin ülke mutfaklarını ele geçirmesiyle işler daha da kötüleşirdi.

Bu kitaptaki diğer iki tarif (biri Pakistan, biri Yahudi tarifi) meyve ve baharatı tam da bekleneceği gibi maharetle kullanıyor ama

* Mayonez, tarçın, köri gibi baharatlar ve kuru üzümle pişirilen bir tavuk yemeği. (ç.n.)

† Mrs. Beeton (Isabella Mayson) 1860'larda yazdığı ve bugün hâlâ basılan yemek kitabıyla bilinir. (e.n.)

‡ Etili, sebzeli, bol baharatlı genellikle pilavla servis edilen bir Hint yemeği. (ç.n.)

şimdilik sizi sıcak şarapla baş başa bırakacağım, meyve derseniz var, baharat derseniz var, üstelik yemek zorunda da değilsiniz.

Yüz yıl önce karlı, buz gibi havada bir hana geldiğinizi ve şöyle alkollü, uyku veren etkisiyle içinizi ısıtacak bir şey istediğinizi hayal edin. İşte orada, odun ateşinin yanında duruyorsunuz, soğuk ellerinizin arasında aromatik ve hoş kokular saçan bir fincan sıcak şarap var.

Bana sorarsanız, aşırı ısınmış bir odada üzerinizde parti elbisesiyle sıcak şarap içmek biraz tuhaf.

Sıcak şarap, bir mataraya konup cebinizde bir dilim Noel keki ve bir parça peynirle çıktığınız kış yürüyüşünde yanınıza almak için harikadır.

Yazarın notu: Sıcak şarap bir tariftten ziyade bir sihirdir. Dumanı tüten koyu sıvı dolu tencere bir cadı tarafından hazırlanmış gibi görünür ve öyle kokar. Burnunuzu kullanın. Yaparken bir yandan da tadın. Deneyin.

GEREKENLER

Bir-iki şişe kaliteli kırmızı şarap

İki kadeh Porto şarabı

Taze karanfil batırılmış taze portakal (Bunu yapmanın uzun sürdüğünü biliyorum ama küçük çocuklar ve yaşlılar yapmaktan hoşlanıyor. Hem sesli kitabınızın bir bölümünü dinlemek için iyi bir zaman olur...)

Küçük bir parça soyulmuş kök zencefil

Çubuk tarçın

Taze defneyaprağı

Esmer şeker

şarap hakkında: Yıllanmış herhangi bir kırmızı şarapla olur diyenlere inanmayın. Baş ağrısı tuttu mu tutar. Kali-

telisinden, dümdüz bir Bordeaux şarabı alın. süpermarket-
te şarap gölüne dalmaktansa bir şarap tüccarının günlük
Bordeaux şarabı işinizi daha iyi görecektir. Şarabı şişeden
içmeyecekseniz tencereden niye içersiniz?

Porto'ya gelince, çok pahalı bir şey olmasın ama benim
düsturum şudur: Şu hayatta bir tanecik karaciğerimiz var.
Kimisi bir yudum brendi katar, bense elimde Porto şarabı
yoksa sadece Bordoeaux kullanırım.

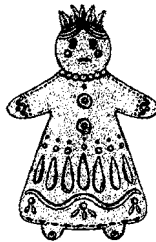
YAPILIŞI

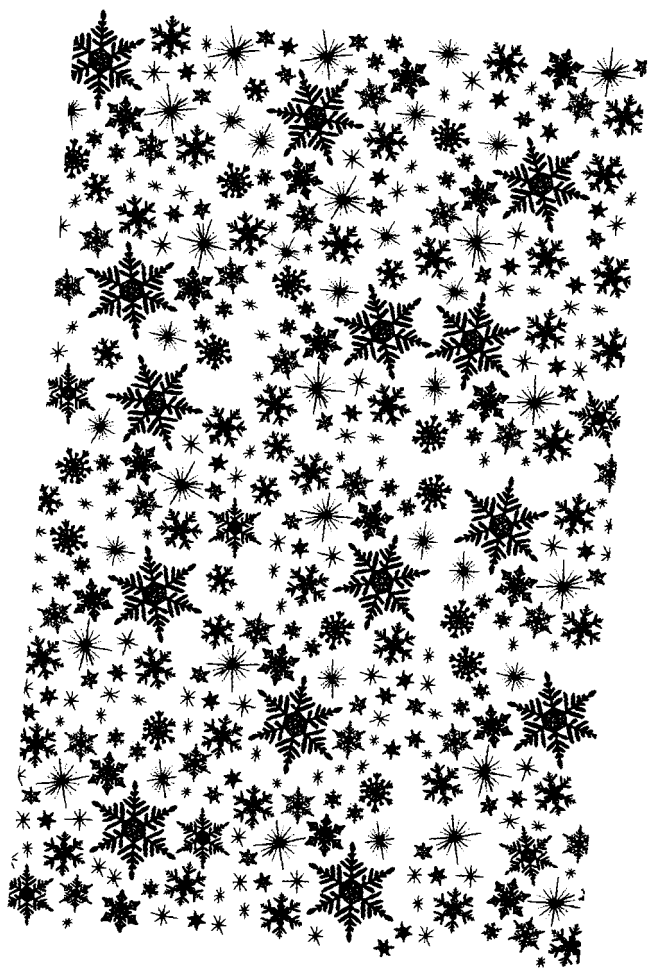
Karanfil sapladığınız portakalı kalın tabanlı bir tencereye
koyun, şarabı ve Porto'yu ilave edin. Şeker hariç diğer mal-
zemeleri ekleyin, kısık ateşte ısıtın. Karışım ısındığında da-
mak tadınıza göre şeker ekleyin. Tatlılık seviyesi tamamen
size kalmış.

Karışımın kaynamasına izin vermeyin, yoksa alkolü
kaynatırsınız.

Şarabı daha sonra yavaşça tekrar ısıtabilirsiniz.

Ben sıcak şarabı sabahları saat on birde, dışarıdaki kış işleri-
mi bitirdiğimde veya öğleden sonra, günün bittiği ama içki ya
da akşam yemeği vaktinin henüz gelmediği dört-beş civarı içmeyi
severim. Yanında zencefilli kurabiye ve peynirle, afiyetle.

BİR HAYALET HİKÂYESİ

İsviçre'nin Bern Alpleri'nde meşhur Mürren kayak merkezi bulunur.

Mürren'e karayolu ile ulaşamıyor. Trenle Lauterbrunnen'e gelip oradan köye giden teleferiğe binmeniz gerekiyor.

Burada size gözlerini dikip bakan üç dağ vardır: Eiger, Mönch ve Jungfrau.

İngilizler Mürren'e 1912'de gitmeye başladılar.

Kaptan Scott'ın Kuzey Kutbu'nda öldüğü yılı 1912. O yıl onun hakkında çok konuşuldu, kahramanlığından, fedakârlığından, dünyanın yarısı konserve somon gibi pembeye boyanmışken İngilizlerin imparatorluğun yükünü nasıl taşıması gerektiğinden söz edildi.

Sonra savaş başladı.

İngilizlerin Mürren'e toplu hâlde döndükleri yıl 1924'tü. Arnold Lunn, Kalküta'daki Hintlileri metodizme döndürmeyi başaramayan ve onun yerine İngilizlere Alpler'in ihtişamını tanıtmaya karar veren babası Sör Henry ile bir araya geldi.

Kayağa âşık olan ve kayak yarışlarından tepeden aşağı en hızlı inmek yerine Alp disiplini temellerini kuran genç Arnold olmuştur.

Gelgelelim bu disiplin tepenin eteklerine ulaşmanın en hızlı *yoluydu*. 1928'de Arnold ve bazı arkadaşları, Mürren'in üstünde Schilthorn'un zirvesine tırmandılar ve Lauterbrunnen'e kadar tüyleri diken diken eden, kaşları sıyıran, mide bulandıran, diz burkan, bacak kıran, zihin uyuşturan, yürek burkan on dört kilometreyi

kayakla kaydılar. Öyle keyif aldılar ki tekrar yaptılar. Sonra tekrar. Yarışı *Inferno*’ olarak adlandırdılar.

Her sene dünyanın her yerinden insanlar aynı inişi tekrarlamak için buraya geliyor.

Arkadaşlarımla ben *Inferno*’ya uygun değiliz. Bunun yerine, her yeni yıl başlangıcında, eski günleri yad etmek için dünyanın dört bir yanındaki hayatlarımızı bir kenara bırakıyoruz. Kimiyle beraber çalıştık, kimiyle koleje gittik, kimiyle komşu olduk derken biri ya da diğeri taşındı gitti. Eşler geziye kabul edilmiyor. Bizimki bir arkadaşlık kulübü. Facebook çağında bu eski moda alışkanlık çok hoş. Bir yerlere veri yüklemiyoruz. Yılın bu zamanına kadar pek temas bile kurmuyoruz aslında.

Ama hayattaysak her yılbaşı burada, Mürren’de olacağız.

Palace Otel’de kalıyoruz ve ilk yemeğimizi 3 Ocak için planlıyoruz.

Alabalık ve patatesten oluşan güzel bir akşam yemeğinden sonra odun ateşinin önünde oturup kahve, brendi ya da ikisini birden içerken, aramızdan biri hayalet hikâyeleri anlatmamızı teklif etti ama gerçek hikâyeler anlatacaktık, başımıza gelen doğaüstü olayları mesela.

Mike böyleydi, yeni olan her şeye karşı iştahlı, aşırı canlı ve heyecanlıydı. Geçen yıldan beri paranormal olayları araştırdığını söyledi.

Nedenini sorduğumuzda burada, Mürren’de başladığını iddia etti. Peki, neden bize daha önce bahsetmemiştii?

“Emin değildim. Bana güleceğinizi düşündüm.”

Ona gülüyorduk. Çocuklar ve yaşlı kadınlar dışında kim inanır hayaletlere?

Mike öne eğildi, hayalet avcıları ve çok içtiğinden her şeyi çift görmesi hakkında yapılan yorumları durdurmak için elini kaldırdı.

* (İng.) Cehennem. (ç.n.)

“Sarhoş değildim,” dedi Mike. “Güpegündüz oldu her şey. Siz slalom yapmak için telesiyeye binmişsiniz. Bense kır kayağı yapmaya karar vermiştim, kafamı boşaltacaktım. Biliyorsunuz, geçen yıl evliliğimde zorluklar yaşıyordum.”

Birden ciddileşiverdi. Biz de dikkat kesildik.

Mike, “Yalnızdım, üstümüzdeki geçitte epey hızlı kayıyordum. Benden yüksekte başka birini gördüm, ürkütücü bir yükseklikteydi, ip üzerinde kayıyordu âdeta. El sallayıp bağırdım ama devam etti. Havada gidiyordu sanki. Havada kayak yapan bu adamı daha sonra barda bulmaya çalışacağımı tasarlayarak yoluma devam ettim ve yaklaşık bir saat sonra aynı adamı gördüm. Bir şey arıyor gibiydi.

“Ona yardım etmek için kayakla karşıya geçtim. ‘Bir şey mi kaybettin dostum?’ dedim.

“Bana baktı, o bakışı asla unutmayacağım, sabahları kar güneşinin mavisi gibi süt mavisi gözlerini. Bana saati sordu. Söyledim. Buz baltasını kaybettiğini söyledi. Jeolog falan olabileceğini düşündüm, anlıyor musunuz? Uzmanlarinkini andıran bir sırt çantası vardı.

“Gerçekten tuhaf giyinmişti. Sanki normal kıyafetinin altına kayakları geçirip dışarı çıkmış gibiydi. Kalın denizci kazağı vardı üzerinde, reflektif yeleği yoktu, bildiğiniz kazak. Ayağında çizmeler ama insanların eskiden giydiği şu uzun bağcıklı eski deri şeylerden. Kayakları ise... şaka yapmıyorum, kayakları tahtaydı. İnanabiliyor musunuz?

“O kadarla da kalmıyor. Sanki bakışlarım içinden geçiyormuş gibi bir hisse kapıldım. Adam camdan veya buzdan yapılmış gibiydi. Aslında içini görebildiğim yoktu ama bu his gerçektir. Kimseyi istemiyor gibiydi, ben de kayarak uzaklaştım, az sonra arkamı döndüm. Kimse yoktu.”

Sessizce dinlemiştik. Sonra hepimiz araya girdik. Hepimizin kendi açıklaması vardı. Burada bazen tarihi kayak gösterileri yapıyorlar, eski kayaklar, kalın giysiler, o tür şeylerle. Hem Mike

yorgun ve biraz gergin olduğunu itiraf etti. Hava da insanı böyle çarpabilir.

Bunların hiçbiri hayalet görmeye eş değildi. Mike başını salladı. “Size söylüyorum, bir şey gördüm. Bütün yıl anlamaya çalıştım. Açıklaması yok. Adamın teki yoktan var oldu sonra da sırta kadem bastı.”

Biz tartışaduralım buradaki müdürlerden Fabrice gelip müesseseden içki ikram etmeyi teklif ederek yanımıza oturmak istedi.

“Hayalet gecesi düzenledik Fabrice,” dedi Mike. “Sen burarlarda hiç böyle şeyler duydun mu?”

Mike hikâyeyi baştan anlatmaya başladı. Ayağa kalkıp izin istedim. Buraya ilk geldiğinizde adapte olmanız biraz zaman alır. Ateşle brendiden üstüme bir rehavet çökmüştü ama uyumak da istemiyordum. O yüzden otelin çevresinde gezinme niyetiyle dışarı çıktım.

Arkamı dönüp insanlarla dolu odalara bakmak hoşuma gider, o sessiz sinema hissini severim. Çocukken de yapardım, onlar beni göremezken annemle babamı, kız kardeşlerimi izlerdim.

Şimdi kuru ve soğuk havada, yıldızlı gecede otelin içine bakıp arkadaşlarımı gördüm, hepsi hayat doluydu, hepsi gülüyordu. Kendi kendime gülümsedim. Sonra onları izlerken kütüphaneye başka bir misafir geldi. Tanıdığım biri değildi. Her zamanki yüzleri tanırırsınız zamanla. Bu genç ve kuvvetliydi, vücudunu iyi taşıyordu adam.

Kıyafetlerine bakılırsa İngilizdi. Yün pantolon, haki gömlek, üstüne oturan tüvit ceket giymişti. Bu zamansız görünüm işini iyi beceriyor İngilizler. Arkadaşlarımdan yana bakmadı bile, raftan bir kitap aldı ve lambri duvardaki kapıdan geçip gözden kayboldu. Kütüphane yüz yıl öncesinin bir lokali gibi tasarlanmıştı: deri, ahşap, ateş, kitaplar, yağlıboya hayvan resimleri, çerçevelenmiş eski fotoğraflar, gazeteler.

Tekrar içeri girdim, diğerleri gayet güzel vakit geçiriyorlardı ama benim keyfim yerine gelmemişi hâlâ. Yorgunluktandı her-

halde. Gayriihtiyari adamın gittiği yönden gittim. Otel yakın zamanda yenilenmişti. Neler yaptıklarına bir bakayım, diye düşündüm.

Kapıdan geçtiğimde otelin en eski kısmında olduğumu fark ettim. Servis bölgesiydi muhtemelen.

Adamın bacaklarının dar merdivenlerde kaybolduğunu gördüm. Neden peşinden gelmişim? Adamı tavlamaaya çalıştığım yoktu ama burada özgürlüğü deneyimliyorum, daha ziyade pervasızlığı. Havadan hep. Hava burada ısıll ısıll, ışık soluyormuşuz gibi.

Adamı takip ettim.

Merdivenlerin tepesinde, çatı saçaklarının altındaki küçük kapılı bir odadan hafif bir ışık geliyordu. Oda sanki sonradan akla gelmiş gibi kondurulmuştu oraya. Tereddütte kaldım. Aralık kapıdan sırtı bana dönük adamı görebiliyorum, bir kitabın yapraklarını çeviriyordu. Etrafına bakındı. Kapıyı itip açtım.

“Sıcak su getirdin mi?” dedi.

Sonra hata yaptığını fark etti.

“Özür dileme,” dedim. “Rahatsız eden benim. Aşağıdaki grürlütücü grupla beraberim.”

Genç adam şaşırmış göründü. Geniş omuzlu, ince uzun yapılydı, kürekçi ya da dağcılar gibiydi vücudu. Tüvit ceketini çıkarmıştı. Pantolon askısı takıyordu. Ancak gömleği ve kravatıyla ayakta dikilirken ancak İngilizlerin taşıyabileceği dokunaklı bir resmîyetle kırılmalılık akıyordu üstünden.

“Oturup Everest hakkındaki bu kitabı okuyacaktım,” dedi. “Bu sene ilerleyen zamanlarda oraya gideceğim. İçeri gir. Lütfen. İçeri girmek ister miydin?”

İçeri girdim. Bu oda hiç de otel odasına benzemiyordu. Şöminede küçük bir ateş yanıyordu, bir duvara tek kişilik bir yatak dayanmıştı. Komodinin üzerinde el yıkama sürahiyle çanak vardı. Odanın ortasında kısmen boşaltılmış ağır bir deri valiz duruyordu, en üste buruşuk bir çizgili pijama konmuştu. Şöminenin üzerinde damlamış iki mum, pencerenin yanındaki masada da bir gaz

lambası vardı. Sandalye masayla uyumluydu, ateşin yanına pembe kadife bir koltuk çekilmişti. Odada elektrik yoktu.

Bakışlarımı takip etti. “Zengin değilim. Diğer odalar daha iyi. Eh, bunu bildiğine eminim. Ama ev sıcaklığında. Oturmak ister misin? Koltuk epey rahat. Lütfen... Bayan...”

“Merhaba, ben Molly,” dedim elimi uzatarak.

“Ben de Sandy,” dedi. “Amerikalısın herhalde.”

“Neden?”

“Konuşmana bakınca Amerikalıymışsın gibi gelmiyor ama kendinden çok emin görünüyorsun.”

Güldüm. “Rahatsız ettim, biliyorum... Hemen giderim.”

“Hayır! Ciddiyim, lütfen... Benim adap bilmezliğim. Ateşin yanına otur şöyle. Hadi. Lütfen.”

Kanvas kumaştan bol cepli bir sırt çantasını karıştırıp içinden matara çıkardı. “Brendi alır mısınız?”

İkimiz için birer bardağa dolu dolu brendi koydu.

“Otelin bu kısmını hiç görmemiştim. Çok eski ve zarıfmiş. Sahnırım hiç restore etmemişler burayı. Otel tarihinin bir parçası mı?”

Sandy yine şaşkın görünüyordu. “Ne tarihi?”

“İşte, yaptıkları gösteriler var ya, Arnold Lunn yolunda kayak yapmak vesaire.”

“Arnold Lunn’ı tanıyor musun?”

“Biliyorum. Burada kalıp da bilmeyen mi var?”

“Evet, çok enteresan biri, değil mi? Sherlock Holmes bağlantısından haberin var mı?”

Haberim yoktu, gördüğüm kadarıyla anlatmak istiyordu. Çok hevesli ve coşkuluymuş. Kollarını sıvayarak öne eğildi. Teni kemik beyazıydı.

“Yaşlı adam, Arnold’un babası Sör Henry yani, bu maceraları sever, geceleri ateşin başında yüksek sesle okurdu, yüksek sesle okunmak için yazıldıklarını söylerdi, şahsen aynı fikirdeyim. Her hâlükârda, Conan Doyle, Sör Henry ile Bern Alpleri’nde tura çıkmıştı, Conan Doyle oldukça kederli bir hâlde ortalıkta

sızlanıyordu çünkü Sherlock Holmes'u öldürmek, böylece hayatını paranormal araştırmalara adanmak istiyordu. Buna inanabiliyor musun? Paranormal araştırmalara! Yere batasınca dedektif hikâyelerini yazmayı bırakacaktı!”

Sandy buna gülerek başını salladı. Brendisinden büyükçe bir yudum aldı ve ikimize de fazladan içki doldurdu. Elleri iri, güçlüydü ve şimdiye kadar bir erkekte gördüğüm en beyaz ellerdi.

“Yanında birisinin olması çok hoş,” dedi. Ona gülümsedim. Gerçekten yakışıklıydı.

“Arthur Conan Doyle’un doğaüstü şeylere inandığını bilmiyordum.”

“Öyle, evet, spiritüalizme döndü sonradan. Ciddi ciddi inanıyordu. Böylece Sör Henry, Sherlock Holmes’tan kurtulmak istememesine rağmen arkadaşına yardım etmek amacıyla ona, ‘Holmes’u Reichenbach Şelalesi’nden aşağı it,’ dedi. Conan Doyle, Reichenbach Şelalesi’ni hiç duymamıştı, nerede olduğunu bile bilmiyordu. Alpler hakkında büyük bir uzman olan Sör Henry, Conan Doyle’u şelalelere götürdü ve Conan Doyle aradığı cevabı bulduğunu anladı. İşte Holmes ve Moriarty böyle öldüler. O hikâyeyi, yani Son Vaka’yı çok beğenmiştim.”

“İlla ölecekse bunu heyecan yaratıcı bir şekilde de yapabilirsin,” dedim. “Hatta dönüşünü bile kurgulayabilirsin.”

İfadesi değişti. Acı ve korku okunuyordu yüzünden. “O ipe sıkı tutun.”

“Efendim? Anlamadım.”

Sandy elini başının üstünden geçirdi. “Kusura bakma. Boş boş konuşuyorum. Demek istedim ki, İngilizler uzun yaşamaktansa iyi yaşamayı yeğlerler.”

“Sahiden mi?”

“Savaşta çarpışamayacak kadar genç delikanlılar vardı, o en büyük fedakârlığı yapamadıkları için kendilerini hiç affetmediler. O delikanlılar her işi üstlenir, her yere gider, her şeyi yaparlardı.”

“İnsan niye yok yere hayatını riske atsın ki?”

“Şanlı bir şey için? Sen olsan atmaz mıydın?”

“Sen atar mıydın?”

“Elbette. Kadınlar için durum farklı.”

“Çocuğumuz var diye mi?”

“Sanırım. Gerçi şimdi oy da kullanabiliyorsunuz...”

“Demokratik haklarını kullanman çocuk sahibi olmana engel değil.”

“Öyledir sanırım.”

Gözlerini ateşe dikti. “Yarın benimle kayağa gelir misin? Bildiğim değişik rotalar var. Yeterince güçlü görünüyorsun.”

“İltifat kabul ediyorum. Tabii, neden olmasın. Zevk duyarım. Sandy, savaştan bahsederken kastettiğin...”

“Büyük Savaş.”

Yüz yıllık haberleri takip ediyor olmalı diye tahmin yürüttüm. “Şahsen hayatımı hiçbir şey için riske atmam. Ölüm gayet kesin bir son çünkü.”

Yavaşça başını salladı, gözleri mavi lazerler gibi üzerimdeydi. “Ahirete inanmıyor musun?”

“Hem de hiç. Ya sen?”

Sessiz kaldı. Bu ciddi hâli hoşuma gitti. Bir kez olsun telefonuna bakmamıştı. Üstelik kitap okuyordu. Eski kitaplar. Kütüphaneden aldığı kitabı görebiliyordum, bıraktığı yerde, küçük masanın üzerinde açık duruyordu.

“Bu bir inanç meselesi değil,” dedi sonunda. “Neyse o.”

Öldüğümüzde ne olacağı hakkında bir tartışmaya girmek istemedim, bu yüzden konuyu değiştirdim.

“Everest’e tırmanacağınızı mı söylemiştin?”

“Evet. Resmi bir İngiliz seferi düzenleniyor. Oksijen tüplerinden sorumluyum, pek cazip bir iş değil. Zirveye ulaşacağımı sanmıyorum ama seçilmek benim için bir onur. Diğer herkes bana nazaran çok tecrübeli. Dağlar ve vahşi tabiat beni hep büyümüştür. Soğuk dağlar. Soğuk vahşi tabiat. Çocukken Kaptan Scott

ve Antarktika ile şu hilebaz Amundsen hakkında bulabildiğim ne varsa yalayıp yutardım.”

“Amundsen midilli değil köpek kullanıyordu. Buna hile denmez.”

“Daha en başında Scott’la yarışmamalıydı. Bizimki bilimsel bir keşif gezisiydi. Kendisiyse sırf şan şöhret için gitti.”

“Modern dünyaya hoş geldin.”

“Çok ucuz. Ben böyle ucuz olmak istemiyorum.”

“Neden Everest’e tırmanmak istiyorsun?”

“Mallory sebebini benden daha iyi ifade etti: Çünkü orada.”

Mermer gibi beyaz ve abideviydi. Zayıflayan ateştendi belki ya da yüzümün brendi yüzünden yanmasından, belki de perdesiz, parlak camdan içeri giren ay ışığı yüzündendi. Bu çocuk aydan gelme bir kayadan oyulmuş olabilirdi.

“Kaç yaşındasın Sandy?”

“Yirmi iki. Aynı soruyu sana soramam çünkü bir hanımefendiye yaşı sorulmaz.”

“Kırk yaşındayım.”

Sandy başını salladı. “Kırk için fazla yakışıklısın. Umarım sana yakışıklı dememe kızmazsın. Güzelden ziyade.”

Hiç dert etmedim.

“Nisanda Himalayalar’a gidiyorum. Darjeeling üstünden. Sonra dağın eteğinde bir manastıra gideceğim. Rongbuk. Orada kalacağız. Keşişler dağın, yani Everest’in şarkı söylediğine inanıyorlar. Müziği bizim duyamayacağımız kadar tizmiş, ancak bazı Budist ustalar onu duyabilirmiş.”

“Benim için fazla mistik.”

“Öyle mi? Burada, Mürren’deyken başın dönmüyor mu?”

“Eh, evet, dönüyor ama bu havanın yapısından. Fizyolojik bir etki. Yani...”

Sandy sözümü kesti. “İnsanların dağlarda başı döner çünkü katı dünya maddesellikten çıkar. Bizler inandığımız gibi boyutsal nesneler değiliz.”

“Budist misin yoksa?”

Sandy sabırsızca başını salladı. Onu hayal kırıklığına uğrattıyordum, anlaşıyordu. Doğrudan bana bakarak tekrar açıklamayı denedi. O gözler...

“Tırmanırken anlıyorum ki yerçekimi bizi varlığımızın hafifliğinden korumak için mevcut, tıpkı zamanın bizi sonsuzluktan koruduğu gibi.”

Konuştuğunda bir ürperti hissettim. Sıcaklığın düştüğü bir odada otururken olduğu gibi soğuk bir şey içime girdi âdetâ. Sonra pencerenin iç camında buz olduğunu gördüm.

Sandy arkama bakıyordu. Sanki orada olduğumu unutmuş gibiydi ve o gözlerde tuhaf bir şey fark ettim. Gözünü kırpmıyor, diye düşündüm.

Tekrar konuştuğunda sesinde vahşi bir umutsuzluk vardı. “Varlığın ezici ateşinden kaçınmaya çalışmadım hiç. Korkulması gereken ölüm değil. Bu sonsuzluk esas. Anlıyor musun?”

“Anladığımı sanmıyorum Sandy.”

“Ölüm bir çıkış yolu, değil mi? Ölümden ne kadar derinden korkarsak korkalım, bir çıkış yolu olduğunu bilmek rahatlatıcı değil mi?”

“Ölmeyi hiç düşünmedim.”

Ayağa kalkıp pencereye gitti. “Ya sana ölmenin bir çıkış yolu olmadığını söyleseydim?”

“Dindar değilim.”

“Öğreneceksin. İş oraya vardığında kendin öğreneceksin.”

Ayağa kalktım. Odada saat yoktu. Kolumdaki saate baktım. Camı kırılmıştı.

“Kırılmış mı?” dedi Sandy. Sesi sanki başka biriyle konuşuyormuş gibi uzaklardan geliyordu. “Cebine koymalısın.”

“Bir yere çarptım herhalde.”

“Bu lanet tortulu şist. Dağ çürümüş.”

“Hangi dağ? Eiger mi?”

“Eiger değil, Everest. Hep bu ismin bir şaka olduğunu düşünmüştüm. O acımasız, amansız kaya, duraklama yok, uyku yok, eğer şanssızsan saatte iki yüz kırk kilometreyle eser rüzgâr ki her zaman şanssızsındır, İngiliz gidip *Ever Rest* adını vermiş. Sence ölüleri mi düşünüyordu?”

“Kim, Sandy, kim ölüleri düşünüyordu?”

“Sör George Everest. Himalayalar’daki bir dağa Everest adını Tibetlilerin ya da Nepallilerin verdiğini sanmıyorsun herhalde? Kraliyet Coğrafya Topluluğu 1865, Hindistan topografi Sör George Everest’ten almış adını. Hakkını yemeyelim, Hintçe yazılamayacağını veya telaffuz edilemeyeceğini söyleyerek itiraz etmiş. Onlara göre Everest her zaman Kutsal Ana olacak.”

“Bir dolu çocuğunu öldüren tuhaf bir ana,” dedim.

“Kutsal yerler vardır,” dedi Sandy. “Gitmememiz gereken yerler. Rongbuk’taki manastırda kalana dek bilmiyordum.”

“Oraya gittin mi? Ben sonra gideceksin diye anlamıştım.”

“Evet. Evet. Saat kaç? Güneş batmış.” Kafası karışmış gibiydi. İngiliz usulü devam etmeye karar verdim, yani hiçbir şey olmamış gibi.

“Çinliler asıl Rongbuk Manastırını 1974’teki Kültür Devrimi esnasında yıkmışlardı, değil mi?”

Sandy beni dinlemiyordu. Dizlerinin üstüne çökmüş sırt çantasını karıştırıyordu, çocuk gibi vücudunu tortop etmişti. “Buz baltamı kaybettim.”

Artık gitmem gerektiğini biliyordum. Paltomu giymek için kalktım. Ayaklarım uyuşmuştu. Sandığımdan da çok üşümüş-tüm. Oda yavaş yavaş donuyordu. Beyazlaşıyordu. Cilalı ahşabın sıcak tonları açılmıştı, güneşte kalmış kemik gibi, dağda kalmış ceset gibi. Ateş sönmüştü, gri, işe yaramaz külleri kendi dağını oluşturmuştu. Perdeler buz donmuş pencereden sarkan buz levhalar gibi görünüyordu.

Titremeye başladım. Ensem ıslak ıslaktı. Pembe kadife koltuğun üstünde koyu lekeler oluştu. Sandy diz çökerken haki

gömleğinin üzerinde kar taneleri gördüm. Ürkütücüydü. Güzeldi. Aynı şey olabilir miydi ikisi? Odanın içinde kar yağmaya başlamıştı.

“Sandy! Ceketini giy. Benimle gel.”

Gözleri çok açık maviydi.

Rüzgâr başladı. Kar gibi rüzgâr da odanın içindeydi. Yerdeki deri valizin kapağını kaldırıp indiriyordu. Oda takırdıyordu. Rüzgâr şömine rafındaki mumları söndürdü. Gaz lambası hâlâ yanıyor ama alevi zayıflıyordu, cam haznenin içi karbondioksitten buğulanmıştı. Odadaki basınç düştü, oksijen azaldı. Rüzgâr esiyordu ama hava yoktu. Sandy pencerenin yanında kıpırtısız duruyordu.

“Sandy! Hadi gel!”

“Seni öpebilir miyim?”

Saçmalık. Ölmek üzereyiz ama beni öpmek istiyor. Neden bilmem, yanına gittim. Elimi göğsüne koydum, ayakucumda yükseldim, o da başını bana doğru eğdi. Dudaklarının bıraktığı hissi asla unutmayacağım, o yakıcı soğuk hissi. Dudaklarımı hafifçe araladığımda ağzıyla nefes çekti içine, oksijen tüpüydüm sanki, zihnimde öyle bir görüntü belirdi.

Onun nefesi içine çekmesiyle kendi içimden çıkan havanın kuvvetinden akciğerlerimin kasılması bir oldu. Eli kalçamdaydı, nazikçe oraya koymuştu, soğuktu eli, çok soğuktu. Şimdi benim de dudaklarım yanıyordu.

Geri çekildim, nefes almaya çalıştım, ciğerlerim o zorlamayla şişti. Sandy’nin solgunluğu biraz geçmişti, yanaklarına renk gelmişti. “İpe sıkı tutun,” dedi.

Kapıdaydım. Dibinde birikmiş kar yığını yüzünden iki elimi kullanmak zorunda kaldım. Dik merdivenlerden kâh koştum kâh karanlıkta tökezleyip düştüm. Bir şekilde yolumu buldum, otelin ana kısmına döndüm. Yardım çağırmalıydım.

Bar kapanmıştı. Yemekten sonra oturduğumuz kütüphanede kimsecikler yoktu. Ateş söneli çok olmuştu. Resepsiyonda gece

görevlisi vardı. Beni gördüğüne şaşırdı. “Herkes nerede?” diye sordum.

Kaşlarını kaldırıp ellerini iki yana açtı. “Sabahın dört kırkı madam. Bütün otel yataktadır.”

Taş çatlasa bir saattir yoktum. Ama şimdi tartışmanın zamanı değildi. “Otelin eski kısmında kalan genç adam... donarak ölecek.”

“Eski kısımda kimse yok madam.”

“Var! Kütüphanenin sonundaki kapıdan çıkılıyor. Göstereyim sana!”

Gece görevlisi anahtarlarıyla fenerini alıp benimle geldi. Kütüphanede yürüyüp lambri duvardaki kapıya vardık. Kapı tokmağını çevirdim. Açılmadı. Tokmağı sallayıp aşağı yukarı oynattım. “Açıl! Açıl!” Gece görevlisi nazikçe elini koluma koydu.

“Bu bir kapı değil madam, dekorasyon için kondu.”

“Ama öteki tarafında merdiven var. Bir oda var, oradaydım, diyorum ya!”

Görevli gülümseyerek başını salladı. “Belki sabah tekrar bakabiliriz. Size odanıza kadar eşlik edebilir miyim?”

Sarhoş olduğumu sanıyor. Deli olduğumu sanıyor.

Odama gittim. Saat sabahın beşiydi. Yattığımda cin gibiydim, derken irkilerek uyandım, açık storların arasından giren güneş yüzüme vurmuştu Dışarıdan günün gürültüsünü ve telaşını duyabiliyordum. Çok canım yanıyordu.

Aynaya baktım. Dudaklarım donmuştu.

Duş aldım, üstümü değiştirdim, dudaklarıma vazelin sürdüm ve aşağı indim. Grubumuzdan bazıları kayaklarıyla lobide duruyordu. “Merhaba! Dün gece sana ne oldu? Birden ortadan kayboldun!”

Mike oradaydı. “Hayalet mi gördün?”

Kahkaha koptu.

Mike’ın benimle gelmesini istedim. Önce lambri duvardaki kapıya gittik.

“Sahte kapı,” dedi Mike. “Antika görünüm için.”

Benimle dışarı çıkmasını söyledim, arka tarafa gittik, orada pencere olmalıydı

Ama pencere yoktu. Açıklamaya çalıştım. Ahmak gibi boş boş konuşuyordum. Öpücük. İp. Everest. Çocuk Everest'e tırmanacaktı. Mike'ın yüzü değişti. "Gel de Fabrice'le konuş," dedi.

Fabrice ofisindeydi, etrafı evraklar ve kahve fincanlarıyla çevriliydi. Anlattığım hiçbir şeye şaşırılmış görünmedi. Lafımı bitirince başını salladı, önce Mike'a sonra da bana baktı.

"Bu genç adamın dağda görülmesi ilk kez olmuyor ama otelde ilk kez görülüyor. Tarif ettiğin oda vardı ama yaklaşık yüz yıl önce; bak, sana fotoğrafları göstereceğim."

Alpler turlarının yapıldığı ilk zamanlardaki Palace Hotel vardı fotoğrafta. Ellerinde tahta kayaklar tutan bir grup adam gülümseyerek dışarıda duruyordu. Fabrice kalemiyle onları gösterdi.

"Sör Henry Lunn. Oğlu Arnold Lunn..."

Fabrice konuşurken araya girdim. "O işte! Sandy o."

"*Voilà*," dedi Fabrice. "Kendisi Bay Andrew Irvine olur. Adını duymuşsunuzdur belki."

Mike'ın sesi kısıktı, titriyordu. "George Mallory'yle Everest'e tırmanan adam mı?"

"Ta kendisi. Irvine ile Mallory 8 Haziran 1924'te zirveye ulaşmayı denediler ama geri döneemediler. Mallory'nin aksine Irvine'in cesedi bulunamadı."

"Orada öylece kaldı," dedim.

"Görüyorsunuz işte. Bir otelin üçünü sınıf odasında kalıyordu. Dikkat çekici bir genç adamdı. 1902 doğumlu. Yetenekli bir teknisyen ve mühendis. Rivayete göre Mallory'nin onu ölümcül tırmanış için seçmesinin sebebi oksijen tüplerini sadece Irvine'in tamir edebilecek olmasıymış."

"Nasıl ölmüş?"

"Kimse bilmiyor. Mallory'nin cesedi 1999'a kadar bulunamamıştı, bulunduğu ip hâlâ beline bağlıydı."

Ansızın beyazlığın ortasındaki Sandy canlandı gözümde. “İpe sıkı tutun!”

“Efendim?”

“Hiç. Yok bir şey.”

Üçümüz de sessiz kaldık. Ne söylenebilirdi ki?

Sonunda Fabrice konuştu. “Irvine’in buz baltası 1933’te bulundu. O günden beri başka ipucu çıkmadı ortaya. Ama bir gün cesedi bulunursa boynunda bir kamera olacak. Kodak’takilere göre filmin geliştirilmesi muhtemelmiş. Böylece Mallory’yle Irvine Everest’in zirvesine ulaştılar mı, öğrenebiliriz belki.”

Kırık saatimi cebimden çıkarıp masaya koydum. “Çok tuhaf,” dedi Fabrice. “Mallory’nin saati cebinde kırık bulunmuştu. Belki tam da zamanın onun için durduğu anda kırılmıştır.”

“Şuna bak,” dedi Mike. Bana iPad’ini uzattı.

Ne de olsa neşe hayatın sonudur. Yemek yemek ve para kazanmak için yaşamıyoruz. Hayattan zevk alabilmek için yiyoruz ve para kazanıyoruz. Hayatın anlamı budur ve hayat bunun içindir.

George Mallory. New York. 1923

Herkes gibi ben de ruh yangınımı maddesellikle söndürüyorum, ayak bileklerime dalgıçlar gibi ağırlık bağlıyorum. Bu daveti reddet, çünkü ona icabet etmek, şeffaf havada yaşamak, dağdan adımını atmak, gitmek ve geri dönmek olurdu.

Varoluşun boğucu yangınları.

Etraflarına kar yağıyor. Gökyüzü başlarının üzerinde ve gözlerinde, farklı göklerde soğuk ve kasvetle ışıldayan yaşlı yıldızlar.

Kamila Shamsie'nin Hindi Biryanisi

Geçen sene eşim Susie Orbach bayram için her zamanki yemekleri hazırlamayı düşünüyordu.

“Bu sene ben pişireyim mi?” dedim. Dehşete düştü. Susie mükemmel bir aşçıdır. Tanıştığımız zaman ben de hevesli bir aşçıydım ama çok geçmeden kendi yemeklerimi, kızartmalar, yahniler, turtalar, güveçler, sosisler, püreler vesaire, yemek istemediğimi fark ettim. *Goyishe chazerai* ne demek bakmak için eski İbranice bir sözlük aldım.

Arkadaşımız, Pakistanlı yazar Kamila Shamsie, o aralık ayında Susie'yle beni ziyarete gelmişti, ona yirmi beş milyon nüfuslu memleketi Karaçi'de Noel'in nasıl geçtiğini sordum. Karaçi'de Taliban'a verilen büyük destek hakkında Amerikan haberlerinde de duyduğum ve trafik ışıklarında satılan yapışkanlı Taliban sakallarının kanıtladığı harika bir hikâye anlattı.

Kamila bu ilginç ayrıntıyı doğrulamak için Karaçi'deki bir arkadaşını aramıştı, söz konusu sakalların, yılın o dönemi revaçta olan Noel Baba sakalları olduğu ortaya çıktı.

Kamila Shamsie, harika bir yazar olmakla kalmaz, pek çok marifeti de vardır, ayrıca geçen Noel'de Susie'yle aramızdaki çatışmayı, Noel yemeğinin kendine has Pakistan versiyonunu pişirmeyi tekliif ederek diplomatik bir yolla çözüme kavuşturdu.

Eksik kalmamak için ben de Mary Berry Aga yemek kitabından sülün güveç yaptım. Memnuniyetle söyleyebilirim ki pek çok misafirimiz yemeğimden yedi ama şüphesiz, Kamila'nın hindisi (*curry* demeyin sakın) en iyisiydi.

Bu tarif, ana yemeklerdeki meyvelerle ilgili tartışmamızdan çıktı (sıcak şarap tarifimin olduğu bölüme bakın). Kamila'nın dediği gibi, “İngilizler dünyanın yarısını sömürgeleştirdiler ve buna rağmen haşlanmış lahana yemeye devam ettiler.”

Kuru meyveyle baharat seven ve elinde fazla hindi bulunanlar, aşçısının büyük kibarlık gösterip izin vermesi üzerine tekrar yaptığım bu tarifi denesin.

Kamila diyor ki, “Hindi Pakistan’da pek görebileceğiniz bir hayvan değil, bu yüzden 1980 Noel’inde yedi yaşımdayken Pencap’ta aile dostlarımıza ait çiftlikte neden iki tane hindi olduğunu açıklayamam.

İlk hindi annem, babam ve kız kardeşimle çiftliğe geldiğimiz gün tabaklarımıza kondu, onu hiç canlı görmediğim için yemekten de çekinmedim, “İngiliz usulü” fırında kızarana kadar pişmişti. Ama ertesi gün beşimiz, yani kardeşim, ben ve yanlarında kaldığımız ailenin üç çocuğu sıradışı bir ses duyduk, sesin peşine düşüp daha da sıradışı bir manzarayla karşılaştık: Şişip kabarmış, tüyden, ibikten ve gagadan ibaret bir hayvan. Adını Aha koyduk! (Ayrıca çiftlikte adlarını *Déjà Vu* ve *Voulez-Vous* koyduğumuz iki de ördek vardı. Fransızca bilmiyorduk ama Karaçi’de yeni açılan *Déjà Vu* diye bir kafe vardı, tabii hepimiz ABBA’nın *Voulez-Vous* şarkısını biliyorduk. O şarkının nakaratı *Voulez-vous... aha!* olduğu için hindinin adı da belli oldu.)

Bu Aha’nın çok geçmeden bize sonsuz bir zevk veren bir özelliğe sahip olduğu ortaya çıktı. Yanında sesini yükseltirsen, onunla belirli bir tonda konuşur veya şarkı söylersen tam olarak ona hitap ettiğin süre boyunca hindice cevap veriyordu. Biz “*Voulez-vous... aha!*” diye şarkı söyledik o da *gulu gulu yip* diye cevap verirdi. “Şirret! Kendinden utanmalı!” derdik (Oklahoma müzikalinden sevdiğimiz bir replikti). “Gulu yip gulu yip hav gulu gulu” diye karşılık verirdi.

Bu hikâye elbette iyi bitmiyor.

Bir gün Aha ortadan kayboldu. “Yabani bir hindiyle kaçtı,” dendi bize, bu hikâyeye ikna olalım diye çocuklar ve yetişkinler olarak

onu bulmak için yola çıktık. Yayan ve ciplerle yola koyulduğumuzda “Yabani hindi avı!” diye bağırdık, pamuk tarlalarını, şeker kamışı tarlalarını, portakal bahçelerini geçip yemyeşil tarlalara esrarengiz bir şekilde sınır komşuluğu yapan kumullara geldik.

Aha bulunamadı, artık yetişkin yaşa geldiğimde çiftlikteki diğer iki çocuk bana o korkunç, kaçınılmaz hakikati anlattılar. Aha romantizm içinde çöle kaçmamıştı, hayatı bir kesme tahtası üzerinde sona ermişti.

Ama sonrasında ne oldu?

Kız kardeşler, “O gece hindiyi yedik,” dedi ısrarla ve hâlâ da ısrarlarını sürdürüyorlar.

“Hayır,” dedim onlara. “Hindiye ilk gece yedik, daha Aha’yı tanımadan önce. Akşam yemeği için tabaklarımızda boy gösterseydi bunca yıl hindinin aşkıyla kaçması hikâyesine tutunamazdım.”

Geriye dönüp baktığımda hindiye kılık değiştirmiş bir hâlde yediğimizi tahmin edebiliyorum. Aramayla geçen o günün sonunda tabaklarımızda tavuk olarak sunulmuş bir şey belirdiyse şayet tavuğa kıyasla daha yoğun tadının kendi kederimin tadı olduğunu düşünün düşünün yemişimdir hindiye.

Boşlukları olan senaryoları sevmem, bu yüzden Aha’nın kılık değiştirmiş hâldeki yemeğini hayal etmeye mecburum.

Bu yemeğin hindi biryani olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor.

Son lokmaya kadar bize çok keyif veren böyle gösterişli bir hayvan için bu yemek uygun bir uğurlama gibi görünüyor.

Artmış hindiden yapılan hindi biryani tarifim aşağıda (gulu gulu gulu).

GEREKENLER

Önceden kalmış, doğranmış hindi (sıfırdan başlamak istiyorsanız fırında iki hindi budu pişirip etlerini kuşbaşı doğrayın. Derisini ister atın ister afiyetle yiyin, tavuk ve hindi derisi Pakistan mutfağında hiç kullanılmaz.). Ben yarım

kilo öneriyorum ama ne kadar hindi kaldığına bağlı tabii. Bu tarifteki diğer miktarları ihtiyacınıza göre ayarlayabilirsiniz.

500 gr pirinç. Bu tarifte sadece basmati pirinci olur. Lütfen bu konuda sözüme itimat edin. (Ben Tilda marka kullanıyorum.)

İnce kıyılmış 2 büyük soğan

1 yemek kaşığı rendelenmiş zencefil

3 diş ezilmiş sarımsak

İnce ince doğranmış 1 acı kırmızı biber veya 1 tatlı kaşığı pul biber (damak tadınıza göre daha çok koyabilirsiniz)

1 tatlı kaşığı toz zerdeçal

1 tatlı kaşığı tuz (tarifteki bütün malzemelerde olduğu gibi tuz da damak zevkinize göre ayarlanabilir)

8 yeşil kakule

6 karanfil

1 tatlı kaşığı tane karabiber

1 çubuk tarçın

1 yemek kaşığı kişniş tohumu

Küp küp doğranmış 3 orta boy domates

100 ml süt (müsrifliğiniz üstünüzdeyse –neden olmasın ki zaten?– biryani hazırlamaya başladığınızda sütün içine biraz safran ekleyin)

Bir avuç büyüklerinden kuru üzüm (isteğe bağlı)

Bir avuç kaju fıstığı (isteğe bağlı)

YAPILIŞI

Hayatı kolaylaştıracaksa, bunu vaktinden de önce yapın.

Su berrak akana kadar pirinci yıkayın. Bir tencereye koyun, üzerine 500 ml su ekleyin. Yüksek ateşte suyunu çekene kadar (8-10 dakika) pişirin. Pirinç yarı haşlanmalı. Pirincin çok hızlı piştiğini ve suyun tamamen emilmediğini

düşünüyorsanız fazla suyu süzün. Pirinç-su miktarını yaklaşık ikiye üç gibi alıyorum, muhtemelen suyu tencereye koymadan önce ölçmediğim için. Yarı haşlama işlemi buradaki en mühim husus, bir pirinç tanesine bastırdığınızda yumuşak ama ortası sert olmalıdır. Pirinç tanelerinin soğurken birbirine yapışmasını önlemek için bir çatalla karıştırın.

Ayrı bir tencerede soğanları pembeleşene kadar yüksek ateşte kavurun. Bu önemli bir adımdır. Ateş gerçekten harlı olmalı, soğanın rengini de pembeden azı kurtarmaz. Soğanların dibini tutturmamak için bol miktarda yağa ihtiyacınız olacak tabii. Kavrulmuş soğandan bir yemek kaşığı alın ve daha sonra süslerken kullanmak için bir kenara koyun.

Tencerede kalan soğanlara tüm baharatları ekleyin. Bir-iki dakika karıştırın, harika bir koku yaymaya başlaması gerekir. (Kavrulmuş soğanla baharat kokusunu herkes sevmez, önlemek için ocağın başka bir gözünde kaynayan suya bir çubuk tarçın koyun. Tarçının kokusu soğan kokusunu yok edecektir.) Doğranmış domatesleri baharat karışımına ekleyin ve ocağın altını kısın. Domatesle baharat koyu bir kıvam alana kadar pişirin (karışım tavaya yapışacak gibiyse biraz su eklemeniz gerekebilir). Bu kısmı 15-20 dakika sürer (size verdiğim süreden ziyade kendi gözlerinizle güvenin).

Hindiyi ekleyin ve bütün aromaları emmesi için yine kısık ateşte yaklaşık 10 dakika pişirin.

Sonunda gerekirse fazla suyunu çekertmek için birkaç dakika yüksek ateşte pişirebilirsiniz.

Bu kısmı servisten kırk dakika önce yapın:

Bir güveç kabını yağlayın. Pilavın üçte birini tabana yayın. Üzerine süt serpin. Baharatlı hindi karışımının yarısını pilavın

üzerine yayın. Üzerine bir kat daha pilav koyun ve süt serpin. Baharatlı hindinin kalanını ekleyin. Sonra kalan pilavla üstünü örtün. Üzerine süt serpin, ayırdığınız kavrulmuş soğan ve bol miktarda kıyılmış kişnişle süsleme yapın. Folyoyla veya bir kapakla üstünü kapatın. 180°C fırında yaklaşık yarım saat, hatta biraz daha fazla pişirin.

İsteğe bağlı son adım (Noel yemeklerinde yanlış kullanılan meyve ve yemişlerin sizi ne kadar derinden yaraladığına bağlı):

Kuru üzüm̈leri biraz yağda şişene kadar kızartın. Üzüm̈leri bir kenara koyun. Kaju fıstıklarını bir dakika kadar kızartın.

Hindi biryani servis etmeden önce üzerine kızarmış kuru üzüm ve kaju fıstığı serpin.

GÜMÜŞ KURBAĞA

Bayan Reckitt'in Yetimler Evi Noel'i kutlamaya hazırlanıyordu.

Geniş salondaki iri ladin ağacı yakında etkileyici süslerle dekore edilecekti.

Ön kapıda can simidi büyüklüğünde bir çobanpüskülü çelenği asılıydı. Ön kapının siyah olması belki de talihsizlikti zira bu kasvetli renkle kışlık çelenk bir araya gelince cenaze salonlarını andıran bir hava yaratıyordu.

Öte yandan pirinç tokmak parlatılmıştı ve zil de ziyaretçileri ıslıl ıslıl karşılıyordu. Ziyaretçiler kapıdaydı. Soot kasabasının ileri gelenleri ve iyi yüreklipleri Noel yemeğine geliyorlardı.

Soot Kasabası bugünün şerefine ve Bayan Reckitt'in geniş kanatları altına sığınan yoksul, kimsesiz çocukların hayrına yemeği karşılıyordu.

Bayan Reckitt şayet bir kuş olsaydı uzaklara uçması –herhangi bir şekilde– pek olası değildi, çünkü Bayan Reckitt birçok bakımdan dev bir hindiye benziyordu. Yabani hindiye değil. Hayır. İri göğüslü, kat kat boyunlu, küçük bir başı ve bacakları olan, kümeste yetişmiş bir hindiye. Gerçi Bayan Reckitt'in bacaklarını hiç kimse görmemişti, o zamanın modasında bacaklar gizlenirdi. Bacakları olduğunu varsayarsak hindi gibi olduğunu söylemek yeterli. Yani seyahat için tasarlanmamış.

Hanımefendi birçok yönden Noel şöleninin meşhur kuşuna benziyorduydu da bir yeri vardı ki bambaşka bir şeye benziyordu.

Bayan Reckitt'in yüzü aynı bir timsahın yüzüydü. Çenesi uzun, ağzı genişti. Ağzının içinde pusuda yatmış koca koca dişler vardı. Gözleri küçücük, kıpkırmızıydı ve tetikte bekleyen bir canilik ifadesiyle dışarı fırlamıştı. Boynundaki ve dekoltesindeki deri insan derisinden ziyade el çantası derisini andırıyordu. Gelgelelim hanımefendi yeşil değildi. Yok, Bayan Reckitt yeşil değildi. Kendisi pembeydi.

Soot kasabasındaki herkesin hemfikir olduğu üzere, tatlı, seven, yanakları pempe pembe bir duldu.

Merhum Bay Reckitt'in ecelinin nasıl geldiği bilinmiyor. Öldüğünü ve çiftin çocukları olmadığını bilmek kâfi gelir.

Bayan Reckitt bunu sık sık timsah gözlerinde timsah gözyaşlarıyla söylerdi. Yetimhanesi bu nedenle şans ve hayırserverliğin mutlu bir çarpışmasıyla kaderin ondan esirgediği aileyi vermişti ona.

Yetimler yakınlardan ve uzaklardan toplanır ve Soot kasabasının aidatlarıyla ödemesi yapılan büyük villada misafirperverce barındırılırdı.

O Noel ev çocukla doluydu. Evde asıl kalanlar yetimler olmakla beraber başka yerlerde yükümlülüğü olan bazı anne babalar zaman zaman evlatlarını Bayan Reckitt'in yanına bırakırdı. Bayan Reckitt hatırı sayılır bir ücret alırdı ama kendisinin dediği gibi, verilen hizmeti de unutmamak lazımdı.

Bayan Reckitt'in Şanlı Villa demekten hoşlandığı yetimhanenin ziyaretçileri kızların sıcak bir ateşin önünde dikiş yaptıkları neşeli, aydınlık salondan daima etkilenirlerdi.

Bahçede oğlanların faydalı aletler yapıp onardıkları bir atölye bulunuyordu. Villada bir derslik, bir arazi, bir zambak göleti ve iki yatakhane vardı. Küçük demir karyolaların hepsinin üzerinde sıcak tutan bir yorgan ve komodinin üzerinde düğme gözlü bir ayı vardı.

Noel, ah, tabii, Noel. Neşeli olma zamanıydı şimdi.

O sabah çocuklar yılbaşı ağacını süslüyorlardı. Salonda duran ağaç kasabanın sınırındaki kereste deposundan hediye idi. Güçlü

adamlar ağacı kesip tekrar dik oturtmuşlardı. Alt dalları bir orman kadar derindi. Tüylü tepesi yeşil bir kuş gibi yukarılardaydı.

Çocuklar üstlerinde kahverengi tulumlarıyla ağaca baktılar. Bayan Reckitt de çocuklara baktı.

“Cam süsleri kıran olursa kömürlüğe kapatılacak ve kendisine yemek verilmeyecek,” dedi. “Peki, merdiven neden ağacın tepesine yetişmeyecek kadar kısa? Siz tembelleri kısa merdiven yapmayı öğrenesiniz diye mi marangozluk dersine sokuyorum?”

Reginald elini kaldırdı. “Lütfen Bayan Reckitt, bundan daha uzun merdiven yapmak güvenli olmaz. Bu merdivenlerin çerçevesi A şeklindedir Bayan Reckitt, evet, ayrıca...”

Bayan Reckitt’in pembe yüzü kırmızıya doğru koyuluyordu. Öne çıktı ve incili monoklünün ardından Reginald’a baktı. Reginald Bayan Reckitt’in gözlerini kırpmadığını fark etti. “Peki madem,” dedi, “yapabileceğiniz en yüksek merdiven buysa şayet merdivenin üstüne sandalye koymak gerekecek, sonra kendin de sandalyenin üstünde dengede duracaksın ve ağacın tepesine PE-RİYİ KOYACAKSIN. Beni duyuyor musun?”

Onu duymamak imkânsızdı. Çocuklar ses çıkarmadılar. Sandalye getirildi. Reginald güçlükle kaldırabiliyordu sandalyeyi. Maud öne çıktı. “Lütfen Bayan Reckitt, Reginald sandalyeyle merdivene çıkamaz. Ayağı burkuldu.”

Bayan Reckitt gözlerini eğip Reginald’ın ağır siyah botuna baktı. “Yetimlerden daha çok sevmediğim bir şey varsa o da sakat yetimlerdir,” dedi, Reginald’ı onu yemeyi düşünüyormuş gibi incelerken. “Ronald, sen sakat bir yetim misin yoksa yetim bir sakat mısın? HA HA HA HA HA.”

“Pekâlâ Mavis. Görüyorum ki buradaki en ufak çocuk sensin, gelişim bozukluğu hep umut kırıcı olmuştur ama bu sefer iş görecektir. Ağaca tırman bakalım.”

Maud süslü alçı tavana doğru uzanan ağaca baktı. Ağacın en tepesi bir süs meleğin çenesinin hemen altındaydı.

“Çık bakalım, tam ortasına, en tepeye koy bu periyi.” Bayan Reckitt periyi çıkardı. Rafyadan yapılmıştı. “Dişlerinin arasında taşırırsın. İşte böyle. Bayan Reckitt bahtsız periyi ağzına koyarken gözlerine inanamayan korku içinde yetimlerden OOH ve AAH sesleri geldi. Bayan Reckitt periyi ağzında hiç zorlanmadan tutarak konuşmaya devam etti. “Benim zamanımda yetimler bu aptal ağaçtan yirmi kat yüksek bacalara çıkarlardı ve hiç zarar görmezlerdi.” Periyi ağzından çıkardı, varlığı ona aç olduğunu hatırlatmıştı. “Kuşluk öğünüm sosisli böreğimin zamanı geldi. Döndüğümde bu peri ağacın tepesinde olsa iyi olur. Ayrıca söylediklerime dikkat et: Tek bir cam süs bile kırılırsa kömürlüğü boylarsın!”

Bayan Reckitt sosisli böreklerine gitti. Reginald, Maud’un dişlerinin arasına koydu rafya periyi.

Maud ağacın ortasında durup gövdesine öyle tırmanması gerektiğini fark etti. Ağaç reçine ve kış kokuyordu. Alt dalları öyle kalındı ki sanki kendi özel ormanının içindeymiş gibiydi. Dünya yemyeşildi. Maud diğer çocukları artık göremez oldu. Gretel gibi ormanda kayboldu.

Ağaç dikenliydi ve iğne yapraklar adlarını hak ediyorlardı. Çok geçmeden elleri ve ayakları kanamaya başladı Maud’un, yüzünde kırmızı izler vardı. Gözlerini açmaya ya da yukarı bakmaya cesaret edemiyordu. Üşüyordu ve yüzü ıslanmıştı. Ağacın içinde kar yağıyormuş gibi garip bir hisse kapıldı.

İyice yukarı tırmandı. Bebekken ölen annesini düşünüyordu. Babası onu bir teyzeye, teyzesi bir kuzenine, kuzeni bir komşuya bırakmış, komşuysa onu bir eskiciye vermişti. Soot kasabasında eski giysileri ve kırık tavaları toplayan eskici onu Baby in Half’ta bir kadeh içkiye satmıştı. Oranın sahibi hiç bu kadar küçük bir çocuk görmemişti. Barda, içi doldurulmuş bir baykuşun yanında bir şişede yaşayabileceğini düşünmüştü. Satışlar için iyi olurdu.

Ama Maud’un başka planları vardı, oradan kaçtı. Yemek için yumurta çalarken yakalandı, hapse atıldı ve bir çocuğun tek ihtiyacının ekmek, tereyağı ve disiplin olduğunu sanan iyi niyetli yaşlı beylerden biri tarafından kurtarıldı.

Reckitt'in Yetimler, Kimsesizler ve Geçici Yere İhtiyacı Olan Küçükler Akademisi'nde disiplin vardı. Bazen ekmekle tereyağı da oluyordu. Ama oyun yoktu. Umut yoktu. Sıcaklık yoktu. Sevgi yoktu.

Maud buraya geldiğinde dokuz yaşındaydı.

"Bodurmuş," dedi Bayan Reckitt onu ilk gördüğünde. Giderlerden ve ızgaralardan küçük nesneleri almak için işe yarar."

Maud'a çok az yiyecek verildi ama o yetenekli bir hırsızdı ve genellikle kendisi ve diğer çocuklar için fazladan yiyecek bulmayı başardı.

GYİOK'lar (Geçici Yere İhtiyacı Olan Küçükler) bol miktarda iyi yiyeceğe sahipti: kekler, mantılar, muhallebiler vesaire. Güzel yatakları ve güzel ayıcıkları vardı, konaklamaları ve yemek menüleri standart olarak sunulurdu. Gerçekler bundan çok farklıydı. GYİOK'ların aileleri ani Monte Carlo seyahatleri veya ölmekte olan zengin akrabalarının yanına acil ziyaretler için yavrularını bırakırken yüklü bir ödeme yaparlardı.

Bayan Reckitt sürekli işlere ve parlak karnelere bel bağlamıştı. Böylece anne babası zengin ya da fakir olmayan yetimler ve kimsesizler ateş yakar, çizimleri boyar, saç tarar, yer süpürür, toz alır, paspas yapar ve eşya cilalarken, onları yetiştiren yetişkinler kadar bencil olan GYİOK'lar bütün bunların kendi hakları olduğunu düşünürlerdi.

Bugün, Noel Günü, GYİOK'ların kendi yemek odaları ve Noel Babaları vardı. İhmalkâr anne babalarından gelen pahalı armağanlar ağacın altına yığılmayı bekliyordu.

Yetimlerle kimsesizler daha sonra resim çizebilmek veya ip oyunu oynayabilmek için atılan ambalaj kâğıtlarıyla ipleri almak için sıraya girerlerdi.

Maud ağacın tepesine ulaşmıştı. Başı aniden şişman alçı melek heykelinin altında belirdi. Aşağıdaki çocuklar alkışladılar. Maud aşağı baktı, hata yapmıştı. Tam aşağıya baktığı sırada Bayan Reckitt'in sosisli börek randevusundan döndüğünü gördü.

Bayan Reckitt elleri belinde, “MARGARET! PERİ, LÜT-FEN!” diye bağırdı.

Maud perinin kolunu ağzından çıkardı, sonra sırtına dikilmiş asma yerini en üstteki dala tutturdu. Kan içindeki elleri ve kirpi gibi orasına burasına saplanmış çam iğneleriyle Maud Noel kadar kırmızı ve yeşildi.

Nasıl ineceğim diye kara kara düşünürken sol ayağının altındaki dal kırırverdi. ÇATIRT!

Maud orada yuvarlanıyor, sallanıyor, tutunuyor, düşüyor, devriliyor, kayıyor, çarpıyor, yakalıyor, kaçırıyor, ağacın koyu yeşil tünelinden aşağı aşağı iniyorken sonunda, ağacın dibinde doğum sahnesi için yığılmış saman balyalarının üstüne sağ salım kondu.

Hiç zarar görmedi.

Bütün çocuklar alkışlayıp tezahürat yaptılar.

“SESSİZ OLUN!” diye bağırdı Bayan Reckitt. Yanına yürüyüp Maud’u kolundan tuttuğu gibi samanın içinden çıkardı. “Ah, ah, ah!” diye haykırdı. “Sefil çocuk, her yerin iğne dolu, bak bana ne yaptın!”

Bayan Reckitt sıkıntılarını daha fazla dillendirmeden göreceğini gördü ve gördüğü şey yerde duran kırık bir cam süstü. Pörtlek gözleri parladı. “Ne dedim ben? NE DEDİM BEN?” Eğilip kırık süsü almaya çalıştı ama korsesi buna müsaade etmedi.

“O süsü bana ver!” diye bağırdı.

Maud titreyerek kırık camı aldı, elleri daha da kesildi ama o sırada camın içinde minik gümüş bir kurbağa olduğunu fark etti. Kurbağayı gizlemeyi başardı.

Bayan Reckitt, Maud’un günün geri kalanını kömürlükte geçirmesini emretti. Sonra her zamanki beyaz önlüğü ve lastik eldivenleriyle, çocukların her şeyinden sorumlu vekili Dr. Scowl ayak sürüye sürüye yanlarına geldi. Üzülerek, Maud’u kömürlüğe koymanın mümkün olmadığını söyledi, kömürlükte hâlihazırda dört çocuk vardı.

Bayan Reckitt mutsuz görünüyordu.

“Dışarıyı önerebilir miyim hanımefendi?” dedi Dr Scowl. “Bir çocuğun dışarıda kalması canlandırıcı ve sağlıklıdır. Dikkatsiz kö- çüğün kömürün dikkat dağıtıcılığından uzakta kabahatini düşü- nebileceğinden emin olabiliriz. Geçen gün ahlaklarını geliştirmek amacıyla kömürlüğe kapatılan çocuklar kömür parçalarıyla kale yapıyorlardı. Bir düşünün!”

Bayan Reckitt düşündü. Düşünmesi bittiğinde Maud’a dön- dü. “Sen! Dışarı! Palto, atkı veya eldiven yok. Güle güle.”

Reginald topallayarak öne çıktı. “Lütfen Bayan Reckitt, dışarı ben çıkayım. Maud benim hatırım için ağaca tırmandı.”

Bayan Reckitt’in nezaket kadar hoşlanmadığı bir şey daha yoktu. Sürüngen beyninin gelişmemiş hücreleriyle uzun uzun Reginald’a baktı. İki çocuk haşlamak varken neden bir çocukla yetinesiniz?

“Öyleyse, Rodney, bahçede Marigold’a katılabilirsin. Temiz hava! Ne kadar da nazığım! Bugün Noel ne de olsa.”

Orada toplanan yetimlerden bir çığlık koptu. Bayan Reckitt onlara bakmak için eteklerini döndürdü.

“Diğer işe yaramaz yetimlerin ağzından tek, bir tanecik, yersiz, acıklı, ufacak bir kelime dökülürse HEPİNİZ Noel’i dışarıda geçi- rirsiniz. Duydunuz mu?”

Yetimlerin anne babaları yoktu ama kulakları vardı. Duydular. Bütün salon sessizdi.

Sonra...

“DİNG DONG! NEŞEYLE YÜKSELİYOR,
CENNETTE ÇANLAR ÇALİYOR,
DİNG DONG! İŞTE GÖKYÜZÜ
MELEKLERİN ŞARKISIYLA YIRTILIYOR...”

Hissedemeyen bütün insanlar gibi duygusal olan Bayan Rec- kitt, “Soot Kasabasının Noel korusu!” diye haykırdı. “Onlara sı- cak panç ve erimiş jöle bebeklerden ikram etmeliyim.”

Ön kapıya gitti, yüzü bütün meyvelerden daha kırmızıydı, kalbi kapıdan geçen kardan daha soğuktu. Fenerler yakılmıştı, salonda ilahi sesleri yükseldi. Hava balmumu, yeşil ladin, brendi, karanfil, şeker ve şarap kokusuyla doldu ve ağaç ısıtıldı.

Dışarıda bahçedeki gölet donmuştu. Reginald ile Maud ısınmak için koşturup durdular ama Dr. Scowl onları büyük ateş karşısında büyük poposunu ısıttığı çalışma odasının penceresinden gördü. Koşmak daha çok oyuna, daha az cezaya benziyordu, bu yüzden onlara durmaları için bağırdı.

Maud'un gri tulumu inceydi, elbisesi daha da inceydi. Reginald gri şort ve keçeden yapılmış hardal sarısı bir ceket giymişti. Çok geçmeden çocukların rengi maviye dönmeye başladı.

O sırada göletin buz tutmuş yüzeyinin altından bir tıkırtı duyuldu. Evet, gayet net.

TIK TIK TIK.

Sesin ne olabileceğini merak ettiler ve bir an için ne kadar üşüdüklerini unuttular.

"İşte!" dedi Reginald. "Bak!"

Sıçrayışları arasında oturduğu yerde fincan tabağı büyüklüğünde izler bırakan büyük bir kurbağa hopladı.

Gümüş rengiydi. Parlak değildi. Gelgelelim hiç kırpmadığı gözleri gümüş yıldızlar gibi ışıldıyordu ve bakışları sabitti.

"Merhabalar çocuklar," dedi gümüş kurbağa. "Çocuklarım buzun altında mahsur kaldı."

TIK TIK TIK.

Reginald, "Onları kim hapsedti?" dedi.

"Geçmişte," dedi gümüş kurbağa, "bahçıvan kışları gölete hep bir kütük koyardı. Eğimli dururdu kütük. Suyun içinden kıyıya uzanırdı. O bize bir köprü olurdu, üstünden geçip gidebilir, ısınmak için buzun altına saklanabilir, beslenmek için karaya dönebilirlerdik ama şimdi kimse bizi düşünmüyor."

Maud, “Bizi de kimse düşünmüyor,” dedi. “Buradaki tüm yetimler Bayan Reckitt’in kalbinin buzunun altında kaldı ama asla kaçamasak da elimizden geldiğince size yardım edeceğiz.”

Gümüş kurbağa dinledi ve kurbağa olduğu için her zaman nemli olan gözleri yaşardı. Amfibikler ağlamaz ama Noel’deydik.

Reginald, “Buzu küçük küçük kırabiliriz!” diye bağırdı. “Burkulmuş ayağımla üstüne basabilirim! Bakın, botumun tabanı demirden.”

Gümüş kurbağa vücudunu salladı. (Kurbağalar başlarını sallayamaz.) “Çok tehlikeli. İçine düşüp boğulursun. Hayır, başka bir yol var. Cevabı kızın cebinde.”

Maud tulumunun cebini karıştırdı, kahvaltıdan sakladığı biraz pastırmayla çakıl taşı gibi sert bir şey vardı cebinde. Maud sert şeyi dışarı çıkardı. Kırık cam süsün içinde bulduğu küçük gümüş kurbağaydı bu.

“Evet,” dedi gümüş kurbağa, “Vırak bu.”

“Vırak mı?”

“Kurbağaların kraliçesidir Vırak. Kimse onu etten kemikten ya da ağdan ve sümükten hâliyle görmemiştir ama kimse onun bizi gözetlediğinden şüphe etmez. O katı gümüş kurbağa onun kutsal imgesidir. Şimdi sana söylediğimi yap ve elindeki göletin yüzeyine koy.”

Maud üç santimlik gümüş kurbağanın bu donmuş dünyada pek işe yarayacağına pek inanmıyordu ama kendisinden isteneni yaptı ve kurbağayı pürüzsüz buzun üzerine koydu.

Hiçbir şey olmadı. Maud titredi.

Reginald, “İşe yaramayacak,” dedi. “Buzu kırayım gitsin işte.”

“Seyreyleyin,” dedi gümüş kurbağa ve Noel olduğu için *Seyreyleyin* lafı süslü de olsa kabul edilebilirdi.

Minyatür kurbağanın ağırlığı altında karanlık bir leke yayılıyordu. Karanlık leke köpürdü. Bir iç çekiş ve bir çatırtı oldu. Havuzun yüzeyi ıslak ve çatlak çatlaktı.

“Eriyor!” dedi titremeyi unutmuş olan Reginald.

Eriyordu sahiden. Gölet erirken küçük kurbağa kırılan buzun önüne geçti, kurbağanın kaydığı yerde buz çatladı ve yumuşak su sert yüzeye yayıldı.

Bu kadarı yeterince çarpıcı gelmediyse, sonra daha da çarpıcı bir şey oldu. Havuzun yüzeyi birbirinin aynısı gümüş kurbağalarla doldu.

“Ne kadar küçük bunlar!” dedi Reginald.

“Daha yeni doğdular,” dedi gümüş kurbağa. “Ay gibi.”

Çocuklar yukarı baktı. Ay aşağı baktı, keskin, güzel ve gümüş rengiydi.

Reginald, “Artık üşümüyorum,” dedi.

Maud da üşümüyordu.

Gümüş kurbağa, “Dostlarım, çocuklarıma yardım ettiniz, şimdi çocuklarım size yardım edecek. Gelin ama dikkatli yürüyün!”

Maud ile Reginald gümüş kurbağayı takip etti, minik kurbağaların hepsi bir nehir gibi ayaklarının etrafında aktı. Ay onları aydınlattı ve çocuklar gümüş bir dere üzerinde eve doğru sürükleniyor gibi görünüyordu.

Çocuklar yemek odasının uzun pencerelerinden Noel ziyafeti için yapılan son hazırlıkları görebiliyordu. Ne kadar güzel duruyordu masa; kırmızı mumlar, kırmızı Noel patlangaçları, ipek masa örtüsü ve peçeteler. Maud masa örtüsüyle peçeteleri iyi biliyordu, ocakta ısıtılmış yassı demirle kendisi ütölemişti hepsini. Dört saatini almıştı.

“İçeri giriyoruz!” diye buyurdu gümüş kurbağa ve minik kurbağalar sihirli sihirli camdan içeri aktı, çocuklar da kendilerini bir anda içeride buldular. “Camı yöneten Ay’dır,” dedi gümüş kurbağa sanki bu her şeyi açıklarmış gibi.

İçeri girdikten sonra, her patlangacın içine iki küçük kurbağa tırmandı.

Yirmi dört minik kurbağa kendisini kristal su bardaklarının dibine bıraktı. Masanın ortasındaki bir cam kâsede güzel bir *trifle* vardı. Tatlıya süs diye konan küçük gümüş boncuklar göz açıp kapayana dek küçük gümüş kurbağalarla değişti.

“Şimdi, benim sevgili küçük kurbağacıklarım, cıva topları gibi istediğiniz yere dağılın ve ilk çılgılığı duyduğunuz andan itibaren sorun çıkarın.”

Maud, “Ne yapacaksın?” diye sordu.

“Belli bir görevim var ama onun sırası daha gelmedi. Bu arada Maud, sen ve bir düzine kurbağacık (elimdeki en hızlılar) salon-daki yılbaşı ağacının arkasına saklanacaksınız. Onlar ne yapacak-larını bilirler ve bir şey yapacakları kişi Dr. Scowl.”

“Reginald! Sen masanın altına gireceksin (kurbağa tarzı çöme-lerek) ve beylerin ayakkabı bağcıklarını birbirine bağlayacaksın, hanımlar ayakkabılarını çıkardığında, kimse bakmıyorken hep çı-karırılar, ayakkabıları birbirinden ayıracaksın, öyle ki kimse diğer tekini bulamayacak. Anladınız mı?”

Çocuklar başlarını salladılar.

“Harika!” dedi gümüş kurbağa. “Şimdi büfedeki jambondan alıp yiyin. Az zamanımız kaldı.”

Burnundan soluyan atların çektiği atlı arabalar meşalelerle aydın-latılmış merdivenlerin önünde sıraya girerken Soot kasabasının ileri gelenleri ve iyi yüreklipleri salona teşrif ediyorlardı.

Dr. Scowl beyaz önlüğüyle lastik eldivenlerini çıkarmış, kuy-ruklu smokiniyle gösterişli bir hâlde ayakta dikiliyordu.

Bayan Reckitt ilhamını büyük pembe pelte tatlısından alan bir gece elbisesi giymişti. Omuzlarında, dişleri kuyruğuna gelecek şekilde bağlanmış pembe bir tilki kürkü vardı.

Leydi Fleas parmağını kürkün dişlerine koyarak, “Ne kadar il-ginç bir kıskaç!” dedi. “Ah! Parmağımın kanadığını söylemeliyim!”

“Ha ha ha ha ha!” diye güldü Bayan Reckitt. “Noel için küçük şakam. Tam ölü sayılmaz.”

Hepsi içeri girdi, ileri gelenler ve iyi yüreklipler, kendinden memnunlarla gösterişçiler villadaki turlarından her zamanki gibi keyif aldılar: Onlara GYİOK’ların uyuduğu kuş tüyü yorganlarla ayıların olduğu odalar gezdirildi ama yetimlerin yattığı, çuvaldan

yatak örtülerinin, saman dolgulu yastıkların olduğu ve önü kapalı ocakta ateşin hiç yanmadığı odalar gösterilmedi.

Sonra çocukların lezzetli yiyeceklerle dolu yemek odası gösterildi; jöleler, kekler ve buharı tüten bir kuş ama onlara tüm bu yiyeceklerin yakında oradan kaldırılacağı ve yetimler için Noel yemeğinin kemikten ve kabuktan su gibi bir çorbayla kuru ekmek üstüne serpiştirilmiş azıcık et olduğu söylenmedi.

Altın saatli nazik bir beyefendi, “Küçük çocuklar için burası biraz soğuk,” dedi. Soot kasabasında yeniydi bu beyefendi. Bayan Reckitt ateşi yakmayı unuttuğunu fark etti.

“Eyyvah! Evet! Olacak şey değil! Hep birlikte Noel oyunları oynamaya ve ağacı süslemeye dalınca tamamen unuttum! Derhal yaktırayım.”

Bunu dedikten sonra kapıyı sıkı sıkı kapattı.

Kıbar bey, “Yetimler nerede?” diye sordu. “Günün şerefine her birine gümüş altı peni vermek isterim.”

Bayan Reckitt, “En güzel kıyafetlerini giyiyorlar,” dedi, “bütün günü oyun heyecanı ile geçirdiler. Ama merak etmeyin. Paraları bana verirseniz onlara Noel Anne kılığında dağıtıyorum.”

Nazik beyefendi, “Gerçekten de şanslı çocuklar,” dedi.

Şanslı çocuklar tam o anda, evi ve suyu ısıtan büyük fırına götürülmek üzere kömürlükten el arabalarına kürek kürek kömür yüklüyorlardı.

Çocuklar o kadar kararmışlardı ki kara gökyüzünün ve kara kömürün yanında gözle görünmüyorlardı.

Üst katta Dr. Scowl uzun zaman önce ölmüş bir çocuk korosunun “Çobanpüskülü ve Sarmaşık” şarkısını söylediği taş plağı koyunca Bayan Reckitt, “Ah, şarkı söylemelerini dinleyin!” diye haykırdı.

Böylece mutluluk ve aldatmacayla ısınıp duygulanan Soot kasabasının ileri gelenleri ve iyi yürekli yemeğe gittiler.

Yılanbalığı jölesinden oluşan daha ilk tabaklarını bitirmişlerdi ki hanımlardan birinin su bardağından bir yudum alıp

içtiğini çığlık atarak yanındakinin üzerine püskürtmesi bir oldu. Yanındaki, ipek elbisesinin pislenmesinin dehşetiyle ayağa fırlayınca ayakkabılarının kaybolduğunu fark etti. Solundaki beyefendi ona yardım etmek için nazikçe ayağa kalkayım derken *trifle* tatlısının üstüne kapaklandı ve tatlının içinden masaya onlarca küçük kurbağa fıskırdı.

Hanımlardan biri perdelere tutundu ve bir de baktı ki eline kurbağa yumurtaları bulaşmış. Kadın oracıkta bayılıverdi. Bir beyefendi kadının başını yastığa koymak için eğildi ve kadının peruğunun canlı bir şeymiş gibi hopladığını gördü.

Bayan Reckitt takviye kuvvet çağırmak için çana uzanırken tokmağa yapışmış kararlı bir kurbağa gördü veya gördüğünü sandı. Elinden geldiğince kuvvetle çaldı çanı ama hiç ses çıkmadı. Çanı öfkeyle ateşe attı, çevik kurbağanın çandan çıkıp tilki kürküne sıçradığını ve bir broş gibi sessizce üstüne oturduğunu fark etmedi.

Hanımların hepsi histerikti, hele ki ayakkabıları olmayınca. Reginald sayesinde Dr. Scowl dışında ayakkabıları birbirine bağlı olmayan tek bir beyefendi bile yoktu.

“Şu yaramaz yetimler!” diye bağırdı Bayan Reckitt. “Onların şakası olmalı bu! Asıl ben yapacağım şakayı! Onları cılız boyunlarına kadar pis kokulu lağıma gömeceğim.”

Soot kasabasına yeni gelen nazik yaşlı beyefendi bu patlama karşısında şaşkına döndü ve içten içe Şanlı Villa’daki her şeyin söylendiği gibi olup olmadığını merak etti. Bayan Reckitt’in savurduğu tehditler o an kimsenin umurunda değil gibiydi, misafirler kurbağalarla savaşmak ve ayakkabılarını bulmakla meşguldü.

Uzun bir zaman ve bol miktarda şampanya ikramından sonra herkes tekrar sofraya kuruldu ve mükemmel fırınlanmış etleri olaysız geçen bir süre boyunca tıkmaya başladı. Yetimhaneyi gezme görevini üstlenen Dr. Scowl dışında herkes.

Salonun sessizliğinde yüksek bir vırak sesi duydu. Vırak sesi mi? Değildir elbet. Sonra tekrar duyuldu, yılbaşı ağacından geliyordu

ses. Belki ağaçta yaşayan kurbağalar vardı... Ağaç kurbağaları mı? Ağaç kurbağaları yılbaşı ağaçlarında mı yaşardı? Belki de yetimler sorumlu değildi bu kargaşadan. Yine de cezalandırılacaklardı ama belki Bayan Reckitt kereste deposuna dava açabilirdi. Kaza demek para demektir.

Dr. Scowl bir ağacın kuytusuna girdi.

Maud'un kucağında yüz bin kurbağayla çevrili hâlde oturan gümüş kurbağa, "Şimdi!" dedi.

Hepsi tek vücut olup SIÇRADILAR ve kuyruklu siyah smokin giymiş doktor, hızlı kurbağacıklar mantar panoya takılı raptiyeler gibi etrafını kapladıkça kendini kurbağa kuyruğuyla, kurbağa gövdesiyle ve kurbağa kolu bacağıyla buldu.

Dr. Scowl dört ayak üzerine düştü, iki kararlı kurbağa gözkapıklarını tuttuğundan etrafını göremiyordu. Bağırarak için ağzını açmasıyla sıcak, kımıl kımıl beş kurbağa içeri atladı ve bir nilüfer yaprağına oturur gibi dilinin üzerine yerleşti.

Gümüş kurbağa, "Onu gölete götürüp içine atın!" dedi.

Mucizevi bir kurbağa hareketiyle doktor sanki gümüş tekerlekler üzerindeymiş gibi cilalı ahşap zeminde kaymaya başladı.

"Ho, ho, ho," dedi gümüş kurbağa. "Şimdi Maud, git ve bulabildiğin bütün yetimleri bul, onları karanlık, nemli, iç titreten deliklerinden çıkar ve yılbaşı ağacının etrafına oturt."

Yemek odasında misafirler beklenmedik olaylardan o kadar bitkin düşmüşlerdi ki patlangaçlarıyla Noel pudinglerini alıp yemek odasına açılan sıcak, rahat oturma odasına geçmeyi tercih ettiler.

Onlar odayı boşaltır boşaltmaz bin tane kurbağacık jambonu, hindi ve fırın patatesi alıp salonda toplanan yetimlere götürdü.

Kurbağalar parlak gümüş tabaklara, ayaklı kâselere benzer bir hâlde kümeleştiler ve her şey kolayca idare edildi. Reginald masanın altından sürünerek çıktı, konuklar ceplerini yere boşalttıkları için birkaç gümüş şilin daha zengindi.

Salonda çocuklar daha önce hiç yemedikleri kadar çok yemek yediler ve aç karınlarında o güzel, sağlıklı sıcaklığı hissettiler. Gü-lümsemeye başladılar, kimisi kahkaha attı. Birbirleriyle konuştular, üstelik fısıldayarak da değil, hepsi elindekileri paylaştı, kimse fazlasını almadı ve daha küçük çocuklar büyüyünce fırında patatesle evlenmeyi dilediler.

Rahat oturma odasında misafirler Noel tatlısı yiyerek sakinleştiler, Bayan Reckitt da ceza ve intikam düşünceleriyle kendini teselli etti. Hiçbir çocuğa bir ay boyunca yemek verilmeyecek ve kalanlara ibret olsun diye en az yarısı ölünceye kadar hepsi bahçede uyuyacaktı.

Şimdiye dek çocuklara karşı çok nazik olduğu dank etti kafasına. Ölmüş olsalardı beslenmeleri ucuz olurdu. Bugünden itibaren evine sadece ölü yetimleri kabul edecekti.

Altıncı Noel tatlısını yerken, Soot kasabasına yeni gelen kibar yaşlı bey kadeh kaldırmayı teklif etti, ardından geleneksel olarak bir çember etrafında herkes komşusuyla patlangaçları patlatacaktı.

“Bu şöleni düzenleyen Bayan Reckitt’e!”

“Bayan Reckitt’e!” dedi herkes, ağzına kadar Porto şarabı dolu kadehlerini kaldırırken.

Bayan Reckitt herhalde kızardı, yüzü kızaramayacak kadar kırmızıydı ama ciddi bir tavırla mırıldanarak teşekkür etti, daha çok başışın kendisinin daha da genişlemesini sağlayacağını belirtti, göbeğini kastetmek istememişti. Demir korseli hanımlar kıkırdadılar.

Bayan Reckitt, “Ama Dr. Scowl nerede?” dedi merakla.

Cenazecilik eğitimi almış, ceset hırsızlığında deneyimli, para kazandıktan sonra sahte bir unvanla insan içine karışmış olan doktor, bir nevi havalanarak göletin kenarına konmuştu.

Her bahçeden, her ormandan, her bataklıktan, her taştan, her hendekten, her yığından, her mahzenden, her peri masalından kurbağalar toplanmış, sessizce çömelmişlerdi. Vırak adına toplanmışlardı.

Gölet yeniden donmuştu ama bu, Dr Scowl gibi etli butlu bir ölümlü için zor olmayacaktı.

“Yollayın onu,” diye buyurdu gümüş kurbağa.

Tam patlangaçların çekileceği anda Bayan Reckitt çok büyük bir şeyin suya düşmesini andıran bir ses duydu. Ama kendisinin ve komşusunun patlangacını sıkıca kavramıştı ve her ikisinin de içinde ne varsa kazanmaya kararlı olduğu için küçük gözlerini yumdu ve tüm gücüyle şişko yumruklarını sıktı.

HEYYY – ÇOTANK – PAT – ÇATIRT – AY!

Derken bir barut parlamasıyla herkes güldü ve sonra BAĞIRDI.

Küçük kurbağa bombaları patlangaçlardan gözlere, burun deliklerine, ağızlara, dekoltelelere, pantolon altlarına, pantolon üstlerine fırladı, kıvrandı, kıvrıldı, zıpladı, bekledi, bekledi ve tekrar zıpladı.

Soot kasabasının ileri gelenleri ve iyi yürekli oturma odasından salona koştular, orada olması gerektiği gibi bağrıışmalar kesildi, çünkü ağacın etrafında bağdaş kurmuş, pejmürde üst başla oturanlar kartpostal yahut temsili GYİOK’lar değil, gerçek yetimlerdi.

Kaybolmuşlardı. İhmal edilmişlerdi. Kalpleri kırılmıştı. Kirliyidiler. Zayıftılar. Yorgundular. Yırtık giysiler ve tuhaf ayakkabılar giyiyorlardı ve saçları ya kesilmemişti ya da tamamen kesilmişti. Onlar çocuktu.

Karanlığa bakmaktan gözleri kocaman olmuştu ve artık bir şey olmasını beklemiyorlardı ama bugün bir şey olmuştu.

Kibar yaşlı beyefendi, “Buna nasıl cüret edersiniz hanımefendi?” dedi ve hanımlardan bazıları ağlamaya başladı.

Maud ayağa kalktı ve (gümüş kurbağanın ona söylemesini tembihlediği gibi), “Lütfen bu tarafa gelin,” dedi.

Böylece Noel misafirleri, dökülen yatakhaneleri ve çıplak yatakları gördüler. Soğuk odaları ve boş oyuncak kutusunu. Bir zamanlar oyuncak bir ayı vardı ama en küçük çocuklar onu pay-

laşmıştı, böylece birinin bacağı, diğerinin kolu vardı ve o gün cezalandırılan çocuğa, kendi yaralı kalbine başını yaslayabilsin diye başı verilirdi.

Sonra, fırına kömür atan çocukları buldular. Kümesteki samanların içinde uyuyan çocukları ve dışarıda, ayın altındaki çocukları.

Bayan Reckitt, içinde değerli eşyaların olduğu bir çanta hazırlıyordu. Tilki kürkündeki broşun seğirdiğini ya da kurbağanın bacaklarının gerildiğini fark etmedi. Kurbağalar arasında bir prenses olan bu kurbağacığın gümüş askerlerden oluşan bir müfrezenin küçük canlı alarmı olduğunu bilmiyordu.

Geldiler ve beklediler. Pelerinini giyip hindi bacaklarıyla gizli gizli yola çıkarken kurbağalar bilye gibi, aynı anda her yerde, rastgele, ayaklarının altında belirdi ve Bayan Reckitt kaydı, düştü, tutundu, yuvarlandı. Gümüş kurbağa ön kapıyı açtı ve Bayan Reckitt dışarı yuvarlandı, güm, güm, güm, merdivenlerden aşağı.

Bir daha da Soot kasabasında onu gören olmadı.

Hikâye böyle mi bitiyor?

Hayır! Noel'deyiz.

Nazik yaşlı beyefendi yetimhaneyi devraldı, çocuklara bakıldı, yemek verildi, artık dersleri, oyun saatleri, sıcak giysileri, yatakları ve ayıcıkları vardı.

Her yıl yılbaşı ağacı salonu süsledi ve tepesine bir yıldız veya bir melek yerine gümüş bir kurbağa koydular, gerçi bu kurbağanın kanatları vardı.

Maud büyüdü, yetimhanenin müdiresi oldu ve oraya giden her çocuk, şartlar ne kadar üzücü olursa olsun, bir yuva ve aşk buldu, asla soğukta dışarı atılmadı.

Reginald marangozluk dersleri verdi, bütün çocuklara evlerine nasıl bakacaklarını öğretti ve hatta yılbaşı ağacının tepesine kadar ulaşabilen özel bir merdiven bile yaptı.

Bir süre sonra Reginald ile Maud evlendiler ve Vırak bizzat düğünlerine gelip onlara, rivayete göre, asla tükenmeyen bir çanta gümüş para hediye etti.

Karşılığında Reginald ile Maud kurbağalar için bir dizi gölet kazdı, kurbağalar bir daha kışın buzun altında mahsur kalmadılar ve Noel'de en iyi olanlarımızla beraber şarkı söylediler.

Noel Arifesi İçin Peynirli Kırıtlarım

Yeni yıl çoğumuz için 1 Ocak'ta başlayan takvim günüdür. Romalılar ocak ayına kapıların, zamanın ve geçişlerin tanrısı İanos'un adını vermiştir. İanos'un iki yüzü vardır çünkü hem geriye hem ileriye bakar.

Şahsen yeni yıl kararları vermiyorum, onun yerine ruhsal bir temizlik yapıyorum. Neyi tekrarlamamayı tercih ederim?

Kendini tekrar eden yalnızca büyük T harfıyla Tarih değil, kendi kişisel tarihimiz de tekrar ediyor. Olumsuz kalıpları ve düşünceleri değiştirmek zordur. Bir şeyleri farklı yapmak, yıkıcı ve kendi kendine zarar veren davranışları bırakmak, en büyük düşmanımızla, yani kendimizle işbirliği yapmaktan vazgeçmek zordur.

Herkesin sarhoş olduğu ve detone şarkılar söylediği bir yılbaşı arifesi partisindense yeni yılın ilk günü parti vermeyi tercih ederim.

Benim için yılbaşı arifesi tıpkı Noel arifesi gibi düşünmek için bir fırsattır.

Hatırlama zamanıdır.

Anıların oluşumu kronolojik değildir. Zihinlerimiz, bir şeyin ne zaman olduğundansa *neyin* ve *kimin* olduğuyla ilgilenir. Zaman geçtikçe yılı veya ayı yanlış hatırlamak eski önemini yitirir. Zamanını daima kestiremeyiz ama *Böyle oldu* diyebiliriz.

Zaman içinde ayrılan anılar genellikle yan yana hatırlanır; günlük tarihleriyle hiçbir ilgisi olmayan, tamamen hislerle ilişkili duygusal bir bağlantı vardır.

Hatırlamak müze gezmeye benzemez. Bakın! Cam kutuda uzun zamandır kayıp olan nesne duruyor. Hafıza bir arşiv değildir. Basit bir anı bile bir kümedir. Vaktinde çok önemsiz görünen bir şey, daha sonra belli bir zamanda hatırladığımızda ansızın anahtar hâline gelir. Bizler ne yalancıyız ne kendimizi aldatıyoruz,

tamam, hepimiz yalancıyız ve hepimiz kendimizi aldatıyoruz ama biz değıştikçe anılarımızın da değıştiğı bir hakikat.

Yine de bazı anılar hiç değışmiyor gibi. Hepsi, içlerindeki acıyla yapışkan bir kıvam almış ve bilinçli olarak anılarımızı hatırlamadığımız zamanlarda bile onlar bizi hatırlıyor gibi. Etkilerinden bir türlü silkinip kurtulamıyoruz.

Bunun için harika bir terim var: Eski şimdi. Bu olaylar geçmişte oldu ama her gün bizimle birlikte her yere geliyor.

Yılbaşı arifesinde biraz kendi içinde tefekküre dalmak terapiye gitmenin mümkün kıldığı detoksun yerini tutmaz ancak zihinsel ve duygusal haritamıza bakmamıza, birtakım mayınların yerini tespit etmemize yardımcı olabilir.

Bazı kötü anılar aslında başkalarının yüküdür ama sanki bir sürü valiz hazırlayıp kendisi sadece el çantası taşıyan bir diva için çalışıyormuşuz gibi yanımızda sürükleriz bu yükü.

Neden taşıyorum bu çöpü? Güzel bir yeni yıl sorusu.

Yahudilik geleneğinde Kefaret Günü olan Yom Kippur, Yahudi yeni yılı olan Roş Haşana’tan on gün sonraya denk gelir. Yeni Yıl ile Kefaret Günü arasındaki bu sürenin bir düşünme dönemi, yeniden başlamanın ve kefareti ödenmesi gereken şeyi görme zamanı olduğunu söyleyen bir Yahudiyle evliyim. Yahudilik uygulamaya teşvik eden bir dindir, sadece el ovuşturulup ah vah edilmez, o konuda bir şeyler yapılır.

Kefaret fikrini seviyorum; yanlış yaptığımızı bildiğimiz noktada pratik bir yanıtıdır kefareti. Belki başkaları bize yaptıkları yanlışın kefareti ödemeyecekler ama belki biz kendimize yaptığımız yanlışın, yani kendimize zarar vermemizin kefareti ödeyebiliriz.

Freud’un çok zekice idrak ettiği üzere zamanda geriye gidebilir, geçmişini iyileştirebilirsiniz. Bir hakikat olarak sabitlenebilir –olan oldu– ama hayatımızın devam eden hikâyesinde sabitlenmemiştir.

Anılar değışim için araç olabilir, bize karşı kullanılan bir silah ya da taşımamız gereken bir yük olmak zorunda değil.

Anılar bazen ölüleri anmak için gittiğimiz yerlerdir. Sevdığımız kişinin burada olmayacağı o ilk, korkunç yeni yıl hep olacaktır.

O kayıp ve üzüntü köşesinde sessizce oturmak ve duyguların bizzat o duygular olmasına izin vermek iyidir. Bu anılar sıvıdır, ağlarız.

Güzel anılar, mutlu anılar da yad edilmelidir. Kötü şeylerin çoğunu hatırlarız ama iyi şeyler konusunda çok özensiziz. Yılı size getirdikleriyle hatırlayın. Değerli gördüğünüz küçük bir şey ol-duysa bile o küçük şey değerlidir.

Ama tüm bunların peynirli kırırla ne alakası var? diyebilirsiniz.

İster yeni yılın ilk günü partisi için olsun ister kendiniz veya ke-diniz köpeğiniz için düzenlediğiniz küçük, kişisel yılbaşı arifesi partiniz için olsun, bu bisküviler en iyisidir.

Peynirli kırırları, yanında buzdolabından soğuk soğuk çıkar-dığım, tatlı olmayan sek bir şeri ya da misket limonlu gazozla yemeyi severim. Kırmızı şarap isterseniz, Chiroubles, Gamay veya Zinfandel gibi serinletici açık kırmızı şaraplarla veya fazladan par-mesan eklediyseniz Dolcetto d’Alba ile deneyin. Çok güzel olur.

En sevdiğim Hollanda markasının bisküvilerine palmiye yağı koyduğunu fark edince peynirli ktır yapmaya başladım. Palmiye yağı insanlar için de doğa için de iyi değil.

Altın kuralım şu: Bir şeyi kendiniz yaparken asla kullanmaya-cağınız malzemeleri içeren yiyecekleri satın da almayın.

Peynirli kırırlar için bir raf ömrüne gerek yok, en fazla on da-kikada hepsi biter zaten.

Öyleyse bunu deneyin. Hızlı. Basit. Eğlenceli. Zaten kendi içinde birazcık tefekküre dalan, bir bisküviyi de hak eder.

GEREKENLER

1/2 lb (225 gr) kaliteli tuzlu tereyağı

1/2 lb (225 gr) organik sade un

1/2 lb (225 gr) peynir karışımı
Tuz (tadına bakıp ekleyin)

Peynir karışımı hakkında: Temel malzemeniz pastörize edilmemiş çedar peyniri olmalı ama ben içine gravyer peyniri ve parmesan da karıştırıyorum. Evet, hepsi pastörize edilmemiş peynirler. Burada bakteriler konusunda uzun bir makale yazabilirim ama Noel'deyiz ve bakteriler pek bayramlık bir konu değil. Onları suçlamıyorum, uygun değil sadece. O zaman on ikinci gece geçer geçmez pastörizasyonun artularıyla eksilerini araştırın ve doğru söyleyip söylemediğimi görün...

Peynir seçimine gelince, mavi peynir veya krem peynir kullanamazsınız, ancak sevdiğiniz sert bir peyniriniz varsa, yerel bir peynir mesela veya buzdolabında kalmış bir peynir varsa deneyin gitsin. Kısa süre sonra en sevdiğiniz lezzeti bulacaksınız zaten. Peynirli bisküviler de doğal olarak, dolapta kalmış ya da tarihi geçmiş bir yiyeceği kullanmak gerektiği için icat edildi kesin. Kokulu peynirler mesela...

(Yazarın notu: Kokulu peynirleri tüketmenin güzel bir yolu da köpeklere yedirmektir.)

YAPILIŞI

Tereyağıyla unu ekmek kırıntısı görünümüne kavuşana kadar bir kâse de birbirine yedin, derseniz mutfak robotundan da geçirebilirsiniz.

Şöyle güzel, hamurumsu bir karışım olana kadar peyniri ekleyin. Çok kuruyorsa biraz süt veya yumurta ekleyin.

Pürüzsüz ve sert bir kıvam alana kadar hepsini yoğurun.

Karışımı yaklaşık yirmi santimlik rulolar hâlinde yuvarlayın, çok kısa olursa uğraştırır, çok uzun olursa zorlar.

Ruloları sertleşmesi için buzdolabına koyun (Gidip seks oynuncağı yaptığınızı biliyorum ama o konuya girmiyoruz).

Peynirli kırıtlarınızı yemek istediğinizde fırınınızı 180°Cde ısıtın. SICAK olsun. Benim Aga fırınım var ve diğer fırınların dilinden hakikaten anlamıyorum (gürültü beni tedirgin ediyor) ama halledebiliriz.

Sizin de Aga fırınınız varsa üst fırın gözünü kullanacaksınız.

YAPIŞMAYI önlemek için fırın tepsisini hafifçe yağlayın veya pişirme kâğıdı kullanın (bu kâğıtlar sonradan ateş yakmak için de işe yarar).

Ruloları yemek istediğiniz bisküvileri hayal ederek ince dilimler hâlinde dilimleyin ve 15 dakika fırınlayın.

Bu rulolar iyi donar.

İşte bu kadar! Peynirli kırıtları nankör parti konukları için yaptıysanız bile, kendiniz, kediniz, köpeğiniz ve tefekkür zamanınız için de birkaç tane ayırın.

ASLAN, TEKBOYNUZ VE BEN

Bu olmadan önce, bir melek tüm hayvanları –her türden hepsini– sıraya koydu, çünkü bu meleğin elinde Gemi’den kalan tam liste mevcuttu.

Çoğu hemen elendi: örümcekler, maymunlar, ayılar, balinalar, morslar, yılanlar. Kısa süre sonra, eleme turuna ulaşmak için aynı anda dört ayağın yerde olması gerektiği ortaya çıktı. Ciddi bir rekabet vardı: atlar, kaplanlar, boynuzları bilinmeyen bir ormana uzanan bir geyik, bir tartışma gibi siyah beyaza boyanmış bir zebra.

Fil dünyayı sırtında taşıyabilirdi. Köpekler ve kediler çok küçüktü, su aygırı çok dik başlıydı. Yapboz grafitisi desenli bir zürafa vardı. Sığır gibi deve de başka yerlerde aranıyordu. Uzun süre sonra sadece üçümüz kaldık. Aslan, tekboynuz ve ben.

Önce aslan konuştu. Mevcut pozisyon: Ormanın Kralı. Özgeçmiş: Herakles ve Samson’la, ayrıca Danyal ile de aslan çukurunda çalıştı. Özel güçleri: Özel güç. Zayıf yönleri: Bildirilmedi. Melek hepsini yazdı.

Sonra tekboynuz konuştu. Mevcut pozisyon: Efsanevi hayvan. Özgeçmiş: İbranice *Re'em*, yani evcilleştirilemeyen hayvan. Özel güçleri: Bakirelerle arasının iyi olduğu biliniyor. Zayıf yönleri: Kaybolma eğilimi. Melek hepsini yazdı.

Sonra sıra bana geldi.

Aslan, “Eşek gibi anlatacak,” diye fısıldadı. Anlattım. Öyleyim zaten. Adına yaraşır bir eşek. Mevcut pozisyon: Eşekten beter. Özel güç: Her şeyi her yere taşıyabilir. Zayıf yönleri: güzel değil,

soylu değil, önemli değil, zeki değil, farkına varılmaz, herhangi bir ödülü yok...

Melek hepsini yazdı da yazdı. Sonra melek bize eşitliği bozacak bir soru sordu: Tek bir cümleyle neden bu işe uygun olduğumuzu söyleyebilir miydik?

Aslan önce konuştu. “Şayet kendisi dünyanın kralı olacaksa onu hayvanların kralı taşımalı.”

Tekboynuz, “Şayet kendisi dünyanın gizemi olacaksa, onu aramızdaki en gizemli taşımalı,” dedi.

“Eh, şayet dünyanın yükünü taşıyacaksa, onu benim taşımam en iyisi,” dedim.

Böylece kendimi, toynaklarımın altında kırmızı çöl, başımın üzerinde siyah bir örtü gibi açılan gökyüzü ve sırtımda uyuyan yorgun bir kadınla küçük Bethlehem kasabasına doğru usul usul yürürken buldum.

Ah, ama burası bir gösteri için açılan küflü, paslı, köhne bir bula-maçtan bozma bir kasabaydı, insanları küfürler savuruyor, yaygara koparıyordu, her şey almak, satmak ve parayla ilgiliydi, mallar yeniden yola çıkmadan önce işler iyiyken şanslarını kullanıyorlardı. Vergiler vardı ve buradaki herkes ödemek zorundaydı, herkes bu bir gece için katlanmak zorundaydı, öyle ki fareler bile deliklerini kiralyorlardı, kuş yuvalarından sakalları ince dallar ve kurtçuklarla dolu yolcular sarkıyordu, karınca yuvaları ağzına kadar doluydu, arı kovanlarının her birinde üç aile vardı ve donmuş göle tık tık vurup balıklardan onu içeri almalarını isteyen bir adam vardı.

Her yatak ve her yatak altı, her sandalye, minder, perde, halı ve her çıkıntı, oyuntu, raf, siperlik, boşluk, raf, dolap ve arabadan sıkış tepiş kollar bacaklar fırlamıştı. Hana vardıgımızda kapının iki yanında iki büyük boş çömlek vardı.

Eşek olduğum için yiyecek bir şey var mı diye kafamı içlerinden birine soktum. Ansızın saksıdan sakallı bir surat çıktı ve bizi hanın çok dolu olduğu konusunda uyardı, öyle ki kendisiyle

ağabeyi sundurmanın iki yanındaki zeytin ağaçlarını sökmek zorunda kalmışlardı. Gerçekten de kavun kafalı ağabeyi öbür çömleğin içinden uzanmış, kaşlarını çatıyordu.

Efendim Yusuf iyimser bir adamdı.

Kapıyı çaldı. Hancı kapıyı açtı ve posta kutusunda uyuyan çocuk yere düştü.

“Yer yok,” dedi hancı.

Yusuf, “Sırf karım için de mi yok?” diye sordu. “Bu gece bir Oğul doğuracak.”

“O hâlde yıldızların ışığında doğurmalı,” dedi hancı kapıyı kapatırken. Yusuf ayağını araya koydu.

“Bak,” dedi hancı, “şaka yaptığımı mı sanıyorsun?” Beş örümceğin, babalarının ağlarını hamaklara düğümlediği altı bebeğe kasvetli kasvetli baktığı yukarıdaki kirişleri işaret etti.

Yusuf peki der gibi başını salladı, arkasını dönmek üzereydi ki hancı, “Ahırın arkasına git, orada bir şey bulursun belki,” dedi. O gece hayvanlar garip bir şey olacağını biliyorlardı çünkü hayvanlar garip bir şey olacağını daima bilirler.

Kendi aralarında mırıldanıyorlardı. Öküz bir yıldızın giderek daha çok parladığını görmüş, deveyse bir kral için çalışan kardeşinden kralların o gece Bethlehem’e seyahat ettiği haberini almıştı.

Meryem, Yusuf ve ben kalabalık ahıra doğru ilerledik. Ahır tatlı, ılık gübre ve kuru saman kokuyordu. Acıkmıştım. Yusuf hemen bir çuvalın içine saman doldurup üzerine heybeden aldığı battaniyeyi serdi. Deri matarasına kuyudan su doldurmak için dışarı çıktı ve nazik bir adam olduğu için gelirken susamış hayvanlar için de tatlı su getirdi. Meryem hayvanların sağladığı sıcaklıktan memnundu. Bir süre uyudu.

Eyerim çıkarılıp tüm yükler sırtımdan indirildiğinde Yusuf yemeğimi yemem için beni avluya çıkardı. İliklere işleyen keskin bir soğuk vardı. Yıldızlar çanlar gibi parlak görünüyordu. Kapkara gökyüzünde yeni kesilmiş bir ay dilimi vardı ve kasabanın ötesindeki tarlalar o ayın altında görülebiliyordu, fakat uyuyan birinin gördüğü rüya gibi, uyanık birinin gördüğü gibi değil.

“Bu gece bir şeyler olacak,” dedi öküz. “Omuzlarımda hissedebiliyorum.”

“Kokusunu alabiliyorum,” dedi köpek.

“Bıyıklarımı titretiyor,” dedi kedi. At kulaklarını dikti ve yukarı baktı. Aç olduğum için yemeye devam ettim. Ancak bir eşeğin yiyebileceği gibi yerken ışığın toynaklarımda parladığını ve ahırın etrafındaki devrilmiş, çiğnenmiş ve buzlu toprak parçalarının griliğini silip parlattığını gördüm. Yukarı baktım, hanın arkası yıkık dökük ve karanlıktı ama ahır ıslık ıslık. Çatı sırtının kaygan kil kiremitleri üzerinde iki yaratık oturuyordu, ayakları temiz ve çıplaktı, saçları hızlı bir nehir gibi akıyordu ve ikisi de sırtlarında uzun birer borazan taşıyordu.

Üstlerinde kenarı yere çok yakın olan bir yıldız vardı, çatıyı ikiye böleceğini ve ışığını çatının kurtlu aşıklarına sıkıştıracağını düşündüm, böylece ahırla yıldız birlikte saman, gübre ve başka bir dünyadan tek parça olacaktı.

Büyük bir kargaşa oldu ve boncuklarla süslenmiş, fırçalanmış üç deve üzerlerinde tüten buharla avluda durdu. Tek bir kelime işitmeleriyle develer diz çöktü ve onlara binen kralların her biri kıymetli bir kutu açtı.

Bütün bu ışık ve hareket arasında küçük kapıdan sessizce geçtim ve diğer hayvanların içinden Yusuf’un Meryem’le birlikte diz çöktüğü yere doğru ilerledim. Meryem de bizim gibi elleri ve ayakları üzerinde duruyordu. Akan su gibi canlı bir ağlama sesi duyuldu.

Canlıydı, kanlı ve hamdı, ıslaktı ve o soğukta nefeslerimiz gibi tütüyordu. Bebeğin yüzü buruşuk, gözleri kapalıydı, Yusuf’un eli sırtından daha büyüktü. Derken borazan sesleri duyuldu ve ahırın ön tarafı ayrılıp havaya uçtu. Yukarı bakınca meleklerin ayaklarıyla sarkan çatıyı ittiğini, vücutlarının sırt hattında gergin durduğunu, bir şeyin başlangıcını, bir şeyin sonunu müjdelediğini gördüm, söylenecek sözleri bilmiyorum ama başlangıçlar ve bitişler birbirine bağlıdır ve birbirlerine doğru katlanır, pencere kepenkleri gibi, meleklerin kanatları gibi.

Başımı arkaya eğdim ve borazanlara katılmak için anırıp durdum. Burnum o kadar yukarıda ve çatı o kadar aşağıdaydı ki şarkı söylerken meleğin ayağı burnuma süründü.

Ahırda hepimiz dışarı savrulduğumuzdan kimse kalmamış olmasına rağmen krallar içeri girdiler, geçmiş ve gelecek zaman rüzgâr gibi etrafımızda kükrüyordu. Üstümüzdeyse ebediyet vardı, melekler gibi, bir yıldız gibi. Krallar diz çöktüler ve en gençleri ağlamaya başladı.

Sonra koyun postu giymiş, koyun ilacı kokan dört çoban, sıcak et suyu ve koyun etiyle geldiler, etleri tahta kâselere koydular, Yusuf kendisine yaslanan Meryem'i besledi, bebek pelerininin altındaydı, vücudu Meryem'in vücudunu aydınlatıyordu, öyle ki meleklerin altınından ve gökyüzündeki bütün yıldızların gümüşünden daha çok parlıyordu bebek. Bebeği sildiler. Bebeği kumaşlara sardılar ve yemliğe yatırdılar.

Gecenin bir vakti aslan, yumuşak pençeleri üzerinde içeri girdi ve başını eğdi. Gecenin bir vakti, duvardaki düşünceden daha büyük olmayan bir boşluktan tekboynuz bebeğe boynuzuyla dokundu.

Sabah oldu, esnemeli, gerinmeli, burun çekmeli, homurdanmalı, ayak sürümeli bir sabah. Hanın önüne gittim, sundurmanın yanında çömleklerinin üzerine oturmuş kaşları çatık kavun kafalar, teneke fincanlardan koyu kahve içiyorlardı.

"Şu eşeğin burnuna bak," dedi biri.

"Ne yemiş ki?" dedi diğeri.

Burnumun kadifemsi ucunu görmek için gözlerimi kıstım ama bir tuhafılık göremedim.

Dört bir yanda kasaba uyanıyordu, tüccarlar ve çobanlar, deve güdenler ve sarraflar ve harika bir şeyin olduğuna dair fısıltılı haberler.

Hancı handan çıktı. Haberi ilk duyan o oldu. Kral Hirodes Bethlehem'e geliyordu, ne büyük şeref, ne büyük iltifat, yıldızın anlamı bu olmalıydı, bir de boş şarap fıçısında uyuyan abuk sabuk

konuşan o sarhoşun söylediği alametler vardı, ahır çatısında melekler var, demişti. Bana baktı.

“Burnuna ne oldu senin?”

Üç kral, bölük pörçük bir rüyada başka bir yoldan dönmele-ri için uyarılmış, şafak sökmeden de gitmişti. Çobanların sabah ateşlerini yaktıkları tarlalara doğru dans eder gibi hareket eden tek hörgüçlü develerini görmüştüm.

Yeni biten geceden geriye, kıymetli eşyalarla dolu üç kutu, meleklerin zamanın kenarından ayaklarını salladıkları çatıdaki delik ve ahır kapısının uçmuş olması dışında hiçbir şey kalmamıştı. Yusuf kutudan aldığı bir altınla kapının parasını ödedi ve hancıya bebeği gösterdi, doğuda görülen yıldız hakkında konuştular ve hancı Hirodes hakkında övünerek fikrini söyledi, melekler hakkında duyduğu saçmalıkları anlattı. Sonra ben köşeyi döndüm, burnum önden gitti.

“Vay başıma gelen,” dedi Yusuf.

Meğer ben anırırken meleğin ayağı burnuma değdiğinde burnum başka bir dünyayı ilan eden borazan kadar altına dönmüştü.

Hirodes’i beklemedik. Kimseye nereye gittiğimizi söylemeden Mısır’a doğru yola koyulduk, Meryem’le bebeği günlerce, gecelerce güvende olacakları yere taşıdım.

Bazen hava çok soğuk ve berrakken, o günkü yolum bitmiş sı-
cak ahırda yarı uykuda yarı uyanık dikilirken bir borazanın ağzını
görür gibi oluyorum, sonra uzun gövdesini, yıldızların kenarın-
dan sarkan temiz ve beyaz bir ayağı. Sesimi yükseltip anırıyorum,
hatırası için, kutlamak için, uyarmak için, şans için, burada, aşa-
đıda olan ve başka bir yerde gizlenen her şey için. Saman, gübre
ve başka bir dünya.

Yılbaşı İçin Etli Sandviçim

Yeni yıl kararları konusunda hiç iyi olmamışımdır. Yılbaşı arifesi benim için Noel arifesi gibi bir tefekkür zamanıdır. Geriye bakmak için iyi bir zamandır, bir şeyleri daha iyi yapmak amacıyla değil, bu sadece kulaçlarınızı düzeltmek için yüzme egzersizi yapmak veya Fransızcanızı geliştirmek gibi pratik şeylerde işe yarar. Yok, mühim konular daha iyi değil, daha farklı yapılmalıdır.

Sevgilinizle veya çocuklarınızla ilişki kurma şekliniz olabilir. Hayatınıza daha fazla neşe katmak için olabilir. Zaman yaratmak için olabilir. Bir şeyi bırakmak için olabilir.

Bir şeyleri farklı yapmak zordur. Alışkanlıkları severiz. Sanırım insanlar bu yüzden yeni yılda alışkanlıklarını bırakmaya karar veriyorlar. Bazıları bunu irade gücüyle beceriyor, çoğumuz başarısızlığa uğruyoruz. Eylemler ve davranışlar (alışkanlıklar) yüzeyde yer alır. Belli eylemlerimiz ve davranışlarımızın nedenleri genellikle derinlerde yatar ve bu nedenle kendimizle ilgili daha temel bir şeyi değiştirmedikçe davranışlarımızı değiştirmemiz zordur.

Eski bir Yahudi arkadaşım olan Mona der ki, hayatını iki çanta taşıyarak geçirdiğini ve problemini hangi çantaya koyacağını bilmen gerekir. Bir çanta zaman ve paradır. Diğer çanta ise yaşam mücadelesidir.

Yaşam mücadelesi, maddi ihtiyaçlarınızı karşılama çabasının ötesinde canlı bir bilince sahip olmayı da içerir. Bu mücadeleye ölümle uzlaşmak da dahildir.

Bayan Winterson yeni yılı kasvet ve beklenti içinde kutlardı. Bu kadın yaşamı ölüm öncesi bir deneyim olarak gören bir kadındı. Bir yerlerde daha iyi bir dünya vardı ama otobüs güzergâhı üstünde değildi ve kendisi araba kullanmayı bilmiyordu.

Her yıl –yüksek sesle– bu sene son senesi mi diye merak ederdi. Ayrıca bu senenin kıyamet yılı olup olmadığını da merak ederdi.

Geleneğimiz şöyleydi: Gecenin bir yarısı, ben uyurken ve babam gece nöbetindeyken, Bayan W. merdivenlerin dibinde durur, kendi sur borusunu üflerdi. Evde borazanımız yoktu, bu yüzden genellikle mızıka, tarak veya kâğıt kullanırdı. Bazense tavaya vururdu.

Aşağıya koşup merdivenlerin altındaki dolaba girmem gerekirdi, bu dolapta iki tabure ve bir gaz lambası vardı, bir sürü de konserve yiyecek. Sonra İncil okur, şarkı söylerdik. Kıyamet geldiğinde bir melek bizi kurtarana dek merdivenlerin altında bekleyecektik. Meleğin kanatlarının merdivenlerin altına nasıl sığacağını merak ederdim ama Bayan Winterson meleğin içeri girmesine gerek olmadığını söylerdi.

Tüm bu hikâyede babamın nerede olduğunu bilmiyorum ama savaştan kalma teneke miğferi hâlâ duruyordu, bu yüzden belki de onu giyip dışarıda beklemesi gerekiyordu.

Ahır zamanda yaşıyorduk. Bu şekilde yaşıyorsanız sürekli tetikte yaşarsınız. Ben öyleydim. Hâlâ öyleyim. Geçmişimizden yanımızda taşıdığımız çok şey var. Şayet bunu değiştiremiyorsak yapabileceğimi ikinci en iyi şey fark edip adını koymaktır.

En azından bu şekilde gülebilir ya da belki kendiniz için bir anlam çıkarabilirsiniz.

Saat gece yarısını vurduğunda ateşte takvimi yakmak gibi bir ritüelimiz vardı. Bunu hâlâ yapıyorum. Evin içinde dolaşp eski takvimleri toplamayı severim. Bugünlerde görüyorum ki çok az insan ateş yakıyor, kâğıt öğütücüler aynı şiirsel hissi vermiyor ben-
ce.

Bir arkadaşım bir sayfaya pişmanlıklarını yazıp mutfakta mum ateşinde yakıyor mesela. Başka arkadaşlarım havai fişekler patlatıyor, fişeklerin hepsi bir dilek taşıyor.

Ateş kutlamalara yakışır, muhaliftir. Işık ve ateş, zamanın acımasızlığına karşı her zaman ruhun simgesi olmuştur.

Gece yarısına doğru radyoyu açarım. BBC’de Big Ben’in tam saati vurduğunu duymanın vakur ve geleneksel bir hissi var.

Büyük çanın ilk vuruşunda eski yılı dışarı çıkarmak için arka kapıyı açarım ve o giderken yanında dururum. Güle güle! Son vuruşta, yeni yılı içeri almak için ön kapıyı açarım, onu gelirken karşılarım.

Bu çok kolay bir iş değil çünkü arada takvimlerle birlikte şöminenin yanından geçmem gerekiyor.

Genellikle, herkes bazen biraz duygusallaştığı için, kendi kendime Tennyson şiirleri okurum:

*Çalın, vahşi çanlar, çalın vahşi göğşe,
Uçan buluta, donuk ışığa:
Ölüyor yıl, batıp.karanlığa;
Çalın vahşi çanlar, ölsün ölecekse.*

Çok uzun olan *In Memoriam* (Anısına) şiirinin bu bölümünün geri kalanı epey kötü, bu yüzden ilk mısralardan şaşmam. Büyük bir şair olmak, her zaman müthiş şiirler yazacağınız anlamına gelmez.

Bu da kendi içinde bir yeni yıl dersi.

İnsanız biz, makine değiliz. Kötü günlerimiz oluyor. Psikolojik sıkıntılar yaşıyoruz. İlham alıyoruz ancak başarısız oluyoruz. Yolumuz düz bir çizgiden ibaret değil. Kırılan kalplerimiz ve ne yapacağımızı bilmediğimiz ruhlarımız var. Öldürüp yok ediyoruz ama aynı zamanda bir şeyleri inşa edip mümkün de kılıyoruz. Ay'a gittik ve bilgisayarları icat ettik. Çoğu şeyi dışarıdan alıyoruz ama yine de kendimizle yaşamak zorundayız. Artık çok geç olduğuna inanan kötümserleriz, ne olmuş yani? Bizler ikinci şansa âşık sonradan açılan çocuklarız. Her yeni yıl da başka bir şanstır.

Zaten yeni yıl dediğimiz nedir ki?

1752'ye kadar İngiltere ve kolonilerinde (kusura bakma Amerika) senede iki yeni yıl vardı çünkü yasal yeni yıl 25 Mart'ta, Meryem Ana Yortusunda başlardı, adı böyle zira Meryem İsa'yı 25

Aralık'ta doğuracaksa zamanında, yani 25 Mart'ta gebe kalmalıydı. Her nasılsa bu tarih Hristiyanlık öncesi atalarımızın yeni yılı kutladıkları 21 Mart bahar ekinoksuna da pek yakın. Yeni hayat, güneşin dönüşü, hepsi çok mantıklı.

İngiltere 13. yüzyıldan beri 1 Ocak'ta yeni yıl festivalini kutluyor, ancak 18. yüzyıla kadar, 25 Mart'taki yasal yeni yıl, yeni yılda olduğunuzu kabul edip etmemenize bakmaksızın her yılın yaklaşık üç ayı boyunca çift tarih geleneğini zorladı.

Daha da eğlencelisi, 1582'de Roma Katolik kilisesine bağlı Avrupa Jül Sezar'ın MÖ 4'te icat ettiği Jülyen takvimini terk etti ve yılı bugün hâlâ kullanılan Gregoryen takvimi ile ölçmeye başladı.

Sorun şu ki, Sezar'ın güneş yılı senede on bir dakika fazlaydı ve bu da her yüz yirmi sekiz yılda bir takvime bir gün eklenmesi anlamına geliyordu. 1500'lere geldiğimizde, duvara asılı takvimin (tamam, bir tane yoktu ama anlıyorsunuz işte) iki ekinoks ve gündönümleriyle hiçbir ilgisi yoktu. Papa Gregory, Avrupa'nın elbette kendi adını taşıyan yeni bir takvime ihtiyacı olduğuna karar verdi ve kendisi Papa olduğu için herkesin aynı fikirde olması gerekiyordu. İngiltere hariç.

Zira İngiltere Roma Kilisesi ile bağlarını sonsuza dek kesmekle meşguldü. Bu, Avrupa'daki ilk *Brexit*'imizdi. Doğal olarak, her ay için farklı bir Papa resmi olan takvimlerini almıyorduk.

Böylece Avrupa'nın geri kalanından on bir gün farklı olmaya devam ettik. Bu sadece İngiltere'de değil Amerika'da da geçerliydi, püritenlerin Plymouth Rock'a ulaşmasından 1752'ye kadar.

Eski takvimi ayların adlarında duyabilirsiniz: Eylül, yedinci ay; Ekim, sekizinci ay; Kasım, dokuzuncu ay; Aralık, onuncu ay.

1752'de yeni takvime uyum sağlamak on bir gün "kaybetmek" anlamına geliyordu. Böylece o yıl, 2 Eylül 1752'nin ertesi günü takvimler 14 Eylül 1752'yi gösteriverdi.

Zaman bir gizemdir.

İşte benim yeni yıl günü etli sandviçim.

GEREKENLER

Satın alabileceğiniz en iyi ekşi mayalı ekmek
Bonfilelik et. Büyük bir parça alıp normalden ince dilimleyin, sandviç arasına girecek gibi düşünün.

Kış salatası yeşillikleri ve kırmızı otlar; kırmızı hindiba, beyaz hindiba, marul

Yabanturpu

Ev yapımı mayonez (bkz. *Susie'nin Noel arifesi Gravlaksı* bölümü)

YAPILIŞI

Ekmeği çok ince olmayacak şekilde dilimleyin. Üzerine mayonez sürün. Tereyağı olmaz.

Yeşillikleri ve diğer otları her iki dilime üst üste dizin.

Etinizi sevdiğiniz gibi, ister kanlı ister az pişmiş ister çok pişmiş yapın yahut ızgarada kızartın ve ekmeğin üzerine bir-iki dilim koyun.

Etin üzerine yabanturpu dizin.

İkinci dilim ekmeği birincinin üzerine kapatın, marul yerinden oynamasın.

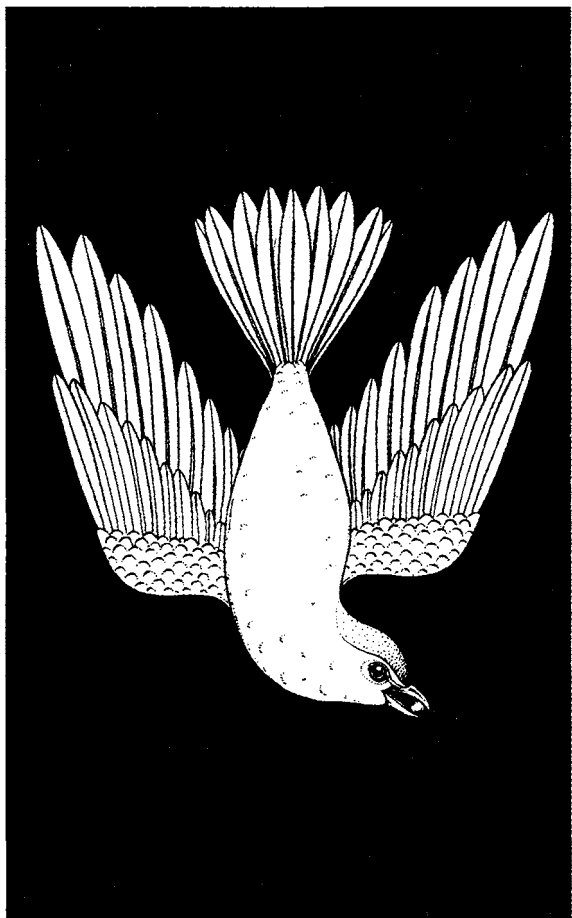
Çok keskin bir bıçakla ortadan ikiye kesin.

Hemen yiyin.

Kahvaltı dahil günün her saati bu sandviçin yanında az soğutulmuş bir Gamay için. Bugün yılbaşı ve milyonlarca insan detoks yapacak, diyet yapacak ve ocak ayını alkolsüz geçireceğini ilan edecek. Siz tavır alın.

Vejetaryen misafirlerim varsa onlara omletli sandviç yaparım. Aynı ekmeğin üzerine domatesli sos sürülür, tereyağı konmaz ve bir kadeh şampanya ile servis edilir. Bir fincan koyu çay da olur. Elimden gelenin en iyisi bu.

Yeni yılınız kutlu olsun.

PARLAYAN KALP

Noel Arifesi

Marty yemek sonrası arkadaşı Sarah'nın evinden çıkmak üzereydi. Sarah hep Noel arifesinde parti verir ve tanıdığı bütün Yahudiler gibi Noel günü Çin restoranına giderdi.

Evde en son kalan Marty oldu. Durup dairenin penceresinden dışarı baktı. Kar güzel güzel yağıyordu. Sokak sakindi.

"Mutlu Noeller," dedi Sarah, bulaşık makinesine dizdiği tabakları bırakıp Marty'nin yanına geldi ve hafifçe ona yaslandı. "İsa Bethlehem'de doğmuş bir Yahudiydi. Neden hep kar yağıyor?"

"Eh, kar yağıyor, doğruya doğru," dedi Marty. "Ben Noel'de her yeri bembeyaz görmeyi severim. Bing Crosby ile Judy Garland'ın şarkısı var. *Küçük neşeli bir Noel geçir...* falan..."

"Bu kadar duygusal olma," dedi Sarah.

"Çok duygusal olmanın nesi varmış?" dedi Marty. "İcat eden biziz bir kere."

"Biz Hristiyanlığı icat ettik de ne oldu? Asırlarca zulüm gördük."

"Biz icat ettik ama inanmadık, fazla akılcıydık o açıdan. Hikâyesine baktığında çok saçma; marangoz Mesih ölümden dönüyor ve cennete gidiyor. Telif hakkının bizde olduğunu düşün bir de."

"Evet, berbat bir anlaşmaydı ama tarihi yeniden yazamazsın işte."

“Bütün gün ofisimde ne yaptığımı sanıyorsun? ‘Selam, şu sözleşmeyi bozabilir miyiz?’ ‘Selam, bu insanların sözleşmeyi çiğnemesine engel olabilir miyiz?’”

“Senin dediğin iş. Ben hayattan bahsediyorum. Hepimizin hayatından.”

“Dur bir dakika, sen psikiyatr değil misin? Bir şey mi kaçırdım?”

“Hayır, hiçbir şey kaçırmadın. Aklın icatları hakkında konuşmak istersen, ki bana sorarsan din de budur, o hâlde psikanalizi Yahudiler icat etti çünkü her Yahudi geçmişi değiştirmek ister: *Ah! Kadın elmayı yedi... Yemesi güzel tabii ama onu selden önce burada yemeliydin... Bana orasının vadedilmiş topraklar olduğunu mu söylüyorsun? Mısır’a dönerken Uber tutalım mı beraber?* Belki herkes geçmişi değiştirmek ister, pişmanlıkları, başarısızlıkları, hataları ama yapamaz işte.”

“Ama geçmişi değiştirebilirsin,” dedi Marty, “büyük tarihi değil ama küçük tarihi. Kitle olarak mahvolduk ve hüsrana uğradık, sana katılıyorum. Bireysel olarak işler değişebilir. Buna inandığını biliyorum.”

“Kalp ağrın neredeyse yuvan oradadır,” dedi Sarah. “İşim Noel’de hep zorlaşır. Yılın bu vakti insanlar iyiye değil, kötüye gider. Senden ne haber peki? Nasılsın? Bu gece konuşacak vaktimiz olmadı, kusura bakma, çok insan vardı, her kafadan bir ses çıkıyordu. Viski ister misin?”

Marty başını salladı. “Ben gideyim artık.”

“Yarın Çin restoranında yanıma otur bari.”

“Ben gelmiyorum. David’le birlikte olmak istiyorum. Noel’i severdi.”

“Marty... Bu iyi bir fikir değil...”

Marty cevaben onu yanağından öpmekle yetindi ve paltosunu aldı. Eldivenlerini unuttu.

Ne kadar sakindi ortalık. Herkes yatağına yatmış, Noel Baba’yı mı bekliyordu? Noel nasıl da ilham verici bir karmaşaydı. Noel Baba,

ladin ağaçları, elfler, hediyeler, renkli ışıklar, süslemeler, sihir, mucizevi bir doğum. Kış gündönümü, yılın en kısa günü az evvel geçti gitti ve şimdi umut gibi bir şeye ihtiyaç var.

Marty, Judy Garland'ın şarkısını söylemeye başladı. *Meet Me in St. Louis*'den miydi? *Kader izin verirse, yakında bir gün hep birlikte olacağız. O zamana kadar, düşe kalka idare edeceğiz işte...*

David ölmüştü. Sarah'dan tek başına döndüğü ikinci Noel arifesiydi bu.

İlk Noel arifesinde onun evinde kalıp kanepede yatmıştı, battaniyeler soğuk havayı dışarıda tutsa da kalbindeki soğuğu ısıtmıyordu.

Aşk pişmanlıktır, diye düşündü. Son “keşke”. Zamanın baştan çıkarıcı virajıdır aşk, öyle ki hayat iki kez yön değiştirir. Tanıştığınızda ve ayrıldığınızda.

David hayalci olandı, bahçeyle uğraşan, sportif olan, açık havayı seven. Marty arkadaşlarıyla film izleyip yemek yemeyi tercih ederdi. David başka biri pişirmedikçe sıcak yemek yemezdi. Ona kalsa, peynirli sandviç, konservesinden sardalye ve en iyisinden bir şişe şarap olurdu. Bahçeden avuç avuç salata ve çiğ havuç yerd. Marty isyan eder ve yeni bir tarif denemek için sebzeleri içeriye getirmeye çalışırdı. David yemek pişirirken sezgilerine güvenmek gerektiğini düşünürdü. “Hiç yemek yapmıyorsun da ondan,” derdi Marty.

David işaretlere inanırdı. Ne zaman bir karar verilmesi gerekse, Marty iç geçirerek olasılıkları tartmaya çalışırken, “İşaretlere bak,” derdi.

“İyi ki çöpçatanlık sitelerinden tanışmamışız,” derdi Marty, “yoksa hayatta buluşmazdık.”

Zıt değillerdi, daha çok farklı zaman dilimleri gibilerdi. Marty gece geç saatlere kadar çalışırdı. David erken kalkar bahçeye çıkardı. David hiç uyanmadan uyurdu. Marty karanlıkta en az iki saat tavana bakardı.

Marty dakik olmayı severdi. David hep geç kalırdı. İçinde hep bir hızlanma var, diye düşünürdü Marty. Bedeni zihnine ayak uyduramıyordu. Aklı önde gidiyordu. Bedeninin zamanı doldu.

Şehir sonunda sanki herkes kendi kişisel uzay roketi ve Noel de kendi kişisel yıldızıymış gibi Noel'e doğru geri saymayı bırakmıştı.

O gün öğleden sonra dükkânlar kapanmıştı. Çalışanlar eve gitmişti. Marty milyonlarca insanın hâlâ internetten alışveriş yaptığını biliyordu ama en azından onlar yolunun üstünde değildi ve sokaklarda huzur içinde olmasa da sessizce yürüyebiliyordu. Yürümeyi severdi. Şehirde yürümeyi severdi. Yürüyüş yapmak için kır denilen yere gitmek zorunda kalmak istemiyordu. Ellerini ceplerine sokmak, iç pusulasını belli belirsiz doğuya ya da güneye ayarlamak ve eve giden otobüse binecek kadar yorulana dek dolaşmak istiyordu. David'in ölümünden beri bunu çok yapmıştı. Onunla birlikte olmanın bir yoluydu bu.

Marty'nin ölümün nefret ettiği yanı, neredeyse her zaman diğer kişiyi düşündürmesiydi, bunaltıcı ve istilacı bir histi bu. Yoru-cuydu. Artık yapmadığı şeyler vardı. Akşam altıda buluşup yeni bir restorana gitmek gibi. Birlikte geçirilecek hafta sonu, işi bitirip erken kaçabilmek için acele etmek gibi. Birini tamamen unutmanın –çünkü o lüks vardı– muhteşem kargaşası yoktu, etrafa bakılır, saati görüp cinsel, duygusal beklentinin, yakında onunla olacağını bilmenin dürtüsü hissedilirdi. İştten çıkıp binlerce kişiyle birlikte caddeden aşağı doğru akarken onunla buluşacak olmanın mutlak bilgisiyle hareket edilirdi.

Her zaman aynı gülümseme, merhaba, öpücük, ne gündü ama... Ne yersin, ah, seni görmek çok güzel... ve eve giderken ayrılmamak... Sırtını dönüp uyuduğunda gecenin sessizliği, görünmeyen çıplak sırtına dokunman ve zamandaki salın olan bu yatak...

Londra'yı birlikte dolaşmışlardı ve şimdi bu yürüyüşler Marty'nin sevdiği adamlarla vakit geçirmesinin bir yoluydu.

Sanki oradaymış gibi. Kapıda, evde, Marty veda ederdi. Bazen ölmüş David'ini bir otobüs durağında bırakırdı, onu öper, yürür gider, arkasını dönmezdi.

Sonra eve girdiğinde, bir içki koyduğunda, çay yaptığında ya da bir kitapla oturduğunda, kısa bir süre için daha iyi hissedirdi kendini. Yine de birçok gece uyanır ve yatağın boşluğuna dönerdi.

“Birileriyle tanışmayı denemelisin,” demişti Sarah.
“Hazır değilim.”

Sarah, Camden Town’da yaşıyordu. Marty, Shoreditch’te, ailesine ait Georgian tarzı eski bir evde yaşıyordu. Evi satmamışlardı, o zamanlar bir değeri yoktu. Onun yerine, şehrin engebeli sokaklarından banliyölere taşınmışlar ve evin odalarını, hepsi tek banyoyu paylaşan öğrencilere kiralamışlardı.

Ev ona kalınca Marty odaları kiralamaya devam etti, kiracıları çıkarmaya bütçesi yetene kadar kendisi sadece soğuk su musluğu olan bodrumda yaşadı.

Evi her yıl yeniliyor, işin çoğunu kendisi yapıyordu.

Sevdiği için yalnız yaşıyordu. Görüştüğü erkekler vardı ama ilişkisi yoktu. David, âşık olduğu ilk kişiydi.

David onun yanına taşınmamıştı, fazla fazla yer vardı evde ama David King’s Cross’taki küçük, aydınlık, kiralık stüdyosunu seviyordu.

Marty, David’in seks için başka erkeklerle görüştüğünden şüphelenir ama hiç sormazdı. David kulüplere gitmeyi severdi. Daha cesurdu, daha gösterişliydi. Geceleri eve yürürken bu konuda gergin olan ve gündüzleri bundan utanan Marty’ye, “El ele tutuşmanın şaşaalı yanı nedir tam olarak?” demişti.

David spor yapar, vücudunu beğenirdi, kulağında küpesi vardı. Tanıştıktan kısa bir süre sonra Marty ona bir elmas aldı.

“Çok şaşaalı,” dedi David. “Eski dilde parıltı anlamına gelir bu kelime, nasıl parlıyor baksana!”

Marty bir akşam David’in stüdyosunun dışında görünmeden beklemişti. David’le birlikte içeri giren yaşlı bir adam gördü. Adam yaklaşık bir saat sonra çıktı. Marty geç saatte film izlemek için o gece David’le buluşacaktı. David’e iptal etmek için mesaj gönderdi. Sebebini söylemedi. David’e ne yaptığını anlatmadı ama o gece ya sevgilisini gözetlemeye başlaması ya da bunu hemen bırakması gerektiğini fark etti.

David David'di işte. Neden birisine ihtişamlı olduğu için âşık olur, sonra onu hemen değıştirmeye çalışırız?

David öldükten sonra Marty'nin binasına tekrar musallat olmaya başladı. Haftada en az bir kez önünden geçiyordu ve bu onu hem sinirlendiriyor hem üzüyordu. Ona hiç iyi gelmiyor, onu rahatlatmıyordu ama yine de gitmeye devam ediyordu.

Şimdi de binanın yanından geçiyordu. David'in perdeleri hâlâ pencerelerde asılıydı. Sevdığı gibi, yarıya kadar çekili hâlde. Bu gece pencerede Noel ışıkları vardı. David olsa bir mum yakardı. Tek bir mum.

Tanıştıkları gün David, Marty'yi stüdyosuna götürmüş ve mum yakmıştı. Buzdolabının önünde öpüşmüşlerdi, Marty bu yüzden o günden beri buzdolaplarına şairane hisler beslerdi. Bazen yanından geçtiği bir buzdolabını okşardı, sanki her yerdeki her buzdolabı aşklarındaki iyiliksever bir oyuncuydu.

Marty utangaçtı, o ilk geceden sonra David'le tekrar iletişime geçmesi bir haftasını aldı.

Koşudan gelen David mesajı gördü, telefonunu havaya fırlattı ve tekrar koştu. Marty'nin evinin yakınındaki Columbia Yolu çiçek pazarına kadar koştu.

Marty o pazar sabahı erken saatte sabahlığıyla kapıyı açtı. Karşısında şortlu, koşu ayakkabılı, bir kucak dolusu çiçekle zile yaslanmış ve dar koridoru pembe şakayık küreleriyle aydınlatan David'i buldu.

Marty, "Taze çiçek sevdiğimi bilmiyordum," dedi.

"Bu bir işaret," dedi David.

Çok geçmeden David, Marty'nin uzun ince arka bahçesini fasulye sırıkları, mor salkımlar, İngiliz gülleri ve lavantalarla dolu vadedilmiş topraklara çevirdi, pencereler sokağa açılıyordu, hayat müzik gibi içeri giriyor ve her odada çalışıyordu.

Beni mutlu ettiğin için teşekkür ederim.

Marty bunu yüksek sesle muma söyledi. David küçük parlayan ışıkları severdi. O ilk yaz David, Marty için bahçeyi düzenlediğinde

yaz gündönümü gecesinde Marty'yi yemeğe bir bara götürmüş ve gece on bire kadar eve gitmemeleri konusunda ısrar etmişti, Marty ertesi gün işe gitmek zorundaydı üstelik. David ise çok heyecanlıydı. Eve vardıklarında ön kapıyı açık bıraktı, "Işıkları yakma!" diye bağırarak önden koştu.

Uzun, dar koridordan uzun, dar bahçeye giderken titrek bir ışık vardı. Marty ışığı takip etti. Bahçede durdu. Duvarın tepesine, güllerin, Mars'tan gelen sebzeler gibi tuhaf bir ışıkla yeşil yeşil parlayan marulların arasına konmuş Çin fenerlerini andıran ama yuvarlak değil uzun lambalarla etraf aydınlatılmıştı.

"Kandil böcekleri," demişti David. "Çünkü güneş bugün sabit duruyor, gündönümünün anlamı bu. Latince güneş anlamına gelen *sol* ve sabit durmak anlamına gelen fiil *sistere*'den geliyor. Güneşimizin sabit durmasını istiyorum, tam burada, şimdi. Yeterli gelsin bu dünya ve zaman."

Kulübedeki çekyatta seviştiler.

Marty artık pencerede olmayan muma baktı. Sonra kestirme olsun diye, kalbinin dönüştüğü ağır yükü taşıyarak Clerkenwell'e döndü

David o son günlerinde elini sıkmış ve "Sana bir işaret göndereceğim," diye fısıldamıştı.

Ama hiçbir işaret yoktu. Zaten hiç olmaz, değil mi?

Marty ölümden sonra yaşama inanmıyordu. David inanırdı. Marty, "Fikir olarak ilginç değil," demişti. "Neden bunu konuşuyoruz ki?"

David, "Yüzde elli, yüzde elli. Birimiz haklı, birimiz haksızız. Öldüğümüzde, bilincin hâlâ yerinde olduğu o kısacık anda, birimiz 'Hassiktir,' diyecek," dedi.

Ölümden sonra yaşam, diye düşündü Marty, sonra yüksek sesle söyledi, hiç kimseye, çünkü sokaklarda kimse yoktu. "Ben de ona dedim ki Noel Baba'ya da inanıyor musun?" dedi Marty.

Beyazlık parlaklıktı. Derin, pürüzsüz ve düzgün, sokak ışıklarını yansıtan. Ama sonra Marty, sorusuna bir yanıt bulmak için boşlukta etrafına bakınırken, ışığın değiştiğini ve beyazlığı karartan geniş bir gölge fark etti. Yukarı baktı.

Karla kaplı beyaz gökyüzünde, başının hemen üstünde ve bir zeplin kadar büyük, peşinde HO HO HO'lardan bir iz bırakan dev, huzurlu bir Noel Baba süzülüyordu. Marty onun siyah çizmelerini, kırmızı şapkasını ve omzuna asılı çuvalını gayet net görebiliyordu. Pahalı ofislerden mi çıkıp gelmişti? Noel reklamı gibi bir şey miydi? Sessiz şehrin üzerinde sessizce uçarak ne yapıyordu?

Noel Baba gece yarısının soğuk hava akımında gezinirken Marty ona bakarak ayağa kalktı. Marty'ye el sallıyor gibi görünüyordu. Marty'nin el sallaması için bir sebep yoktu ama salladı. O esnada Noel Baba yön değiştirir gibi oldu, artık batıya gitmiyordu.

Marty ile birlikte doğuya gidiyordu.

Marty ellerini paltosunun ceplerine soktu ve adımlarını hızlandırdı. Noel'i seviyordu, gerçekten seviyordu ama bu, eve giderken şişme bir Noel Baba tarafından takip edilmeyi gerektirir miydi?

David ona, "Aynı Noel kartında hem develer hem kızılgerdanlar olması hoşuna gitmez mi?" demişti

Marty, "Noel kartları ilk ne zaman çıktı?" dedi. "Victoria döneminde, değil mi? Öyle olmalı."

David, "Posta servisi ve ucuz baskı," dedi. "Evet, haklısın. İngiltere'de 1843'te Henry Cole buldu, yeni kurulan postanede çalışan ve Penny Post'tan sorumlu adam. Amerika'da ise ilk ticari Noel kartının tarihi 1874. İlk defa bir şeyi ilk biz yapmışız."

"Bana bir şeyler anlatman çok hoşuma gidiyor," dedi Marty.

David Noel kartlarını yazdı, çizdi. Son Noel'inde çok yorgundu ama Marty'yi o ince, yuvarlak saat pillerinden elli tane almaya göndermiş ve günü yatakta kâğıt keserek geçirmişti. Bir arkadaş gelmişti sonra, David, Marty'den herkese şampanya getirmesini istemişti.

Marty şışelerle döndüğünde David'i bulmak için yukarı çıktı. Yatak boştu. Paniğe kapıldı, DAVID! DAVID! diye bağırarak evin içinden koşturdu! Arkadaşı gitmiş, arka bahçenin kapısını açık bırakmıştı. Marty, Judy Garland'ı duyabiliyordu: *Gelecek yıl tüm dertlerimiz kilometrelerce uzakta olacak...*

Marty bahçeye çıktı. Çit örgülerde, kancalarda, zincirle kapıya uzatılmış, her saksıda ve tarhtaki sopalara bağlanmış, beyaz, kırmızı ve uçuk yeşil renklerde kâğıttan ışıklı kalpler vardı.

David ısıltılı karanlıkta tekerlekli sandalyesinde sarınmış oturuyordu. Gülümsüyordu, hâinden ve Marty'nin şaşkınlığından çok memnundu.

"Tanıştığımız yaz senin için yaptığım kandil böceklerini çok sevmiştin. O yüzden sana bunları yaptım. Ben onlara parlayan kalpler diyorum. Benim onlar, seninler. Seni seviyorum."

Marty, David'in sandalyesinin yanına diz çöktü, başını David'in dizlerinin üstüne koydu ve tuttuğu tüm gözyaşlarını bıraktı. David de ağladı, gözyaşları Marty'nin saçını ıslattı. David konuştu: "Hiç yaz olmayan bir kışta bir prenses vardı, prenses kaybettikleri için o kadar çok ağladı ki gözyaşları incilere dönüştü ve kuşlar yuvalarını süslemek için onları götürdüler. Peri masallarındaki prenslerin yaptığı gibi, oradan geçen bir prens incili yuvaları gördü ve kuşlara bu kadar mücevheri nereden bulduklarını sordu. Kuşlar onunla birlikte, ağlamaktan etrafı incilerle çevrilmiş prensesin yanına uçtular. Tabii ki prens prensesi öptüğünde masal sona erdi ve o gün kış bitti."

Marty gözyaşları arasında, "Bu şimdiye kadar duyduğum en duygusal şey," dedi.

David, "Harika!" dedi ve gülmeye başladılar. Marty şampanyayı açtı ve biri hariç bütün Noel boyunca parlayan kalplerin arasında birlikte oturdular. Marty o bir kalbi ona daima David'i hatırlatsın diye pilini çıkarıp gizlice aldı.

David, Marty'nin ne düşündüğünü biliyordu. Ona sıkıca sarıldı. "Şimdilik bu kadar," dedi. "Bu gece. Bu şimdi. Vadedilen top-raklar asla gelecekte veya geçmişte değildir, yalnızca şimdidedir."

“Beni bırakma,” dedi Marty.

“İşaretlere bak,” dedi David.

Marty eve geldi. Bir kapı eşiğinde yatan iki sarhoş gökyüzünü gösteriyordu. Marty onlara para verdi ama başını kaldırıp bakmadı. Helyumla şişmiş Noel Baba’nın tepede olduğunu biliyordu. Şimdi hikâyedeki yıldız gibi onun evinin üzerinde uçuyordu.

Marty içeri girdi ve doğruca yattı. Saat neredeyse ikiye çeyrek vardı. Derin bir uykuya daldı ama bir süre sonra David’in, “Sana işaretlere bakmanı söylemiştim,” dediğini işiterek uyandı.

Marty irkilerek doğruldu. Saatin parlak ibrelerini görebiliyordu, hâlâ ikiye çeyrek vardı, durmuş olmalıydı. Sokak lambası yatak odasını hafifçe aydınlatıyordu ve David yatakta bağdaş kurmuş oturuyordu. Altına pijama, üstüne tüvit ceket giymişti. Ayaklarıyla göğsü çıplaktı.

“Yanıma kıyafet almadım,” dedi. “Ölünce kıyafetin olmuyor. Bunlar seninkiler.”

“Rüya görüyorum,” dedi Marty, “ama sakın uyandırma.”

“Gönderdiğim Noel Baba’yı sevdin mi?”

“Sen mi gönderdin?”

“Artık dayanamayacaktım, bu son şansım.”

“Noel arifesinde hem de. Biraz bayat olmadı mı?”

“Sana ulaşmak çok zor! Sana erişemiyorum!”

“Sürekli seni düşünüyorum!”

“Sorun da bu ya. Beni düşünmekle çok meşgulsün, ölü yanı-
mı, o yüzden sana erişemiyorum. Bir sürü işaret gönderdim.”

“Nasıl işaretler?”

“Geçen yaz sahildeki iki kuyruklu yıldız mesela. Hatırladın mı?”

Marty hatırlıyordu ama oyun oynayası yoktu. “Kuyruklu yıldızlar işaret değil, uzay fenomenleridir.”

“Gündönümünden sonra, o ilk yazımızda Fransa’da iki kuyruklu yıldız görmüştük, sana, ‘Bunlar bizim için,’ demiştin.”

Hatırladı Marty. David’in tüm evreni onların sevgisine ortak

etmesini severdi. Ama karşı çıkmak zorunda kaldı. “Romantik olmakla beraber yanlış!”

“Bu yüzden tekrar gönderdim, sırf sana hatırlatmak için. Peki ya Britanya Kütüphanesi’nde o gün yanına gelip, ‘Merhaba, David’ diyen kadın?”

“Ömrümde görmemiştim onu. Delinin biriydi.”

“O benim teyzemdi,” dedi David. “Kâhindir o. Senin yanında yürüdüğümü görebiliyordu o sırada.”

“Kadının senin kâhin teyzen olduğunu nereden bilebilirdim? Neden söylemedi madem?”

“Kalabalığın arasına girmiştin bile, hiç şansı olmadı ki! Onu ta Milton Keynes’ten trenle gönderdim.”

“Peki, neden bana söylemedin?”

“Söyledim! O gün Britanya Kütüphanesi’ne gitmeyecektin, seni zorlamak zorunda kaldım. Arkanda durup GİT ŞU KODU-ĞUMUN KÜTÜPHANESİNE! diye bağırdım. Tabii bağır-mam çünkü gırtlığım yok ama sen anladın.”

Marty pişmanlık duydu. Sevgilisini ihmal etmiş ve ta Milton Keynes’ten gelen kâhin teyzesine kaba davranmıştı.

“Teyzene bir Noel kartı göndersem mi?”

“İyi olur, adresi iPhone’umda PT-Psişik Teyze diye kayıtlı. iPh-one’um hâlâ sende mi?”

Marty başını salladı. Bir keresinde isimleri gözden geçireyim demiş, sonra bırakmıştı, hiç tanımadığı bir sürü erkek vardı.

David, Marty’nin aklını okuyabiliyormuş gibi, “Pişmanlık yok,” dedi.

Marty’nin aklına geldi birden. “Gırtlığın yoksa benimle nasıl konuşuyorsun?”

“Tüm dikkatin bende. Düşünce yoluyla iletişim kuruyoruz.”

“İmkânsız bu.”

“Yalnızca imkânsız şeyler çabalamaya değer.”

Marty, David’e dokunmak için elini uzattı ama aralarında ışık bariyeri gibi bir şey vardı. Eli ıslıl ıslıldı. Elini geri çekip gözlerini sildi. Birden korktu ve yorgun hissetti kendini.

“Sensiz yaşayamam David. Bir gölge gibi yaşamak bu. Sen benim güneşimdin.”

“O yüzden buradayım. Bak, geçen haftaki çorba işaretimi bile görmedin. Dan’le Chez Henri’deydin, Dan en sevdiğim çorbadan sipariş etti ve garson geldiğinde çorbayı yanlışlıkla sana verdi. Ben oradaydım, çorbayı sana verdiriyordum.”

“Her zaman burada mısın?”

“Hayır ama gelip seni görüyorum.”

“Sarıl bana.”

“Sarılamam. Einstein problemi işte, $e=mc^2$. Her kütle enerjidir ama her enerji kütle değildir. Sen kütle formundasın. Bense enerji formundayım. Kaybolmadım, yokluğa gitmedim ama sana sarılmamın bir yolu yok. Seni ısıtabilirim gerçi. Hisset... tam şurası... elini uzat tekrar.”

Marty elini David’in göğsüne doğru uzattı. Katı bir şey yoktu. Bir zamanlar çok kaslıydı, derken hepsini yitirdi ama belki de yitip gitmemişti, belki de olması gerektiği forma dönüşmüştü. Kütle değil enerji.

Marty parmaklarının karıncalandığını ve elinin ısındığını hissetti. David sanki yatakta yanan bir ateşmiş gibi Marty diğer elini de uzattı. Ağlamaya başladı.

“Ağlama prenses,” dedi David. “Bu yüzden buradayım. İkimi-
zin de iyiliği için artık durmak zorundasın. Benim gitmem, senin kalman gerekiyor. Her zaman yanında olacağım ama yeniden yaşamaya başlamanı istiyorum. Hayat çok güzel ve çok kısa. Boşa harcama.”

“Seni unutamam,” dedi Marty. “İstemiyorum.”

“Beni unutmayacaksın, sahip olduklarımızı, yaptıklarımızı yad edeceksin. Aşk bir hapisane değildir. Bana duyduğun aşkın içinde hapsolamazsın. Sevgimizi yanına al, o seninle hep, beni unutmuyorsun, yoluna devam etmiyorsun ya da artık ne diyorlarsa o saçmalıkları yapmıyorsun, beni de yanında götürüyorsun aksine.”

“Asıl sen beni yanında götür,” dedi Marty. “Burada yalnız kalmak istemiyorum.”

David ona sonsuz bir sevgiyle baktı. “Bana güvenmek zorundasın, her zaman yaptığın gibi... tamam mı?”

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Marty, “Ne yapmalıyım?” dedi.

“Sabah kalk, bahçede kahve iç, ben orada olacağım. Orada olacağımı bileceksin. Bekle ve gör. Sonra Çin restoranında öğle yemeğine birlikte yürüyeceğiz, dışarıda ben sana veda edeceğim, artık yemek yemiyorum, midem yok.”

Marty güldü ama gülmek istemedi.

“Sonra da,” dedi David, “yeniden başlamanı istiyorum.”

Marty uyuyakaldı. Bir daha uyandığında saat sekizi geçiyordu ve kar durmuştu. Pencereden dışarı baktı. Şişme Noel Baba’dan iz yoktu. Başını ovuşturdu.

Ya David? Rüyaydı.

İçini çekip duşa girdi, tıraş oldu, sabahlığına sarındı. Kahve. Arka bahçede. Rüyasındaki David’in ona yapmasını söylediği şey buydu. Arka bahçede mi? Hava buz gibiydi.

Marty kahvesini yaptı, sıcak ve sade. Botlarını giydi, bağcıklarını bağlamadı ve kapının sürgüsünü çekip bahçeye girdi. Havada buz parçacıkları, karın içinde kedi patisi izleri vardı. Kutu piramitlerin kaba hatlarını ve kulübenin bebek evini andıran şeklini görebiliyordu.

Derken onu gördü.

Parlayan kalp.

Marty’nin birlikte geçirdikleri son Noel’de sakladığı parlayan kalp, zinciriyle elma ağacına asılıydı.

David miydi?

Parlayan kalp rüzgârda biraz oynadı ama rüzgâr yoktu.

Marty kalbi ağaçtan alıp boynuna astı. Göğsünün üstünde küçük bir sıcaklık oldu.

Sonra eskisinden daha hafiflemiş hissederek restorana geldi. Sarah o sırada içeri giriyordu, onun kolunu tuttu.

Marty, “Birine veda etmem gerekiyor,” dedi. “Birazdan gelirim. Bana yanında yer ayır.”

Sarah şaşkın şaşkın baktı ama içeri girdi.

“Elveda David,” dedi Marty yüksek sesle. “Benimle geldiğin için teşekkür ederim.”

Restoranın kapısını açtı. Sarah, “Senin şarkını çalıyorlar galiba,” dedi.

“*Küçük neşeli bir Noel geçir...*”

On İkinci Gece İçin Balık Kroketlerim

On ikinci gece biraz tuhaftır. Ocağın 5'i ya da 6'sına denk gelir. Süslemeleri kaldırıp bayramı bitirmenin zamanıdır.

On ikinci gece üç kralın bebek İsa'yı ziyarete geldiği günü temsil ediyor. İrlanda'da ve İtalya'nın bazı kesimlerinde on ikinci gecede doğum sahnesine üç kralın figürleri de eklenir.

Ahırda bebeğin önünde diz çöken krallar, Hristiyanlık öncesi zamanlarda kutlanan kış ortası festivallerinin aksidir.

Hem Romalıların Saturnalia hem de Keltlerin Samhain festivalleri cümbüşçü Noel Lordu'na sadıktır. Festival döneminde sınıf, zenginlik ve cinsiyet gibi normalde çok katı olan hiyerarşik düzenler altüst olur. İtalyanlar karnaval zamanında buna *il mondo reverso* yani tersine dünya derler. Yüksekler alçalır, alçaklar yükseilir, kadınlar erkeklere ne yapmaları gerektiğini söyler ve bol bol karşı cinsin kıyafetleri giyilir.

Katolik Kilisesi, Hristiyanlık dışı mevcut festivallere kendi dini etkinliklerini aşlamak konusunda müthiş bir zekâ göstermiştir ve on ikinci gece de bu uyarılamanın bir parçasıydı.

Shakespeare'in zamanında on ikinci gece önemli bir şölendi. Shakespeare'in *On İkinci Gece* oyunu, tersine çevirme geleneğini dramatize eder. Erkek kılığına girmiş bir kız, soylu bir hanımla şansını deneyen bir hizmetçi, geçmişin silindiği bir gemi enkazı. Karanlık evin kaotik pantomimi.

Pantomimlerde –Noel eğlencesinin temel unsuru– her zaman karşı cinsin kıyafetini giyen bir kadın, prens veya prenses olacak sıradan bir delikanlı veya genç kız ve sonunda nal toplayacak birkaç kötü adam bulunur.

T. S. Eliot'ın *The Journey of the Magi* (Üç Müneccimin Yoluculuğu)* adlı güzel bir şiiri var. Üç kralın çocuk İsa'ya doğru yol

* *Çorak Ülke, Dört Kuartet ve Başka Şiirler*, çev, Suphi Aytimur, Adam Yay., İstanbul, 1990

alması ve ne olduğunu sorgulaması hakkındadır bu şiir. Neydi tanıklık ettikleri? Doğum muydu yoksa ölüm mü?

Çocuk İsa'nın doğumu, mevcut düzenin ölümünün habercisidir.

Tersine çevrilmelerin olayı budur ve bu ilkeyi bütün masallarda da bulabilirsiniz. Talihin veya koşulların bir şekilde tersine çevrilmesi, paçavraların servete, servetin paçavralara dönmesi, esasında bir başlangıç olan bir son, canlı bir mezarlıktan başka bir şey olmayan yeni ve cesur bir dünya, gerçekte yanı başımızda olan hazineyi bulmamızı sağlayan değerli bir şeyin kaybı.

Herhangi bir sabit durumun tersine çevrilmesi yeni bir olasılığın kendini sunması için fırsat tanır.

On ikinci gece, epifani olarak da bilinir. Epifani “tezahür” anlamına gelir. Bir şey ortaya çıkar ve ortaya çıkan şey eski düzene meydan okuyacaktır.

Mevcut düzene meydan okuyan *uber* veya *airbnb* gibi yıkıcı yenilikler hakkında çok şey duyuyoruz. Bize bunun yaratıcı ve gerekli olduğu söyleniyor. Belki öyledir.

Bana sorarsanız dışa dönük yaşamlarımızda daha fazla istikrar olmalı ki iç yaşamlarımızda, yani düşünsel, duygusal, imgesel yaşamlarımızda bozulma riskini göze alabilelim.

Hayvanlar gibi yalnızca yiyeceğe, bölgeye, hayatta kalmaya, çiftleşmeye, sürünün lideri olmaya odaklandığımızda insan olmanın ne anlamı kalıyor?

Şu üzücü bir hakikattir ki hiçbir siyasi düzen (ve kapitalizm de bir siyasi düzendir) çoğumuza ihtiyacımız olan temel bilgileri sağlamayı başaramadı, işte bu yüzden beynimizin kullanmadığımız yüzde 98'inde neler olabileceğini keşfetme özgürlüğüne sahip değiliz.

Bunun büyük bir başarısızlık olduğunu düşünüyorum.

Epifani güç yapılarının ve hiyerarşilerin, sınıf sistemlerinin ve statükonun ilham verici bir şekilde tersine çevrilmesidir, yaşama

tarzımızın önermelere dayalı olduğunu hatırlatır. Bunu bu hâle getiren biziz, farklı bir şekilde yeniden yapabiliriz.

Krallar otoriteden daha büyük bir şeyin önünde diz çökerler, korkuya değil sevgiye dayalı bir gelecek, bolluğun olduğu ve eksikliğin olmadığı bir yer ihtimalinin önünde diz çökerler.

İncil kıssasının devamında Kral Hirodes'in iki yaşından küçük bütün erkek çocukları katlettiğini, gücü elinde tutmak, mevcut olanı katı bir iradeyle zorlamak ve gelecek olanı yok etmek için elini nasıl kana buladığını biliyoruz.

Ama peşinde olduğu çocuk çoktan gitmiş, annesinin kucağında kaderine doğru çölü aşmaktadır.

Her zaman başka bir şans vardır.

Ya biz?

Yıldızını Takip Et'in sahtesi var elimizde fakat yıldız bizi pis bir kasabada kurtlu, pis bir ahıra götürdüğünde, üstümüzde en iyi kıyafetlerimizle alkış beklerken bunun yerine samanın içinde diz çöküp anlamadığımız bir şeye armağanlarımızı (en iyi yanlarımızı) vermemiz gerektiğinde ne yaparız?

Görev içeren arayış hikâyeleri ve oyunlar bunu çok basitçe gösteriyor. Zorluklar, canavarlar, aksilikler ve ardından başarı. Sorun şu ki, gerçek arayışın bir sonu yok, sonsuza dek mutlu yaşadılar diye bir bitişi ya da takip edecek bir dizi adımı yok. Bilinçli olmaya, yaratıcı (sizin için ne anlama geliyorsa) olmaya bağlılık, sevgiye bağlılık, değişim arzusu... Ömürlük bir iştir bu.

Yıldızlar bizi istedikleri yere götürür. Beklenmedik o hedefe vardığımızda ne yapacağımız ise bize kalmış.

Yolculuklar için yemek hazırlamak gerekir. Ben balığı çok seversim, bu basit balık kroketleri soğumaya bırakıp öğlen yemeği ya da piknik için paketleyip yanınıza alabilir ya da sıcak ve lezizken kendi ev yapımı mayoneziniz, domates sosunuzla yiyebilirsiniz.

Ben kendi balık kroket tarifimde patates kullanmıyorum çünkü patatesi yanında kızartma olarak yemeyi tercih ederim. Hafif ve besleyici bir öğün olsun derseniz üzerine limon veya misket limonu sıkın ve yanında koca bir çanak salata yiyin. Sıcak tereyağlı lahana da olur.

GEREKENLER

Karışık balık; miktarı, kaç tane balık köftesi istediğinize bağlı. Ben yaklaşık yüzde yirmisi füme mezgit olacak şekilde taze morina ve somon karışımı kullanıyorum. Füme mezgit sevmiyorsanız koymayın. Morina ve küçük karidesle de denedim. Gayet güzel oldu.

Doğranmış soğan, çok olmasın, lezzet verecek kadar yeter.

Yumurta (Patates kullanmadığımız için yumurta bağlayıcı görevi görecek.)

Bir günlük ekmekten yapılmış ekmek kırıntıları

Un

Maydanoz

Tuz ve biber

YAPILIŞI

Burada işin kilit noktası kroketleri küçük yapmak, çok büyük ve etli olursa balık iyi pişmez. Patatesli büyük kroket yapacaksanız önce balıkla patatesi pişirmeniz icap eder, biz öyle yapmıyoruz. O yüzden küçük düşünün, küçük hesap edin.

Balıkları ufak ufak doğrayın, soğanı daha ufak doğrayın.

Hepsini bir kâsede karıştırın, yoğun bir kıvam alana kadar yumurtayı ya da balık miktarına göre yumurtaları ekleyin. Maydanozu ve tuzla biberi ekleyin.

Bir tahtaya un serpin. İki elinizi kullanarak küçük yassı balık kroketleri yapın, ardından önlü arkalı önce una, ardından ekmek kırıntılarına bulayın.

Kroketleri hazırladıkça büyük bir tabağa koyun. Küçük köfteler mutlaka sağlam olsun.

Mümkünse buzdolabında bir saat dinlendirin. Değilse...

Ayçiçek yağını bir tavada ısıtın, yağ iyice kızdıktan sonra kroketleri çevirerek 4 dakika pişirin.

Domates sosu yapmak isterseniz bunu önceden yapmanız gerekir. Aşağıdaki tarif çok basittir ve balık kroketle olduğu gibi makarnayla, pilavla da güzel gider.

Şöyle tatlı iri domatesleri alın ve büyük bir tencerede sıcak su içinde yarım saat kadar beklettikten sonra kabuklarını soyun.

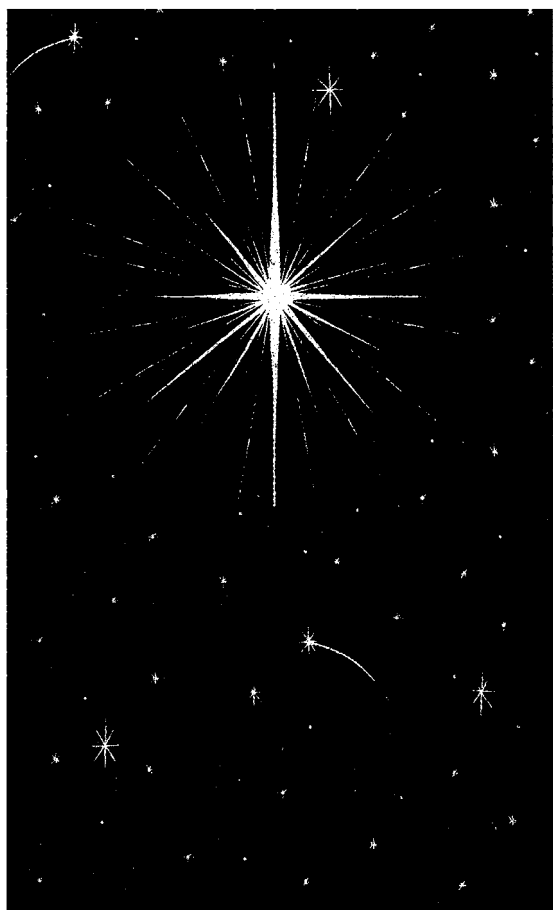
Ağır bir tavada biraz zeytinyağını ısıtın, içine biraz sarımsak ekleyin. Ben soğan da ekliyorum ama şart değil. Nasıl hissettiğime bağlı olarak bazen taze kırmızıbiber de koyuyorum.

Sarımsak, soğan ve biberler yumuşayınca kabuğunu soyup iri doğradığınız domatesleri ilave edip soteleyin. Bu aşamada bazen bahçeden kopardığım bir dal biberiye de koyarım sosa.

Tencerenin kapağını kapatın ve orta ateşte 30 dakika pişirin. Sakın yanmasın.

Bütün malzeme iç içe geçtiyse ve tadı güzelse biberiye sapını çıkarın (koyduysanız), baharat ekleyin ve sosu istediğiniz kıvama gelene kadar çektin.

Dilerseniz içine en son taze fesleğen deatabilirsiniz. Çok basit, çok amaçlı ve epey hızlı bir sos bu. Afiyet olsun!

YAZARDAN NOEL TEBRİKİ

Zaman bir ok değil bumerangdır.

Beni Pentikostallar evlat edindi ve misyoner olarak yetiştirdiler. Misyoner takviminde Noel önemli bir tarihi. Yabancı topraklara göndermek için ya da sıcak çarpışmadan memleketteki cephelere dönenlere teslim etmek için paketler hazırlıyorduk.

Ailem İkinci Dünya Savaşı'nı yaşamış olduğu için olabilir. Ahir zamanlarda yaşadığımız için kıyamet gününü beklemiş olabiliriz. Sebep ne olursa olsun, kıymalı turtalar için kıyma yapmaktan Accrington'un günahkârlarına ilahiler söylemeye kadar farklı işler içeren bir Noel tatbikatımız vardı. Yine de Bayan Winterson Noel'i severdi. Dışarı çıkıp da dünyaya bir mihnet diyarından fazlası gözüyle baktığı yılın tek zamanıydı.

Mutsuz bir kadındı Bayan Winterson, işte bu sebeple evimizde geçirdiğimiz bu mutlu zaman çok kıymetliydi. Noel'i sevdiğimden eminim çünkü o severdi.

Her yıl 21 Aralık'ta annem şapkasıyla mantosunu giyip dışarı çıkar, biz de babamla salonda kornişlerin köşelerinden ortadaki ampule kadar benim yaptığım kâğıt zincirleri asardık.

Sonunda annem dolu fırtınası gibi bir havada geri dönerdi, belki de onun kişisel havasıydı bu. Alışveriş çantasında, vücudunun yarısı içinde yarısı dışında bir kaz taşırdı, kazın gevşek kafası kimsenin hatırlayamadığı bir rüya gibi yana sarkardı. Annem bana verirdi –kazı ve rüyayı– ben de tüylerini yolup kovada toplardım. Tüyleri içinin tekrar doldurulması gereken şeyler için, kuştan süzduğümüz kıvamlı kaz yağını ise kış boyunca patates pişirmek için

saklardık. Tiroid sorunu olan Bayan W. dışında tanıdığımız herkes gelincik kadar zayıftı. Kaz yağına ihtiyacımız vardı.

Evden ayrıldıktan ve daha sonra Oxford'da üniversiteye gittikten sonra o ilk Noel zamanı eski eve döndüm. Annem bana, çok önceleri bir kıza âşık olduğumda evi terk etmem için ültimatom vermişti, bizimki gibi dini bir evde bir keçiyle bile evlensem yeriydi. O zamandan beri konuşmamıştık. Bir süre bir Mini arabada kaldım, sonra bir öğretmenin evinde pansiyona çıktım, sonunda şehri terk ettim.

Oxford'daki ilk dönemimde adıma bir kartpostal geldi, üstünde mavi harflerle KARTPOSTAL yazanlardan. Altında, kusursuz inci gibi el yazısıyla şu mesaj vardı: BU NOEL EVE GELİYOR MUSUN? SEVGİLER, ANNEN.

Sokağın başındaki sıraevlerde yer alan küçük evimize ulaştığımda, *In the Bleak Midwinter*'ın en iyi tanımıyla bir bossa-nova yorumunun müzikal seslerini duyabiliyordum. Annem eski duvar piyanosunu atmış, kendisine çift klavyeli, borulu, davullu ve baslı bir elektronik org almıştı.

Beni iki yıldır görmemişti. Bir şey konuşulmadı. Sonraki saati *Hark! Herald Angels Sing* ilahisindeki davul ve trompet sololarını hayranlıkla dinleyerek geçirdik.

St. Lucia'dan Oxfordlu arkadaşım eve beni ziyarete gelecekti ki bu çok cesur bir davranıştı ama ona ailemi anlatmaya çalıştığımda abarttığımı düşünmüştü.

Başlangıçta her şey gayet iyiydi. Bayan W. siyahi bir arkadaşı başlı başına bir misyonerlik çabası olarak görüyordu. Kiliseden tanıdığı eski misyonerlere giderek, "Ne yiyorlar?" diye sormuş ve ananas cevabını almıştı.

Vicky geldiğinde annem ona üşümesin diye ördüğü yün battaniyeyi verdi. "Soğuğu hissediyorlar," dedi bana.

Bayan Winterson takıntılı biriydi, bütün yıl boyunca İsa için örgü örmüştü. Yılbaşı ağacının üzeri örgü süslemelerle dolmuştu,

köpek beyaz kar tanesi desenli kırmızı yün bir Noel paltosunun içine hapisti. Örgüden bir doğum sahnesi vardı ve çobanlar küçük eşarplar giyiyorlardı çünkü burası Accrington'a giden otobüs güzergâhındaki Bethlehem'di.

Babam örgü yelek ve ona uygun örgü kravatla kapıyı açtı. Bütün ev baştan aşağı yeniden örülmüştü.

Bayan W. neşeli bir ruh hâlindeydi. "Jambonla ananas ister misin Vicky? Ananaslı-peynirli tost olur mu? Ananas ve krema? Ananaslı jöleli kek? Ananaslı börek?"

Birkaç gün böyle geçtikten sonra sonunda Vicky, "Ben ananas sevmem," dedi.

Bayan Winterson'ın ruh hâli bir anda değişti. Günün geri kalanında bizimle konuşmadı ve kâğıttan yapılmış kızılgerdanı ezdi. Ertesi sabah kahvaltıda açılmamış ananas konservelerinden bir piramit, karı koca gibi giyinmiş, arka ayakları üzerinde duran iki kedinin olduğu Victoria dönemine ait bir kartpostal vardı. Kartpostalda KİMSE BİZİ SEVMİYOR yazıyordu.

O gece Vicky yattığında, yastığının kılıfından çıkarıldığını ve yerine kıyamet hakkında uyarı broşürleri doldurulduğunu gördü. Evine mi dönse diye düşündü ama ben çok daha kötülerini görmüştüm ve her şeyin düzeleceğini düşündüm.

Noel arifesinde kilisenin Noel korusu uğradı. Bayan W. daha mutlu görünüyordu. Vicky'yle benden yarım lahanaları folyoya sarıp üzerlerine çedar peyniri ve reddedilen ananas dilimleri dizili kokteyl çubukları saplamamızı istedi.

Bu şeylere sputnik adını verdi. Soğuk Savaş ile ilgili bir şeydi. Alüminyum folyo? Antenler? KGB'nin peynirin içine dinleme cihazı gizlediğine dair korku tellallığı mı?

Her neyse. Can sıkıcı ananaslar bir amaç bulmuştu ve kapı çaldığında hepimiz mutluluk içinde ilahi söylüyorduk. Gelenler Noel ilahisi söyleyen Selamet Ordusu'ydu.

Mantıklıydı tabii. Noel zamanıydı. Ama Bayan Winterson'da mantıktan eser yoktu. Kapıyı açtı ve "İsa burada," diye bağırdı. "Çekip gidin."

Kapıyı çarptı.

O Noel evden gittikten sonra bir daha dönmedim. Bayan Winterson'ı bir daha hiç görmedim. Kısa süre sonra yayımlanan ilk romanım *Tek Meyve Portakal Değildir* (1985) onu çok öfkelen-dirmişti. Şöyle demişti, "İlk defa takma isimle kitap sipariş etmek zorunda kaldım."

1990 yılında öldü.

Yaşlandıkça Noel'de ölüleri hatırlamaya başlarsınız. Keltler kış ortası festivali Samhain sırasında ölülerin yaşayanlara katılmasını beklerlerdi. Pek çok kültür bunu anlayacaktır, bizimkisi anlamaz.

Bu çok yazık. Ayrıca bir kayıp. Zaman bir ok değil de bir bu-merang ise o zaman geçmiş her zaman geri döner ve tekrar eder. Yaratıcı bir eylem olarak hafıza, ölüleri yeniden uyandırılmamıza ya da bazen onları dinlenmeye bırakmamıza izin verir, zira en so-nunda geçmişimizi anlarız.

Geçen Noel mutfağında yalnızdım, ateş yanıyordu, mutfak-ta ateş yakmayı severim. Judy Garland radyoda *Have Yourself a Merry Little Christmas* şarkısını söylemeye başladığında kendime içki koyuyordum. Bayan Winterson'ın o şarkıyı piyanoda çalışı-nı hatırladım. Hepimizin bildiği, hüznün ve tatlılığın birbirine karıştığı anlardan biriydi. Pişmanlık var mı? Evet, yanlış yaptığı-mız her şey için var sanırım ama hakkını vermek de var, çünkü o olağanüstü bir kadındı. İçinde sıkışıp kaldığı mutsuz, parasız, değişme ihtimali olmayan hayattan çıkmak için bir mucizeyi hak ediyordu.

Neyse ki mucizeye kavuştu. Ne yazık ki mucize bendim. Altın bilet bendim. Onu herhangi bir yere götürebilirdim. Özgür ola-bilirdi...

Çocuk İsa'nın Noel hikâyesi karmaşıktır. İşte bize mucizeler hakkında söyledikleri.

Mucizeler asla yerine uygun değildir (otel odası olsun ya da olmasın bebek doğacak, ayrıca otel odası yok).

Mucizeler beklediğimiz gibi değildir (belirsiz bir erkekle kadın kendilerini dünyanın kurtarıcısına anne babalık ederken bulur).

Mucizeler mevcut durumu infilak ettirir ve patlama ile geri tepme bazı insanların zarar görmesi anlamına gelir.

Mucize nedir? Mucize bir müdahaledir, uzay-zaman sürekliliğini gelip geçer. Mucize salt mantıkla açıklanamayacak bir müdahaledir. Şans ve kader birlikte çalışır. Mucize iyi huylu bir müdahaledir, doğru, ama mucizeler aynı zamanda şişedeki cin gibidir, dışarı saldırdığınızda isyan çıkar. Üç dilek hakkınızı alırsınız ama onun yanında daha bir sürü şey gelir başınıza.

Bayan W. çocuğu olsun istiyordu ama olmuyordu. Sonra ben geldim fakat sık sık şunu söyledi: “Şeytan bizi yanlış beşiğe götürdü.” Yanlış yol gösteren bir yıldız olarak şeytan.

Hikâyedeki peri masalı unsuru budur.

Bazen özlemini çektiğimiz, ihtiyaç duyduğumuz şey, istediğimiz mucize tam karşımızdadır ama onu göremeyiz ya da diğer tarafa koşarız ya da en kötüsü, ne yapacağımızı bilemeyiz. Kaç kişinin istediği başarıyı, istediği eşi, istediği parayı vesaireyi elde ettiğini ve bunları kimsenin harcayamayacağı peri altını gibi toza ve küle çevirdiğini düşünün.

Bu yüzden Noel’de Noel hikâyesini ve o günden beri yaşanan tüm Noel hikâyelerini düşünürüm. Bir yazar olarak, hayatımızda hayal gücü ve tefekküre yer olmadığına yaşamakta zorlandığımızı biliyorum. Dini bayramlar zamanın dışındaki zamanlar şeklinde tasarlanmıştır. Sıradan zamanın önemli zamana tabi olduğu zamanlar. Ne hatırlıyoruz. Ne icat ettik.

Öyleyse ölenler için bir mum yakın.

Ne kadar ihtimal dışı olsalar da mucizelere bir mum yakın ve kendi mucizenizi gördüğünüzde anlamak için dua edin.

Yaşayanlar için bir mum yakın, büyük anlam taşıyan dostluk ve aile dünyası için.

Gelecek için bir mum yakın, olabilsin, karanlık tarafından yutulmasın diye.

Sevgi için de bir mum yakın.

Uğurlu sevgi için.

TEŞEKKÜRLER

Bu kitabı tamamlamak için benimle birlikte çalışan herkese teşekkür ederim. Londra ve New York'taki editörlerim Rachel Cugnoni ve Elisabeth Schmitz'e. Vintage'da çalışan Áine Mulkeen, Ana Fletcher, Matt Broughton ve Neil Bradford'a. Düzenleme ve tahsis için Laura Evans'a. Shakespeare and Company'den Kamila Shamsie, Sylvia Whitman'a. Noel'i benim kadar seven olağanüstü temsilcim Caroline Michel'a.

Ve artık burada olmayan dostlara; Kathy Acker ve Ruth Rendell'a. Ve elbette, Bayan Winterson ile babama.